

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	<u>Σελίδα</u>
Επιχειρησιακή Σύνοψη	2
I. Εξελίξεις Οικονομίας Ν. Κορέας	2
II. Διμερείς Οικονομικές & Εμπορικές Σχέσεις	6
III. Η Κορεατική Οικονομία και οι Ελληνικές Εξαγωγές την εποχή του κορονοϊού (1 ^ο εξάμηνο 2020)	13

1^ο ΜΕΡΟΣ Η Οικονομία της Νοτίου Κορέας κατά το 2019

1. Μακροοικονομικά Μεγέθη & Οικονομικές εξελίξεις	17
2. Οικονομικές & Εμπορικές σχέσεις Ε.Ε. – Ν. Κορέας	23
I. Γενική Εικόνα	23
II. Διμερείς Εμπορικές Σχέσεις κρατών-μελών με Νότιο Κορέα	29
III. Εκσυγχρονισμός Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών	30
IV. Αξιοποίηση ΣΕΣ από πλευράς Ελλάδας	31
3. Διαδικασίες εισαγωγής ελληνικών προϊόντων στη Ν. Κορέα	33

2^ο ΜΕΡΟΣ Οικονομικές και Εμπορικές Σχέσεις Ελλάδα – Νοτίου Κορέας κατά το 2019

1. Εισαγωγή	39
2. Εξαγωγές Νοτίου Κορέας προς την Ελλάδα	41
3. Εξαγωγές Ελλάδας προς τη Νότιο Κορέα	42
4. Προϊόντα ελληνικού ενδιαφέροντος	45
Α. Ελαιόλαδο	45
Β. Κρασί	52
Γ. Μύρα	61
Δ. Εμφιαλωμένο νερό, Water Drinks, Αναψυκτικά	67
Ε. Κονσέρβες Ροδακίνων	73
ΣΤ. Μέλι	78
Ζ. Γούνες και Γουνοδέρματα	82
Η. Δομικά Υλικά	91
Θ. Καλλυντικά	97
5. Τουρισμός	101
6. Διεθνείς Εκθέσεις	107
7. Διμερές Συμβατικό Πλαίσιο	108
8. Χρήσιμες Διευθύνσεις	109

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Πρεσβεία της Ελλάδος Σεούλ
Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΥΝΟΨΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΕΚΘΕΣΗΣ 2019

I. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΚΟΡΕΑΣ (Στατιστικά στοιχεία 2019)

Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη

Α.Ε.Π.	1,62 τρις \$ ΗΠΑ
ΑΕΠ κατά κεφαλή	31.555 \$ ΗΠΑ = 28.174 €
Ρυθμός ανάπτυξης (αύξηση ΑΕΠ)	2 % (2018: 2,7%)
Σύνθεση ΑΕΠ Ν. Κορέας	Πρωτογενής τομέας 2,2%, Βιομηχανία 39,3%, Υπηρεσίες 58,3%
Πληθωριστικός δείκτης	0,8%
Δείκτης ανεργίας	4,5 %
Καθαρή Αποταμίευση	7% του διαθέσιμου εισοδήματος
Άμεσες Επενδύσεις από αλλοδαπή	230,6 δις \$ ΗΠΑ – σωρευτικά
Άμεσες Επενδύσεις στην αλλοδαπή	344,7 δις \$ ΗΠΑ – σωρευτικά
Πρωτογενές Δημοσιονομικό Πλεόνασμα	1,6 % του Α.Ε.Π.
Δημόσιο Χρέος	35,9 % του ΑΕΠ
Εξωτερικό Χρέος	458,2 δις \$ ΗΠΑ ή 28,3% του Α.Ε.Π.
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	+ 3,9% του ΑΕΠ
Αποθεματικά ξένου συναλλάγματος και χρυσού	398 δις \$ ΗΠΑ
Εμπορικό Πλεόνασμα	+ 39 δις \$ ΗΠΑ (2,4% του ΑΕΠ)
Κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα	Ημιαγωγοί, διωλισμένα πετροχημικά, αυτοκίνητα και ανταλλακτικά, πλοία, εξοπλισμοί ασύρματης επικοινωνίας, επίπεδες οθόνες, χάλυβας, ηλεκτρονικά, πλαστικά, ηλεκτρονικοί υπολογιστές
Κύριοι Πελάτες	Κίνα (25,1%), Η.Π.Α. (13,5%), Βιετνάμ (8,9%), Χονγκ Κονγκ (5,9%), Ιαπωνία (5,2%)
Κυριότερες εισαγωγές	Αργό πετρέλαιο, ημιαγωγοί, φυσικό αέριο, λιγνίτης, χάλυβας, μέρη ηλεκτρονικών υπολογιστών, και ειδών ασύρματης επικοινωνίας, αυτοκίνητα, χημικά προϊόντα, κλωστοϋφαντουργικά
Κύριοι Προμηθευτές	Κίνα (21,3%), Η.Π.Α. (12,3%), Ιαπωνία (9,5%), Σαουδική Αραβία (4,3%), Βιετνάμ (4,2%), Αυστραλία (4,1%), Γερμανία (3,95%),

Η Νότια Κορέα είναι μια από τις πιο ανταγωνιστικές βιομηχανικές χώρες παγκοσμίως και πρωτοπόρος σε πολλούς τομείς υψηλής τεχνολογίας, όπως οι ημιαγωγοί, ηλεκτρονικά, τηλεπικοινωνίες, τεχνολογίες διαδικτύου, αυτοκινητοβιομηχανία, χαλυβουργία, πετροχημικά, πυρηνικοί αντιδραστήρες, τρένα υψηλής ταχύτητας, συστήματα διαχείρισης αεροδρομίων, πολεμική

βιομηχανία, καλλυντικά, φαρμακευτική βιομηχανία. Η χώρα παρουσιάζει τριπλό πλεόνασμα, δημοσιονομικό, εμπορικό και τρεχουσών συναλλαγών. Τα δύο τελευταία εξηγούνται βέβαια εύκολα με μια στοιχειώδη ανάλυση του εξαγωγικού και εισαγωγικού προφίλ της Νοτίου Κορέας.

Μετά από μια εντυπωσιακή πορεία ανάπτυξης, η Κορέα βρέθηκε στα πρόθυρα της ύφεσης κατά την τριετία 2014-2016 αφενός λόγω δυσμενών διεθνών συγκυριών και αφετέρου λόγω αντιφάσεων και δυσκαμψιών του αναπτυξιακού οικονομικού της μοντέλου.

Η τάση αυτή συνεχίστηκε στο πρώτο μισό του 2017 στο πλαίσιο της πολιτικής αναταραχής που επικράτησε στην χώρα και η οποία τελικά οδήγησε στην αποπομπή και δικαστική δίωξη της Προέδρου κας. Park. Ωστόσο, η εκλογή του κ. Moon, ακολουθούμενη από τις πολιτικές επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής και αύξησης μισθών της κυβέρνησής του, είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του δείκτη εμπιστοσύνης των καταναλωτών. Σε συνδυασμό με την ισχυρή αύξηση της διεθνούς ζήτησης για τα κορεατικά προϊόντα (κυρίως ημιαγωγοί), και παρά τα προβλήματα στην σχέση της με την Κίνα, η οικονομία της Νοτίου Κορέας σημείωσε θεαματική βελτίωση κατά το δεύτερο μισό του 2017, με αποτέλεσμα ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης να ξεπεράσει το 3%, ποσοστό αξιόλογο για μια τόσο αναπτυγμένη και πυκνοκατοικημένη χώρα (μέγεθος 30% μικρότερο της Ελλάδας, κατά 65% καλυμμένη από βουνά και δάση, πληθυσμός άνω των 50 εκατομμυρίων κατοίκων).

Κατά το 2018, η επιβράδυνση των επενδύσεων και η αύξηση της ανεργίας, η οποία έφτασε το 4% για πρώτη φορά μετά το 2010, οδήγησαν στην πτώση του ρυθμού ανάπτυξης στο 2,7%. Ταυτόχρονα, η επιβολή αυστηρότερης νομοθεσίας στα δάνεια για απόκτηση στέγης προκάλεσε και την επιβράδυνση της κατασκευαστικής δραστηριότητας. Η κυβέρνηση επιχείρησε να εξισορροπήσει τις αρνητικές τάσεις, ανανεώνοντας την έμφαση στην ενίσχυση των κρατικών δαπανών και στην αύξηση των μισθών. Καθώς η διεθνής ζήτηση για τα Κορεατικά προϊόντα παρέμεινε ισχυρή, τα μακροοικονομικά μεγέθη της χώρας για το 2018 εξακολούθησαν να είναι συμπαγή.

Το 2019 υπήρξε ένα δύσκολο έτος για την οικονομία της Νοτίου Κορέας, η οποία, επιπλέον, δεν παρουσιάζει ακόμη ορατά σημεία ανάκαμψης, ενώ και οι προβλέψεις για το 2020 είναι μάλλον δυσοίωνες. Ο ρυθμός ανάπτυξης βαίνει σταδιακά αλλά σταθερά μειούμενος κατά την τελευταία εικοσαετία, καθώς από 5-5,2% την περίοδο 2001-2005, μειώθηκε σε 4,1-4,2% το 2006-2010, 3-3,4% το 2011-2015, στο 2,7% κατά το 2018 και στο 2% κατά το παρελθόν έτος, ως αποτέλεσμα τόσο εξωτερικών συγκυριών όσο και της εγχώριας οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης του κ. Moon. Για το 2020, έγκριτοι αναλυτές από τις HSBC, Goldman Sachs, Credit Suisse, Nomura και Moody's προβλέπουν ήπια διορθωτική ανάκαμψη του ρυθμού ανάπτυξης στο 2,1-2,2%, εκτίμηση συμβατή με τις προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (2,2%). Αντίθετα, εντύπωση προκαλεί η πιο απαισιόδοξη εκτίμηση εδώ αναλυτών της Korea Investment & Securities και LG Economic Research Institute για ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 1,8% κατά το 2020.

Στο εσωτερικό μέτωπο, η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης έχει επηρεάσει αρνητικά την παραγωγικότητα της Κορεατικής Οικονομίας και τα κέρδη των επιχειρήσεων σε μια πολύ ευαίσθητη

συγκυρία, κατά την οποία παραδοσιακοί βιομηχανικοί τομείς της χώρας, όπως τα ναυπηγεία, η αυτοκινητοβιομηχανία και η χημική βιομηχανία δέχονται ισχυρές πιέσεις λόγω διεθνούς ανταγωνισμού, μειωμένης ανταγωνιστικότητας, κορεσμού ορισμένων τομέων όπως η ναυτιλία και συνολικής επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας. Ταυτόχρονα, τα δομικά προβλήματα της Κορεατικής οικονομίας και κοινωνίας παραμένουν και οξύνονται διαχρονικά:

- Η συνεχιζόμενη κυριαρχία των μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων (chaebols) και η διαφθορά,
- Η υψηλότερη εξάρτηση από τις εξαγωγές (σε σχέση με την εγχώρια κατανάλωση),
- Το συνταξιοδοτικό σύστημα για τον ταχέως γηράσκοντα πληθυσμό της χώρας,
- Η ακαμψία που χαρακτηρίζει την αγορά εργασίας σε συνδυασμό με την προοδευτική πτώση της παραγωγικότητας,
- Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας στους νέους και φτώχιας στους ηλικιωμένους,
- Η διεύρυνση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων,
- Η στασιμότητα εισοδήματος και η υπερχρέωση των νοικοκυριών.

Την ίδια στιγμή, τα συνδικάτα έρχονται σε σύγκρουση με τον ιδιωτικό τομέα διεκδικώντας αυξήσεις μισθών τις οποίες, στην μεγάλη πλειονότητα των περιπτώσεων, οι Κορεατικές επιχειρήσεις δεν είναι σε θέση να παραχωρήσουν, λόγω της μειωμένης παραγωγικότητας και φθίνουσας κερδοφορίας τους. Η στασιμότητα των εισοδημάτων των νοικοκυριών σε συνδυασμό με την πτώση του βαθμού εμπιστοσύνης καταναλωτή (consumer sentiment index) στο χαμηλότερο σημείο που κατέγραψε μετά την αποπομπή της τέως Προέδρου κας Park τον Ιανουάριο του 2017, έχει επιδράσει αρνητικά στην εγχώρια κατανάλωση, η οποία αποτελεί μία από τις κινητήριες δυνάμεις της οικονομίας της χώρας. Αντίστοιχα δυσοίωνα είναι και η κατάσταση του βαθμού επιχειρηματικής εμπιστοσύνης, ο οποίος αντανάκλαται σε στασιμότητα επενδύσεων και εκσυγχρονισμού του βιομηχανικού κεφαλαίου της χώρας.

Το Χρηματιστήριο παρουσίασε, όπως είναι φυσιολογικό, αντίστοιχη εικόνα, καθώς ο Γενικός Δείκτης KOSPI έπεσε τον Αύγουστο τρέχοντος έτους κάτω από τις 1.900 μονάδες για πρώτη φορά εντός της τελευταίας τριετίας, για να σημειώσει διορθωτική αύξηση στις 2.100 μονάδες κατά το Νοέμβριο.

Βραχυπρόθεσμα, τα ισχυρά μακροοικονομικά μεγέθη της χώρας εξακολουθούν να επιτρέπουν την άσκηση επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής και την χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής (μείωση επιτοκίων), ωστόσο δομικά ζητήματα αυτής της μορφής δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν μεσο-μακροπρόθεσμα χωρίς βιώσιμη βελτίωση της παραγωγικότητας. Η κυβέρνηση της χώρας, από την άλλη πλευρά, δείχνει να κινείται προς την αντίθετη κατεύθυνση, δυσχεραίνοντας την λειτουργία στην Κορέα αλλοδαπών επιχειρήσεων χωρίς εγχώριες εγκαταστάσεις παραγωγής, ισχυροποιώντας τα μη δασμολογικά εμπόδια ως προς τις εισαγωγές και επιδοτώντας στρατηγικούς αλλά ανταγωνιστικά προβληματικούς κλάδους της οικονομίας όπως οι ναυπηγήσεις και η ναυτιλία.

Η έτερη, και σημαντικότερη κινητήρια δύναμη της Κορεατικής οικονομίας είναι οι εξαγωγές, καθώς, ούτως ή άλλως, το μέγεθος της εσωτερικής της αγοράς είναι εκ των πραγμάτων περιορισμένο σε σχέση με το μέγεθος της οικονομίας της. Όμως και εκεί οι εξελίξεις το 2019 ήταν αρνητικές και ιδίως για τους εξαγωγικούς τομείς αιχμής της Νοτίου Κορέας, όπως οι ημιαγωγοί και οι οθόνες κινητών τηλεφώνων (AMOLED), λόγω ενός συνδυασμού δυσμενών διεθνών εξελίξεων, που περιλαμβάνει:

- Την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας στην οποία συμβάλλει και η αυξητική τάση προστατευτισμού των εθνικών οικονομιών, με προεξάρχουσα εκείνη των Η.Π.Α.,

- Τον οικονομικό πόλεμο Η.Π.Α. – Κίνας αλλά και την επιβράδυνση της οικονομίας της τελευταίας. Ταυτόχρονα, ως αποτέλεσμα ανάπτυξης των αμερικανικών αντιπυραυλικών συστημάτων THAAD στο έδαφος της Κορέας, ο εισερχόμενος τουρισμός από την Κίνα συρρικνώθηκε από 8 εκατομμύρια επισκέπτες το 2016 σε 4,5 περίπου εκατομμύρια το 2019, ενώ και οι πωλήσεις αυτοκινήτων των Hyundai Motor και Kia Motors στην Κίνα μειώθηκαν επίσης κατά 50%.

- Την συγκρουσιακή κατάσταση που προέκυψε με την Ιαπωνία, η οποία δημιούργησε σοβαρό κλίμα αβεβαιότητας στην εδώ αγορά, το οποίο εντείνεται σε περιφερειακό επίπεδο λόγω της έκρυθμης κατάστασης που επικρατεί στο Χονγκ Κονγκ.

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, κατά το 2019 ο διεθνής κύκλος εργασιών εμπορίας ημιαγωγών μειώθηκε κατά 13,3% σε σχέση με το παρελθόν έτος, ενώ οι εξαγωγές ημιαγωγών της Νοτίου Κορέας, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 20% περίπου της συνολικής αξίας εξαγωγών της χώρας, έχουν σημειώσει πτώση για 12 συνεχόμενους μήνες, με αποτέλεσμα να διαμορφωθούν σε επίπεδα 32,1% χαμηλότερα του 2018.

Παρά τις δεσμεύσεις της κυβέρνησης για το αντίθετο, ο αριθμός των ανέργων στη Νότιο Κορέα έχει αυξηθεί κατά 30% από την ανάληψη της εξουσίας από τον κ. Moon τον Μάιο του 2017, φτάνοντας στο 4,5% που αποτελεί ιστορικό υψηλό δεκαετίας. Πολύ δυσμενέστερη είναι φυσικά η κατάσταση για τους νέους, το επίπεδο ανεργίας των οποίων ξεπέρασε εντός του 2019 για πρώτη φορά το ψυχολογικό όριο του 10% (10,4% τον Ιούνιο). Η εξέλιξη αυτή έχει φέρει στο προσκήνιο την αντιφατική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης και έχει σαφώς επηρεάσει αρνητικά την δημοτικότητα του Προέδρου της.

Η Νότιος Κορέα παραμένει φυσικά μια εξαιρετικά αναπτυγμένη βιομηχανικά χώρα και πρωτοπόρος σε πολλούς τομείς υψηλής τεχνολογίας, με συμπαγή δημοσιονομικά δεδομένα. Δεν είναι απίθανο μια αναστροφή της διεθνούς οικονομικής συγκυρίας εντός του 2020 να ανατρέψει σε σοβαρό βαθμό την ανωτέρω περιγραφείσα δυσοίωνη εικόνα, ιδίως σε ότι αφορά εξαγωγικούς κλάδους αιχμής όπως οι ημιαγωγοί, οι μνήμες και οι έξυπνες οθόνες, όπου η Κορέα διαθέτει σχεδόν παγκόσμιο τεχνολογικό μονοπώλιο. Από την άλλη πλευρά, ο εντεινόμενος ανταγωνισμός από την Κίνα (ναυπηγήσεις, κινητά τηλέφωνα) και ο κορεσμός κάποιων κλάδων (ναυτιλία, αυτοκινητοβιομηχανία), σε συνδυασμό με τα επιδεινούμενα δομικά προβλήματα μιας μικρής και

άνευ πρωτογενών πλουτοπαραγωγικών πόρων χώρας και την ελάχιστα ρεαλιστική πολιτική της κυβέρνησής της, δημιουργούν εύλογο προβληματισμό για την μεσο-μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του οικονομικού και κοινωνικού της μοντέλου.

Το διμερές εμπόριο της Ε.Ε. με τη Ν. Κορέα είναι πλέον ελαφρά πλεονασματικό, κατά 3 δις ευρώ το 2019. Από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημαντικότεροι προμηθευτές της Νοτίου Κορέας είναι η Γερμανία (35,7% των ευρωπαϊκών εξαγωγών), η Ιταλία (11,6%), η Γαλλία (10,4%), η Ολλανδία (7,5%) και η Μεγάλη Βρετανία (7,5%). Σημαντικότεροι πελάτες των κορεατικών εξαγωγών ήταν η Γερμανία (16,5% των ευρωπαϊκών εισαγωγών), η Μεγάλη Βρετανία (10,4%), η Πολωνία (10%) και η Ολλανδία (7,95%). Η Ε.Ε. είναι ο μεγαλύτερος επενδυτής στην Νότιο Κορέα, με 51 δις ευρώ σωρευτικές άμεσες επενδύσεις (το 33,15% των άμεσων επενδύσεων στην Κορέα από την αλλοδαπή), και ο τρίτος σημαντικότερος αποδέκτης αντιστοίχων κορεατικών επενδύσεων, μετά την Κίνα και τις Η.Π.Α., με 28 δις ευρώ.

II. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η Νότιος Κορέα είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα αγορά για τα ελληνικά προϊόντα, καθώς οι δύο οικονομίες παρουσιάζουν σχεδόν απόλυτα συμπληρωματικό παραγωγικό προφίλ. Η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας επηρέασε, ανοδικά την διμερή ροή εμπορίου, η οποία υπερδιπλασιάστηκε από 226 εκ. ευρώ το 2010 (εκτός πλοίων και πετρελαιοειδών) σε 457,9 εκ. ευρώ το 2019. Σε αυτό το διάστημα, οι εισαγωγές μας αυξήθηκαν κατά 60,5% και οι εξαγωγές μας υπερτετραπλασιάστηκαν. Ακόμη, σε σχέση με το παρελθόν έτος, οι εισαγωγές μας αυξήθηκαν κατά 8,1% ενώ οι εξαγωγές μας κατά 38,6%.

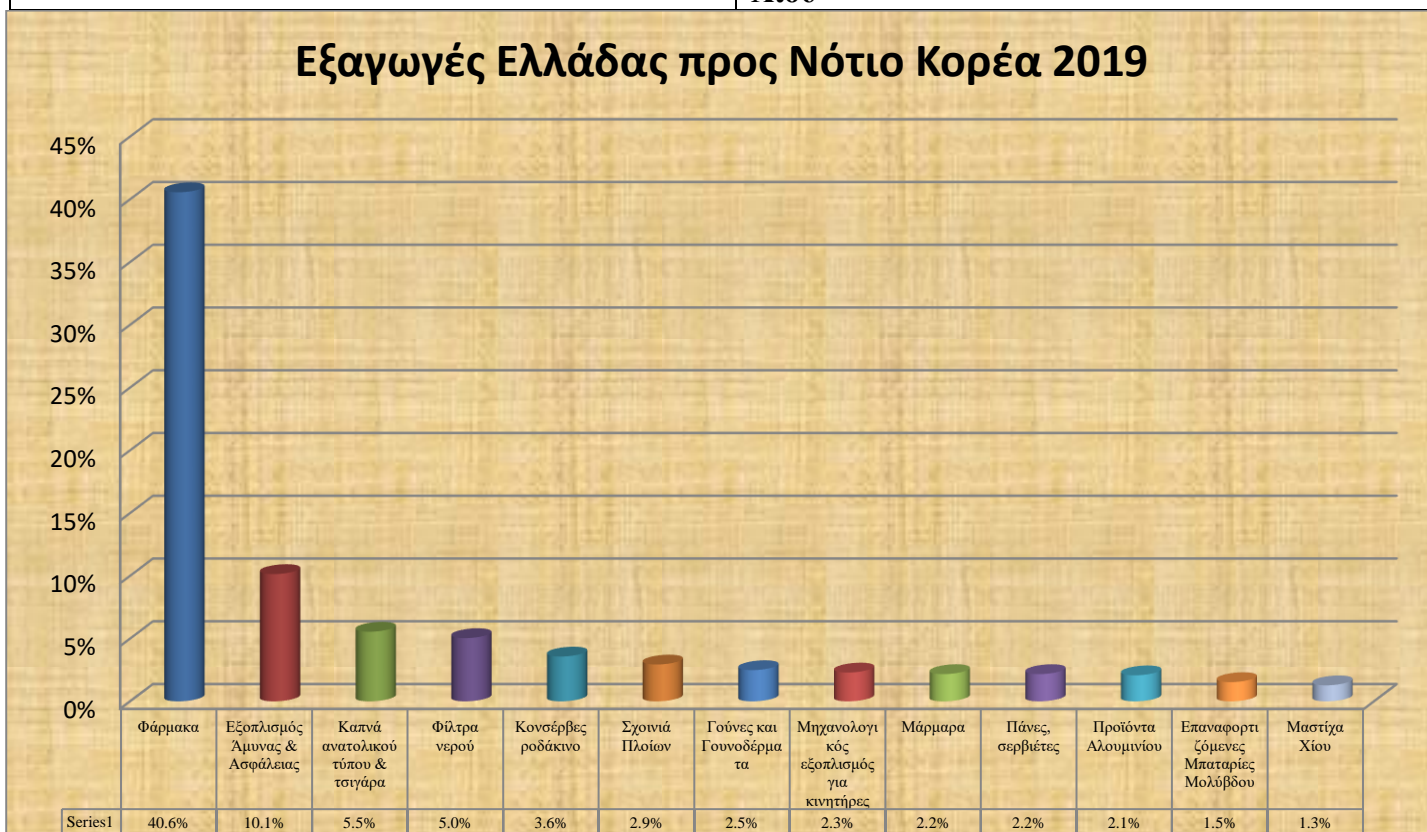
Προφανώς οι ναυπηγήσεις αποτελούν σημαντικότατο τμήμα των διμερών μας σχέσεων καθώς, σε μια ιδιαίτερα δύσκολη συγκυρία για τα Κορεατικά ναυπηγεία, οι παραγγελίες Ελλήνων εφοπλιστών αντιπροσωπεύουν ίσως το 25-30% του κύκλου εργασιών τους. Ωστόσο η χώρα μας δεν τις έχει ακόμη αξιοποιήσει προκειμένου να αποσπάσει αντισταθμιστικά οφέλη υπέρ των Ελληνικών εταιρειών ναυτιλιακού εξοπλισμού. Κατά περίπτωση, επίσης, καταγράφονται αξιόλογες εξαγωγές ορυκτελαίων από τα διυλιστήρια της χώρας μας προς τη Νότιο Κορέα.

Εξαιρώντας τις ναυπηγήσεις και τα πετρελαιοειδή, το διμερές μας εμπόριο με την Νότιο Κορέα είναι ανισομερές και σταθερά ελλειμματικό, καθώς η Κορέα εξάγει προϊόντα πολύ υψηλής προστιθέμενης αξίας, σε αντίθεση με την Ελλάδα που στηρίζεται ακόμη πρωτίστως σε παραδοσιακά προϊόντα χαμηλής προστιθέμενης αξίας. Οι εξαγωγές μας προς την Κορέα παρουσιάζουν πάντως σοβαρά περιθώρια βελτίωσης (και όντως βαίνουν αυξανόμενες), ενώ η εικόνα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μας είναι σαφώς πιο ευόια, εφόσον συνυπολογίζει το ισχυρό τουριστικό μας πλεόνασμα.

Συνολικά, είναι πολύ σημαντική η οργάνωση συνδυαστικών δράσεων (π.χ. κρασί, γαστρονομία, τουρισμός) με στόχο την συνολική ενίσχυση της εικόνας της χώρας μας και των προϊόντων της, σε μια χώρα όπου η παρουσίαση έχει ίσως μεγαλύτερη σημασία από το περιεχόμενο.

Η Νότιος Κορέα, παρά την Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου με την Ε.Ε., παρουσιάζει πολλές ιδιαιτερότητες σε ότι αφορά στις διαδικασίες εισαγωγής, οι οποίες εμφανίζουν μεγάλη ρευστότητα και παραλλακτικότητα ανάλογα με το προϊόν. Συνιστάται στους Έλληνες επιχειρηματίες να έρχονται σε επαφή με το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων της Πρεσβείας μας, προτού επιχειρήσουν εξαγωγές προς την χώρα της Νοτιοανατολικής Ασίας.

Εισαγωγές από Νότιο Κορέα: 618,5 εκ. ευρώ (2019) Πλην ναυπηγήσεων: 301,1 εκ. ευρώ	Εξαγωγές προς Ν. Κορέα: 156,8 εκ. ευρώ (2019) Πλην πετρελαιοειδών: 156,8 εκ. ευρώ
Πλοία: 51,3% των συνολικών εισαγωγών	Ελαφρά ορυκτέλαια: Δεν σημειώθηκαν εξαγωγές
Κυριότερες εισαγωγές (πλην ναυπηγήσεων): Οργανικά χημικά για παραγωγή ρούχων και πλαστικών φιαλών, επιβατικά αυτοκίνητα, ελάσματα σιδήρου & χάλυβα, ηλεκτρικός & μηχανολογικός εξοπλισμός για κινητήρες εσωτερικής καύσης, κοινό πλαστικό (πολυαιθυλένιο), προπυλένιο & πολυπροπυλένιο για πλαστικές συσκευασίες καταναλωτικών προϊόντων	Κυριότερες εξαγωγές: Φάρμακα, Εξοπλισμός άμυνας & ασφάλειας, καπνά ανατολικού τύπου & τσιγάρα, φίλτρα νερού, κονσέρβες ροδάκινο, σχοινιά πλοίων, γούνες και γουνοδέρματα, μηχανολογικός εξοπλισμός για κινητήρες εσωτερικής καύσης, μάρμαρα, πάνες-σερβιέτες, προϊόντα αλουμινίου, επαναφορτιζόμενες μπαταρίες μολύβδου, Μαστίχα Χίου

Σε ότι αφορά στις επενδύσεις, οι σωρευτικές Κορεατικές επενδύσεις στην χώρα μας είναι πολύ περιορισμένες και περιορίζονται σε δίκτυα διανομής και γραφεία εκπροσώπησης των ναυπηγείων και άλλων μεγάλων επιχειρήσεων.

Από ελληνικής πλευράς, ξεχωρίζουν οι επενδύσεις στην Νότιο Κορέα της Intralot (παιχνίδια λοταρίας μέσω κινητής τηλεφωνίας, αυτή την στιγμή βρίσκεται σε αδράνεια), Folli-Follie (δίκτυο προώθησης κοσμημάτων, με τα γνωστά προβλήματα) και COSMOS (σκάφη αναψυχής). Πρόσφατα εγκαινιάστηκε το Γραφείο εκπροσώπησης της ERMA First (ναυτιλιακός εξοπλισμός) στο Μπουσάν, ενώ η διαδικασία ασηπτικής συσκευασίας ελληνικού χυμού πορτοκαλιού της εταιρείας Biofresh στη Νότιο Κορέα έχει προς το παρόν ανασταλεί.

Τέλος, επισημαίνουμε προϊόντα και τομείς των διμερών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων, στους οποίους υφίστανται απτές προοπτικές προώθησης και ενίσχυσης της ελληνικής παρουσίας στην Νότιο Κορέα:

- **Τουρισμός:** Κλάδος με εξαιρετική δυναμική και προοπτικές αλλά αναξιοποίητος λόγω έλλειψης συνεκτικής στρατηγικής προώθησης-προβολής του ελληνικού τουριστικού προϊόντος στην Κορέα. Οι 50-55.000 Κορεάτες επισκέπτες που κατ'επίσημη υποδεχόμαστε ετησίως αποτελούν την κορυφή του παγόβουνου σε ότι αφορά τις δυνατότητες της χώρας μας. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να ξεπεράσουμε τους 100.000 τουρίστες ώστε να επιτύχουμε την τακτική απευθείας διασύνδεση Αθήνας-Σεούλ με πτήσεις της Korean Air. Η ετήσια συμμετοχή στην Διεθνή Έκθεση Τουρισμού της Σεούλ έχει ξεπεραστεί ως εργαλείο προβολής και προώθησης του τουριστικού μας προϊόντος.

Σε πρώτη φάση απαιτείται ακριβής καταγραφή του αριθμού των Κορεατών επισκεπτών και η χρονική κατανομή τους εντός του έτους. Στη συνέχεια, προτείνεται η κατάρτιση ανανεούμενων τριετών προγραμμάτων, με έμφαση σε συγκεκριμένους τομείς θεματικού τουρισμού, εστιασμένες εκδηλώσεις στην Κορέα και αντίστοιχα fam trips στην Ελλάδα. Θα πρέπει επίσης να δοθεί προτεραιότητα στην προσέλκυση γυρισμάτων Κορεατικών τηλεοπτικών και κινηματογραφικών εκπομπών στην χώρα μας.

- Παρά την συνεχιζόμενη ισχυρότατη στήριξη που προσφέρουν οι Έλληνες εφοπλιστές στα Κορεατικά ναυπηγεία (και κατ' επέκταση στην Κορεατική οικονομία), μέσω εκτεταμένων παραγγελιών πλοίων, τα τελευταία εξακολουθούν να εφαρμόζουν ως πάγια πρακτική την **μη συμπερίληψη Ελληνικών κατασκευαστικών εταιρειών Ναυτιλιακού Εξοπλισμού στη λίστα των προμηθευτών τους** (standard makers' list). Οι γνωστές αιτιάσεις των Κορεατικών ναυπηγείων περί ποιότητας, εμπειρίας και ανταγωνιστικότητας ευσταθούν έως ενός –περιορισμένου- σημείου, ωστόσο το φαινόμενο, στο σύνολό του, αποτελεί τελικά μη δασμολογικό εμπόδιο προστασίας της εγχώριας βιομηχανίας και έτσι θα πρέπει να αντιμετωπιστεί από την ελληνική πλευρά. Υπενθυμίζεται ότι η ίδια η Νότιος Κορέα απαιτεί (και λαμβάνει) υψηλότατα αντισταθμιστικά οφέλη από τις Η.Π.Α. για τις προμήθειες οπλικών συστημάτων από αυτές. Ιδιαίτερη σημασία έχει επίσης η συμφωνία της HEMEXPO με την Ένωση Ελληνικών Βιομηχανιών Διαστημικής Τεχνολογίας & Εφαρμογών

(ΕΒΙΔΙΤΕ), για την παραγωγή διακριτών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και ανταγωνιστικότητας.

Στο μεταξύ, το “Πενταετές Σχέδιο για την Αναζωογόνηση της Ναυτιλιακής Βιομηχανίας” (The Five-year plan for the Shipping Industry Revival) του Κορεατικού Υπουργείου Ωκεανών και Αλιείας, προβλέπει επιδοτήσεις της ναυπηγικής βιομηχανίας, προτιμησιακό καθεστώς για τους εγχώριους υπεργολάβους και μέτρα προστατευτισμού, τα οποία δημιουργούν σαφείς προϋποθέσεις προτιμησιακής μεταχείρισης ναυλώσεων εσωτερικού/εξωτερικού, προς και από τα Κορεατικά λιμάνια υπέρ των εγχωρίων ναυτιλιακών εταιρειών, περιορίζοντας τις δυνατότητες πρόσβασης του αλλοδαπού εφοπλισμού σε αυτά. Σε εφαρμογή του σχεδίου αυτού, συστάθηκε στις 4 Ιουλίου 2018 η κρατική εταιρεία Korea Ocean Business Corporation (KOBC), με αρχικό μετοχικό κεφάλαιο 4,5 δις δολάρια ΗΠΑ, η οποία στοχεύει στην ενίσχυση των επενδύσεων στον ναυπηγικό τομέα και την εξασφάλιση εγγυήσεων για φτηνή δανειοδότηση μικρομεσαίων κορεατικών υπεργολαβικών επιχειρήσεων του κλάδου. Στόχος είναι η επίτευξη παραγγελιών 140 πλοίων χύδην φορτίου (bulk) και 60 φορτηγών πλοίων (container ships) κατά την περίοδο 2018 – 2020. Εκφράζονται βάσιμοι και έντονοι φόβοι ότι αφενός τα μέτρα αυτά θα ενισχύσουν τις αναθέσεις υπεργολαβιών ναυπήγησης υπέρ των εγχωρίων και εις βάρος των αλλοδαπών εταιρειών, ενώ θα αυξήσουν με τεχνητό τρόπο υπέρμετρα τη διεθνή προσφορά σε ένα ήδη αρκετά κορεσμένο τομέα. Αυτονόητα, τα προστατευτικά αυτά μέτρα αντίκεινται κατάφορα στις ρήτρες της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας, και μάλιστα στα άρθρα 11.9 – 11.15 περί επιδοτήσεων. Στις αιτιάσεις των Βρυξελλών και της εδώ Αντιπροσωπείας της Ε.Ε., οι απαντήσεις από Κορεατικής πλευράς υπήρξαν ελάχιστα ικανοποιητικές, θεωρώντας τα προβλεπόμενα στο εν λόγω σχέδιο ως ουσιαστικά πολιτικές διακηρύξεις, οι οποίες δεν πρόκειται να υλοποιηθούν με τον τρόπο που περιγράφονται. Επισημαίνουμε ότι η Ιαπωνία έχει προσφύγει εις βάρος της Ν. Κορέας επί του θέματος, με την Ε.Ε. να συμμετάσχει ως τρίτο μέρος (third party).

- **Κονσέρβες ροδάκινο:** Οι κονσέρβες φρούτων είναι ιδιαίτερα δημοφιλές προϊόν για το καταναλωτικό κοινό της Ν. Κορέας αλλά οι εξαγωγές μας είχαν πέσει σε χαμηλά επίπεδα το 2010, λόγω του ανταγωνισμού από την Κίνα. Η Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας του 2011 άλλαξε ωστόσο άρδην την εικόνα, καθώς οι ελληνικές κονσέρβες ροδακίνου έχουν σταδιακά εξαιρεθεί από τον εισαγωγικό δασμό βάσης του 50%, με αποτέλεσμα να έχουν καταστεί μια ιδιαίτερα ελκυστική λύση για τους Κορεάτες εισαγωγείς και καταναλωτές, καθώς συνδυάζουν πλέον ποιότητα, αξιοπιστία προμηθευτή και ανταγωνιστική τιμή. Κατά συνέπεια, οι εξαγωγές μας ανέρχονται πλέον σε άνω των 150 κοντέινερς ετησίως που αντιστοιχούν σε 4.700 τόνους αξίας 5,1 εκ. \$ Η.Π.Α.. Η Ελλάδα έχει θέσει σχεδόν πλήρως στο περιθώριο τις παραδοσιακές ανταγωνίστριες χώρες (Κίνα,

Νότια Αφρική, Χιλή), αποσπώντας κυριαρχικό μερίδιο αγοράς της τάξης του 70%, το οποίο μάλιστα εξακολουθεί να παρουσιάζει ανοδικές τάσεις, καθώς οι εξαγωγές μας εμφάνισαν κατά το πρώτο πεντάμηνο του 2020 νέα κατακόρυφη αύξηση 68,6%.

- **Ελαιόλαδο:** Η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Ε.Ε.-Ν. Κορέας έχει διευκολύνει τις εξαγωγές. Ο εισαγωγικός δασμός περιορίστηκε στο 5%. Το ελαιόλαδο θεωρείται ακόμη εξωτικό προϊόν και όχι βασικό είδος διατροφής. Η επέκταση των (κυρίως ιταλικών) εστιατορίων διευκολύνει την εξοικείωση του κοινού αλλά το ελαιόλαδο παραμένει ασύμβατο με την Κορεατική κουζίνα. Η εγχώρια κατανάλωση αυξάνεται σταδιακά. Στην αγορά κυριαρχεί η Ισπανία (εξαγωγές 39,5 εκ. \$, 67,8% της αγοράς), με μέτριο ποιοτικά ελαιόλαδο, και ακολουθούν η Ιταλία και η Ελλάδα. Το μερίδιο αγοράς της Ελλάδας εξακολουθεί να είναι χαμηλό (2,4%), αλλά το 2019 υπήρξε χρονιά ρεκόρ για τις εξαγωγές έξτρα παρθένου ελαιολάδου μας στην Κορέα (173 τόνοι, αξίας 1,373 εκ. €). Το ελληνικό εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο θεωρείται κορυφαίας ποιότητας στη Ν. Κορέα και οι εισαγωγείς πληρώνουν παραπάνω (premium) για αυτό, αν και οι υψηλές αυτές τιμές έχουν παράλληλα αρνητική επίδραση στην ανταγωνιστικότητα του προϊόντος
- **Μέλι:** Η Κορέα διαθέτει εγχώρια παραγωγή μελιού, το οποίο όμως είναι πολύ υποδεέστερο ποιοτικά του εισαγόμενου. Οι περιορισμένες μας εξαγωγές το 2019 ήταν συγκυριακό φαινόμενο, καθώς η Ελλάδα είναι ουσιαστικά η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που εξάγει μέλι στην Κορέα, ενώ ο διεθνής ανταγωνισμός προέρχεται από τις Η.Π.Α., Νέα Ζηλανδία, Αυστραλία και, δευτερευόντως, από τον Καναδά. Δυστυχώς οι εξαγωγές μας παρουσιάζουν οροφή που ορίζεται τόσο από την χαμηλή ποσόστωση και τις στρεβλώσεις που η ετήσια δημοπρασία της προκαλεί στην εγχώρια αγορά όσο και από τις πολύ ευνοϊκότερες συνθήκες που δημιουργεί η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Νοτίου Κορέας – Η.Π.Α. για τις αντίστοιχες εξαγωγές αμερικανικού μελιού.
- **Γούνες:** Η Κορέα αποτελεί ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα αγορά για τα ελληνικά γουναρικά, καθώς συνδυάζει οικονομική ευμάρεια, ισχυρή μεσαία τάξη, κρύο χειμώνα και παντελή έλλειψη ακτιβισμού εναντίον της φυσικής γούνας. Η εγχώρια παραγωγή βαίνει φθίνουσα. Στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρου Εμπορίου, ο εισαγωγικός δασμός έχει μηδενισθεί. Η Κίνα καλύπτει το χαμηλό κομμάτι της αγοράς, ενώ ο ανταγωνισμός για την Ελλάδα προέρχεται κυρίως από την Ιταλία, την Γαλλία αλλά και την Τουρκία. Κατά την τελευταία πενταετία, η εξέλιξη των εξαγωγών ελληνικών γουναρικών προς τη Νότιο Κορέα έχει υπερκεράσει τον ανταγωνισμό. Προτείνουμε την συνέχιση και ενίσχυση της δράσης πρόσκλησης αγοραστών στη Διεθνή Έκθεση Γούνας Καστοριάς καθώς και την κατάρτιση μεσοπρόθεσμου προγράμματος προβολής & προώθησης του brand name “Kastoria Fur” στην Κορέα. Λόγω της φύσης τους, τα γουναρικά είναι ιδιαίτερα δύσκολο να παραγγελθούν αλλά και να

διατεθούν μέσω on-line καναλιών, οπότε το 2020, λόγω έξαρσης πανδημίας κορονοϊού, θα πρέπει να θεωρείται μια παρενθετική χρονιά ως προς τις εξαγωγές μας προς την Κορέα.

- **Κρασί, Μπύρα:** Η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Ε.Ε.-Ν. Κορέας έχει διευκολύνει τις εξαγωγές. Ο εισαγωγικός δασμός έχει μηδενισθεί. Παρόλα αυτά, λόγω της διάρθρωσης της αγοράς και υψηλών ειδικών φόρων, η τελική τιμή καταναλωτή είναι ιδιαίτερα ψηλή. Το κρασί εξακολουθεί να θεωρείται ένα νέο είδος πολυτελείας στη Νότιο Κορέα, αποκλειστικά εισαγόμενο. Το συνολικό μέγεθος της αγοράς σε επίπεδα λιανικής πώλησης δεν ξεπερνά το 1 δις \$ Η.Π.Α.. Σημαντικότεροι προμηθευτές είναι η Γαλλία, η Χιλή, η Ιταλία, οι Η.Π.Α., η Ισπανία και η Αυστραλία. Έως το 2014, οι εξαγωγές μας ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτες και δεν υπήρχε καμία απολύτως γνώση για το προϊόν τόσο στους επαγγελματίες όσο και στο αγοραστικό κοινό. Χάρη στο πρόγραμμα προβολής-προώθησης που εφάρμοσε το Enterprise Greece τα τελευταία χρόνια, κατά το 2019 είχε πλέον διαμορφωθεί μία, έστω και περιορισμένη, βάση 6 εισαγωγέων (με ικανοποιητικό αριθμό ετικετών από αρκετά ποιοτικά οινοποιεία) και αξίας CIF 234.000 \$ Η.Π.Α.. Το μερίδιο αγοράς μας εξακολουθεί να είναι χαμηλό, είναι όμως πλέον ευδιάκριτος ο σχηματισμός της εικόνας ενός προϊόντος εξαιρετικής ποιότητας, με πλούσια ιστορία και μοναδικά γευσιγνωστικά χαρακτηριστικά. Οι Κορεάτες προτιμούν γενικά το ερυθρό κρασί αλλά από την Ελλάδα εισάγεται κυρίως λευκό. Η μπύρα είναι επίσης ενδιαφέρον προϊόν με υψηλή κατανάλωση και προοπτικές, καθώς και πολύ αξιόλογες εισαγωγές από την Ευρώπη. Δεν καταγράφονται ωστόσο ακόμη ελληνικές εξαγωγές.
- Η κατασκευαστική δραστηριότητα εξακολουθεί να αποτελεί μία από τις ατμομηχανές της Κορεατικής οικονομίας, δημιουργώντας επιχειρηματικές ευκαιρίες στον κλάδο των **δομικών υλικών**. Τα **κατεργασμένα μάρμαρα** είναι ενδιαφέρον προϊόν πολυτελείας για την κορεατική αγορά κατασκευών. Ο ανταγωνισμός προέρχεται κυρίως από την Κίνα, την Ιταλία, την Αίγυπτο, το Ομάν και την Τουρκία. Το 2019 ήταν μέτριο έτος για την Ελλάδα. Εξαγωγές αξίας 3,5 εκ. \$ Η.Π.Α.. Την θέση της στην αγορά βελτίωσε η Αίγυπτος. Τα **προφίλ αλουμινίου** είναι ένα επίσης πολύ ενδιαφέρον, και μάλιστα μη πεπερασμένο με μεγάλη προστιθέμενη αξία, προϊόν για την κορεατική αγορά, με ευρεία χρήση στα υψηλά κτίρια που κυριαρχούν στην Κορέα. Ο εισαγωγικός δασμός έχει ουσιαστικά μηδενισθεί. Ο ανταγωνισμός προέρχεται κυρίως από την Κίνα, τις Η.Π.Α., την Γερμανία, την Γαλλία, την Ταϊλάνδη και την Ιαπωνία. Ιδιαίτερη σημασία έχει η εξοικείωση με το σύστημα των κορεατικών επιχειρηματικών ομίλων και τις ιδιαίτερες τεχνικές προδιαγραφές, ενώ μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι προοπτικές συνεργασιών και υπεργολαβιών σε τρίτες χώρες. Οι ελληνικές εξαγωγές παραμένουν χαμηλές σε σχέση με τον ανταγωνισμό αλλά αναπτύσσονται ταχύτατα. Κατά το 2019, οι εξαγωγές μας σημείωσαν ιστορικό υψηλό αξίας 3,4 εκ. \$ Η.Π.Α..

- Οι καταναλωτικές τάσεις της χώρας για υγιεινή διατροφή, υψηλή ποιότητα και ξεχωριστή παρουσίαση δημιουργούν επίσης πολλές δυνατότητες για **βιολογικές υπερτροφές, ελληνικά βότανα (καλλυντικές και φαρμακευτικές/παραφαρμακευτικές χρήσεις), αεριούχο νερό & αναψυκτικά, καλλυντικά (αντιρυτιδικά, λεύκανση δέρματος, αντιγήρανση) και χειροποίητα κοσμήματα (designer jewelry).**

III. Η ΚΟΡΕΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ (1^ο εξάμηνο 2020)

Τόσο σε ότι αφορά το επιδημιολογικό όσο και το οικονομικό σκέλος, θα λέγαμε ότι η Νότιος Κορέα αποτελεί έναν ιδιόμορφο μικρόκοσμο σε σχέση με τα διεθνώς τεκταινόμενα, και ιδίως την κατάσταση στις Η.Π.Α. και την Ε.Ε..

Η χώρα δεν βρίσκεται βέβαια σε κάποιο είδος οικονομικού “απυρόβλητου”, παρότι επέτυχε να ελέγξει την διασπορά του κορονοϊού SARS-CoV-2 χωρίς καν να καταφύγει σε καραντίνα, απαγόρευση των μετακινήσεων και κλείσιμο της αγοράς αλλά χάρη σε ένα εκτεταμένο πρόγραμμα εξέτασης του πληθυσμού, απομόνωση των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων και εξονυχιστική ιχνηλάτηση των επαφών τους με την βοήθεια της τεχνολογίας.

Παρότι η εικόνα της αγοράς και οι οικονομικές προβλέψεις για το ορατό μέλλον είναι σαφώς πιο ευοίωνες από την μεγάλη πλειοψηφία των κρατών (και μάλιστα των αναπτυγμένων), θα πρέπει να σημειωθεί ότι:

- Η αβεβαιότητα για την εγχώρια και διεθνή εξέλιξη της πανδημίας, σε συνδυασμό με την ακραία απορρύθμιση της αγοράς πετρελαίου έχουν επηρεάσει ισχυρά τον δείκτη επιχειρηματικής – αλλά και καταναλωτικής- εμπιστοσύνης. Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης (Consumer Sentiment Index – CSI) έπεσε τον Μάρτιο κατά 18,5 μονάδες, στις 78,4 και ο δείκτης επιχειρηματικής εμπιστοσύνης (Business Sentiment Index – BSI) σημείωσε κατά τον Απρίλιο μείωση κατά 15 μονάδες, περιοριζόμενος στις 54. Ο κύκλος εργασιών της λιανικής πώλησης σημείωσε τον Φεβρουάριο πτώση 6% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019 ενώ οι παραγωγικές επενδύσεις συρρικνώθηκαν κατά 4,8%.
- Καθώς η πορεία της Νοτιοκορεατικής οικονομίας παρουσιάζει υψηλότατο βαθμό εξάρτησης από το εξωτερικό εμπόριο, η δραστικά περιορισμένη διεθνής ζήτηση προκάλεσε μείωση της αξίας των εξαγωγών κατά 0,5% τον Μάρτιο (σε σχέση με το αντίστοιχο μήνα παρελθόντος έτους) και 26,9% κατά τον μήνα Απρίλιο. Οι εξαγωγές ανταλλακτικών αυτοκινήτων μειώθηκαν κατά 49,8%, του υλικού ασύρματων επικοινωνιών κατά 30,7%, των αυτοκινήτων κατά 28,5% και των ψηφιακών μνημών (memory chips) κατά 14,9%.
- Το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον αρχίζει πλέον να ασκεί ισχυρή πίεση, ιδιαίτερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, στους αυτοαπασχολούμενους και στα νοικοκυριά με χαμηλότερα εισοδήματα. Στην αγορά εργασίας, ο αριθμός των απασχολούμενων κατά το μήνα Μάρτιο μειώθηκε κατά 195.000 σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, εξέλιξη που σηματοδοτεί την μεγαλύτερη αύξηση της ανεργίας στην χώρα μετά την διεθνή χρηματοοικονομική κρίση του 2008-2009.
- Κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους, το ΑΕΠ σημείωσε πτώση 1,4% ενώ η εκτίμηση του ΔΝΤ (World Economic Outlook, April 2020) για το σύνολο του έτους είναι ύφεση της τάξης του

1,2%, η οποία βέβαια είναι πολύ ευνοϊκότερη από εκείνη της Ιαπωνίας (-5,4%), των Η.Π.Α. (-5,9%) και της Ε.Ε. (-7,5%). Σύμφωνα δε με τα πρόσφατα στοιχεία ΟΟΣΑ για τη Ν. Κορέα, οποίων η ύφεση το 2020 θα κινηθεί στο 1,2%, ενώ για το 2021 προβλέπεται ανάπτυξη της τάξης του 3,1% (η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση 3,6%). Ως κυριότεροι παράγοντες για την συγκριτικά ευοίωνη αυτή εκτίμηση αναφέρονται η επιτυχία της χώρας να επιπεδοποιήσει εγκαίρως την μολυσματική καμπύλη (curve flattening), με αποτέλεσμα να αποφύγει ακραίες ρήξεις της βιομηχανικής της παραγωγής. Ακόμη και έτσι, η βιομηχανική παραγωγή σημείωσε τον Φεβρουάριο κάμψη 4,1% σε σχέση με τον ίδιο μήνα του παρελθόντος έτους, ενώ ο τομέας των υπηρεσιών συρρικνώθηκε αντίστοιχα κατά 3,5%.

Λόγω της συνεχιζόμενης αβεβαιότητας ως προς την εξέλιξη της πανδημίας σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο, η κυβέρνηση της χώρας δεν έχει προς το παρόν ανακοινώσει ένα σαφές σχέδιο οδικού χάρτη για την τελική έξοδο από τον φαύλο οικονομικό κύκλο που έχει απρόσμενα προκύψει..

Σε κάθε περίπτωση, η Κεντρική Τράπεζα της Κορέας έχει προβεί σε μέτρα σαφούς χαλάρωσης της νομισματικής της πολιτικής (μείωση επιτοκίου αναφοράς από 1,25% σε 0,75%), με στόχο την ενίσχυση της ρευστότητας της αγοράς, καθώς και συγκράτησης της αξίας του εθνικού νομίσματος δια της χρήσης των συναλλαγματικών της αποθεματικών. Για τον ίδιο λόγο υλοποίησε και ανταλλαγή συναλλάγματος (currency swap) ύψους 60 δις δολαρίων με τις Η.Π.Α.

Από την πλευρά της, η κυβέρνηση της Νοτίου Κορέας, κάνοντας χρήση των δικών της υψηλών αποθεματικών, που δημιουργήθηκαν από σειρά ετών με συμπαγή δημοσιονομικά πλεονάσματα, έχει προβεί, μέσω αλληπάλληλων τροποποιήσεων του προϋπολογισμού, στην έγκριση κλιμακούμενων πακέτων στήριξης της εθνικής οικονομίας καθώς και ενίσχυσης και προστασίας της παραγωγικής της σπονδυλικής στήλης. Τα πακέτα αυτά συνίστατο σε:

1. Ενίσχυση 24,9 δις \$ Η.Π.Α. στις 19 Μαρτίου για την τόνωση της πραγματικής οικονομίας,
2. Χρηματοδότηση 77,8 δις \$ Η.Π.Α. στις 24 Μαρτίου για την εξασφάλιση χρηματοοικονομικής σταθερότητας,
3. Εκταμίευση 15,6 δις \$ Η.Π.Α. στις 30 Μαρτίου και επιπλέον 6,2 δις \$ Η.Π.Α. στις 8 Απριλίου για διάφορα συμπληρωματικά μέτρα.
4. Συμπληρωματικό προϋπολογισμό Ιουνίου ύψους 29,4 δις \$ Η.Π.Α., οι πόροι του οποίου θα κατευθυνθούν σε μέτρα φορολογικών ελαφρύνσεων (32,3% του οικονομικού πακέτου), προσέγκυση αλλοδαπών επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας, ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τόνωση της ζήτησης των νοικοκυριών (32%), έκτακτες γραμμές χρηματοδότησης και στήριξη της χρηματιστηριακής αξίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (14,2%), καθώς και ενίσχυση του κοινωνικού δικτύου προστασίας και στήριξη της απασχόλησης (26,6%).

Τέλος, μετά την συγκρουσιακή κατάσταση με την Ιαπωνία το καλοκαίρι του 2019 και τα εκατέρωθεν εμπορικά αντίμετρα που δημιούργησαν σοβαρά ζητήματα στην Κορεατική βιομηχανία ημιαγωγών και οθονών υψηλής τεχνολογίας, η κρίση του COVID-19 έφερε με ακόμη εντονότερο τρόπο στην επιφάνεια την ισχυρή διασύνδεση και εξάρτηση της οικονομίας της Κορέας από την αντίστοιχη της Κίνας, ιδίως σε ότι αφορά στην αλυσίδα προμηθειών ενδιάμεσων δευτερογενών εισροών (με εξέχον παράδειγμα την αυτοκινητοβιομηχανία). Παρότι δεν έχουν ακόμη ανακοινωθεί τα σχεδιαζόμενα μέτρα και η μονεταριστική τους εξειδίκευση, είναι βέβαιο ότι η Νότιος Κορέα επεξεργάζεται εκτεταμένα σχέδια επέκτασης και διαφοροποίησης του διεθνούς δικτύου προμηθευτών της, καθώς και εγχώριας ανάπτυξης βιομηχανικής παραγωγής των πλέον κρίσιμων και στρατηγικών ενδιάμεσων εισροών.

Με βάση τα πλέον πρόσφατα επίσημα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Νοτίου Κορέας, η αξία των ελληνικών εξαγωγών προς τη χώρα της Άπω Ανατολής κατά το χρονικό διάστημα Ιανουάριος – Απρίλιος 2020 σημείωσε μεγάλη άνοδο της τάξης του 78,5%, σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του παρελθόντος έτους (από 167,6 σε 299 εκατομμύρια δολ. Η.Π.Α.).

Παρότι το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης αυτής αποδίδεται στον διπλασιασμό των εξαγωγών **ελαφρών ορυκτελαίων**, τα περισσότερα από τα σημαντικότερα εξαγωγίμα προϊόντα μας παρουσίασαν επίσης αυξητική τάση. Ενδεικτικά αναφέρουμε, κατά σειρά σπουδαιότητας:

- Οι εξαγωγές **φαρμάκων** (Δασμολογική Κλάση 300490) **αυξήθηκαν κατά 24%**, από 17,8 σε 22,1 εκ. δολ. Η.Π.Α.,
- Οι εξαγωγές **κονσερβών ροδακίνου** (Δ.Κ. 200870) **σχεδόν διπλασιάστηκαν**, από 1,4 σε 2,7 εκ. δολ. Η.Π.Α.,
- Οι εξαγωγές **μαρμάρων** (Δ.Κ. 680221 & 680291) **υπερδιπλασιάστηκαν**, από 0,9 σε 2 εκ. δολ. Η.Π.Α.,
- Οι εξαγωγές **Μαστίχας Χίου** (Δ.Κ. 130190) **αυξήθηκαν κατά 53,5%**, από 0,95 σε 1,46 εκ. δολ. Η.Π.Α.,
- Οι εξαγωγές **καπνού** (Δ.Κ. 240110) **αυξήθηκαν κατά 79,6%**, από 452 σε 812 χιλ. δολ. Η.Π.Α.,
- Οι εξαγωγές **γιαουρτιού** (Δ.Κ. 040310) **υπερδιπλασιάστηκαν**, από 65 σε 142 χιλ. δολ. Η.Π.Α.,
- Οι εξαγωγές **καβουριών** (Δ.Κ. 030610) **σημείωσαν κατακόρυφη άνοδο**, από 53 σε 134 χιλ. δολ. Η.Π.Α.,
- Οι εξαγωγές **τυριού** (Δ.Κ. 040690, κυρίως φέτα) **αυξήθηκαν κατά 28,9%**, από 85 σε 109 χιλ. δολ. Η.Π.Α.,

- Οι εξαγωγές σε επιτραπέζιες ελιές (Δ.Κ. 200570) αυξήθηκαν κατά 35,2%, από 59 σε 80 χιλ. δολ. Η.Π.Α..

Στον αντίποδα, κάμψη σημείωσαν οι εξαγωγές μας σε αλουμίνια (Δ.Κ. 7606, -76,5%), ελαιόλαδο (Δ.Κ. 150910, -42%) και γούνινα παλτά (Δ.Κ. 4303, -43,5%).

Από εκτεταμένες συζητήσεις με Έλληνες εξαγωγείς, Κορεάτες εισαγωγείς και ευρύτερη παρατήρηση της εδώ αγοράς, σημειώνουμε τα κατωτέρω:

1. Η μεγάλη αύξηση των εξαγωγών κονσέρβας ροδακίνου αποδίδεται κατά κύριο λόγο στην επιτυχία της επιχειρηματικής αποστολής τροφίμων που διοργανώθηκε από την Ελληνική Πρεσβεία στις 18 Νοεμβρίου 2019.

2. Η κατασκευαστική δραστηριότητα στην Κορέα δεν παρουσίασε κάμψη άξια λόγου εν μέσω πανδημίας.

3. Σε ότι αφορά τα καταναλωτικά αγαθά, οι οδηγίες τήρησης κοινωνικών αποστάσεων σε συνδυασμό με το ήδη, προ κορονοϊού, ιδιαίτερα ισχυρό δίκτυο ηλεκτρονικού εμπορίου, σε πολλές περιπτώσεις τόνωσαν (ελλείπει άλλων διεξόδων) τον καταναλωτισμό του Κορεατικού κοινού και, κατά προέκταση, τις πωλήσεις ελληνικών προϊόντων και τον κύκλο εργασιών των εισαγωγέων τους.

4. Σύμφωνα με τους Κορεάτες εισαγωγείς, θετικό ρόλο είχε επίσης το άπαξ διατεθέν πακέτο οικονομικής ενίσχυσης των νοικοκυριών και, συνεπώς, της κατανάλωσης από την κυβέρνηση της χώρας.

5. Αντίθετα επλήγησαν οι πωλήσεις προϊόντων που είτε είναι ασύμβατα με το μοντέλο διάθεσης μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου (γούνινα παλτά) είτε δεν επιτρέπεται καν να διατεθούν μέσω αυτού (αλκοολούχα). Χαρακτηριστικά, ενώ οι εξαγωγές ελληνικού κρασιού αυξήθηκαν κατά το πρώτο δίμηνο τρέχοντος έτους κατά 50%, στην συνέχεια, λόγω έξαρσης της COVID-19 περιορίστηκαν σημαντικά κατά το δεύτερο δίμηνο, με αποτέλεσμα να κλείσει το πρώτο τετράμηνο στα επίπεδα περίπου του αντίστοιχου διαστήματος του περασμένου έτους.

6. Η έλλειψη απευθείας αεροπορικής σύνδεσης Ελλάδας – Νοτίου Κορέας, η κατά ισχυρή προτεραιότητα χρήση του χώρου (cargo) των εμπορευματικών αεροπορικών μεταφορών για υγειονομικό υλικό και η μειωμένη συχνότητα άφιξης φορτίων δια θαλάσσης προκάλεσαν αφενός καθυστερήσεις στην προμήθεια της αγοράς με ελληνικά προϊόντα και, αφετέρου, διπλασιασμό του μεταφορικού κόστους για τις θαλάσσιες και εξαπλασιασμό του για τις εναέριες μεταφορές. Κατά συνέπεια, παρά τον αυξημένο κύκλο εργασιών, οι περισσότεροι εισαγωγείς σημείωσαν σοβαρή μείωση των περιθωρίων κέρδους.

1. Μακροοικονομικά Μεγέθη & Οικονομικές εξελίξεις

Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη

Α.Ε.Π.	1,62 τρις \$ ΗΠΑ
ΑΕΠ κατά κεφαλή	31.555 \$ ΗΠΑ = 28.174 €
Ρυθμός ανάπτυξης (αύξηση ΑΕΠ)	2 % (2018: 2,7%)
Σύνθεση ΑΕΠ Ν. Κορέας	Πρωτογενής τομέας 2,2%, Βιομηχανία 39,3%, Υπηρεσίες 58,3%
Πληθωριστικός δείκτης	0,8%
Δείκτης ανεργίας	4,5 %
Καθαρή Αποταμίευση	7% του διαθέσιμου εισοδήματος
Άμεσες Επενδύσεις από αλλοδαπή	230,6 δις \$ ΗΠΑ – σωρευτικά
Άμεσες Επενδύσεις στην αλλοδαπή	344,7 δις \$ ΗΠΑ – σωρευτικά
Πρωτογενές Δημοσιονομικό Πλεόνασμα	1,6 % του Α.Ε.Π.
Δημόσιο Χρέος	35,9 % του ΑΕΠ
Εξωτερικό Χρέος	458,2 δις \$ ΗΠΑ ή 28,3% του Α.Ε.Π.
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	+ 3,9% του ΑΕΠ
Αποθεματικά ξένου συναλλάγματος και χρυσού	398 δις \$ ΗΠΑ
Εμπορικό Πλεόνασμα	+ 39 δις \$ ΗΠΑ (2,4% του ΑΕΠ)
Κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα	Ημιαγωγοί, διωλισμένα πετροχημικά, αυτοκίνητα και ανταλλακτικά, πλοία, εξοπλισμοί ασύρματης επικοινωνίας, επίπεδες οθόνες, χάλυβας, ηλεκτρονικά, πλαστικά, ηλεκτρονικοί υπολογιστές
Κύριοι Πελάτες	Κίνα (25,1%), Η.Π.Α. (13,5%), Βιετνάμ (8,9%), Χονγκ Κονγκ (5,9%), Ιαπωνία (5,2%)
Κυριότερες εισαγωγές	Αργό πετρέλαιο, ημιαγωγοί, φυσικό αέριο, λιγνίτης, χάλυβας, μέρη ηλεκτρονικών υπολογιστών, και ειδών ασύρματης επικοινωνίας, αυτοκίνητα, χημικά προϊόντα, κλωστοϋφαντουργικά
Κύριοι Προμηθευτές	Κίνα (21,3%), Η.Π.Α. (12,3%), Ιαπωνία (9,5%), Σαουδική Αραβία (4,3%), Βιετνάμ (4,2%), Αυστραλία (4,1%), Γερμανία (3,95%),

Η Νότια Κορέα είναι μια από τις πιο ανταγωνιστικές βιομηχανικές χώρες παγκοσμίως και πρωτοπόρος σε πολλούς τομείς υψηλής τεχνολογίας, όπως οι ημιαγωγοί, ηλεκτρονικά, τηλεπικοινωνίες, τεχνολογίες διαδικτύου, αυτοκινητοβιομηχανία, χαλυβουργία, πετροχημικά, πυρηνικοί αντιδραστήρες, τρένα υψηλής ταχύτητας, συστήματα διαχείρισης αεροδρομίων, πολεμική βιομηχανία, καλλυντικά, φαρμακευτική βιομηχανία. Η χώρα παρουσιάζει τριπλό πλεόνασμα, δημοσιονομικό, εμπορικό και τρεχουσών συναλλαγών. Τα δύο τελευταία εξηγούνται βέβαια εύκολα με μια στοιχειώδη ανάλυση του εξαγωγικού και εισαγωγικού προφίλ της Νοτίου Κορέας.

Μετά από μια εντυπωσιακή πορεία ανάπτυξης, η Κορέα βρέθηκε στα πρόθυρα της ύφεσης κατά την τριετία 2014-2016 αφενός λόγω δυσμενών διεθνών συγκυριών και αφετέρου λόγω αντιφάσεων και δυσκαμψιών του αναπτυξιακού οικονομικού της μοντέλου.

Η τάση αυτή συνεχίστηκε στο πρώτο μισό του 2017 στο πλαίσιο της πολιτικής αναταραχής που επικράτησε στην χώρα και η οποία τελικά οδήγησε στην αποπομπή και δικαστική δίωξη της Προέδρου κας. Park. Ωστόσο, η εκλογή του κ. Moon, ακολουθούμενη από τις πολιτικές επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής και αύξησης μισθών της κυβέρνησής του, είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του δείκτη εμπιστοσύνης των καταναλωτών. Σε συνδυασμό με την ισχυρή αύξηση της διεθνούς ζήτησης για τα κορεατικά προϊόντα (κυρίως ημιαγωγοί), και παρά τα προβλήματα στην σχέση της με την Κίνα, η οικονομία της Νοτίου Κορέας σημείωσε θεαματική βελτίωση κατά το δεύτερο μισό του 2017, με αποτέλεσμα ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης να ξεπεράσει το 3%, ποσοστό αξιόλογο για μια τόσο αναπτυγμένη και πυκνοκατοικημένη χώρα (μέγεθος 30% μικρότερο της Ελλάδας, κατά 65% καλυμμένη από βουνά και δάση, πληθυσμός άνω των 50 εκατομμυρίων κατοίκων).

Κατά το 2018, η επιβράδυνση των επενδύσεων και η αύξηση της ανεργίας, η οποία έφτασε το 4% για πρώτη φορά μετά το 2010, οδήγησαν στην πτώση του ρυθμού ανάπτυξης στο 2,7%. Ταυτόχρονα, η επιβολή αυστηρότερης νομοθεσίας στα δάνεια για απόκτηση στέγης προκάλεσε και την επιβράδυνση της κατασκευαστικής δραστηριότητας. Η κυβέρνηση επιχείρησε να εξισορροπήσει τις αρνητικές τάσεις, ανανεώνοντας την έμφαση στην ενίσχυση των κρατικών δαπανών και στην αύξηση των μισθών. Καθώς η διεθνής ζήτηση για τα Κορεατικά προϊόντα παρέμεινε ισχυρή, τα μακροοικονομικά μεγέθη της χώρας για το 2018 εξακολούθησαν να είναι συμπαγή.

Το 2019 υπήρξε ένα δύσκολο έτος για την οικονομία της Νοτίου Κορέας, η οποία, επιπλέον, δεν παρουσιάζει ακόμη ορατά σημεία ανάκαμψης, ενώ και οι προβλέψεις για το 2020 είναι μάλλον δυσσώγιες. Ο ρυθμός ανάπτυξης βαίνει σταδιακά αλλά σταθερά μειούμενος κατά την τελευταία εικοσαετία, καθώς από 5-5,2% την περίοδο 2001-2005, μειώθηκε σε 4,1-4,2% το 2006-2010, 3-3,4% το 2011-2015, στο 2,7% κατά το 2018 και στο 2% κατά το παρελθόν έτος, ως αποτέλεσμα τόσο εξωτερικών συγκυριών όσο και της εγχώριας οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης του κ. Moon. Για το 2020, έγκριτοι αναλυτές από τις HSBC, Goldman Sachs, Credit Suisse, Nomura και Moody's προβλέπουν ήπια διορθωτική ανάκαμψη του ρυθμού ανάπτυξης στο 2,1-2,2%, εκτίμηση συμβατή με τις προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (2,2%). Αντίθετα, εντύπωση προκαλεί η πιο απαισιόδοξη εκτίμηση εδώ αναλυτών της Korea Investment & Securities και LG Economic Research Institute για ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 1,8% κατά το 2020.

Στο εσωτερικό μέτωπο, η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης έχει επηρεάσει αρνητικά την παραγωγικότητα της Κορεατικής Οικονομίας και τα κέρδη των επιχειρήσεων σε μια πολύ ευαίσθητη συγκυρία, κατά την οποία παραδοσιακοί βιομηχανικοί τομείς της χώρας, όπως τα ναυπηγεία, η αυτοκινητοβιομηχανία και η χημική βιομηχανία δέχονται ισχυρές πιέσεις λόγω διεθνούς ανταγωνισμού, μειωμένης ανταγωνιστικότητας, κορεσμού ορισμένων τομέων όπως η ναυτιλία και συνολικής επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας. Ταυτόχρονα, τα δομικά προβλήματα της Κορεατικής οικονομίας και κοινωνίας παραμένουν και οξύνονται διαχρονικά:

- Η συνεχιζόμενη κυριαρχία των μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων (chaebols) και η διαφθορά,

- Η υψηλότερη εξάρτηση από τις εξαγωγές (σε σχέση με την εγχώρια κατανάλωση),
- Το συνταξιοδοτικό σύστημα για τον ταχέως γηράσκοντα πληθυσμό της χώρας,
- Η ακαμψία που χαρακτηρίζει την αγορά εργασίας σε συνδυασμό με την προοδευτική πτώση της παραγωγικότητας,
- Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας στους νέους και φτώχιας στους ηλικιωμένους,
- Η διεύρυνση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων,
- Η στασιμότητα εισοδήματος και η υπερχρέωση των νοικοκυριών.

Την ίδια στιγμή, τα συνδικάτα έρχονται σε σύγκρουση με τον ιδιωτικό τομέα διεκδικώντας αυξήσεις μισθών τις οποίες, στην μεγάλη πλειονότητα των περιπτώσεων, οι Κορεατικές επιχειρήσεις δεν είναι σε θέση να παραχωρήσουν, λόγω της μειωμένης παραγωγικότητας και φθίνουσας κερδοφορίας τους. Η στασιμότητα των εισοδημάτων των νοικοκυριών σε συνδυασμό με την πτώση του βαθμού εμπιστοσύνης καταναλωτή (consumer sentiment index) στο χαμηλότερο σημείο που κατέγραψε μετά την αποπομπή της τέως Προέδρου κας Park τον Ιανουάριο του 2017, έχει επιδράσει αρνητικά στην εγχώρια κατανάλωση, η οποία αποτελεί μία από τις κινητήριες δυνάμεις της οικονομίας της χώρας. Αντίστοιχα δυσοίωνα είναι και η κατάσταση του βαθμού επιχειρηματικής εμπιστοσύνης, ο οποίος αντανάκλαται σε στασιμότητα επενδύσεων και εκσυγχρονισμού του βιομηχανικού κεφαλαίου της χώρας.

Το Χρηματιστήριο παρουσίασε, όπως είναι φυσιολογικό, αντίστοιχη εικόνα, καθώς ο Γενικός Δείκτης KOSPI έπεσε τον Αύγουστο τρέχοντος έτους κάτω από τις 1.900 μονάδες για πρώτη φορά εντός της τελευταίας τριετίας, για να σημειώσει διορθωτική αύξηση στις 2.100 μονάδες κατά το Νοέμβριο.

Βραχυπρόθεσμα, τα ισχυρά μακροοικονομικά μεγέθη της χώρας εξακολουθούν να επιτρέπουν την άσκηση επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής και την χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής (μείωση επιτοκίων), ωστόσο δομικά ζητήματα αυτής της μορφής δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν μεσο-μακροπρόθεσμα χωρίς βιώσιμη βελτίωση της παραγωγικότητας. Η κυβέρνηση της χώρας, από την άλλη πλευρά, δείχνει να κινείται προς την αντίθετη κατεύθυνση, δυσχεραίνοντας την λειτουργία στην Κορέα αλλοδαπών επιχειρήσεων χωρίς εγχώριες εγκαταστάσεις παραγωγής, ισχυροποιώντας τα μη δασμολογικά εμπόδια ως προς τις εισαγωγές και επιδοτώντας στρατηγικούς αλλά ανταγωνιστικά προβληματικούς κλάδους της οικονομίας όπως οι ναυπηγήσεις και η ναυτιλία.

Η έτερη, και σημαντικότερη κινητήρια δύναμη της Κορεατικής οικονομίας είναι οι εξαγωγές, καθώς, ούτως ή άλλως, το μέγεθος της εσωτερικής της αγοράς είναι εκ των πραγμάτων περιορισμένο σε σχέση με το μέγεθος της οικονομίας της. Όμως και εκεί οι εξελίξεις το 2019 ήταν αρνητικές και ιδίως για τους εξαγωγικούς τομείς αιχμής της Νοτίου Κορέας, όπως οι ημιαγωγοί και οι οθόνες κινητών τηλεφώνων (AMOLED), λόγω ενός συνδυασμού δυσμενών διεθνών εξελίξεων, που περιλαμβάνει:

- Την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας στην οποία συμβάλλει και η αυξητική τάση προστατευτισμού των εθνικών οικονομιών, με προεξάρχουσα εκείνη των Η.Π.Α.,

- Τον οικονομικός πόλεμο Η.Π.Α. – Κίνας αλλά και την επιβράδυνση της οικονομίας της τελευταίας. Ταυτόχρονα, ως αποτέλεσμα ανάπτυξης των αμερικανικών αντιτυραυλικών συστημάτων ΤΗΑΑΔ στο έδαφος της Κορέας, ο εισερχόμενος τουρισμός από την Κίνα συρρικνώθηκε από 8 εκατομμύρια επισκέπτες το 2016 σε 4,5 περίπου εκατομμύρια το 2019, ενώ και οι πωλήσεις αυτοκινήτων των Hyundai Motor και Kia Motors στην Κίνα μειώθηκαν επίσης κατά 50%.

- Την συγκρουσιακή κατάσταση που προέκυψε με την Ιαπωνία, η οποία δημιούργησε σοβαρό κλίμα αβεβαιότητας στην εδώ αγορά, το οποίο εντείνεται σε περιφερειακό επίπεδο λόγω της έκρυθμης κατάστασης που επικρατεί στο Χονγκ Κονγκ.

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω, κατά το 2019 ο διεθνής κύκλος εργασιών εμπορίας ημιαγωγών μειώθηκε κατά 13,3% σε σχέση με το παρελθόν έτος, ενώ οι εξαγωγές ημιαγωγών της Νοτίου Κορέας, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 20% περίπου της συνολικής αξίας εξαγωγών της χώρας, έχουν σημειώσει πτώση για 12 συνεχόμενους μήνες, με αποτέλεσμα να διαμορφωθούν σε επίπεδα 32,1% χαμηλότερα του 2018.

Παρά τις δεσμεύσεις της κυβέρνησης για το αντίθετο, ο αριθμός των ανέργων στη Νότιο Κορέα έχει αυξηθεί κατά 30% από την ανάληψη της εξουσίας από τον κ. Moon τον Μάιο του 2017, φτάνοντας στο 4,5% που αποτελεί ιστορικό υψηλό δεκαετίας. Πολύ δυσμενέστερη είναι φυσικά η κατάσταση για τους νέους, το επίπεδο ανεργίας των οποίων ξεπέρασε εντός του 2019 για πρώτη φορά το ψυχολογικό όριο του 10% (10,4% τον Ιούνιο). Η εξέλιξη αυτή έχει φέρει στο προσκήνιο την αντιφατική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης και έχει σαφώς επηρεάσει αρνητικά την δημοτικότητα του Προέδρου της.

Η Νότιος Κορέα παραμένει φυσικά μια εξαιρετικά αναπτυγμένη βιομηχανικά χώρα και πρωτοπόρος σε πολλούς τομείς υψηλής τεχνολογίας, με συμπαγή δημοσιονομικά δεδομένα. Δεν είναι απίθανο μια αναστροφή της διεθνούς οικονομικής συγκυρίας εντός του 2020 να ανατρέψει σε σοβαρό βαθμό την ανωτέρω περιγραφείσα δυσοίωνη εικόνα, ιδίως σε ότι αφορά εξαγωγικούς κλάδους αιχμής όπως οι ημιαγωγοί, οι μνήμες και οι έξυπνες οθόνες, όπου η Κορέα διαθέτει σχεδόν παγκόσμιο τεχνολογικό μονοπώλιο. Από την άλλη πλευρά, ο εντεινόμενος ανταγωνισμός από την Κίνα (ναυπηγήσεις, κινητά τηλέφωνα) και ο κορεσμός κάποιων κλάδων (ναυτιλία, αυτοκινητοβιομηχανία), σε συνδυασμό με τα επιδεινούμενα δομικά προβλήματα μιας μικρής και άνευ πρωτογενών πλουτοπαραγωγικών πόρων χώρας και την ελάχιστη ρεαλιστική πολιτική της κυβέρνησής της, δημιουργούν εύλογο προβληματισμό για την μεσο-μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του οικονομικού και κοινωνικού της μοντέλου.

Το διμερές εμπόριο της Ε.Ε. με τη Ν. Κορέα είναι πλέον ελαφρά πλεονασματικό, κατά 3 δις ευρώ το 2019. Από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημαντικότεροι προμηθευτές της Νοτίου Κορέας είναι η Γερμανία (35,7% των ευρωπαϊκών εξαγωγών), η Ιταλία (11,6%), η Γαλλία (10,4%), η

Ολλανδία (7,5%) και η Μεγάλη Βρετανία (7,5%). Σημαντικότεροι πελάτες των κορεατικών εξαγωγών ήταν η Γερμανία (16,5% των ευρωπαϊκών εισαγωγών), η Μεγάλη Βρετανία (10,4%), η Πολωνία (10%) και η Ολλανδία (7,95%). Η Ε.Ε. είναι ο μεγαλύτερος επενδυτής στην Νότιο Κορέα, με 51 δις ευρώ σωρευτικές άμεσες επενδύσεις (το 33,15% των άμεσων επενδύσεων στην Κορέα από την αλλοδαπή), και ο τρίτος σημαντικότερος αποδέκτης αντιστοίχων κορεατικών επενδύσεων, μετά την Κίνα και τις Η.Π.Α., με 28 δις ευρώ.

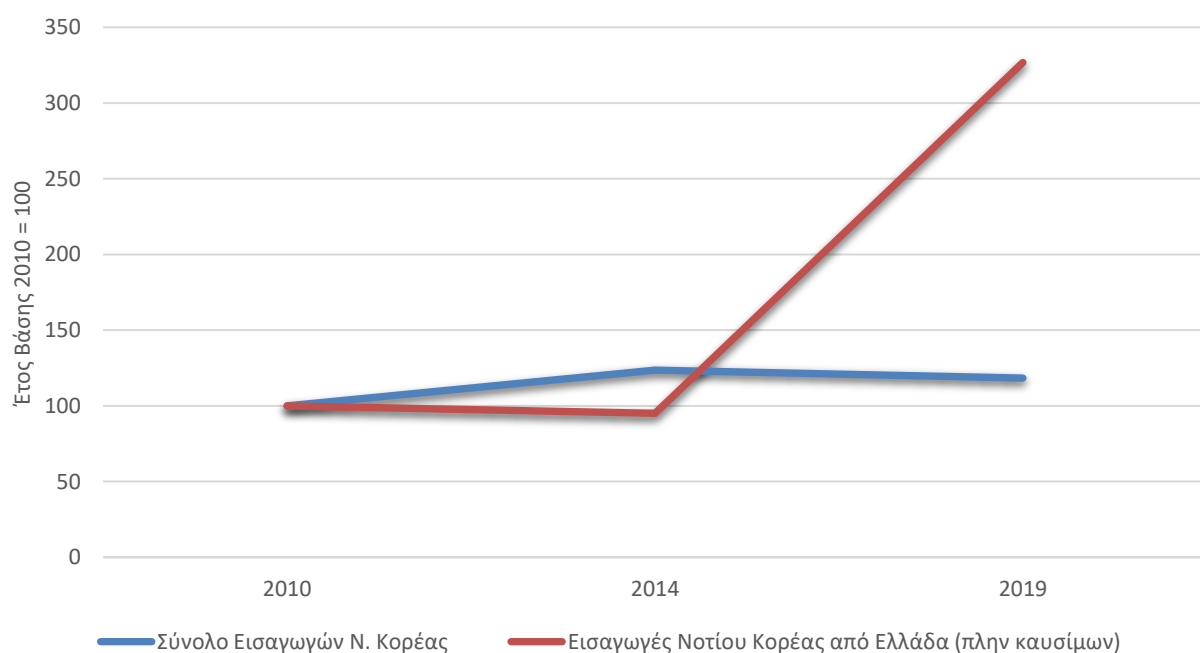
Σε ότι αφορά στο διεθνές εμπόριο, η Κορέα έχει διμερή εμπορική ροή 243,4 δις δολ. ΗΠΑ με την Κίνα, 135,2 δις δολάρια με τις Η.Π.Α., 108,6 δις δολάρια με την Ε.Ε. και 76 δις δολάρια με την Ιαπωνία. Έχει εμπορικό πλεόνασμα 29 δις δολάρια έναντι της Κίνας, 11,4 δις δολάρια έναντι των Η.Π.Α. και έλλειμμα 19,2 δις δολάρια έναντι της Ιαπωνίας.

Οι συνολικές εισαγωγές της Νοτίου Κορέας κατά την περίοδο 2014-2019 σημείωσαν μείωση 4,2% ενώ οι εισαγωγές από την χώρα μας στο ίδιο χρονικό διάστημα (στο πλαίσιο και της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Ν. Κορέας) παρουσίασαν μεγάλη άνοδο της τάξης του 227% (υπερτριπλασιασμός).

Οι εισαγωγές της Νοτίου Κορέας

	2010	2014	2019	% Μεταβολή	
				19/14	
Σύνολο εισαγωγών Ν. Κορέας	425,2	525,5	503,3	- 4,2 %	σε δις. δολ. ΗΠΑ
<i>Έτος Βάσης 2010 = 100</i>	100	123,6	118,4		
Εισαγωγές Ν. Κορέας από Ελλάδα (πλην καυσίμων)	51	48,5	158,5	+ 227 %	σε εκ. δολ. ΗΠΑ
<i>Έτος Βάσης 2010 = 100</i>	100	95,1	326,8		

Πορεία εισαγωγών Νοτίου Κορέας 2010 - 2019

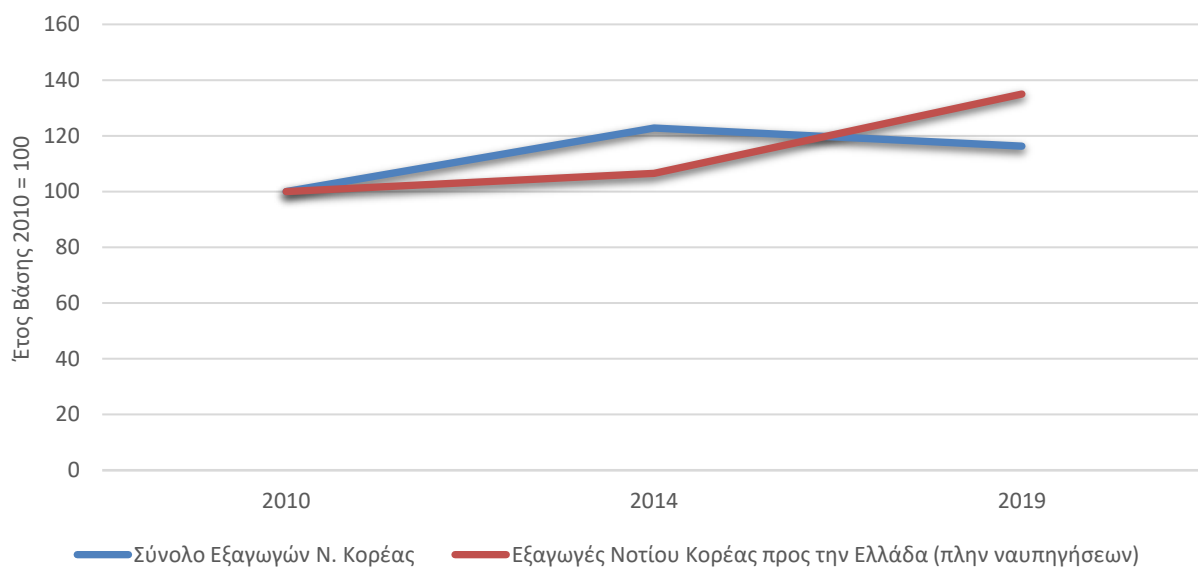

Αντίθετα, κατά το χρονικό διάστημα 2014-2019, οι συνολικές εξαγωγές της Νοτίου Κορέας σημείωσαν κάμψη 5,3% (ανάλογη των εισαγωγών), ενώ οι εξαγωγές προς την χώρα μας παρουσίασαν άνοδο της τάξης του 26,8%.

Οι εξαγωγές της Νοτίου Κορέας

	2010	2014	2019	% Μεταβολή 19/14	
Σύνολο εξαγωγών Ν. Κορέας <i>Έτος Βάσης 2010 = 100</i>	466,4	572,7	542,2	-5,3 %	σε δις. δολ. ΗΠΑ
Εξαγωγές Ν. Κορέας προς Ελλάδα (πλην ναυπηγήσεων) <i>Έτος Βάσης 2010 = 100</i>	249,7	265,9	337,1	+ 26,8 %	σε εκ. δολ. ΗΠΑ
	100	122,8	116,3		
	100	106,5	135		

Πορεία εξαγωγών Νοτίου Κορέας 2010 - 2019

2. Οικονομικές & εμπορικές σχέσεις Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας.

I. Γενική Εικόνα

Ορόσημο για τις οικονομικές και εμπορικές σχέσεις της Ε.Ε. με τη Νότιο Κορέα αποτέλεσε η Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών (ΣΕΣ), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουλίου 2011. Η πλειονότητα των εκατέρωθεν δασμών βιομηχανικών και γεωργικών προϊόντων μηδενίσθηκαν άμεσα, ενώ κάποιοι άλλοι μειώθηκαν σταδιακά. Σήμερα, με την εξαίρεση περιορισμένου αριθμού γεωργικών προϊόντων, οι εκατέρωθεν εισαγωγικοί δασμοί έχουν αρθεί πλήρως.

Μέχρι το 2011, το διμερές εμπορικό ισοζύγιο ήταν διαχρονικά σαφώς πλεονασματικό για τη Νότιο Κορέα, καθώς το 2010 αυτό ανήλθε στα 14,8 δις δολ. ΗΠΑ. Στη συνέχεια, η εικόνα αναστράφηκε πλήρως:

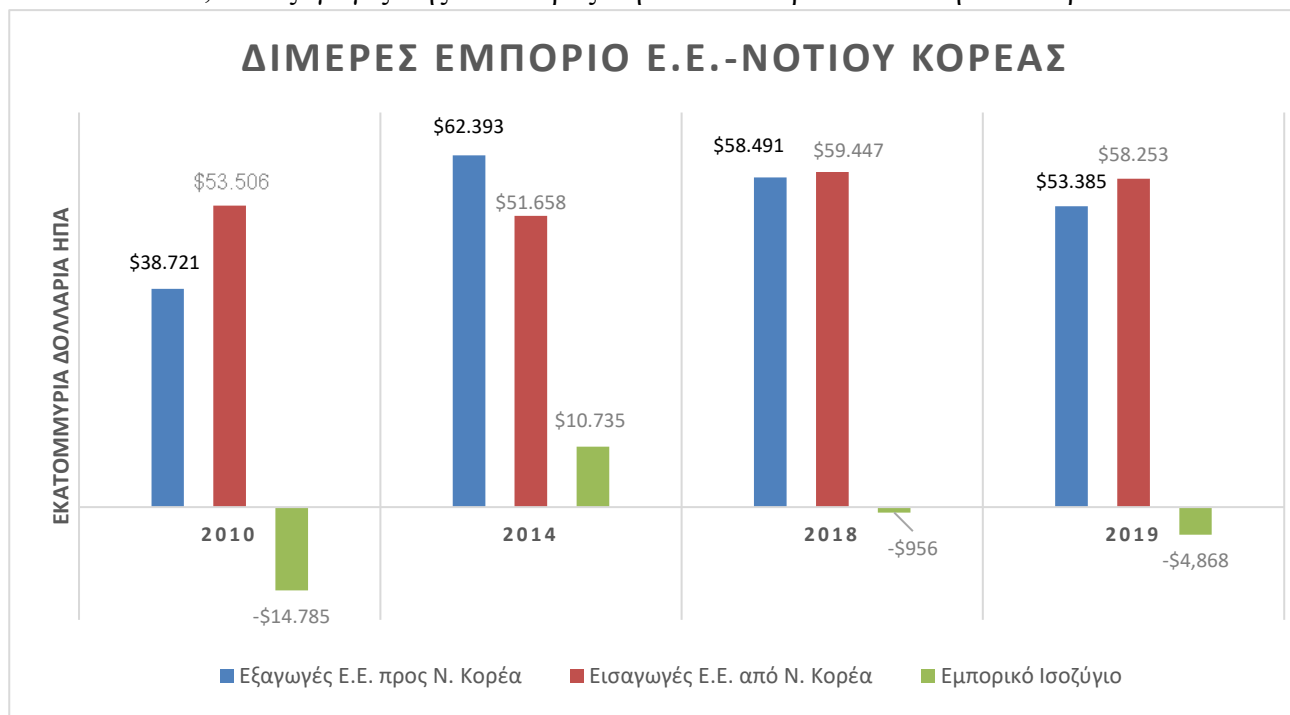
1. Η κατάργηση των δασμών επηρέασε πιο θετικά τις ευρωπαϊκές εξαγωγές παρά τις κορεατικές, καθώς πριν την υπογραφή της ΣΕΣ η Κορέα είχε μέσο εισαγωγικό δασμό 12,2% ενώ η Ε.Ε. 6,6%,
2. Η οικονομική και νομισματική κρίση της Ε.Ε. είχε δυσμενείς συνέπειες στις εισαγωγές από την Κορέα, οι οποίες βέβαια δεν αποτελούν είδη πρώτης ανάγκης, και
3. Για κάποια κορεατικά προϊόντα, όπως τα ηλεκτρονικά, η αγορά εμφάνισε σημεία ωρίμανσης, ενώ άλλα, όπως τα πλοία, έπεσαν θύματα της διεθνούς κρίσεως.

Ως αποτέλεσμα, στο διάστημα 2010-2014 οι εξαγωγές της Ε.Ε. αυξήθηκαν κατά 61%, ενώ οι κορεατικές μειώθηκαν κατά 3,5% και η Ε.Ε. εμφάνιζε πλέον εμπορικό πλεόνασμα της τάξης των 10,7 δις δολ. ΗΠΑ. Η εξέλιξη αυτή προκάλεσε συνεχείς αιτιάσεις από πλευράς Νοτίου Κορέας σε όλες τις διμερείς συναντήσεις, ενώ χρησίμευσε και ως αφορμή για να απορρίπτεται εν τη γενέσει της κάθε απόπειρα της Ε.Ε. για διευθέτηση των δυσλειτουργιών και άρση των μη δασμολογικών εμποδίων.

Σε κάθε περίπτωση, το διμερές εμπόριο εμφανίζει πλέον εμφανή σημεία εξισορρόπησης. Κατά το διάστημα 2014-2018 οι εξαγωγές της Ε.Ε. μειώθηκαν κατά 6,25%, ενώ οι αντίστοιχες της Κορέας αυξήθηκαν κατά 15,1%, ώστε, σύμφωνα με τα στοιχεία της EUROSTAT, η Νότιος Κορέα εμφάνισε κατά το 2019 εκ νέου εμπορικό πλεόνασμα έναντι της Ε.Ε. της τάξης των 4,9 δις δολ. ΗΠΑ.

Θετική υπήρξε επίσης η επίδραση της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών στην διμερή ροή εμπορίου, η οποία από 92,3 δις δολ. ΗΠΑ το 2010 διαμορφώθηκε σε 117,9 δις δολ. ΗΠΑ το 2018 (αύξηση της τάξης του 27,7%), ενώ σημείωσε κάμψη στα 107,5 δις δολ. ΗΠΑ κατά το 2019.

Συνολικά, οι εξαγωγές της Ε.Ε. προς τη Νότιο Κορέα κατά την εν περίοδο 2009-2019

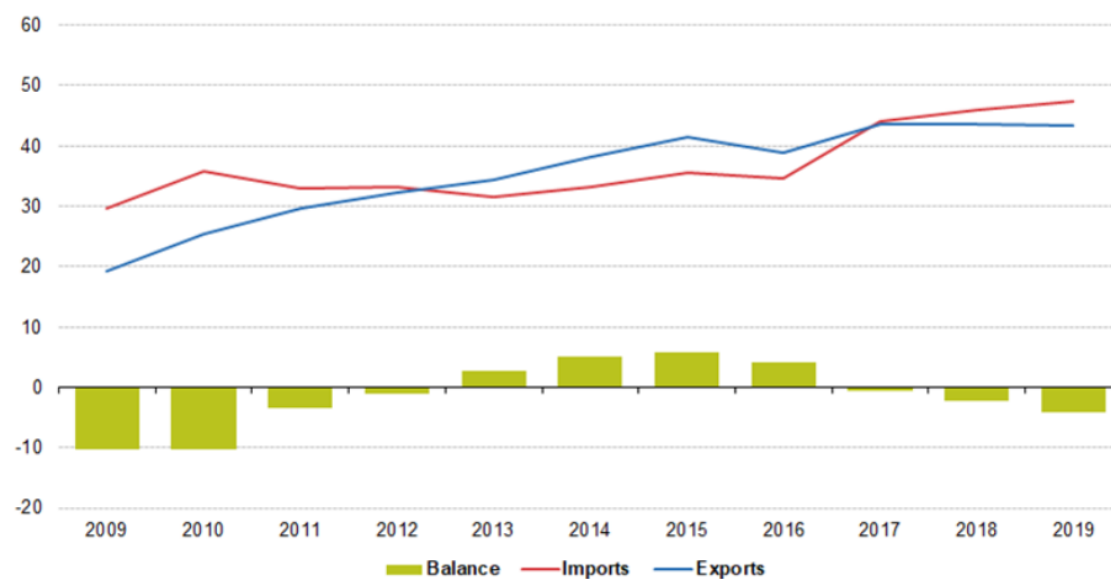

σημείωσαν άνοδο 131,6% ενώ αντίστοιχα οι εισαγωγές από τη χώρα της Άπω Ανατολής παρουσίασαν αύξηση της τάξεως του 56,7%.

Σημειώνεται ότι οι τέσσερις σημαντικότεροι πελάτες των ευρωπαϊκών προϊόντων παγκοσμίως είναι οι ΗΠΑ (18%), το Ηνωμένο Βασίλειο (15%), η Κίνα (9%) και η Ελβετία (7%), ενώ οι τέσσερις μεγαλύτεροι προμηθευτές της είναι η Κίνα (19%), οι ΗΠΑ (12%), το Ηνωμένο Βασίλειο (10%) και η Ρωσία (7%).

EU-27 trade in goods with South Korea, 2009-2019

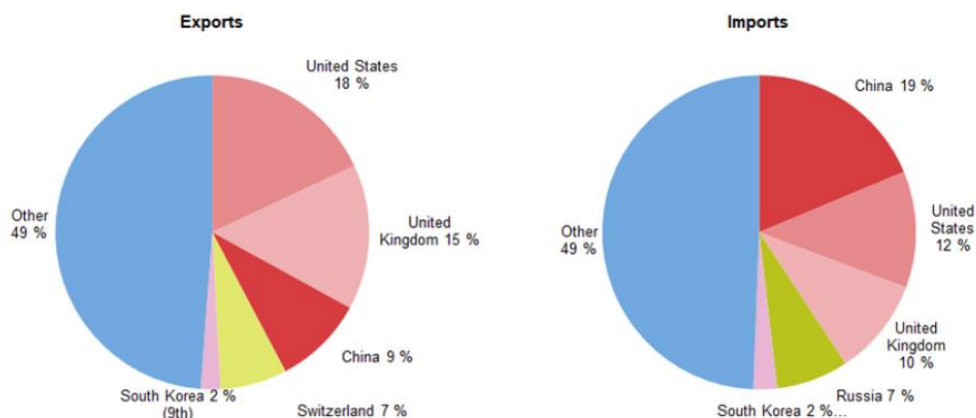
(EUR billion)

Source: Eurostat (online data code: ext_st_eu27_2019sitc and DS-018995)

Η Νότιος Κορέα είναι αξιόλογος πελάτης για τα ευρωπαϊκά προϊόντα και αντιστοίχως σοβαρός προμηθευτής της Ε.Ε.. Συγκεκριμένα, το 2019 η Νότιος Κορέα ήταν ο ένατος μεγαλύτερος πελάτης προϊόντων της ΕΕ (2% των εξαγωγών) και ο ένατος σημαντικότερος προμηθευτής της (2% των εισαγωγών).

South Korea among the EU-27's main partners for trade in goods, 2019

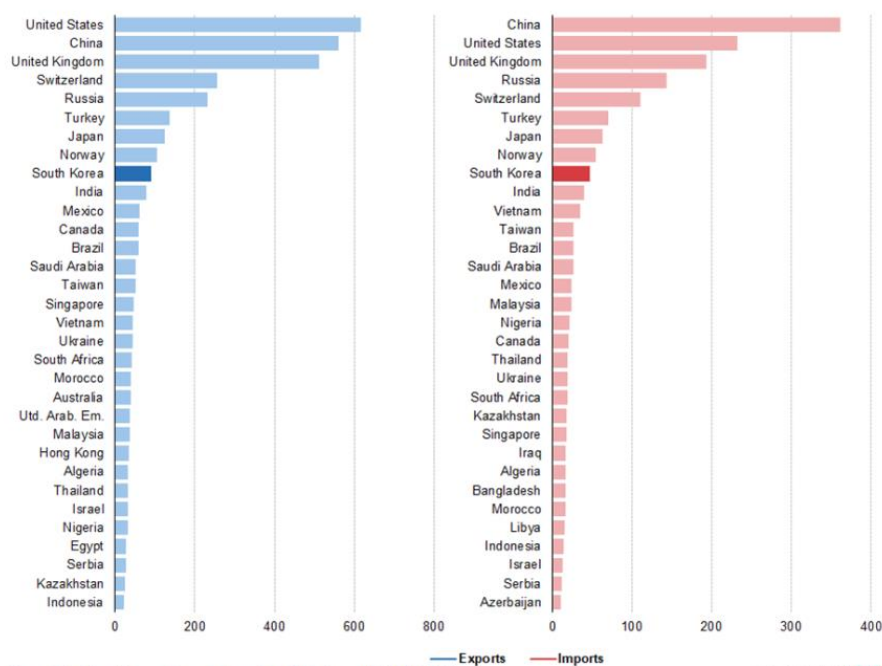

Source: Eurostat (online data code: ext_st_eu27_2019sitc and DS-018995)

eurostat

Top trade in goods partners of the EU-27 with a focus on South Korea, 2019

(EUR billion)

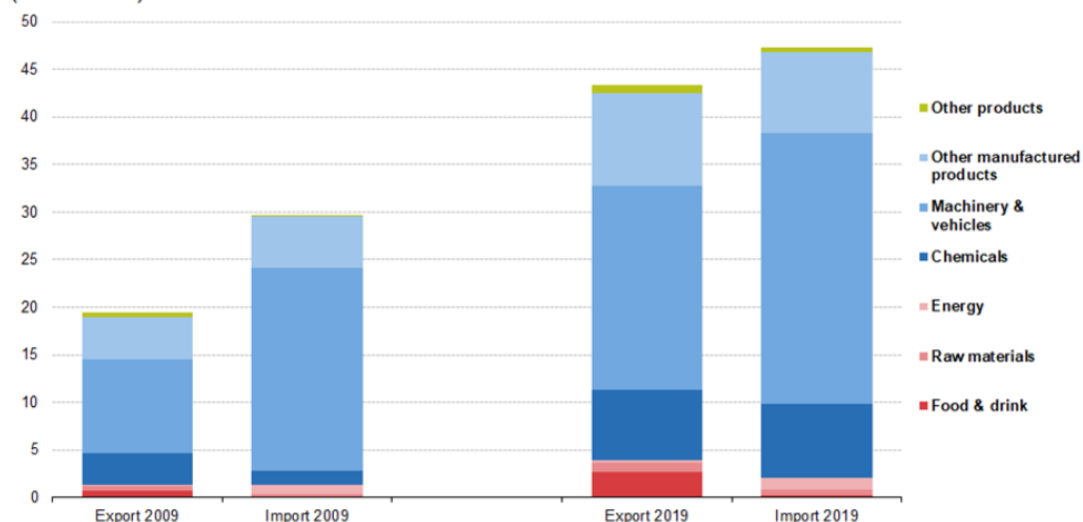
Source: Eurostat (online data code: ext_st_eu27_2019sitc and DS-018995)

eurostat

Το 2019 οι σημαντικότερες εξαγωγικές κατηγορίες της Ε.Ε. προς τη Νότιο Κορέα ήταν πάσης φύσεως οχήματα και ανταλλακτικά τους, μηχανολογικός - ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, διάφορα βιομηχανικά προϊόντα και χημικά. Αδιαμφισβήτητα, οι εξαγωγές μεταποιημένων προϊόντων (89%) καταλαμβάνουν τη μερίδα του λέοντος έναντι των πρωτογενών αγαθών (9%).

EU-27 trade with South Korea by product group, 2009 and 2019

(EUR billion)

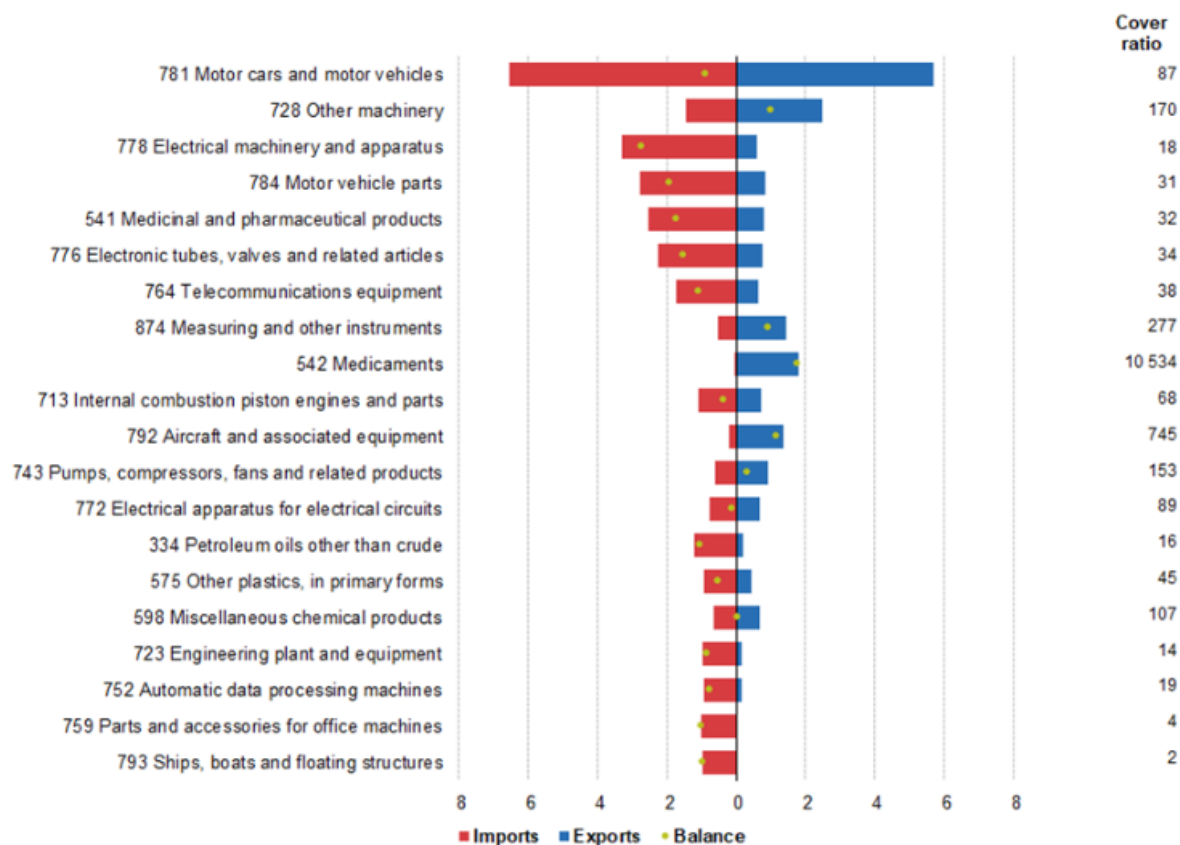
Source: Eurostat (online data code: ext_st_eu27_2019sitc and DS-018995)

eurostat

Αναλυτικότερα στοιχεία παρατίθενται στον κατωτέρω πίνακα. Οι 20 σημαντικότερες κατηγορίες προϊόντων κατά το 2019 αντιπροσώπευαν το 57% της διμερούς ροής εμπορίου Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας, με προεξέχουσες, όπως προαναφέρθηκε, τα πάσης φύσεως οχήματα και μέρη αυτών καθώς και τον μηχανολογικό-ηλεκτρολογικό εξοπλισμό.

Most traded products between EU-27 and South Korea, 2019

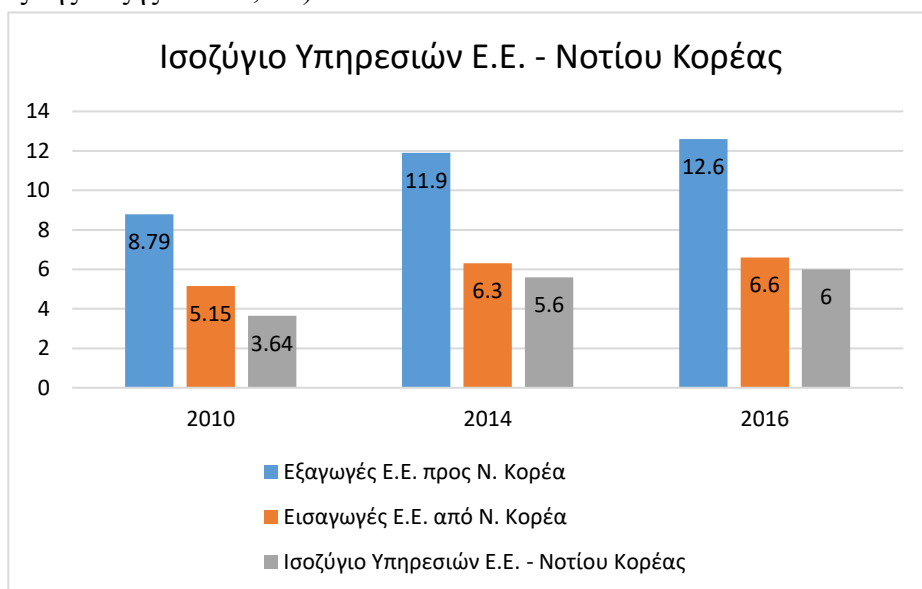
(EUR billion)

Σύμφωνα με έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για την εφαρμογή των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών «Η συμφωνία τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο του 2011. Το 2018 το σύνολο των συναλλαγών εμπορευμάτων μεταξύ της ΕΕ και της Νότιας Κορέας μειώθηκε κατά 1,5 % (μείωση κατά 1,2 % των εισαγωγών της ΕΕ και μείωση 2,2 % των εξαγωγών της ΕΕ), εξέλιξη που συνάδει με τη βραδύτερη οικονομική ανάπτυξη της Νότιας Κορέας το 2018 και τη συνολική επιβράδυνση του διεθνούς εμπορίου. Φαίνεται ότι η ελαφρά πτώση των εξαγωγών της ΕΕ οφείλεται στη μείωση κατά 7 % των εξαγωγών μηχανημάτων και μηχανικών συσκευών, που αποτελούν τα κορυφαία εξαγωγικά είδη της ΕΕ προς τη Νότια Κορέα. Συνολικά, οι εξαγωγές στην ίδια κατηγορία αυξήθηκαν από το 2010 και μετά κατά 31 %. Όσον αφορά τον τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό, ο οποίος αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία εξαγωγών, οι εξαγωγές της ΕΕ μειώθηκαν ελαφρώς το 2018, ενώ οι εξαγωγές επιβατικών αυτοκινήτων της ΕΕ συνέχισαν την ανοδική τους πορεία καταγράφοντας αύξηση άνω του 9%. Ο τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός εξακολουθεί να αποτελεί τον τομέα με τον ισχυρότερο ρυθμό αύξησης (+187%) από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της συμφωνίας.

Παράλληλα, παρά το δυσχερές κανονιστικό περιβάλλον, το εμπόριο γεωργικών ειδών διατροφής διατήρησε τη δυναμική του και οι εξαγωγές της ΕΕ αυξήθηκαν σχεδόν κατά 5%, με αποτέλεσμα η ΕΕ να παρουσιάζει επιμέρους εμπορικό πλεόνασμα άνω των 2,8 δισ. EUR, το οποίο οφείλεται κατά μείζονα λόγο στα τρόφιμα και τα ποτά. Το εμπόριο υπηρεσιών συνέχισε να ενισχύεται (+8,3 % το 2017), παρουσιάζοντας θετικό εμπορικό ισοζύγιο 5,6 δισ. EUR για την ΕΕ. Από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας το εμπόριο υπηρεσιών αυξάνεται σταθερά και προς τις δύο κατευθύνσεις. Οι ροές των άμεσων ξένων επενδύσεων από και προς την ΕΕ παρέμειναν θετικές μεταξύ των δύο εταίρων».

Σε ότι αφορά στις υπηρεσίες, το ισοζύγιο είναι ισχυρά πλεονασματικό υπέρ της Ε.Ε.. Κατά το διάστημα 2010 – 2016, οι ευρωπαϊκές εξαγωγές υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 43,3%, από 8,8 σε 12,6 δισ ευρώ, ενώ οι εισαγωγές υπηρεσιών από την Κορέα αυξήθηκαν κατά μόλις 28,2%, από 5,15 σε 6,6 δισ ευρώ. Ως αποτέλεσμα, το πλεόνασμα της Ε.Ε. αυξήθηκε την περίοδο αυτή από 3,64 σε 6 δισ ευρώ (άνοδος της τάξης του 64,8%).

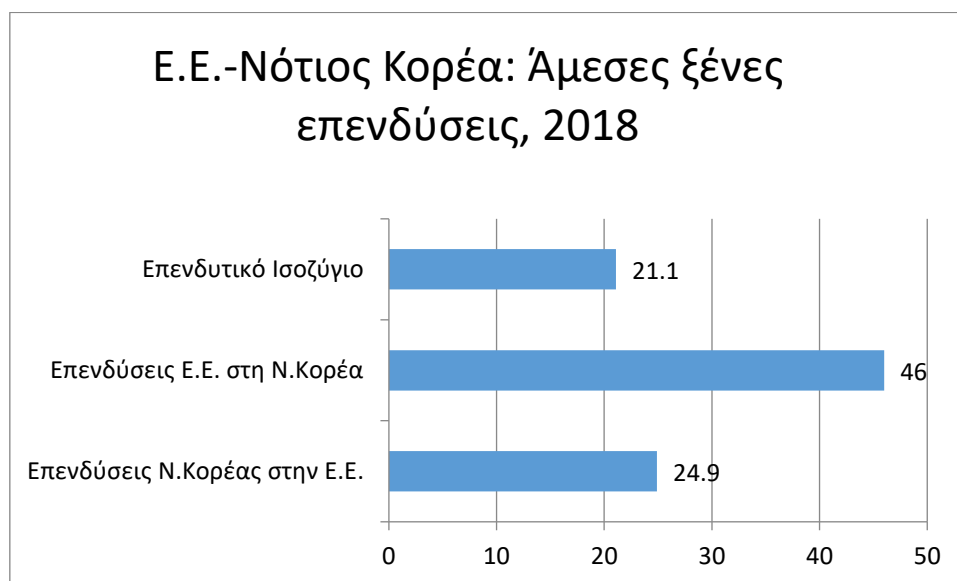

Κατά το διάστημα 2016-2018, η ροή υπηρεσιών μεταξύ Ε.Ε και Ν. Κορέας σημείωσε εκατέρωθεν σταδιακή αύξηση, όπως φαίνεται από το παρακάτω γράφημα.

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, στοιχεία σε δις ευρώ

Στον τομέα των επενδύσεων, η Ε.Ε. αποτελεί διαχρονικά τον σημαντικότερο εξωτερικό επενδυτή στη Νότιο Κορέα (σωρευτικές επενδύσεις 46 δις ευρώ κατά το 2018).

ΠΗΓΗ: EUROSTAT, στοιχεία σε δις ευρώ

II. Διμερείς εμπορικές σχέσεις κρατών- μελών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας

Στο πλαίσιο της Ε.Ε., σημαντικότεροι πελάτες των Κορεατικών προϊόντων είναι η Γερμανία (9,4 δις ευρώ), η Ολλανδία (6,4 δις ευρώ) και η Ιταλία (3,7 δις ευρώ). Αντίστοιχα, κυριότεροι προμηθευτές της Νοτίου Κορέας είναι η Γερμανία (17,5 δις ευρώ), η Γαλλία (5,2 δις ευρώ.) και η Ιταλία (4,9 δις ευρώ).

EU-27 imports of goods from South Korea, 2019

	EUR million	% of South Korea in extra EU-27 imports
Germany	9 381	2.3
Netherlands	6 337	1.9
Italy	3 734	2.0
Poland	3 629	4.6
Slovakia	3 540	21.0
France	3 330	1.6
Spain	2 960	2.0
Hungary	2 923	9.7
Belgium	2 374	1.6
Czechia	2 288	5.4
Sweden	1 088	2.2
Slovenia	1 062	7.1
Austria	700	1.8
Greece	619	2.3
Ireland	521	1.0
Portugal	515	2.5
Denmark	513	1.8
Romania	462	2.0
Cyprus	341	10.1
Lithuania	283	2.6
Finland	264	1.3
Croatia	188	3.5
Bulgaria	148	1.4
Estonia	78	2.0
Luxembourg	46	1.3
Malta	40	1.3
Latvia	26	0.6

Source: Eurostat (online data code: ext_st_eu27_2019sitc and DS-018995)

eurostat

EU-27 exports of goods to South Korea, 2019

	EUR million	% of South Korea in extra EU-27 exports
Germany	17 520	2.8
France	5 207	2.1
Italy	4 869	2.1
Netherlands	4 589	2.1
Spain	2 257	1.9
Belgium	1 603	1.1
Sweden	1 328	1.9
Austria	1 028	2.0
Finland	870	2.9
Denmark	824	1.7
Poland	623	1.0
Ireland	519	0.5
Czechia	399	1.1
Hungary	329	1.4
Slovakia	289	1.8
Romania	252	1.4
Greece	157	1.0
Bulgaria	123	1.2
Portugal	101	0.6
Slovenia	99	0.9
Latvia	71	1.4
Malta	64	5.2
Luxembourg	62	2.1
Lithuania	61	0.5
Estonia	51	1.1
Croatia	24	0.5
Cyprus	7	0.4

Source: Eurostat (online data code: ext_st_eu27_2019sitc and DS-018995)

eurostat

Σημαντικότερες εξαγωγικές κατηγορίες από **Γερμανία**: Οχήματα μεσαίου κυβισμού (δασμολογικές κλάσεις 870323, 870332), φαρμακευτικά προϊόντα (δασμολογική κλάση 300490), ψηφιακοί επεξεργαστές και κυκλώματα (δασμολογική κλάση 854231), οχήματα μεγάλου κυβισμού (δασμολογική κλάση 870324), κατεψυγμένο χοιρινό κρέας (δασμολογική κλάση 020329), ανταλλακτικά αυτοκινήτων (δασμολογική κλάση 848690).

Σημαντικότερες εξαγωγικές κατηγορίες από **Γαλλία**: Καλλυντικά-προϊόντα περιποίησης επιδερμίδας (δασμολογική κλάση 330499), φαρμακευτικά προϊόντα (δασμολογική κλάση 300490), ψηφιακοί επεξεργαστές και κυκλώματα (δασμολογική κλάση 854231), δερμάτινα είδη (δασμολογική κλάση 420221), κοσμήματα με πολύτιμα μέταλλα και λίθους (δασμολογική κλάση 711319), αντλίες αέρος (δασμολογική κλάση 841480).

Σημαντικότερες εξαγωγικές κατηγορίες από **Ιταλία**: Δερμάτινα είδη (δασμολογική κλάση 420221), ελαφρά ορυκτέλαια (δασμολογική κλάση 271012), δερμάτινα υποδήματα (δασμολογικές κλάσεις 640359, 640399), φαρμακευτικά προϊόντα (δασμολογική κλάση 300490), δερμάτινα είδη (δασμολογική κλάση 420231), κοσμήματα με πολύτιμα μέταλλα και λίθους (δασμολογική κλάση 711319).

III. Εκσυγχρονισμός Συμφωνίας Ελεύθερων Συναλλαγών ΕΕ-Νοτίου Κορέας

Κατά το 2011 που τέθηκε σε ισχύ, η Συμφωνία Ελεύθερων Συναλλαγών (ΣΕΣ) Ε.Ε. – Ν. Κορέας θεωρήθηκε ιδιαίτερα καινοτόμα, καθώς ήταν η πρώτη που δημιούργησε μια εις Βάθος και Ολοκληρωμένη Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών (Deep and Comprehensive Free Trade Area - DCFTA) και η πρώτη που συνήφθη με ασιατική χώρα. Το 2014, ο Επίτροπος De Gucht εκκίνησε τη συζήτηση για την αναβάθμιση της εν λόγω ΣΕΣ με σχετικό σχόλιό του κατά τη διάρκεια συνάντησης της Επιτροπής Εμπορίου. Έκτοτε, οι αρμόδιες ομάδες εργασίας πραγματοποιούν συναντήσεις με αντικείμενο τις πιθανές τροποποιήσεις της Συμφωνίας, η οποία εμφανίζεται ήδη παρωχημένη σε αρκετά σημεία της σε σχέση με τις νεότερες και πιο φιλόδοξες Συμφωνίες που έχει συνυπογράψει η Ε.Ε. με τον Καναδά και την Ιαπωνία.

Ο διμερής διάλογος διακόπηκε το 2017, κυρίως επειδή η νοτιοκορεατική πλευρά δεν επιθυμούσε τη συμπερίληψη σε διάταξη σχετικά με την ολοκληρωμένη προστασία των επενδύσεων, του Συστήματος Επενδυτικών Δικαστηρίων (Investment Court System - ICS), το οποίο πλέον αποτελεί μέρος της νέας προσέγγισης της Ε.Ε..

Στη συνέχεια, η Νότιος Κορέα επιχείρησε να μεταφέρει τις συζητήσεις σε διμερές επίπεδο, αιτούμενη την τροποποίηση των Διμερών Επενδυτικών Συμφωνιών (Bilateral Investment Treaties-BITs) με τα κράτη-μέλη της Ε.Ε.. Η Επιτροπή, με την υποστήριξη του συνόλου των κρατών-μελών, κατέστησε σαφές ότι η Ε.Ε. δεν θα δεχόταν την ύπαρξη παράλληλων επιμέρους διαπραγματεύσεων των Διμερών Επενδυτικών Συμφωνιών, ανακοινώνοντας ότι ήταν προετοιμασμένη να δράσει σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που τις χορηγούν οι Συνθήκες και τα κράτη-μέλη.

Από την επιστολή της Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την αποστολή του Επιτρόπου Εμπορίου κ. Hogan ("Mission letter of Commissioner Hogan", Σεπτέμβριος 2019), καθίσταται σαφές ότι η αναβάθμιση της ΣΕΣ με τη Νότιο Κορέα δεν συγκαταλέγεται στις άμεσες προτεραιότητες της Ε.Ε., ενώ δυστυχώς το ίδιο ισχύει προφανώς και για την Κορεατική πλευρά, η οποία εστιάζει τις παρατηρήσεις της στην προστασία των επενδύσεων (χωρίς την προϋπόθεση συμπερίληψης του Συστήματος Επενδυτικών Δικαστηρίων) και στην "ισόρροπη" προσέγγιση οποιασδήποτε συζήτησης αναβάθμισης της ΣΕΣ.

Επιπρόσθετα, η Γενική Διεύθυνση Εμπορίου (DGTRADE) έρχεται αντιμέτωπη με την αλλαγή συνολικού μοντέλου προσέγγισης, καθώς καλείται να αποδείξει ότι η απελευθέρωση του εμπορίου είναι συμβατή με την πρωταρχική προτεραιότητα της νέας Επιτροπής, δηλαδή τη «Νέα Πράσινη Συμφωνία» ("Green New Deal").

Παράλληλα, εντός των κόλπων της Ε.Ε. διερευνάται η αποδοτικότερη δομή των μελλοντικών συμφωνιών (αυτόνομη επενδυτική συμφωνία ή συμπερίληψη διάταξης σχετικά με τις επενδύσεις στο πλαίσιο αναβαθμισμένων ΣΕΣ).

Η Αντιπροσωπεία της Ε.Ε. στην Σεούλ επισημαίνει εξάλλου ότι η παραδοσιακή εμπορική πολιτική αντιμετωπίζει πλέον σοβαρά εμπόδια εξαιτίας της υγειονομικής κρίσης που επιφέρει η εξάπλωση του COVID-19, συνεπώς αναμένεται μέσα στους επόμενους μήνες νέα ανακοίνωση της Επιτροπής για την ευρωενωσιακή εμπορική πολιτική. Παρόλο που η ανοιχτή εμπορική πολιτική θα παραμείνει αναπόσπαστο τμήμα οποιασδήποτε προσπάθειας οικονομικής ανάκαμψης, η νέα προσέγγιση της Ε.Ε. στον τομέα του εμπορίου περιστρέφεται γύρω από έννοιες και αντιλήψεις όπως η στρατηγική αυτονομία, η έγκριση εξαγωγής μέσω ατομικής προστασίας (Personal Protective Equipment - PPE), ο έλεγχος των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και η δημιουργία αποθεμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, θα αποτελέσουν σαφέστατα πρόκληση οι προσπάθειες διατήρησης του ενδιαφέροντος των αρμοδίων για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την αναβάθμιση της ΣΕΣ.

Σημειώνεται ότι το Ευρωπαϊκό Εμπορικό Επιμελητήριο στην Κορέα (European Chamber of Commerce in Korea - ECCCK) εξέφρασε την αμέριστη στήριξή του υπέρ της αναβάθμισης της ΣΕΣ, τονίζοντας ταυτόχρονα ότι το ηλεκτρονικό εμπόριο και η «Νέα Πράσινη Συμφωνία» αποτελούν ελπιδοφόροι οδηγοί προς την κατεύθυνση αυτή.

Τέλος, αγκάθι για τις σχέσεις Ε.Ε. – Ν. Κορέας παραμένει, στο πλαίσιο του άρθρου 13 της Σ.Ε.Σ. περί αμοιβαίων δεσμεύσεων αειφόρου ανάπτυξης, η μη επικύρωση από πλευράς Κορέας τεσσάρων βασικών συμβάσεων του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO), οι οποίες αφορούν την ελευθερία του συνδικαλιζέσθαι, το δικαίωμα άσκησης συλλογικών διαπραγματεύσεων και την απαγόρευση της καταναγκαστικής εργασίας.

IV. Αξιοποίηση Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών από πλευράς Ελλάδας

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη χώρα μας παρουσιάζει η ανάλυση του βαθμού αξιοποίησης της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών από τις εξαγωγικές εταιρείες. Σύμφωνα με στοιχεία της EUROSTAT για το 2016, ο μέσος ευρωπαϊκός όρος χρήσης της προτιμησιακής καταγωγής προϊόντων στις εξαγωγές προς τη Νότιο Κορέα ήταν 71%. Οι πέντε χώρες που αξιοποίησαν πληρέστερα τις ρήτρες της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών ήταν το Βέλγιο (87%), η Σλοβακία (85,9%), η Κύπρος (85,5%), η Αυστρία (84,4%) και η Ουγγαρία (80,8%).

Για την Ελλάδα, το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώθηκε στο 66,7%. Αυτό πρακτικά σημαίνει **ότι το ένα τρίτο της ετήσιας αξίας εξαγωγών μας προς τη Νότιο Κορέα επιβαρύνεται πλήρως με εισαγωγικούς δασμούς, σαν να μην υπήρχε η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Ε.Ε. – Κορέας.** Αν συνυπολογίσει κανείς ότι οι περαιτέρω φορολογικές επιβαρύνσεις στην Κορέα (όπως οι ειδικό φόροι κατανάλωσης) υπολογίζονται επί της βάσης «τιμή CIF + εισαγωγικός δασμός», καθίσταται ευνόητο ότι η αχρείαστα υψηλή τελική τιμή πλήττει την ανταγωνιστικότητα και αποθαρρύνει την κατανάλωση του προϊόντος, με προφανείς δυσμενείς συνέπειες στις εξαγωγές μας προς τη χώρα της

Νοτιο-Ανατολικής Ασίας. Ιδιαίτερα χαμηλή είναι μάλιστα η αξιοποίηση των προτιμησιακών κανόνων στις δασμολογικές κλάσεις:

➤ V. Mineral Products	59,1%
➤ XVIII. Instruments (measuring, musical)	57,3%
➤ XI. Textiles & Textile Articles	55,3%
➤ XV. Base metals & Articles thereof	43,4%
➤ XIV. (Semi-)precious stones & metals	39,3%
➤ XII. Footwear	32,1%
➤ XX. Miscellaneous	21,4%
➤ XVI. Machinery & Mechanical Appliances	17,6%

Από την εμπειρία μας και, κατόπιν συζητήσεων με συναδέλφους Γραφείων ΟΕΥ εδώ Πρεσβειών των κρατών-μελών της Ε.Ε., το φαινόμενο αυτό, σε ότι αφορά τη χώρα μας, έχει δύο βασικά αίτια:

1. Τα Ελληνικά Τελωνεία –και κυρίως τα περιφερειακά- δεν είναι πάντα ενημερωμένα ή/και παρουσιάζουν δυσκαμψία στην έκδοση της “**Άδειας Εγκεκριμένου Εξαγωγέα**”, η οποία είναι απολύτως απαραίτητη για τη σύνταξη “**Δήλωσης Προτιμησιακής Καταγωγής**” από τον εξαγωγέα. Ως αποτέλεσμα, αρκετοί εξαγωγείς προτιμούν, προκειμένου να εισέλθουν στην αγορά ή να μην διαταράξουν τις σχέσεις τους με τον Κορεάτη εισαγωγέα, να πραγματοποιούν την εξαγωγή δίχως χρήση του προτιμησιακού καθεστώτος και απορροφώντας οι ίδιοι την επιπλέον δασμολογική και άλλη επιβάρυνση. Πιστεύουμε ότι η αρμόδια Διεύθυνση Δασμολογικών Θεμάτων και Τελωνειακών Οικονομικών Καθεστώτων του Υπουργείου Οικονομικών θα πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία διοργάνωσης εργαστηρίων (workshops) λεπτομερούς ενημέρωσης των κατά τόπους τελωνειακών αρχών προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα αυτό.
2. Ένα άλλο αίτιο είναι ότι, δυστυχώς, πολλοί Έλληνες –αλλά και Ευρωπαίοι- εξαγωγείς απλά δεν γνωρίζουν την ύπαρξη της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Κορέας και, συνεπώς, ακόμη και εννέα χρόνια μετά την θέση της σε ισχύ, δεν την αξιοποιούν. Προτείνουμε, επομένως, στα κατά τόπους επιχειρηματικά Επιμελητήρια και Συνδέσμους να ενημερώσουν αναλυτικά τα μέλη τους για τις δυνατότητες που τους δίνει η εν λόγω Συμφωνία, τόσο μέσω ενημερωτικών δελτίων όσο και με την διοργάνωση σεμιναρίων και ημερίδων πληροφόρησης. Σε ορισμένες ωστόσο περιπτώσεις, κάποιες –συνήθως μικρές- εταιρείες δεν κρίνουν ότι το όφελος από την Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών είναι επαρκές για να δικαιολογήσει το γραφειοκρατικό βάρος ή/και διστάζουν να επιτρέψουν τον αναλυτικό έλεγχο στα βιβλία της επιχείρησης που προϋποθέτει η διαδικασία της έκδοσης άδειας εγκεκριμένου εξαγωγέα. Το Γραφείο μας βρίσκεται στη διάθεση κάθε ενδιαφερομένου, προκειμένου να παράσχει λεπτομερή και κωδικοποιημένη πληροφόρηση πάνω στις διαδικασίες εξαγωγής ελληνικών προϊόντων προς τη Νότιο Κορέα.

3. Διαδικασίες εισαγωγής ελληνικών προϊόντων στη Νότιο Κορέα

Από την 1^η Ιουλίου του 2011 τέθηκε σε ισχύ η “Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας της Κορέας”, η οποία προβλέπει σταδιακή κατάργηση των εισαγωγικών δασμών για τα περισσότερα προϊόντα. Για τα περισσότερα προϊόντα τροφίμων-ποτών ελληνικού ενδιαφέροντος, οι εισαγωγικοί δασμοί έχουν πια μηδενισθεί, ενώ για κάποια προϊόντα, όπως το μέλι, ισχύει ειδικό καθεστώς ποσοστώσεων (quotas). Η ελληνική εξαγωγική επιχείρηση μπορεί εξάλλου να ελέγξει εύκολα την τρέχουσα δασμολογική επιβάρυνση των προϊόντων της, με βάση τον κωδικό συνδυασμένης ονοματολογίας τους, μέσω της ιστοσελίδας

<http://www.customs.go.kr/kcshome/tariff/CustomsTariffView.do>

Η χώρα μας δεν μπορεί ακόμη να εξάγει στην Κορέα προϊόντα κρέατος ή νωπά φρούτα και λαχανικά (με εξαίρεση το ακτινίδιο), καθώς δεν έχουν συνυπογραφεί μέχρι στιγμής τα απαραίτητα διμερή φυτοϋγειονομικά πρωτόκολλα. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε για το ακτινίδιο μόλις τον Μάιο του 2020 ενώ βρίσκεται σε αρχικό στάδιο για το χοιρινό κρέας.

Για να υπαχθεί το εξαγόμενο ελληνικό προϊόν στην Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών (ΣΕΣ), **εφόσον η συνολική αξία του εμπορεύματος υπερβαίνει τις 6.000 ευρώ**, ο εξαγωγέας θα πρέπει να ζητήσει την έκδοση “**Άδειας Εγκεκριμένου Εξαγωγέα**” από την Τελωνειακή Περιφέρεια στην χωρική αρμοδιότητα της οποίας είναι εγκατεστημένος, καθώς η εν λόγω συμφωνία δεν προβλέπει την έκδοση πιστοποιητικού κυκλοφορίας EUR.1. Οι όροι και οι προϋποθέσεις για την έκδοση Άδειας Εγκεκριμένου Εξαγωγέα καθορίζονται με την υπ’ αριθμ. Δ17Γ 5005477 ΕΞ2012/03-02-2012 Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (Α.Υ.Ο.), η οποία δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ αρ. 588/Τεύχος Β’/05-03-2012 και αναρτήθηκε στο διαδικτυακό τόπο διαύγεια, όπου και είναι προσβάσιμη στο σύνδεσμο

<https://diavgeia.gov.gr/doc/%CE%9244%CE%A5%CE%97-%CE%913%CE%A3?inline=true>.

Επίσης, υφίσταται και διευκρινιστικό έγγραφο της Διεύθυνσης Δασμολογικών Θεμάτων και Τελωνειακών Οικονομικών Καθεστώτων του Υπουργείου Οικονομικών, το οποίο δύναται να αντληθεί από την ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων

<https://portal.gsis.gr/portal/page/portal/ICISnet/services?serid=10418419&adreseID=10001980>

(πρόκειται για το αρχείο Απλοποιημένη Διαδικασία Εξαγωγές στην Κορέα - Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Δημοκρατίας της Κορέας).

Από τον ανωτέρω σύνδεσμο έχει κανείς πρόσβαση και στα **απαραίτητα δικαιολογητικά** που θα πρέπει να υποβληθούν στην αρμόδια τελωνειακή αρχή (Αίτηση, Υπεύθυνες Δηλώσεις, Ερωτηματολόγιο αυτό-αξιολόγησης).

Η σαφής γνώση της σχετικής διαδικασίας από τον εξαγωγέα είναι πολύ σημαντική, διότι σε αρκετές περιπτώσεις τα Ελληνικά Τελωνεία δεν είναι ενημερωμένα ή/και παρουσιάζουν μεγάλη δυσκαμψία στην έκδοση της άδειας αυτής.

Ωστόσο, η απόκτησή της από τον εξαγωγέα είναι απολύτως απαραίτητη, διότι αυτός στη συνέχεια θα πρέπει να συντάξει “**Δήλωση Προτιμησιακής Καταγωγής**”, στο τιμολόγιο, το δελτίο παράδοσης ή σε άλλο εμπορικό έγγραφο (αλλά όχι στη φορτωτική, καθώς αυτή δεν εκδίδεται από τον εξαγωγέα). Πρέπει όμως πάνω στο έγγραφο της δήλωσης καταγωγής να γίνεται λεπτομερής και επακριβής καταγραφή των εμπορευμάτων ώστε να είναι εφικτός ο εντοπισμός και η αναγνώρισή τους.

Η δήλωση αυτή πρέπει να έχει τη μορφή:

«The exporter of the products covered by this document (customs authorization No..... (Αναφέρεται ο αριθμός έγκρισης του εξαγωγέα από το τελωνείο)) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are of (αναφέρεται η καταγωγή των προϊόντων)».

Εντούτοις, υπάρχει η δυνατότητα να πραγματοποιηθεί η εξαγωγή χωρίς να ακολουθηθεί η ανωτέρω διαδικασία. Στην περίπτωση αυτή, καταβάλλεται κανονικά ο εισαγωγικός δασμός (στην περίπτωση του κρασιού, για παράδειγμα, είναι 15%) και στη συνέχεια, εφόσον υποβληθεί η άδεια εγκεκριμένου εξαγωγέα συν την δήλωση προτιμησιακής καταγωγής εντός διαστήματος δώδεκα μηνών, το ποσό αυτό επιστρέφεται. Είναι μια λύση την οποία δεν προκρίνουμε, διότι στη συνέχεια οι διάφοροι φόροι εντός της Κορεατικής επικράτειας υπολογίζονται επί του 115% της αξίας (αξία CIF & εισαγωγικός δασμός) και επιβαρύνουν επιπλέον την τελική τιμή του προϊόντος, καθώς βέβαια η διαφορά του φόρου δεν επιστρέφεται μαζί με τον καταβληθέντα δασμό. Σε κάποιες περιπτώσεις ωστόσο, αποτελεί μια λύση εκτάκτου ανάγκης, προκειμένου να μην χαλάσει μια εμπορική συμφωνία και το προϊόν να εισέλθει στην αγορά.

Στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας, στην τελευταία αναγνωρίζονται και τυγχάνουν προστασίας 160 ευρωπαϊκές **γεωγραφικές ενδείξεις**, μεταξύ των οποίων και οι ελληνικές **φέτα, μαστίχα Χίου, ελιές Καλαμάτας, ούζο, κρασί Σάμου και ρετσίνα**. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί την αναγνώριση επιπλέον 46 γεωγραφικών ενδείξεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι ελληνικές ελαιόλαδο Καλαμάτας, Λακωνίας και Σητείας Λασιθίου Κρήτης, Τσίπουρο, Γραβιέρα Κρήτης και Κασέρι.

Για τα προϊόντα **βιολογικής καλλιέργειας**, από 1^{ης} Φεβρουαρίου του 2015 τέθηκε σε ισχύ **συμφωνία αμοιβαίας αναγνώρισης** Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δημοκρατίας της Κορέας, με την οποία επιλύθηκαν οριστικά τα προβλήματα που υπήρχαν, καθώς γίνονται πλέον αποδεκτές στην Κορέα όλες οι νόμιμες πιστοποιήσεις της χώρας μας.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις που θα θελήσουν να εξάγουν για πρώτη φορά γαλακτοκομικά-τυροκομικά προϊόντα στην Κορέα, πρέπει να ακολουθήσουν την διαδικασία έγκρισής τους από το Ministry of Food and Drug Safety (MFDS). Απαιτείται η έκδοση πιστοποιητικού παστερίωσης και υγειονομικού

πιστοποιητικού (Health Certificate). Το αίτημα της επιχείρησης υποβάλλεται στο Ελληνικό Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) και τα πιστοποιητικά που θα εκδοθούν στη συνέχεια αποστέλλονται από την Ελληνική επιχείρηση στο Γραφείο ΟΕΥ Πρεσβείας Σεούλ, το οποίο τα διαβιβάζει στο MFDS, προκειμένου να εγκριθεί η εισαγωγή των προϊόντων. **Τονίζουμε ξανά ότι η διαδικασία αυτή θα πρέπει να ακολουθηθεί μία μόνο φορά, πριν την πρώτη εξαγωγή των προϊόντων.** Η άδεια εισαγωγής έχει **διετή διάρκεια** αλλά μπορεί να ανανεωθεί πολύ εύκολα από την εξαγωγό εταιρεία μέσω της ιστοσελίδας του MFDS στον σύνδεσμο <https://impfood.mfds.go.kr/#!/CFAAA01F040>.

Ο κατάλογος των ελληνικών εγκεκριμένων εταιρειών είναι διαθέσιμος στον σύνδεσμο <https://impfood.mfds.go.kr/#!/CFAAA01F050> (στο πεδίο Country συμπληρώνετε GR, στο Type of Business επιλέγετε Milk Processing Plant και πιέζετε Search).

Οι ενδιαφερόμενες ελληνικές εταιρίες παρακαλούνται όπως επικοινωνήσουν με το ΥΠΑΑΤ, Διεύθυνση Κτηνιατρικής Δημόσιας Υγείας, Τμήμα Αλιευμάτων, Γάλακτος και Λοιπών Τροφίμων Ζωικής Προέλευσης, κυρία Εύη Χατζηγιαννακού, τηλ. (210) 2125770, email echatzigian@minagric.gr.

Επιπρόσθετα, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα συστατικά του προϊόντος, και κυρίως στα πρόσθετα, όπως συντηρητικά, χρωστικές ύλες και ενισχυτικά γεύσης, καθώς στην Κορέα η νομοθεσία είναι εξαιρετικά ανελαστική και επιβάλλονται πολύ αυστηροί έλεγχοι. Εφόσον έχει οποιαδήποτε αμφιβολία, ο Έλληνας επιχειρηματίας θα πρέπει να συνεννοηθεί εκ των προτέρων με τον Κορεάτη εισαγωγέα του. Ταυτόχρονα, αξίζει τον κόπο να έχει υπόψη του και τον Κώδικα Τροφίμων της Νοτίου Κορέας, ο οποίος βρίσκεται αναρτημένος στην αγγλική γλώσσα στον σύνδεσμο

www.mfds.go.kr/eng/eng/index.do?nMenuCode=120&page=2&mode=view&boardSeq=69982.

Η εισαγωγή και εμπορία **καλλυντικών** στην Νότιο Κορέα υπάγεται στην αρμοδιότητα του Ministry of Food and Drug Safety (MFDS), χωρίζονται δε σε δύο κατηγορίες: **Λειτουργικά Καλλυντικά (Functional Cosmetics)**, τα οποία περιλαμβάνουν τα προϊόντα λεύκανσης, αντιρυτιδικά, αντιηλιακά, αποτριχωτικά, κατά της τριχόπτωσης, για ανταύγειες μαλλιών (decarpage), κατά της ακμής και συνδυασμοί αυτών. Για τα προϊόντα αυτά απαιτείται έλεγχος και προέγκριση κυκλοφορίας στην αγορά από το MFDS, μια διαδικασία που διαρκεί 60 εργάσιμες ημέρες (3 μήνες). Ο εισαγωγέας απευθύνει σχετικό αίτημα στο MFDS, υποβάλλοντας τα συστατικά του προϊόντος, την μέθοδο παρασκευής και τα δεδομένα των κλινικών δοκιμών που έγιναν στο εξωτερικό. Για τα λοιπά, **Κανονικά Καλλυντικά (Regular Cosmetics)**, η διαδικασία είναι απλοποιημένη και έχει ανατεθεί από το MFDS στην Ένωση Φαρμακευτικών Εμπόρων Κορέας (Korea Pharmaceutical Traders Association). Ο ενδιαφερόμενος εισαγωγέας υποβάλλει αίτηση έγκρισης κυκλοφορίας του προϊόντος, η οποία συνοδεύεται από πλήρη κατάλογο των συστατικών του και την μέθοδο

παρασκευής του, λαμβάνει δε την απάντηση σε 3-4 εργάσιμες ημέρες. Τα αποτελέσματα των κλινικών δοκιμών γίνονται αποδεκτά και δεν απαιτούνται νέες κλινικές δοκιμές στην Κορέα.

Μεγάλη προσοχή συνιστάται στις **ετικέτες των προϊόντων προς εξαγωγή**, καθώς η εγχώρια νομοθεσία είναι αυστηρή και η ερμηνεία των προβλεπομένων από τη Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών ιδιαίτερα “στενή”. Για παράδειγμα, οι αναγραφές στην ετικέτα:

- **Εξαιρετικής ποιότητας** (Τι το καθιστά εξαιρετικό; Ποιος το βεβαιώνει αυτό; Σε τι διαφέρει από το μέσο προϊόν;)
- **Με μειωμένη περιεκτικότητα σε αλάτι** (Ποια είναι η φυσιολογική περιεκτικότητα; Πόσο μειωμένη; Ποιος το πιστοποιεί αυτό; Ο Οργανισμός που το βεβαιώνει είναι πιστοποιημένος; Ποια η ακριβής επίπτωση στην ανθρώπινη υγεία από ένα προϊόν με μειωμένη ποσότητα αλατιού;)
- **Υγιεινό προϊόν** (Τι ακριβώς το καθιστά τέτοιο; Πώς και από ποιόν πιστοποιείται αυτό;)

δεν γίνονται αποδεκτές και είναι εξαιρετικά πιθανό τα κορεατικά τελωνεία να μην επιτρέψουν την εισαγωγή του προϊόντος και να επιβάλλουν την επιστροφή του στην χώρα προέλευσης. Παρακαλούνται οι Έλληνες επιχειρηματίες να είναι προσεκτικοί και φειδωλοί με τις ετικέτες τους. Ότι αναγράφεται θα πρέπει να είναι πιστοποιημένο από αναγνωρισμένο φορέα, για παράδειγμα αν ένα προϊόν έχει λάβει κάποιο βραβείο σε διεθνή διαγωνισμό, αυτό μπορεί να αναγραφεί στην ετικέτα εφόσον η επιχείρηση δύναται να προσκομίσει το αντίστοιχο παραστατικό.

Το Κοινοβούλιο της Νοτίου Κορέας υπερψήφισε, με συνοπτικές διαδικασίες, νομοσχέδιο του Υπουργείου Περιβάλλοντος, το οποίο τροποποιεί ριζικά τις διαδικασίες ανακύκλωσης γυάλινων συσκευασιών τροφίμων-ποτών (Act on the Promotion of Saving and Recycling of Resources). Η εφαρμογή του ως άνω νόμου ξεκινά από τις 25 Δεκεμβρίου 2019 και ενδέχεται να έχει σοβαρές συνέπειες για τα εισαγόμενα προϊόντα που χρησιμοποιούν γυάλινες συσκευασίες.

Πιο συγκεκριμένα, κάθε γυάλινη συσκευασία θα λαμβάνει ένα χαρακτηρισμό που θα περιγράφει την **συνολική δυσκολία** ανακύκλωσής της: Excellent/Good/Normal/Difficult. Ο χαρακτηρισμός “Difficult” θα πρέπει να αναγράφεται υποχρεωτικά σε ένα στίκερ που θα επικολληθεί στην συσκευασία, ενώ η αναγραφή των τριών άλλων κατηγοριών θα είναι προαιρετική.

Από την ημερομηνία της 25^{ης} Δεκεμβρίου, που θα τεθεί ο νόμος αυτός σε ισχύ, θα υπάρξει μεταβατική περίοδος εννέα (9) μηνών (έως τις 24 Σεπτεμβρίου 2020), κατά την διάρκεια της οποίας οι Κορεάτες εισαγωγείς θα πρέπει να προχωρήσουν σε αυτοαξιολόγηση (self-evaluation) των συσκευασιών, με την βοήθεια εξειδικευμένων εγχώριων φορέων (έναντι αμοιβής, φυσικά) και με βάση στοιχεία που θα τους παράσχει ο αλλοδαπός εξαγωγέας. Τα στοιχεία αυτά αφορούν:

1. **Την γυάλινη συσκευασία.** Εάν το μπουκάλι ή το δοχείο δεν είναι διαφανές (clear bottle) και/ή είναι έγχρωμο, η κατάταξη ανακύκλωσης είναι αυτομάτως “Difficult”.

2. **Το καπάκι.** Εάν είναι δύσκολο να αφαιρεθεί ή να ανακυκλωθεί (τα κριτήρια δεν έχουν ακόμη γνωστοποιηθεί), η κατάταξή του θα είναι “Difficult”.

3. **Η ετικέτα.** Εάν δεν μπορεί να αφαιρεθεί εύκολα από την γυάλινη συσκευασία ή δεν είναι φτιαγμένη 100% από χαρτί, μπορεί επίσης να χαρακτηριστεί ως “Difficult”.

Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτοαξιολόγησης στις 24/9/2020, θα υπάρχει ένα χρονικό περιθώριο έξι (6) μηνών για την επικόλληση των σχετικών στίκερς.

Τονίζουμε ιδιαίτερα ότι, ακόμη και αν ένα μόνο από τα ανωτέρω συστατικά της συσκευασίας χαρακτηριστεί ως “Difficult”, τότε το σύνολο της συσκευασίας χαρακτηρίζεται αυτομάτως ως “Difficult”. Στην περίπτωση αυτή, προκειμένου να εισαχθεί το προϊόν στη Νότιο Κορέα, θα πρέπει να καταβληθεί περιβαλλοντικός φόρος επί της αξίας CIF, το ύψος του οποίου δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί, αλλά θα οριστεί με διοικητική απόφαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος και πληροφορίες αναφέρουν ότι δύναται να φτάσει το 30%.

Εννοείται ότι μια επιπλέον επιβάρυνση τέτοιου βεληνεκούς του εισαγόμενου προϊόντος συν το κόστος της αξιολόγησης της συσκευασίας προβλέπεται να επιβαρύνει υπέρμετρα την ήδη υψηλή τιμή λιανικής πολλών εισαγόμενων προϊόντων, παρά την Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας.

Ιδιαίτερα ανησυχητική παρουσιάζεται η κατάσταση για το **κρασί** (αλλά και για την μύρα, το αεριούχο νερό και το ελαιόλαδο), καθώς πρακτικά όλες οι φιάλες του κρασιού είναι αδιαφανείς ή ημιδιαφανείς και έγχρωμες, προκειμένου να προστατεύσουν το περιεχόμενο από την οξείδωση που προκαλούν οι ακτίνες του ηλίου. Η εκτίμηση της Ένωσης Εισαγωγέων Κρασιού και Οινοπνευματωδών Ποτών Νοτίου Κορέας (Korea Wines and Spirits Importers Association – KWSIA) είναι ότι όλες οι συσκευασίες του εισαγόμενου κρασιού θα χαρακτηρισθούν ως “Difficult” και θα κληθούν να καταβάλλουν τον ως άνω υψηλό περιβαλλοντικό φόρο.

Σημειώνουμε, εξάλλου, ότι τα εγχωρίως παραγόμενα αλκοολούχα ποτά (soju, μύρα), παρότι πωλούνται σε εξίσου αδιαφανή και χρωματιστά μπουκάλια (τα μπουκάλια του δημοφιλέστατου soju είναι συνήθως σκούρα πράσινα ή καφέ), εξαιρούνται τόσο από την διαδικασία αυτοαξιολόγησης όσο και από την επιβολή περιβαλλοντικού φόρου, με την αιτιολογία ότι οι συσκευασίες τους συνήθως επιστρέφονται, και, αφού καθαριστούν και απολυμανθούν, μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν έως δέκα (10) φορές.

Επιπρόσθετα, η νέα νομοθεσία **απαγορεύει εξολοκλήρου** την εισαγωγή στην Κορεά προϊόντων που χρησιμοποιούν τις ακόλουθες συσκευασίες:

1. PVC Bottles,
2. Έγχρωμα PET Bottles,

3. PET Bottles με αυτοκόλλητα και ετικέτες που δεν μπορούν να αφαιρεθούν με θερμική επεξεργασία (thermal alkali).

Συνιστάται στις Ελληνικές εξαγωγικές εταιρείες, και ιδίως τις οινοπαραγωγικές, να έλθουν άμεσα σε επαφή με τους Κορεάτες εισαγωγείς τους και να παρακολουθήσουν στενά τις εξελίξεις και τις συνέπειες που θα επιφέρει στην εγχώρια αγορά η νέα νομοθεσία. Εννοείται ότι θα υπάρχει τακτική ενημέρωση και από εμάς.

Θα ήταν ενδεχομένως δόκιμο για τις Ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις, των οποίων οι αδιαφανείς/έγχρωμες συσκευασίες είναι περισσότερο αισθητικό χαρακτηριστικό παρά προστατευτικό του περιεχομένου, να εξετάσουν το ενδεχόμενο στροφής τους προς καθαρές φιάλες.

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη **ρήτρα απευθείας μεταφοράς**, σύμφωνα με την οποία η μεταφορά των εμπορευμάτων πρέπει να γίνεται απευθείας μεταξύ Ε.Ε. και Κορέας ή, εφόσον υπάρχει μεταφόρτωση, απαγορεύεται η ελεύθερη κυκλοφορία και η αποθήκευση των προϊόντων στον ενδιάμεσο σταθμό:

The preferential treatment provided for under this Agreement applies only to products, satisfying the requirements of this Protocol, which are transported directly between the Parties. However, products constituting one single consignment may be transported through other territories with, should the occasion arise, trans-shipment or temporary warehousing in such territories, provided that they are not released for free circulation in the country of transit or warehousing and do not undergo operations other than unloading, reloading or any operation designed to preserve them in good condition.

Όταν αποστέλλονται **δείγματα** προς ενδιαφερόμενη Κορεατική εταιρεία, προκειμένου να εκτελωνιστούν χωρίς προβλήματα θα πρέπει στην φορτωτική να αναγράφεται λεπτομερώς το περιεχόμενο, η ποσότητα και μια συμβολική αξία. Για παράδειγμα:

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ: ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ (COMMERCIAL SAMPLES)

Περιγραφή	Ποσότητα	Τιμή Μονάδας
Βαζάκια Ελιάς 300 gr	3	0,01 ευρώ
Πλαστικά μπουκάλια ελαιολάδου 500 ml	5	0,01 ευρώ

Ως συνολική αξία περιεχομένου προτείνεται η αναγραφή **UNDER VALUE**.

Σε περίπτωση επίσκεψης στην Κορέα με μη αναλώσιμα εμπορικά δείγματα, συνιστάται θερμά η προηγούμενη έκδοση **CARNET ATA** από το οικείο Επιμελητήριο.

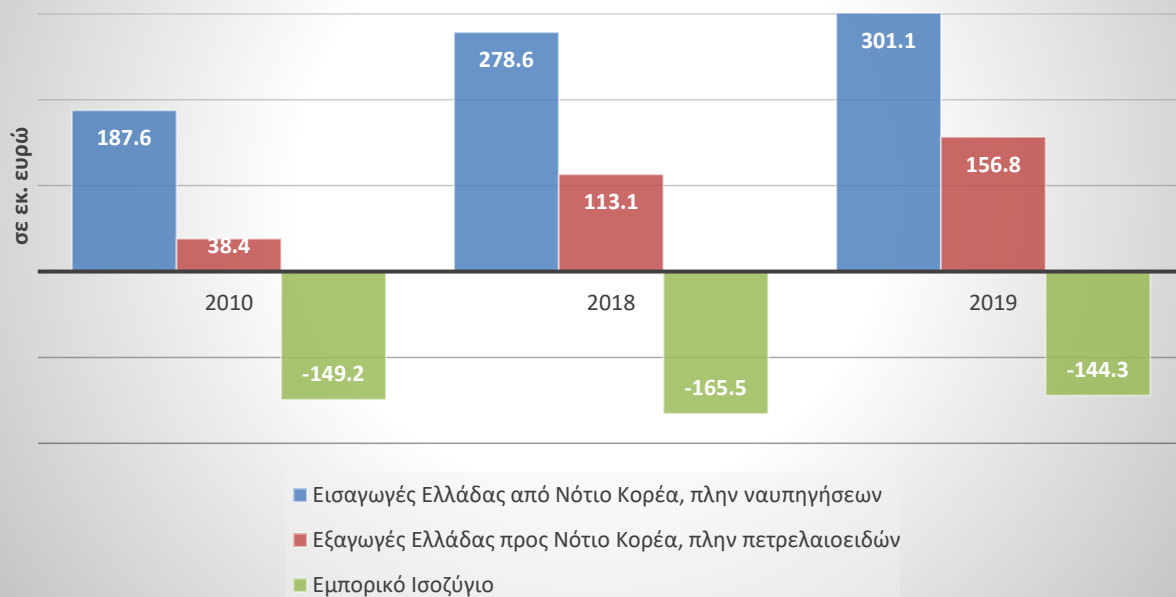
1. Εισαγωγή.

Είναι εμφανές ότι η Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας είχε ευεργετικές συνέπειες για το διμερές εμπόριο της Ελλάδας με τη χώρα της Ν.Α. Ασίας. Σε σχέση με το 2010 (τελευταίο έτος πριν τη σύναψη της Σ.Ε.Σ.) και εξαιρώντας τα πετρελαιοειδή προϊόντα και τις ναυπηγήσεις, κατά το 2019 η ροή εμπορίου είχε υπερδιπλασιασθεί (+102,6%), οι εισαγωγές μας αυξήθηκαν κατά 60,5% και οι εξαγωγές μας υπερτετραπλασιάστηκαν. Όπως και το παρελθόν έτος, δεν καταγράφηκαν εξαγωγές σε ελαφρά ορυκτέλαια, αλλά οι λοιπές εξαγωγές μας παρουσίασαν ισχυρή αυξητική τάση της τάξης του 38,6%, την στιγμή που οι εισαγωγές μας πλην των ναυπηγήσεων σημείωσαν ήπια άνοδο 8,1%. Το διμερές εμπορικό ισοζύγιο παραμένει βέβαια διαχρονικά ελλειμματικό αλλά με τάσεις βελτίωσης ενώ και η σχέση εισαγωγών προς εξαγωγές βαίνει σταδιακά βελτιούμενη για την χώρα μας.

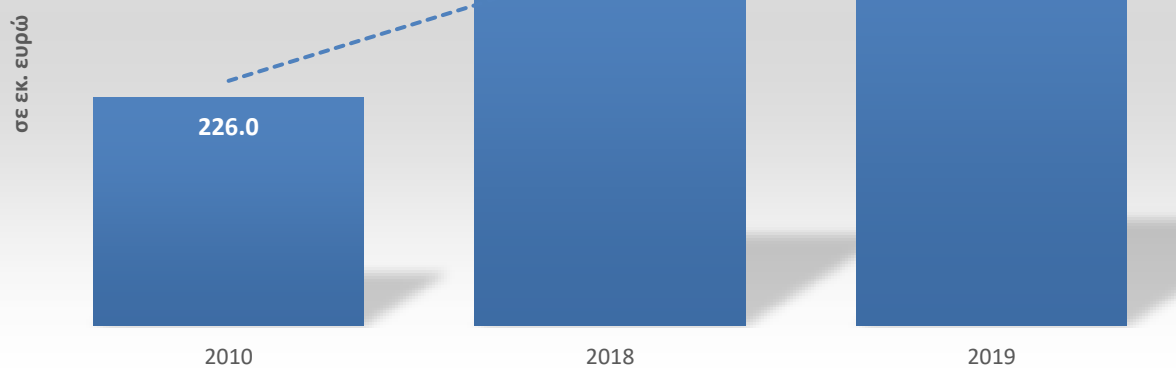
Γενική Εικόνα για τη χώρα μας

	Αξία σε εκ. ευρώ			% μεταβολή 2018-19
	2010	2018	2019	
Εξαγωγές	61,5	113,1	156,8	+ 38,6 %
Εξαγωγές (πλην πετρελαιοειδών)	38,4	113,1	156,8	+ 38,6 %
Εισαγωγές	910	992,2	618,5	- 37,7 %
Εισαγωγές (πλην ναυπηγήσεων)	187,6	278,6	301,1	+ 8,1 %
Εμπορικό Ισοζύγιο	-848,5	- 879,1	- 461,7	
Εμπορικό Ισοζύγιο (πλην πετρελαιοειδών και ναυπηγήσεων)	-149,2	-165,5	-144,3	
Σχέση Εισαγωγές/ Εξαγωγές (πλην πετρελαιοειδών και ναυπηγήσεων)	4,9	2,5	1,9	
Ροή Εμπορίου	971,5	1.105,3	775,3	- 29,9 %
Ροή Εμπορίου (πλην πετρελαιοειδών και ναυπηγήσεων)	226	391,7	457,9	+ 16,9 %

Διμερές Εμπόριο Ελλάδας-Ν. Κορέας 2010 - 2019, πλην πετρελαιοειδών & ναυπηγήσεων

Ροή Εμπορίου πλην πετρελαιοειδών & ναυπηγήσεων

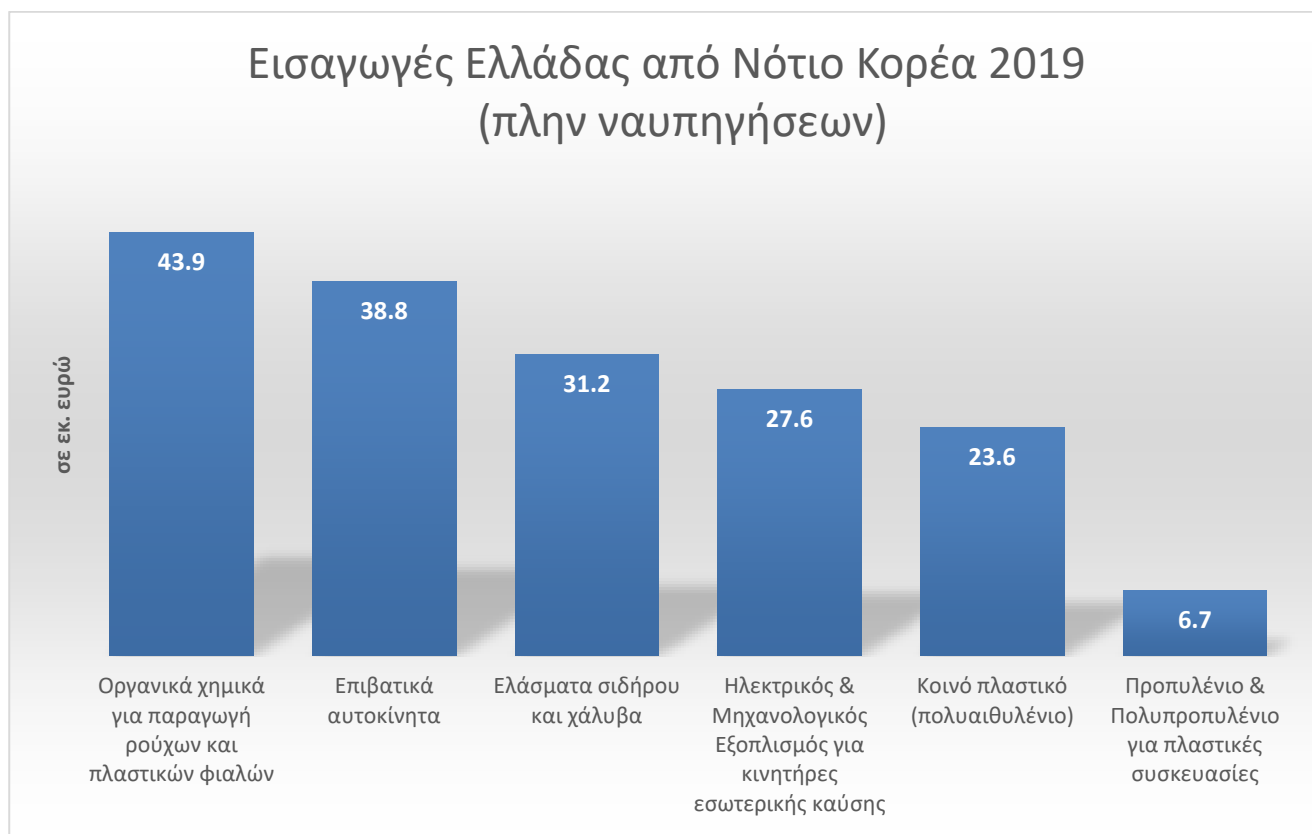

2. Εξαγωγές Νοτίου Κορέας προς την Ελλάδα.

Τα σημαντικότερα, κατά σειρά αξίας, προϊόντα που η χώρα μας εισήγαγε από τη Νότιο Κορέα κατά το 2019 παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα & Διάγραμμα:

ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΑΣΗ	Περιγραφή	Αξία (εκ. Ευρώ)	ΠΟΣΟΣΤΟ
890120	Πλοία (ναυπηγήσεις δεξαμενοπλοίων)	317,4	51,3%
ΠΛΗΗ ΝΑΥΠΗΓΗΣΕΩΝ			
291736	Οργανικά χημικά για παραγωγή ρούχων και πλαστικών φιαλών	42,9	14,2%
8703	Επιβατικά αυτοκίνητα	38,8	12,9%
7208	Ελάσματα σιδήρου και χάλυβα	31,2	10,4%
850710, 840999	Ηλεκτρικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός για κινητήρες εσωτερικής καύσης	27,6	9,2%
3901	Κοινό πλαστικό (πολυαιθυλένιο)	23,6	7,8%
3902	Προπυλένιο, πολυπροπυλένιο (για πλαστικές συσκευασίες καταναλωτικών προϊόντων)	6,7	2,2%
ΣΥΝΟΛΟ		171,8	
ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΠΛΗΗ ΝΑΥΠΗΓΗΣΕΩΝ		618,5 301,1	

Οι ναυπηγήσεις πλοίων καλύπτουν την μερίδα του λέοντος των εισαγωγών μας από τη Νότιο Κορέα. Πέραν τούτων, οι εισαγωγές μας κυμαίνονται κάθε χρόνο γύρω στα 300 εκ. ευρώ και περιλαμβάνουν κυρίως διάφορα βιομηχανικά, χημικά προϊόντα, οχήματα και πλαστικά.

3. Εξαγωγές Ελλάδας προς τη Νότιο Κορέα.

Τα σημαντικότερα κατά σειρά αξίας προϊόντα/κατηγορίες προϊόντων που η Ελλάδα εξαγάγε προς τη Νότιο Κορέα κατά το 2019 παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα & Διάγραμμα:

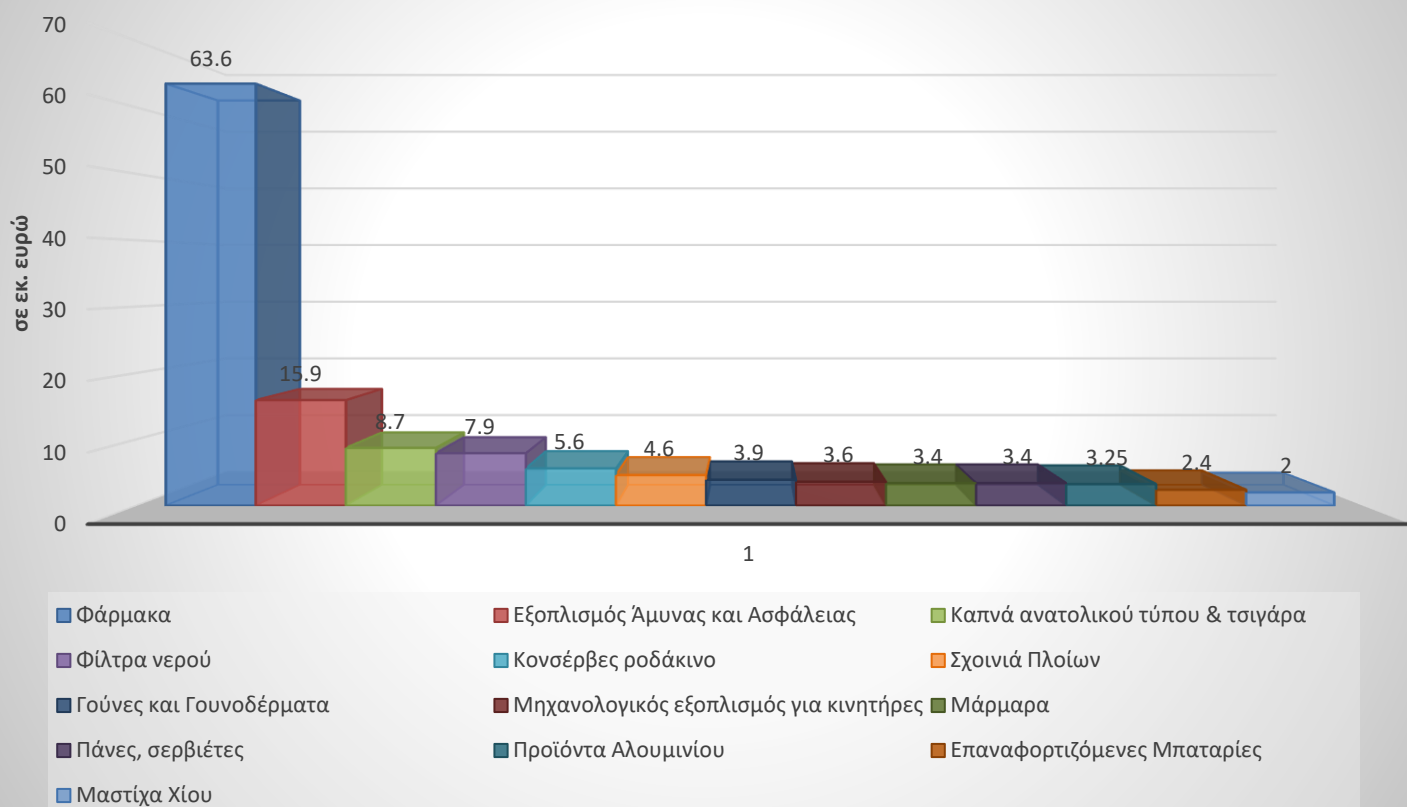
ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΑΣΗ	Περιγραφή	Αξία (εκ. Ευρώ)	ΠΟΣΟΣΤΟ
300490	Φάρμακα	63,6	40,6%
999000	Εξοπλισμός Άμυνας και Ασφάλειας	15,9	10,1%
240110, 240220	Καπνά Ανατολικού Τύπου & Τσιγάρα	8,7	5,5%
842121	Φίλτρα νερού	7,9	5%
200870	Κονσέρβες Ροδάκινο	5,6	3,6%
5607	Σχοινιά Πλοίων	4,6	2,9%
4302, 4303	Κατεργασμένα γουνοδέρματα, γούνες, αξεσουάρ γούνας	3,9	2,5%
840999	Μηχανολογικός Εξοπλισμός για κινητήρες εσωτερικής καύσης	3,6	2,3%
680221	Μάρμαρα	3,4	2,2%
961900	Πάνες, σερβιέτες	3,4	2,2%
76	Προϊόντα Αλουμινίου	3,25	2,1%
850720	Επαναφορτιζόμενες Μπαταρίες Μολύβδου (Lead-Acid)	2,4	1,5%
130190	Μαστίχα Χίου	2	1,3%
ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ		156,8	

Σε διαχρονική βάση παρατηρούμε μια αστάθεια στην εξαγωγική μας βάση προς τη Νότιο Κορέα, καθώς ενίοτε το μεγαλύτερο τμήμα των εξαγωγών μας αφορά πετρελαιοειδή και ελαφρά ορυκτέλαια, τα οποία από την φύση τους παρουσιάζουν έντονη ετήσια διακύμανση.

Καθώς κατά την διετία 2018-2019 δεν σημειώθηκαν εξαγωγές των προϊόντων αυτών προς τη Νότιο Κορέα, είναι ευχερέστερο να αξιολογήσουμε την πορεία των ελληνικών εξαγωγών σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2017). Στο πλαίσιο αυτό, τα έτη 2018 και 2019 καταγράφονται ως εξαιρετικές χρονιές για τις ελληνικές εξαγωγές πλην πετρελαιοειδών, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 58% το 2018 και 38,6% το 2019.

Η ως άνω ιδιαίτερα σοβαρή αύξηση της αξίας των εξαγωγών μας προς την Κορέα το 2018-2019 αποδίδεται στην μεγάλη άνοδο της αξίας των περισσότερων σημαντικών εξαγωγικών μας προϊόντων προς την χώρα της Άπω Ανατολής. Ειδικά για το 2019, μεγάλο ρόλο έπαιξαν οι εξαγωγές μας σε φαρμακευτικά προϊόντα.

Εξαγωγές Ελλάδας προς τη Νότιο Κορέα 2019

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΚΥΡΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΙΜΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟ ΚΟΡΕΑ			
ΑΝΟΔΟΣ		ΠΤΩΣΗ	
Φάρμακα	+228%	Αμυντικός Εξοπλισμός	-47%
Φίλτρα νερού	+6,8%	Καπνός και τσιγάρα	-20,9%
Κονσέρβες ροδάκινο	+80,6%	Πάνες, σερβιέτες	-34,6%
Σχοινιά πλοίων	+322%		
Μηχανολογικός εξοπλισμός για κινητήρες εσωτερικής καύσης	+16,1%		
Μάρμαρα	+17,2%		
Προϊόντα Αλουμινίου	+72,1%		
Επαναφορτιζόμενες Μπαταρίες			
Μολύβδου	Εκ του μηδενός		
Μαστίχα Χίου	+138,1%		

Στις 18 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία κλαδική επιχειρηματική αποστολή τροφίμων στη Σεούλ, η οποία οργανώθηκε από το Γραφείο μας σε αίθουσα που μας παραχωρήθηκε

ευγενώς άνευ κόστους από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Νοτίου Κορέας (Korea Chamber of Commerce and Industry – KCCI). Για την απρόσκοπτη ροή της εκδήλωσης και την αξιοπρεπή παρουσία της χώρας μας, η Πρεσβεία παρέσχε δύο επαγγελματίες διερμηνείς, Γραφείο εγγραφής και εξυπηρέτησης των Κορεατών επιχειρηματιών, επιδαπέδιο banner και καλαίσθητες βάσεις με τα ονόματα των εταιρειών.

Επτά (7) ελληνικές εταιρείες, κατόπιν απευθείας συνεννοήσεων με το Γραφείο μας, προσήλθαν στη Σεούλ για την εκδήλωση: οι TACHAS BROS S.A. (τυροκομικά), AMACS PC – GOUTIS ESTATE (ελαιόλαδο), KRONOS S.A. (κονσέρβες φρούτων), INTERCOMM FOOD S.A. (ελιές, ορεκτικά, κονσέρβες φρούτων, αλοιφές, μαρμελάδες, πάστα ελιάς), MESSOLONGI FIELDS S.A. (ελαιόλαδο, ελιές, κρυσταλλικό αλάτι, αρτύματα), ENTOPIA DELI LLC (ελαιόλαδο, μέλι, σάλτσες/dips, αλοιφές, αποξηραμένα αρωματικά φυτά, θαλασσινό αλάτι) και MEDBEST S.A. (ελιές, ελαιόλαδο, ορεκτικά, αλοιφές).

Η προετοιμασία της εκδήλωσης στηρίχθηκε στην προεργασία που είχε γίνει για αναβληθείσα αποστολή του Enterprise Greece και άφησε εξαιρετικά ικανοποιημένους τους Έλληνες επιχειρηματίες, καθώς σε μία ημέρα πραγματοποιήθηκαν 74 συνολικά συναντήσεις με 27 Κορεατικές εταιρείες. Οι Ελληνικές εταιρείες, μετά το πέρας των συναντήσεων, μας εξέφρασαν την έντονη ευαρέσκειά τους, καθώς:

- Τα ραντεβού τους ήταν όχι μόνο πολλά (άνω των 10 κατά μέσο όρο ανά επιχείρηση) αλλά και στοχευμένα, με τις σωστές Κορεατικές εταιρείες και τους σωστούς εκπροσώπους τους (buyers), οι οποίοι επιπρόσθετα ήταν και εξαιρετικά προετοιμασμένοι για τις συναντήσεις αυτές,
- Είχαν προγραμματισθεί αρκετές συναντήσεις με εταιρείες τις οποίες οι ελληνικές επιχειρήσεις, λόγω του εμποδίου της γλώσσας, δεν θα ήταν ουσιαστικά ποτέ δυνατόν να εντοπίσουν και προσεγγίσουν,
- Κατά την διάρκεια αρκετών συναντήσεων διαπιστώθηκε σύγκληση συμφερόντων και αποφασίσθηκε από τις δύο πλευρές να δοθεί συνέχεια στις συνεννοήσεις, να αποσταλούν δείγματα και, γενικότερα, δημιουργήθηκαν ευοίωνες προοπτικές μελλοντικής συνεργασίας, και
- Το κόστος για τις ελληνικές επιχειρήσεις ήταν εξαιρετικά χαμηλό, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις περιορίστηκε σε ένα αεροπορικό εισιτήριο και δύο διανυκτερεύσεις.

Από την πλευρά μας, θα θέλαμε να υπογραμμίσουμε ότι ο τόσο μεγάλος αριθμός ουσιαστικών –κατ’ ελάχιστο- επιχειρηματικών συναντήσεων, πιστοποιεί με σαφήνεια το ενδιαφέρον που υφίσταται στην εδώ αγορά για τα προϊόντα του ελληνικού αγροτοδιατροφικού τομέα. Έγκειται σε εμάς να εκμεταλλευτούμε, να αξιοποιήσουμε και να τονώσουμε την δυναμική αυτή με στοχευμένες και άρτια οργανωμένες δράσεις. Επισημαίνουμε ότι, σε πρόσφατη επικοινωνία μας με τις συμμετέχουσες ελληνικές επιχειρήσεις, πληροφορηθήκαμε ότι τουλάχιστον τρεις (3) εξ αυτών έχουν ήδη ξεκινήσει να πραγματοποιούν εξαγωγές προς τη Νότιο Κορέα.

4. Προϊόντα ελληνικού ενδιαφέροντος.

A. Ελαιόλαδο.

- Η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Ε.Ε.-Ν. Κορέας έχει διευκολύνει τις εξαγωγές. Ο εισαγωγικός δασμός περιορίστηκε στο 5%.
- Το ελαιόλαδο θεωρείται ακόμη εξωτικό προϊόν και όχι βασικό είδος διατροφής. Η επέκταση των (κυρίως ιταλικών) εστιατορίων διευκολύνει την εξοικείωση του κοινού αλλά το ελαιόλαδο παραμένει ασύμβατο με την Κορεατική κουζίνα. Η εγχώρια κατανάλωση αυξάνεται σταδιακά.
- Στην αγορά κυριαρχεί η Ισπανία (εξαγωγές 39,5 εκ. \$, 67,8% της αγοράς), με μέτριο ποιοτικά ελαιόλαδο, και ακολουθούν η Ιταλία και η Ελλάδα.
- Το μερίδιο αγοράς της Ελλάδας εξακολουθεί να είναι χαμηλό (2,4%), αλλά το 2019 υπήρξε χρονιά ρεκόρ για τις εξαγωγές έξτρα παρθένου ελαιολάδου μας στην Κορέα (173 τόνοι, αξίας 1,373 εκ. €).
- Το ελληνικό εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο θεωρείται κορυφαίας ποιότητας στη Ν. Κορέα και οι εισαγωγείς πληρώνουν παραπάνω (premium) για αυτό, αν και οι υψηλές αυτές τιμές έχουν παράλληλα αρνητική επίδραση στην ανταγωνιστικότητα του προϊόντος

Η αγορά βρώσιμων ελαιολάδων της Κορέας κυριαρχείται κυρίως από το αραβοσιτέλαιο και το σογιέλαιο. Στη Νότιο Κορέα δεν υπάρχει εγχώρια παραγωγή ελαιολάδου και η κατανάλωση τροφοδοτείται αποκλειστικά από τις εισαγωγές. Για το εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο (Δασμολογική Κλάση 150910) η ΣΕΣ ορίζει εισαγωγικό δασμό της τάξης του 5%, ενώ τα λοιπά ελαιόλαδα της κλάσης 150990 εισέρχονται στη Νότιο Κορέα αδασμολόγητα.

Οι εισαγωγές ελαιολάδου σημείωσαν ραγδαία άνοδο κατά την περίοδο 2000 - 2005, όταν έφτασαν στο ύψος ρεκόρ των 96,5 εκατ. δολ. ΗΠΑ για το εξαιρετικά παρθένο και των 17,3 εκατ. δολ. ΗΠΑ για τα λοιπά ελαιόλαδα. Έκτοτε σημειώθηκε σταδιακή αποκλιμάκωση με αποτέλεσμα η αξία των εισαγωγών το 2009 να διαμορφωθεί σε 26 εκ. δολ. ΗΠΑ για το εξαιρετικά παρθένο και σε 6 εκ. δολ. ΗΠΑ για τα λοιπά ελαιόλαδα. Στη συνέχεια παρατηρείται μια σταδιακή –αλλά, προφανώς, πιο βιώσιμη- άνοδος, αν και το 2019 υπήρξε έτος διόρθωσης, καθώς η αξία των εισαγωγών περιορίστηκε στα 58,2 εκ. δολ. ΗΠΑ (έναντι 64,6 εκ. \$ ΗΠΑ το 2017, μείωση 10%) για το εξαιρετικά παρθένο και στα 8,7 εκ. δολ. ΗΠΑ (έναντι 10 εκ. \$ ΗΠΑ το 2017, μείωση 12,7%) για τα λοιπά ελαιόλαδα.

Οι λόγοι που οδήγησαν σε απότομη άνοδο των εισαγωγών ελαιολάδου σχετίζονται κυρίως με την προβολή που δόθηκε στα οφέλη που παρουσιάζει η κατανάλωσή του για την ανθρώπινη υγεία. Άλλοι παράγοντες ήταν η αύξηση του αριθμού των δυτικών εστιατορίων, και κυρίως των ιταλικών, η άνοδος του βιοτικού επιπέδου και η πραγματοποίηση περισσότερων ταξιδιών στο εξωτερικό με αποτέλεσμα να καταστεί η κορεατική κοινωνία πιο ανοικτή σε νέες γευστικές εμπειρίες. Σημαντικό

ρόλο στην αγορά έχουν επίσης τα επιχειρηματικά δώρα, όπου βεβαίως η ποιότητα και η πρωτοτυπία της συσκευασίας ενέχουν ρόλο-κλειδί.

Όμως, σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας, ο οποίος και οδήγησε στην αποκλιμάκωση των εισαγωγών, είναι η ασυμβατότητα του ελαιολάδου με την κορεατική κουζίνα και διατροφή. Ως αποτέλεσμα, το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης γίνεται από εστιατόρια δυτικής κουζίνας, ενώ η οικιακή κατανάλωση είναι περιορισμένη και απευθύνεται σε πολύ μικρό τμήμα του πληθυσμού.

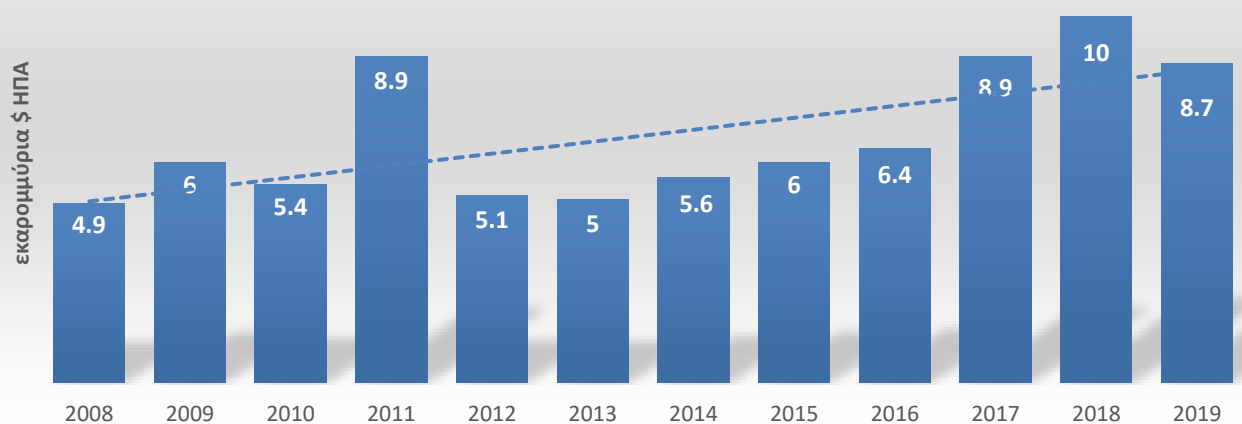
Στην Κορέα το ελαιόλαδο εξακολουθεί να θεωρείται ως ένα εξωτικό προϊόν και όχι ως βασικό είδος διατροφής, αντίθετα με την Ελλάδα και τις δυτικές χώρες. Εννοείται ότι η κατάσταση αυτή ισχύει σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό για τις επιτραπέζιες ελιές.

Συνολικά, χάρη στην άποψη που έχει ευρέως εδραιωθεί μεταξύ των Κορεατών για τις ευεργετικές ιδιότητες του ελαιολάδου, αλλά και στη σταδιακή διείσδυση δυτικών καταναλωτικών προτύπων, αναμένεται ότι η κατανάλωση του προϊόντος θα διατηρήσει και στο προσεχές μέλλον την ήπια ανοδική της τάση.

Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ν. Κορέας, τα τελευταία χρόνια οι εισαγωγές λοιπών (μη παρθένων) ελαιολάδων έχουν ως εξής:

Λοιπά Ελαιόλαδα (Δασμολογική Κλάση 150990)			
Έτος	Αξία σε εκ. δολ. ΗΠΑ	Ποσότητα (τόνοι)	Αξία (\$ CIF/kg)
2008	4,9	1.129	4,34
2009	6	1.989	3,02
2010	5,4	1.701	2,71
2011	8,9	2.796	3,18
2012	5,1	1.325	3,85
2013	5	1.067	4,69
2014	5,6	1.360	4,12
2015	6	1.422	4,22
2016	6,4	1.606	3,99
2017	8,9	1.921	4,63
2018	10	2.246	4,46
2019	8,7	2.131	4,1

Κορεατικές Εισαγωγές Μη Εξαιρετικά Παρθένου Ελαιολάδου

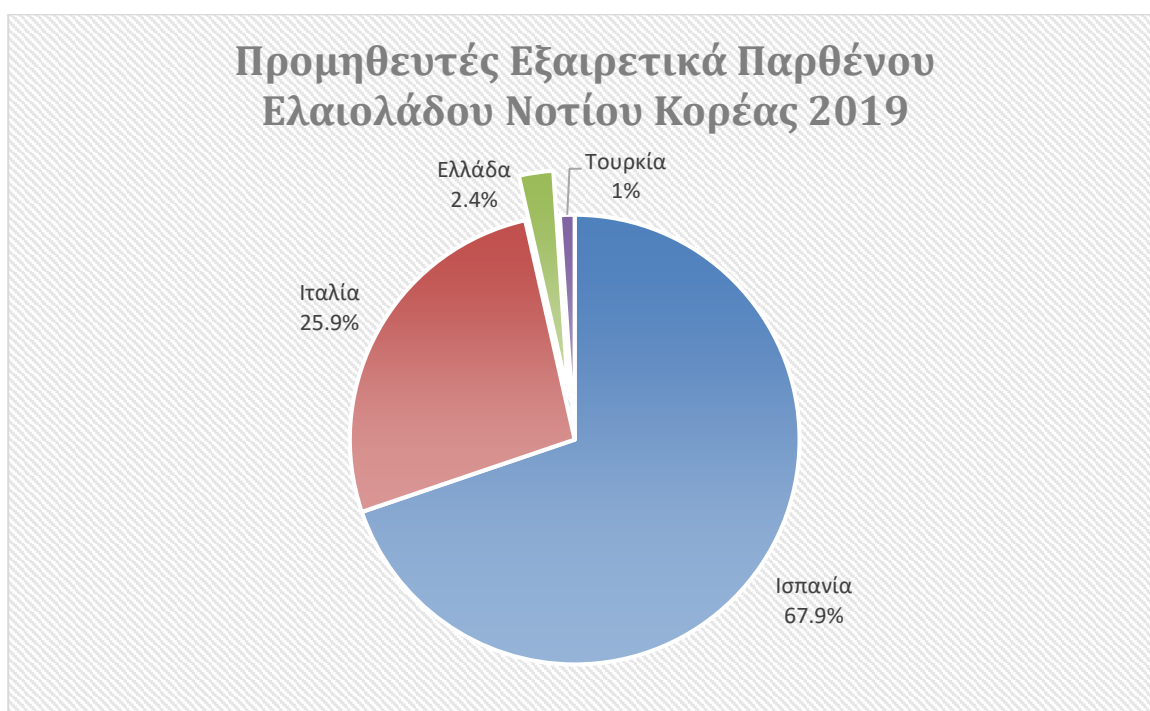
Οι εξαγωγές μη εξαιρετικά παρθένων ελαιολάδων από την χώρα μας προς την Νότιο Κορέα είναι απειροελάχιστες έως μηδενικές. Κυριότεροι προμηθευτές της Νοτίου Κορέας στην κλάση αυτή είναι η **Ισπανία** (1.372 τόνοι/4,53 εκ. δολ. ΗΠΑ ή 51,8% της αξίας των εισαγωγών), η **Ιταλία** (426 τόνοι/2,8 εκ. δολ. ΗΠΑ ή 32% της αξίας των εισαγωγών) και η **Τουρκία** (290 τόνοι/765 χιλ. δολ. ΗΠΑ ή 8,75% της αξίας των εισαγωγών).

Σε ότι αφορά στις εισαγωγές εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου, το οποίο και συγκεντρώνει το ελληνικό ενδιαφέρον, η κατάσταση διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

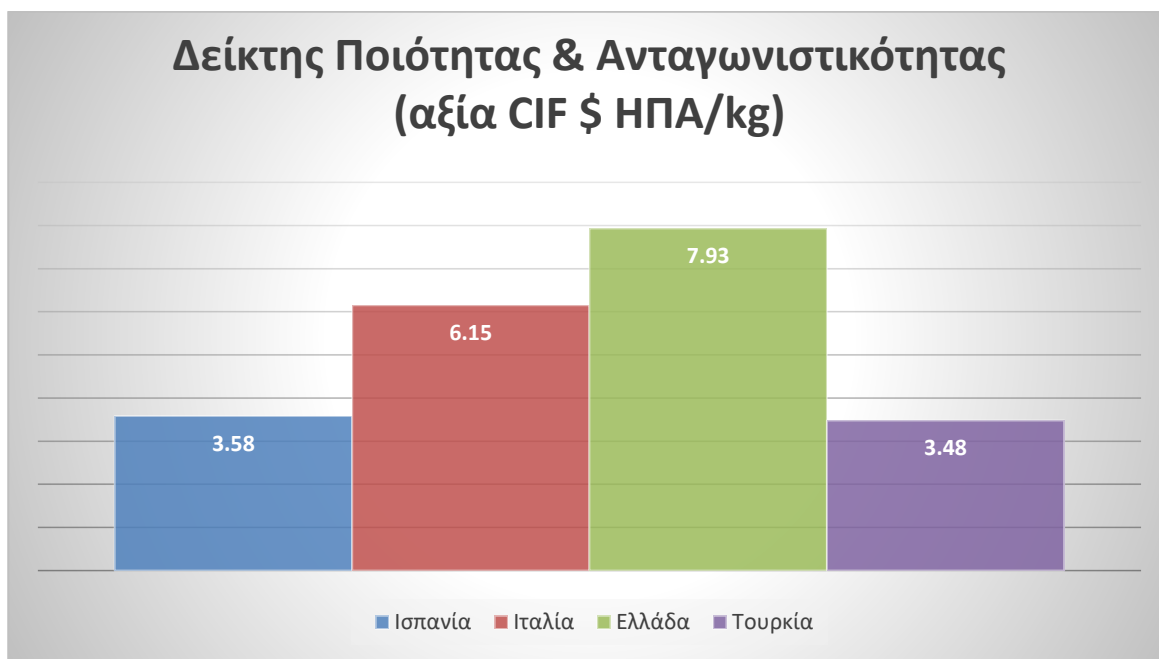
Εξαιρετικά Παρθένο Ελαιόλαδο (Δασμολογική Κλάση 150910)			
Έτος	Αξία σε εκ. δολ. ΗΠΑ	Ποσότητα (τόνοι)	Αξία (\$ CIF/kg)
2008	44,6	9.845	4,53
2009	26	7.300	3,56
2010	31,7	9.616	3,30
2011	35,9	10.594	3,38
2012	27,8	8.527	3,26
2013	38,4	9.068	4,24
2014	51,6	13.520	3,81
2015	48,2	10.737	4,49
2016	52,9	12.262	4,31
2017	56,8	10.939	5,19
2018	64,6	13.419	4,77
2019	58,2	13.992	4,16

Σε ότι αφορά τους προμηθευτές εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου της Νοτίου Κορέας, κυρίαρχη είναι η θέση της **Ισπανίας**, η οποία, κατά το 2019, κάλυψε το 78,8% των εισαχθέντων ποσοτήτων (11.000 τόνοι) και το 67,8% της αξίας των εισαγωγών (39,5 εκ. δολάρια ΗΠΑ). Ακολουθούν η **Ιταλία** (2.461 τόνοι/15,1 εκ. δολ. ΗΠΑ ή 26% της αξίας των εισαγωγών), η **Ελλάδα** (173 τόνοι/1,37 εκ. δολ. ΗΠΑ ή 2,36% της αξίας των εισαγωγών), η **Τουρκία** (173,6 τόνοι/604 χιλ. δολ. ΗΠΑ ή 1,04% της αξίας των εισαγωγών), η **Γαλλία** (77,5 τόνοι/574 χιλ. δολ. ΗΠΑ ή 1% της αξίας των εισαγωγών) και οι **Η.Π.Α.** (27,8 τόνοι/391 χιλ. δολ. ΗΠΑ ή 0,7% της αξίας των εισαγωγών).

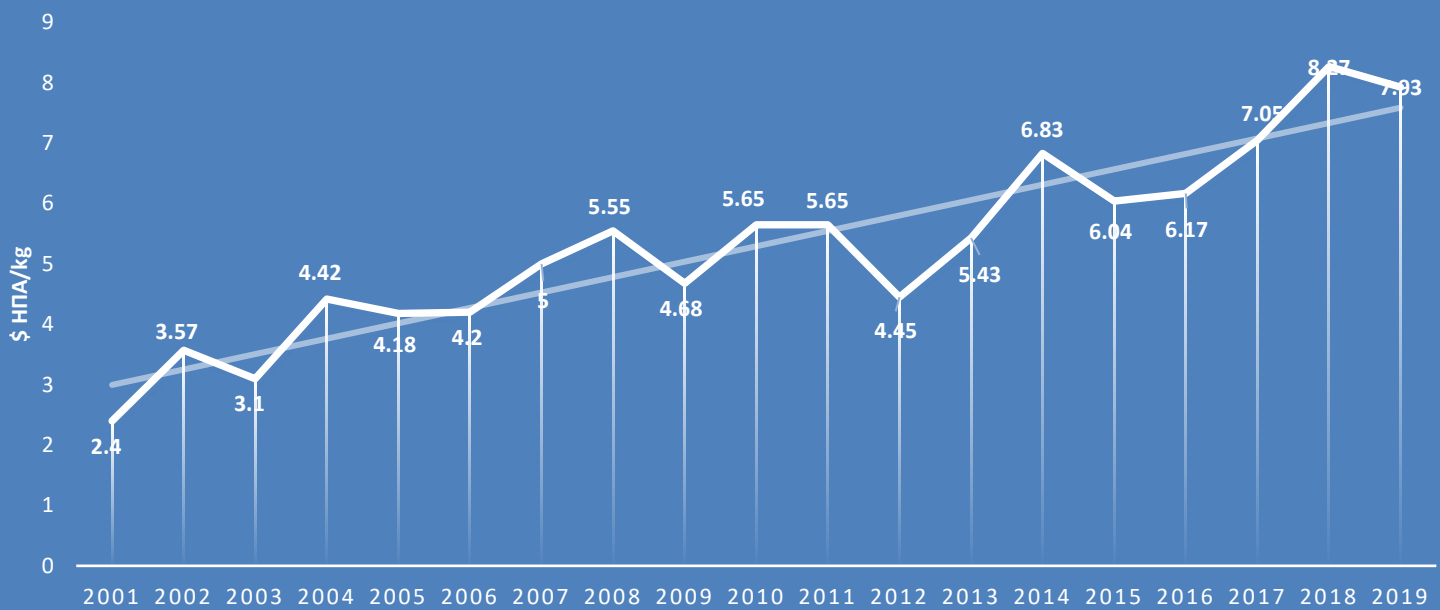
Στη συνέχεια, εφόσον αναλύσουμε την ποιότητα (αλλά και ανταγωνιστικότητα) του προϊόντος της Ελλάδας και των κύριων ανταγωνιστριών χωρών, με βάση τον καλύτερο δείκτη που διαθέτουμε, την αξία CIF σε δολ. ΗΠΑ/κιλό εισαγόμενου προϊόντος, προηγείται η χώρα μας με 7,93 \$/kg και ακολουθούν η Ιταλία με 6,15 \$/kg, η Ισπανία με 3,58 \$/kg και η Τουρκία με 3,48 \$/kg.

Οι ελληνικές εξαγωγές ελαιολάδου στην Κορέα άρχισαν ουσιαστικά από το έτος 2000 και ακολούθησαν ανοδική τάση. Πρόσφατα, υπάρχει αξιόλογο ενδιαφέρον για το ελληνικό ελαιόλαδο και οι εξαγωγές του αυξήθηκαν πιο γρήγορα από την άνοδο της κατανάλωσης του προϊόντος, με αποτέλεσμα την αύξηση του μεριδίου μας στην αγορά, το οποίο παραμένει ωστόσο περιορισμένο (2,4% έναντι 1,7% το 2018). Η ποσότητα του εξαχθέντος ελληνικού ελαιολάδου κατά την τελευταία εξαετία κυμάνθηκε μεταξύ 100 και 200 τόνων και η αξία του μεταξύ 743 χιλιάδων (2017) και 1,37 εκατομμυρίου δολαρίων ΗΠΑ (το 2019, που αποτέλεσε και έτος-ρεκόρ για την αξία των εξαγωγών μας). Ο πολύ σημαντικός για εμάς δείκτης της αξίας ανά κιλό (διότι, σε συνδυασμό με την αύξηση των εξαγωγών, καταδεικνύει την εικόνα του ελληνικού προϊόντος στην εδώ αγορά) αυξήθηκε αργά αλλά σταθερά, από 2,4 δολ. ΗΠΑ/κιλό το 2001 σε 7,93 δολ. ΗΠΑ/κιλό το 2019.

Προκειμένου να σταθεροποιηθεί και να ενισχυθεί η παρουσία του ελληνικού ελαιολάδου στην αγορά της Νοτίου Κορέας, προτείνεται η κατάρτιση και εφαρμογή ενός μεσοπρόθεσμου προγράμματος προβολής και προώθησης ανάλογο με εκείνο του ελληνικού κρασιού.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΣΤΗ Ν. ΚΟΡΕΑ (ΑΞΙΑ CIF \$ ΗΠΑ/ΚΓ)

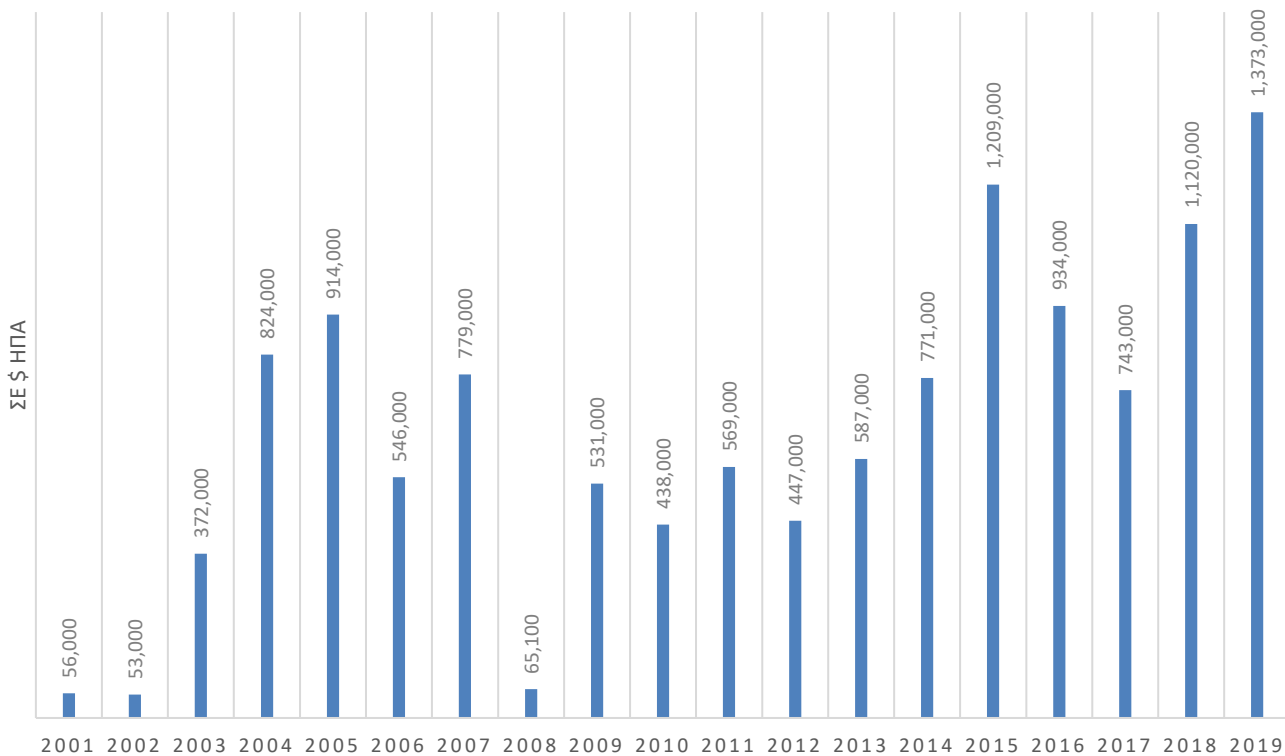

Η στατιστική εξέλιξη των ελληνικών εξαγωγών εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου προς την Κορέα έχει ως εξής:

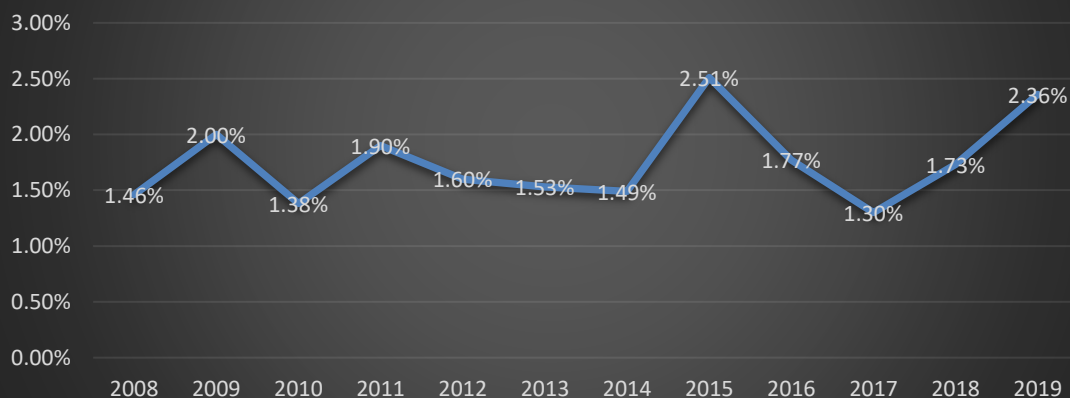
Ελληνικές Εξαγωγές Εξαιρετικά Παρθένου Ελαιόλαδου (Κλάση 150910) προς την Νότιο Κορέα			
Έτος	Αξία σε δολ. ΗΠΑ	Ποσότητα (τόνοι)	Αξία (\$ CIF/kg)
2000	2.000	0,3	6,17
2001	56.000	23,2	2,40
2002	53.000	14,8	3,57
2003	372.000	109	3,41
2004	824.000	186,3	4,42
2005	914.000	218,6	4,18
2006	546.000	129,9	4,20
2007	779.000	155,7	5
2008	651.000	117,3	5,55
2009	531.000	113,4	4,68
2010	438.000	77,6	5,65
2011	569.000	100,6	5,65
2012	447.000	100,4	4,45
2013	587.000	108,1	5,43
2014	771.000	112,9	6,83

2015	1.209.000	200,2	6,04
2016	934.000	151,4	6,17
2017	743.000	105,3	7,05
2018	1.170.000	135	8,27
2019	1.373.000	173	7,93

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΠΑΡΘΕΝΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΟΤΙΟ ΚΟΡΕΑ

Μερίδιο Αγοράς Ελληνικού Έξτρα Παρθένου Ελαιολάδου στη Ν. Κορέα

Το Γραφείο ΟΕΥ Σεούλ διαθέτει ενημερωμένους καταλόγους κορεατικών εταιρειών εισαγωγής και διανομής ελαιολάδου και επιτραπέζιων ελιών, οι οποίοι βρίσκονται στην διάθεση κάθε ενδιαφερόμενης ελληνικής επιχείρησης.

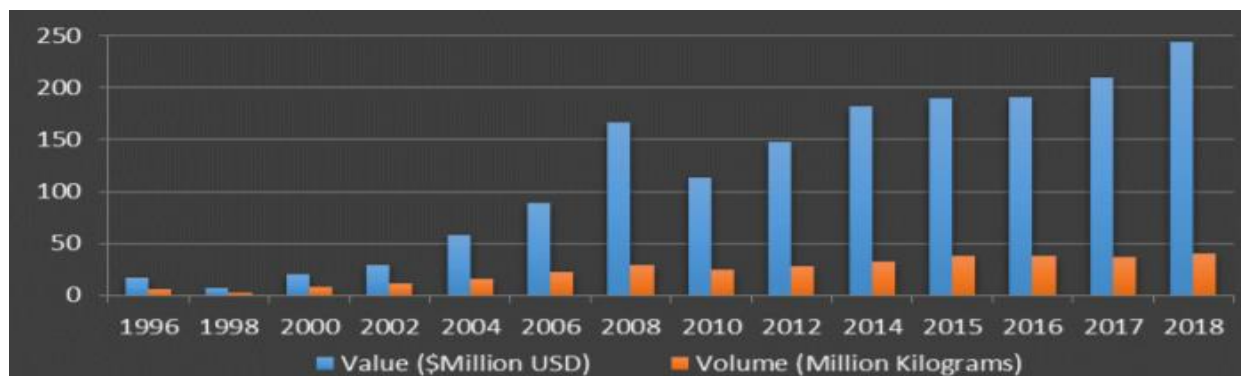
B. Κρασί.

- Η Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Ε.Ε.-Ν. Κορέας έχει διευκολύνει τις εξαγωγές. Ο εισαγωγικός δασμός έχει μηδενισθεί. Παρόλα αυτά, λόγω της διάρθρωσης της αγοράς και υψηλών ειδικών φόρων, η τελική τιμή καταναλωτή είναι ιδιαίτερα ψηλή.
- Το κρασί εξακολουθεί να θεωρείται ένα νέο είδος πολυτελείας στη Νότιο Κορέα, αποκλειστικά εισαγόμενο. Το συνολικό μέγεθος της αγοράς σε επίπεδα λιανικής πώλησης δεν ξεπερνά το 1 δις \$ Η.Π.Α.. Σημαντικότεροι προμηθευτές είναι η Γαλλία, η Χιλή, η Ιταλία, οι Η.Π.Α., η Ισπανία και η Αυστραλία.
- Οι ελληνικές εξαγωγές ξεκίνησαν ακόμα πιο πρόσφατα, το 2014-2015, χάρη στο πρόγραμμα προβολής και προώθησης του Enterprise Greece. Κατά το 2019 είχε πλέον διαμορφωθεί μία, έστω και περιορισμένη, βάση 6 εισαγωγέων και αξίας CIF 234.000 \$ Η.Π.Α.. Το μερίδιο αγοράς μας εξακολουθεί βέβαια να είναι πολύ χαμηλό.
- Οι Κορεάτες προτιμούν το ερυθρό κρασί αλλά από την Ελλάδα εισάγεται κυρίως λευκό. Το προϊόν μας θεωρείται υψηλής ποιότητας αλλά η ανταγωνιστικότητά του δεν είναι ισχυρή.

1. Ανάλυση Αγοράς

1.1. Γενικό Πλαίσιο

Τα αλκοολούχα ποτά που επιλέγουν οι καταναλωτές στη Νότια Κορέα, κατά σειρά προτιμήσεως, είναι κυρίως η μπίρα και το soju. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί ανοδική πορεία στην κατανάλωση του Μακγεολλι, ένα είδος παραδοσιακού κρασιού από ρύζι. Η κατανάλωση του κρασιού βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης ωστόσο οι εισαγωγές αυξάνονται με σταθερούς ρυθμούς. Συγκεκριμένα, το 2018 οι εισαγωγές ήταν περίπου 244 εκατ. \$ Η.Π.Α., σημειώνοντας αύξηση της τάξεως του 15,8% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ενώ το 2019 ήταν περίπου 259,2 εκατ. \$, σημειώνοντας αντίστοιχη αύξηση της τάξεως του 6,3%. Οι εισαγωγές του κρασιού στην Κορέα προβλέπεται να ακολουθήσουν σταθερά ανοδική πορεία και για τα επόμενα έτη.

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΚΡΑΣΙΟΥ ΝΟΤΙΟΥ ΚΟΡΕΑΣ

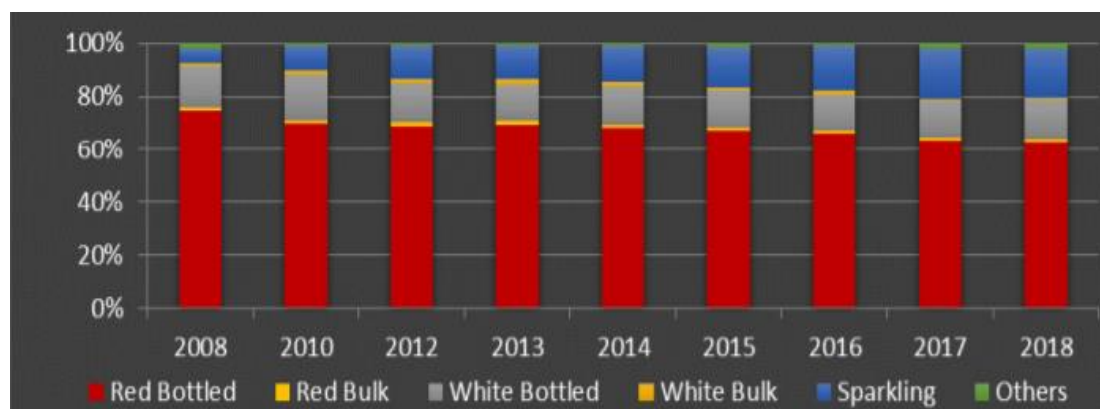
Ωστόσο, η ποσότητα εισαγόμενου κρασιού στην χώρα σημειώνει καθοδική πορεία από το 2015. Αυτή η εξέλιξη οφείλεται στη σταδιακή μείωση των εισαγωγών χύδην κρασιού προς εμφιάλωση στην Κορέα και στην στροφή προς ακριβότερες, εισαγόμενες ετικέτες, στο βαθμό που βελτιώνεται και ενισχύεται η καταναλωτική συνειδητοποίηση του αγοραστικού κοινού.

1.2. Προκλήσεις της αγοράς και ανταγωνιστές

Σύμφωνα με το Euromonitor International, η κατανάλωση του κόκκινου κρασιού στη Νότιο Κορέα παραμένει σταθερά η κυρίαρχη προτίμηση των καταναλωτών, καθώς έχει διαφημιστεί και καθιερωθεί ως οίνος με ευεργετικές λειτουργίες για ανθρώπινη υγεία. Συγκεκριμένα, το κόκκινο κρασί αποτέλεσε το 64% του συνολικού εισαγόμενου οίνου στη Νότιο Κορέα κατά το 2017.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι Κορεάτες καταναλωτές χαρακτηρίζονται από έντονη επιθυμία για τη φροντίδα της υγείας τους, είναι αναμενόμενη η κυριαρχία του κόκκινου κρασιού και εν γένει ποτών με χαμηλότερο βαθμό αλκοόλ. Στο πλαίσιο αυτό, σημειώνεται επίσης άνοδος της κατανάλωσης του αφρώδους και λευκού οίνου, ως αποτέλεσμα ακριβώς της αύξησης του καταναλωτικού ενδιαφέροντος για εναλλακτικά ποτά με λιγότερο αλκοόλ. Συγκεκριμένα, η αξία του καταναλωθέντος αφρώδους οίνου σημείωσε τη μεγαλύτερη αύξηση της τάξης του 19% κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών.

Επιπρόσθετα, το κρασί έχει επίσης διαφημιστεί εκτενώς στη χώρα ως συνοδευτικό φαγητού (of food-wine pairing), γεγονός που αποτελεί έναν επιπλέον παράγοντα που αναμένεται να συντελέσει στην διαχρονική αύξηση της κατανάλωσής του. Για παράδειγμα, ο ερυθρός οίνος μπορεί να συνδυαστεί με Κορεάτικες “σπεσιαλιτέ” όπως bulgogi, kal bijjim και kallbigui, ενώ ο λευκός οίνος με ψάρι, oden και namul.

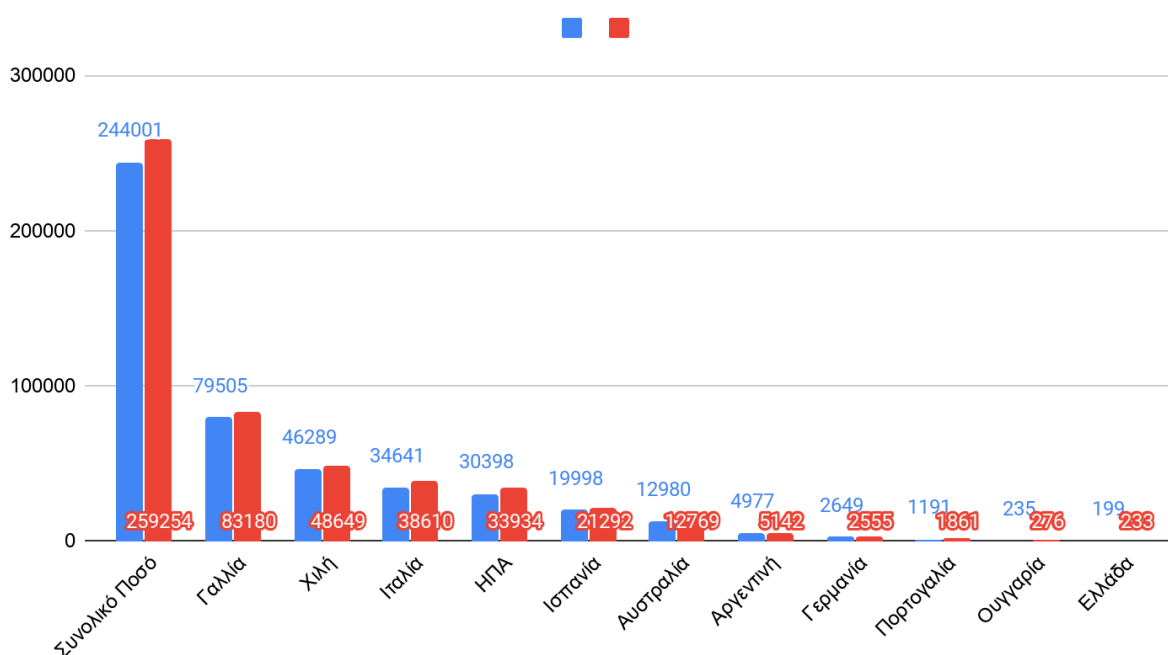
ΕΙΚΟΝΑ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΟΙΝΩΝ ΣΤΗ Ν. ΚΟΡΕΑ

Επισημαίνουμε ότι οι Κορεάτες καταναλωτές ακολουθούν πιστά τις νέες τάσεις (οίνοι νέων προελεύσεων και χαρακτηριστικών, καταστήματα και wine bars), οι οποίες διαδίδονται ταχύτατα και ευρύτατα δια της χρήσης ποικίλων μέσων κοινωνικής δικτύωσης, γεγονός που οφείλουν να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους οι Ελληνικές εξαγωγικές οινοποιητικές επιχειρήσεις. Ενδιαφέρουσες

διεθνείς Εκθέσεις είναι οι Seoul Food & Hotel, Wines & Spirits Expo, Wine Meets World, Korea World Travel Fair και Food Week Korea.

Φυσικά είναι ευνόητο ότι οι ανταγωνίστριες χώρες δεν αδρανούν και, φυσικά, στις περισσότερες περιπτώσεις διαθέτουν το συγκριτικό πλεονέκτημα προγενέστερης από εμάς εισόδου στην αγορά. Σημαντικότερες προμηθεύτριες χώρες της Νοτίου Κορέας είναι η Γαλλία (83,1 εκ. \$ ΗΠΑ), η Χιλή (48,6 εκ. \$ ΗΠΑ), η Ιταλία (38,6 εκ. \$ ΗΠΑ), οι ΗΠΑ (33,9 εκ. \$ ΗΠΑ), η Ισπανία (21,2 εκ. \$ ΗΠΑ) και η Αυστραλία (12,7 εκ. \$ ΗΠΑ), όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα και πίνακα:

Εισαγόμενο κρασί ανά χώρα για τα έτη 2018 και 2019

*Αξία CIF σε \$ ΗΠΑ

Rank	Country	2018		2019(1~12)	
		Value	Inc. Rate	Value	Inc. Rate
0	Total Sum	244,001,146	16.2	259,254,957	6.3
1	France	79,505,097	15.8	83,180,449	4.6
2	Chile	46,289,268	13.9	48,649,708	5.1
3	Italy	34,641,996	15.4	38,610,211	11.5
4	U.S.A	30,398,816	22.8	33,934,463	11.6
5	Spain	19,998,139	22.2	21,292,494	6.5
6	Australia	12,980,676	5.5	12,769,580	-1.6
7	Argentina	4,977,003	5.2	5,142,187	3.3
8	N.Zealand	3,611,050	35.8	3,957,568	9.6
9	South Africa	4,130,300	28.3	3,445,889	-16.6
10	Germany	2,649,757	-18.9	2,555,266	-3.6
11	Portugal	1,191,821	23.6	1,861,684	56.2
12	Canada	727,867	18.2	797,424	9.6
13	Utd. Kingdom	730,823	132.8	668,755	-8.5
14	Austria	460,407	163.9	375,836	-18.4
15	Hungary	235,085	127.0	276,001	17.4
16	Greece	199,701	21.5	233,929	17.1
17	Moldova	214,228	157.0	216,972	1.3
18	Slovenia	137,275	1,085.4	143,485	4.5
19	Romania	63,724	59.1	127,306	99.8

Επίσης, κατά το 2018 σημειώθηκαν ιδιαίτερα αυξημένες εισαγωγές κρασιού στη Νότιο Κορέα και από μη παραδοσιακές οινοπαραγωγούς χώρες . Ωστόσο, το 2019 κάποιες σημείωσαν σημαντική πτώση στις εισαγωγές κρασιού στη χώρα όπως η Μεγάλη Βρετανία (669 χιλ. \$ ΗΠΑ, πτώση 8,5%) και η Αυστρία (376 χιλ. \$ ΗΠΑ, πτώση 18,4%), ενώ άλλες ακολούθησαν ανοδική πορεία με αργούς ρυθμούς, όπως η Ουγγαρία (276 χιλ. \$ ΗΠΑ, άνοδος 17,4%), η Μολδαβία (217 χιλ. \$ ΗΠΑ, άνοδος 1,3%) και η Σλοβενία (143 χιλ. \$ ΗΠΑ, άνοδος 4,5%). Σε κάποιες από αυτές τις περιπτώσεις, πιθανολογούμε ότι οι επιδόσεις του 2018 ήταν συγκυριακές, όπως στην περίπτωση της Μεγάλης Βρετανίας (διασύνδεση του προϊόντος με την βασιλική οικογένεια) και της Μολδαβίας (πολύ μεγάλες παραγγελίες από έναν μόνο εισαγωγέα).

Μία πρόκληση της παρούσας αγοράς είναι το γεγονός ότι όχι μόνο οι Κορεάτες καταναλωτές αλλά και οι ειδικοί κρασιού ταυτίζουν το κρασί με συγκεκριμένες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Γαλλία. Απόρροια της νοοτροπίας αυτής, είναι η κυριαρχία της Γαλλίας στις εισαγωγές κρασιού στην Κορέα επί συναπτά έτη. Σε συνδυασμό με την καθιέρωση του γαλλικού κρασιού ως premium wine και τη ραγδαία αύξηση της κατανάλωσης των λευκών και αφρώδων οίνων, εκτιμάται πως η κατανάλωση του θα σημειώσει ανοδική πορεία, καθώς οι περισσότερες εισαγωγές τέτοιου είδους κρασιού προέρχονται από τη Γαλλία, τη Χιλή και τη Γερμανία. Αξιοσημείωτη είναι η ηγετική θέση της Χιλής ως χώρα εξαγωγής κρασιού από άποψη ποσότητας. Η ανοδική της πορεία οφείλεται εν μέρει στην Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Νοτίου Κορέας-Χιλής, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 2004, και είχε ως αποτέλεσμα την άμεση θεαματική αύξηση των εξαγωγών Χιλιανού κρασιού της τάξεως του 167,8%. Παράλληλα, επέτυχε σταδιακά να καθιερωθεί μεταξύ των Κορεατών καταναλωτών ως ένα αξιόλογο country brand, το οποίο εξακολουθεί να διατηρεί.

Ακόμη δύο σημαντικοί ανταγωνιστές στους οποίους αξίζει να αναφερθούμε είναι η Ιταλία και η Ισπανία. Το εισαγόμενο κρασί από την Ιταλία παραμένει ένα από τα κυρίαρχα κρασιά στις επιλογές των Κορεατών καταναλωτών, καθώς είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη δημοφιλή ιταλική γαστρονομία και άλλα στοιχεία του ιταλικού τουρισμού. Συγκεκριμένα, το 2019 σημείωσε αύξηση της τάξεως του 11,5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Εκτιμάται ότι το ιταλικό κρασί θα συνεχίσει να είναι ένα από τις κυρίαρχες επιλογές κρασιού και ότι θα επωφεληθεί από την αυξανόμενη τάση κατανάλωσης λευκού και αφρώδους κρασιού. Από την άλλη πλευρά, το ισπανικό κρασί σε μεγάλο βαθμό εισάγεται στην Κορέα ως bulk wine (χύμα) με χαμηλή τιμή για τοπική εμφιάλωση ή ανάμειξη, όχι μόνο με κρασί από σταφύλι αλλά και με άλλες ποικιλίες οίνου από διάφορα φρούτα (Fruity wine) . Αναμένεται ότι η αυξημένη ζήτηση για διαφοροποιημένες γεύσεις είναι πιθανό να οδηγήσει επίσης σε αύξηση της κατανάλωσης του ισπανικού κρασιού κατά τα προσεχή έτη .

2. Το ελληνικό κρασί στη Νότια Κορέα

2.1 Πορεία Εξαγωγών ελληνικού κρασιού

Η επιτυχία του προγράμματος προβολής και προώθησης ελληνικού κρασιού στη Νότιο Κορέα, το οποίο υλοποίησε κατά τα τελευταία έτη το Enterprise Greece πιστοποιείται απλά από την ύπαρξη και σταδιακά αυξανόμενη δημοφιλία και κατανάλωση του προϊόντος στην χώρα της Άπω Ανατολής, παρότι, όπως μας ειπώθηκε χαρακτηριστικά από έναν εισαγωγέα “with regards to competition, the product is still in its infancy”. Αλλά και η γνωριμία με το κρασί γενικότερα και η δημοφιλία του στο Κορεατικό κοινό αποτελεί ένα αρκετά πρόσφατο φαινόμενο, με το συνολικό μέγεθος της αγοράς να μην ξεπερνάει το 1 δις \$ Η.Π.Α..

Χαρακτηριστικά, ενώ η αξία CIF των ελληνικών εξαγωγών κρασιού προς τη Ν. Κορέα το 2013 ήταν μόλις 5.000 δολάρια ΗΠΑ, δηλαδή ουσιαστικά ανύπαρκτες, το 2016 έφτασαν τα 145.000 δολάρια και το 2018 τα 200.000 δολάρια, ενώ το 2019 ανήλθαν σε 234.000 δολάρια. Στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Ν. Κορέας, το ελληνικό κρασί εισέρχεται στη χώρα της Άπω Ανατολής χωρίς την καταβολή εισαγωγικών δασμών.

Η αξία των εξαγωγών μας έχει σημειώσει σημαντική αύξηση (49.2%) τον Ιανουάριο και το Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του παρελθόντος έτους. Ωστόσο, η συνολική πορεία των εξαγωγών μας εντός του τρέχοντος ημερολογιακού έτους είναι εκ των πραγμάτων αμφίβολη, καθώς είναι ακόμη αδύνατο να αξιολογήσουμε τις συνέπειες της εξελισσόμενης επιδημίας κορονοϊού στην συμπεριφορά των Κορεατών καταναλωτών.

2.2. Προωθητικές ενέργειες και εδραίωση στην αγορά

Στην κορεατική αγορά, υπάρχουν σήμερα δεκάδες ετικέτες ποιοτικού ελληνικού κρασιού από αρκετά οινοποιεία, ενώ εκπροσωπούνται τόσο οι μεγαλύτεροι εξαγωγείς όσο και πολλοί μικρότεροι παραγωγοί. Παρότι η άνοδος των εξαγωγών μας κατά την τελευταία πενταετία υπήρξε εμφανώς θεαματική, σε μεγάλο βαθμό λόγω και της προωθητικής προσπάθειας του Enterprise Greece, σημαντικό ρόλο έχει επίσης διαδραματίσει η σχεδόν ανύπαρκτη βάση των εξαγωγών μας κατά το 2013. Σε κάθε περίπτωση, υπό την αντίθετη οπτική γωνία, χωρίς τις προσπάθειες του Enterprise

Greece σήμερα **δεν θα υπήρχε ουσιαστικά ελληνικό κρασί στη Νότιο Κορέα**. Από εδώ και στο εξής, δεν θα πρέπει να αναμένεται ραγδαία, αλλά μάλλον σταδιακή πρόοδος, με περιστασιακές διορθώσεις. Η επιτυχής προσέγγιση της αγοράς της Νοτίου Κορέας προϋποθέτει υπομονή και επιμονή, μεσο-μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, συνεχή αποτίμηση αποτελεσμάτων και στενή συνεργασία με το Γραφείο ΟΕΥ και τους εισαγωγείς.

Το κύκλωμα διανομής του ελληνικού κρασιού στη Νότιο Κορέα εξακολουθεί να είναι περιορισμένο, πλην όμως έχει πραγματοποιήσει σημαντικά βήματα προς τα εμπρός, όπως η παρουσία στις κάβες σημαντικών πολυκαταστημάτων (Lotte) και αλυσίδων εξειδικευμένων καταστημάτων (Wine&More του ομίλου Shinsegae). Σε γενικές γραμμές, το ένα τρίτο του εισαχθέντος ελληνικού κρασιού κατευθύνεται προς επιχειρηματικά δώρα, ένα τρίτο προς τους οινικούς καταλόγους εστιατορίων και ένα τρίτο προς τη λιανική πώληση. Έως το 2016, το ελληνικό κρασί εισαγόταν στη χώρα από δύο μόνο εταιρείες αλλά το πρόγραμμα προώθησης και η ετήσια πρόσκληση αγοραστών στην Ελλάδα έχουν συμβάλει στην προσθήκη τεσσάρων ακόμη εισαγωγέων.

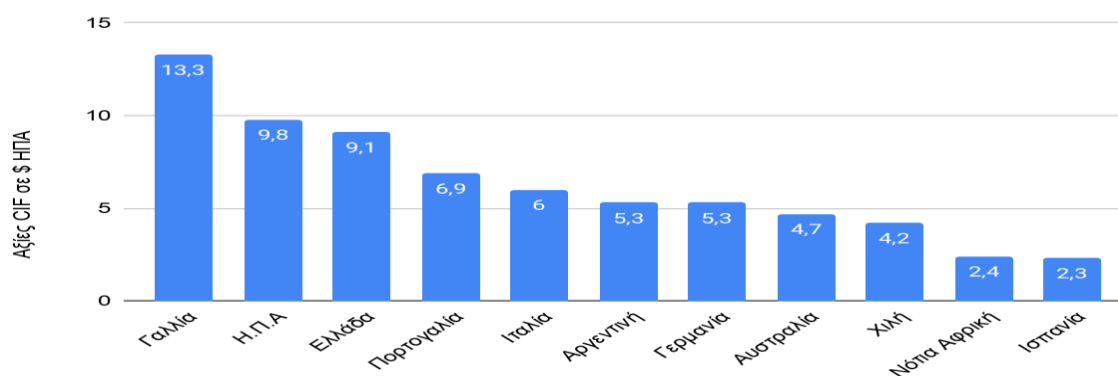
Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι η αγορά Κρασιού της Νοτίου Κορέας χαρακτηρίζεται από υψηλή φορολογία και πολλούς μεσάζοντες, με αποτέλεσμα τα προϊόντα, παρά την απουσία εισαγωγικού δασμού, να φτάνουν στον τελικό καταναλωτή σε πολύ υψηλές τιμές. Προκειμένου να καταστεί αντιληπτός ο τρόπος διαμόρφωσης των τιμών καταναλωτή, θα υποθέσουμε ότι ένα ελληνικό μπουκάλι κρασιού φτάνει στην Κορέα με αξία CIF 10 ευρώ. Η τελική τιμή αγοράς διαμορφώνεται, κατ' εκτίμηση, με βάση τον ακόλουθο πίνακα:

ΣΤΑΔΙΟ	ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	ΔΙΑΜΟΡΦΟΥΜΕΝΗ ΤΙΜΗ
A	Άφιξη στην Κορέα, τιμή CIF	10 ευρώ
B	Εισαγωγικός δασμός 0%: A X 1	10 ευρώ
C	Φόρος αλκοολούχων (liquor tax) 30% B X 1,3	13 ευρώ
D	Φόρος εκπαίδευσης (education tax) 10% : C X 1,1	14,30 ευρώ
E	Φ.Π.Α. (V.A.T.) 10%: D X 1,1	15,73 ευρώ
F	Δαπάνες εκτελωνισμού (paperwork, inspection, warehousing & transportation), κατ' εκτίμηση 8% επί της τιμής CIF (A) EX1,08	16,98 ευρώ
G	Προμήθεια εμπορικού αντιπροσώπου 15%: FX 1,15	19,5 ευρώ
H	Προμήθεια χονδρεμπόρου 15%: G X 1,15	22,4 ευρώ
I	Περιθώριο κέρδους Πολυκαταστήματος 30%: HX 1,3. Τιμή λιανικής	29,19 ευρώ

Κατά τον τρόπο αυτό, το προϊόν που φτάνει στην Κορέα με τιμή CIF 10 ευρώ, φτάνει τελικά να πωλείται να πωλείται στο ράφι σε τιμή λιανικής σε ένα πολυκατάστημα στα 29 με 30 ευρώ.

Από την άλλη πλευρά, το πρόγραμμα δράσης του Enterprise Greece για τη Νότιο Κορέα επέτυχε και σημαντικά ποιοτικά αποτελέσματα. Έως και το 2014 δεν υπήρχε καμία απολύτως γνώση για το προϊόν τόσο στους επαγγελματίες όσο και στο αγοραστικό κοινό, ενώ πλέον είναι ευδιάκριτος ο σχηματισμός της εικόνας ενός προϊόντος εξαιρετικής ποιότητας, με πλούσια ιστορία και μοναδικά γευσσιγνωστικά χαρακτηριστικά (country brand & product image). Η επιτυχία αυτή δύναται να αποτυπωθεί ποσοτικά μέσω της αποτίμησης της μέσης αξίας μιας εισαγόμενης φιάλης ελληνικού κρασιού σε σχέση με τον ανταγωνισμό κατά το 2019:

Μέση αξία εισαγόμενης φιάλης οίνου 2019

Από 23 έως 25 Νοεμβρίου 2018 πραγματοποιήθηκε στην Σεούλ με μεγάλη επιτυχία το πρώτο σεμινάριο ελληνικού οίνου αποκλειστικά για Κορεάτες γευσσιγνώστες. Το εν λόγω εργαστήριο ελληνικού οίνου συνδιοργανώθηκε από το Enterprise Greece και την Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου (ΕΔΟΑΟ), υλοποιήθηκε δε σε αίθουσα της αναδόχου εταιρείας Wine21 Blog στην περιοχή Gangnam, με την ενεργό στήριξη της Ελληνικής Πρεσβείας,

Η εκδήλωση, με τίτλο “Wines of Greece – The World of Greek Wine”, διήρκεσε τρεις πλήρεις ημέρες, με εισηγητή τον Dip. WSET κ. Γρηγόρη Μιχαήλο και προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον στην εδώ οινική κοινότητα. Συμμετείχαν 22 αξιόλογοι έως διακεκριμένοι Κορεάτες γευσσιγνώστες, καλύπτοντας πλήρως την πληρότητα της αίθουσας, ενώ σχηματίστηκε και λίστα αναμονής.

Με την ολοκλήρωση του σεμιναρίου πραγματοποιήθηκαν εξετάσεις τόσο θεωρητικές όσο και τυφλής γευσσιγνωσίας ελληνικών οίνων. Οι 14 επιτυχόντες παρέλαβαν τα διπλώματα αποφοίτησης σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην Πρεσβευτική κατοικία στις 19 Ιουνίου τρέχοντος έτους. Επιθυμητός στόχος είναι να καταστούν οι απόφοιτοι ουσιαστικοί και ενεργοί “Πρέσβεις” του ελληνικού κρασιού στην Κορέα. Εξακολουθεί να εκκρεμεί η πρόσκληση στην Ελλάδα των δύο κορυφαίων στην βαθμολογία προκειμένου να διευρύνουν και να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους γύρω από το ελληνικό κρασί.

3. Προτάσεις

Οποσδήποτε, υπό το φως των ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της εδώ αγοράς, το πρόγραμμα θα πρέπει οποσδήποτε όχι μόνο να συνεχισθεί αλλά και να αυξηθεί ο αριθμός των ετησίων δράσεων, έστω και αν αυτές είναι μικρότερου βεληνεκούς. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να καταβληθεί και προσπάθεια ευρύτερης αξιοποίησης των κοινωνικών δικτύων και συνεργασίας με εδώ διασημότητες και influencers. Εννοείται ότι θα πρέπει να αξιοποιηθούν κατάλληλα και οι επιτυχόντες “Greek Wine Ambassadors” του σεμιναρίου εκπαίδευσης εκπαιδευτών.

Είναι εμφανές ότι η μη έγκριση του προγράμματος δράσης για την Κορέα από το ΥΠ.Α.Α.Τ. για το 2018 και το 2019, λόγω ζητήματος προσαρμογής της Ελληνικής Νομοθεσίας ως προς την αντίστοιχη Κοινοτική, δημιούργησε εξαιρετική δυσκολία στην βέλτιστη υλοποίησή του παρά τις προσπάθειες του Enterprise Greece να διατηρήσει τις σημαντικότερες από τις ετήσιες δράσεις με χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό του. Επίσης, δεν αποτελεί προφανώς βέλτιστη πρακτική η συγκέντρωση όλων των δράσεων στο πρώτο εξάμηνο του ημερολογιακού έτους και η απουσία μας στο δεύτερο, κρίσιμο, εξάμηνο που οδηγεί στην έντονη αγοραστική κίνηση των εορτών του τέλους του έτους. Το τρέχον έτος θα πρέπει να θεωρηθεί εκ των πραγμάτων παρενθετικό, λόγω της εξάρσης της επιδημίας του κορονοϊού.

Η συνολική μας εντύπωση είναι ότι η εν λόγω προωθητική δράση έχει εξελιχθεί διαχρονικά και αποτελεί πλέον μια κατασταλαγμένη, συμπαγή και ουσιαστική εκδήλωση προώθησης του ελληνικού κρασιού στην Κορέα. Προκειμένου εξάλλου να έχουμε πιο απτά αποτελέσματα στο πλαίσιο μελλοντικών προωθητικών εκδηλώσεων, είναι απολύτως απαραίτητο να είναι παρούσες περισσότερες ελληνικές οινοποιητικές επιχειρήσεις ώστε να παρουσιάσουν τα προϊόντα τους όπως μόνο εκείνες ξέρουν. Η απουσία τους μεταφέρει ένα μη θετικό μήνυμα προς τις Κορεατικές επιχειρήσεις του κλάδου, ώστε η στρατηγική πρόσκλησης εισαγωγέων, εμπόρων και μεγάλων αγοραστών χάνει ένα μεγάλο μέρος του νοήματός της, καθώς είναι σχεδόν αδύνατο να κλειστεί συμφωνία για ετικέτα που δεν την παρουσιάζει ο παραγωγός της.

Σε ότι αφορά στη συνολική αποτελεσματικότητα του προγράμματος προβολής και προώθησης του ελληνικού κρασιού στην Κορέα, είναι βέβαια γεγονός ότι αυτή τη στιγμή το κόστος του είναι ακριβό σε σχέση με το αποτέλεσμα. Ωστόσο, οι εξαγωγές μας ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτες πριν την υλοποίηση του προωθητικού προγράμματος και θα πρέπει πάντα να λαμβάνουμε υπόψη μας ότι τα προωθητικά προγράμματα στις χώρες της Άπω Ανατολής, της Κορέας βέβαια μη εξαιρουμένης, πρέπει να έχουν διάρκεια προκειμένου να αποφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Το κρασί είναι ένα πολύ σημαντικό προϊόν για την εικόνα της χώρας μας στο εξωτερικό, καθώς μάλιστα το ακόμη αδύναμο προφίλ μας (weak country branding) συνεχίζει να αποτελεί το υπ’ αριθμόν ένα πρόβλημα των ελληνικών εξαγωγών, ιδίως σε τόσο αναπτυγμένες και απαιτητικές αγορές όσο της Κορέας. Καθώς οι πόροι για την προώθηση των προϊόντων μας και την βελτίωση του

ελληνικού brand είναι καταφανώς περιορισμένοι, πιστεύουμε ότι ακριβά προγράμματα, όπως αυτό του κρασιού, θα πρέπει να συνδυάζονται με την επιπλέον προβολή τόσο της ελληνικής γαστρονομίας και των επώνυμων προϊόντων της όσο και του τουριστικού μας προϊόντος. Η προβολή των επιπλέον κλάδων θα έχει ως τελικό αποτέλεσμα την αναβάθμιση του συνολικού παραγωγικού προφίλ της χώρας μας με αυτονόητα πολλαπλασιαστικά θετικά αποτελέσματα για όλα τα προϊόντα της.

Η πραγματική απογείωση του ελληνικού κρασιού στην Κορεατική αγορά αναμένεται να λάβει χώρα όταν εμπλακούν πλέον ενεργά στη διανομή του μεγάλοι όμιλοι εταιρειών, οι οποίοι ελέγχουν πολυεπίπεδα την οικονομική δραστηριότητα στη χώρα. Η επίτευξη όμως του στόχου αυτού, όπως προαναφέραμε, αποτελεί μια αργή διαδικασία, η οποία προϋποθέτει απόλυτα τη συνέπεια της πολιτικής προβολής και προώθησης του προϊόντος σε βάθος χρόνου.

Γ. Μπύρα.

- Ενδιαφέρον προϊόν με υψηλή κατανάλωση και προοπτικές, καθώς και πολύ αξιόλογες εισαγωγές από την Ευρώπη. Δεν καταγράφονται ακόμη ελληνικές εξαγωγές.

Η μπύρα αποτελεί ένα ιδιαίτερα δημοφιλές ποτό για το Κορεατικό κοινό, το οποίο καταναλώνεται σε μεγάλες ποσότητες. Μια ποικιλία παραγόντων συμβάλουν στην διαχρονική αύξηση της κατανάλωσης, μεταξύ των οποίων:

- Οι τάσεις για μια πιο υγιεινή διατροφή, οι οποίες ευνοούν την κατανάλωση ποτών με χαμηλότερη περιεκτικότητα σε αλκοόλ έναντι κυρίως του παραδοσιακού soju,
- Η σταθερά υψηλή κατανάλωση από τον γυναικείο πληθυσμό, και
- Η κάμψη της Κορεατικής οικονομίας που δημιουργεί τάση στροφής σε χαμηλότερης αξίας ποτά.

Οι ετήσιες πωλήσεις μπύρας στη Νότιο Κορέα ανέρχονται σε 2 δις \$ Η.Π.Α. Το 90% της αγοράς καλύπτεται από εγχώρια παραγόμενες μπύρες, το ποσοστό αυτό είναι ωστόσο φθίνον. Η μορφή της αγοράς είναι ολιγοπωλιακή, καθώς τρεις εταιρείες κατέχουν την μερίδα του λέοντος, η **Oriental Brewery Company Co., Ltd.** (Brands: Cass, OB, Cafri) κατέχει το 60% της αγοράς, η **Hite-Jinro Co.** (Brands: Terra, Hite, Max, Stout, Filite) το 26% της αγοράς και η **Lotte Chilsung Co.** (Brands: Kloud, Fitz) το 4% της αγοράς. Ο περιορισμένος ανταγωνισμός έχει ωθήσει στην ανάπτυξη και προσφορά πρακτικά ομοιόμορφων lagers μέτριας ποιότητας και μάλλον ουδέτερης γεύσης.

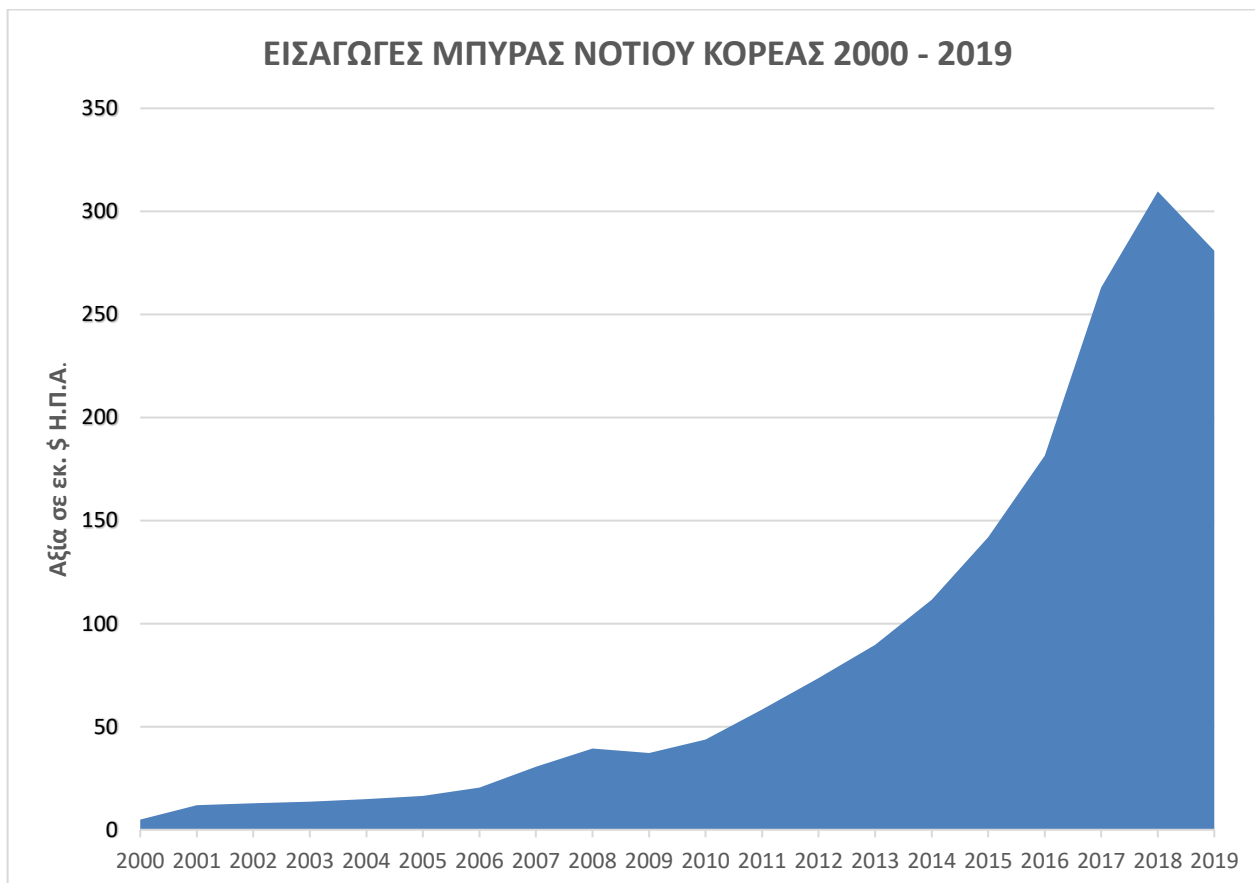
Οι μικροζυθοποιείες (microbreweries) αποτελούν ένα πολύ πρόσφατο φαινόμενο στην Κορέα. Υπάρχουν σήμερα στην χώρα 100 περίπου εξ αυτών πλην όμως το μερίδιο αγοράς τους παραμένει μικρό, κάτω του 1% της συνολικής κατανάλωσης.

Η ομοιομορφία και μέτρια ποιότητα της εγχώριας παραγωγής στρέφει σταδιακά το καταναλωτικό κοινό προς εισαγόμενα προϊόντα. Η τάση αυτή εντείνεται περαιτέρω εξαιτίας της κατά μέσο όρο αύξησης της τιμής χονδρικής των εγχωρίων ζύθων κατά 5% περίπου λόγω της νομοθεσίας της κυβέρνησης του κ. Moon για αύξηση του κατώτατου ημερομισθίου στην χώρα.

Οι εισαγωγές μπύρας της Νοτίου Κορέας αυξήθηκαν από 11,9 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2001 σε 58,4 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2011, 141,9 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2015 και 309,7 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2018 για να σημειώσει το 2019 διορθωτική κάμψη στα 280,9 εκ. \$ Η.Π.Α.. Επισημαίνουμε ότι η αξία των εισαγωγών υπερδιπλασιάστηκε το 2018 σε σχέση με το 2015, ενώ παρουσίασε αύξηση 18 % σε σχέση με το 2017. Η εισαγόμενη μπύρα καλύπτει πλέον το 10% περίπου της αγοράς με τάσεις αυξητικές, καθώς το καταναλωτικό κοινό στρέφεται πλέον προς προϊόντα υψηλότερης ποιότητας με πλουσιότερη και πιο διαφοροποιημένη γεύση.

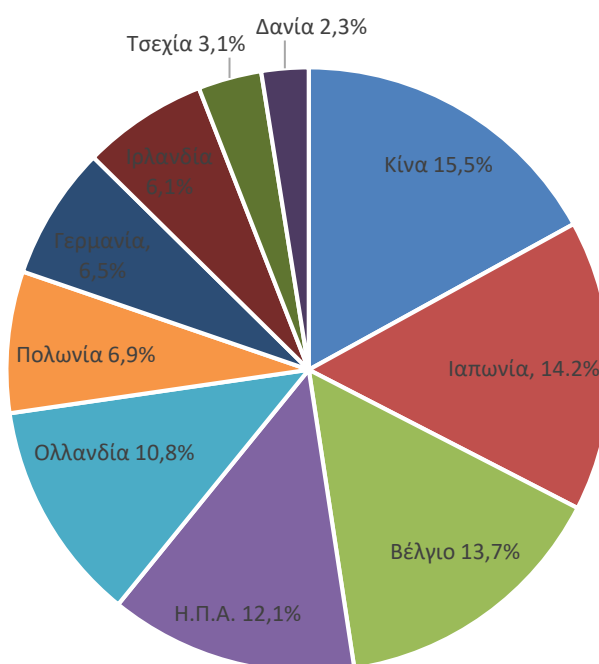
Εισαγωγές Μπύρας (Κλάση 2203) Νοτίου Κορέας

Έτος	Αξία σε εκ. δολ. ΗΠΑ	Ποσότητα (χιλ. τόνοι)	Αξία (\$ CIF/kg)
2000	5	8,3	0,60
2001	11,9	19,5	0,61
2002	12,8	20	0,64
2003	13,7	20,7	0,66
2004	14,8	21,3	0,69
2005	16,5	22,8	0,72
2006	20,5	26,9	0,76
2007	30,6	35,8	0,85
2008	39,4	43,2	0,91
2009	37,2	41,5	0,90
2010	43,8	48,7	0,90
2011	58,4	59	0,99
2012	73,6	74,7	0,99
2013	89,7	95,2	0,94
2014	111,7	119,5	0,93
2015	141,9	170,9	0,83
2016	181,6	220,5	0,82
2017	263,1	331,2	0,79
2018	309,7	388	0,80
2019	280,9	360,1	0,78

Κύριος προμηθευτής της Νοτίου Κορέας κατά το παρελθόν έτος υπήρξε η **Κίνα** (43,5 εκ. \$ Η.Π.Α., 15,5% της συνολικής αξίας εισαγωγών), ακολουθούμενη από την **Ιαπωνία** (39,8 εκ. \$ Η.Π.Α., 14,2% της συνολικής αξίας, μεγάλη μείωση λόγω εμπορικού πολέμου με τη Ν. Κορέα). Πέραν τούτων, και με εξαίρεση τις **Η.Π.Α.** (33,9 εκ. \$ Η.Π.Α., 12,1% της συνολικής αξίας), η πλειοψηφία των Κορεατών καταναλωτών τείνουν να θεωρούν την Ευρώπη ως την κύρια προέλευση διαφοροποιημένων γεύσεων και τύπων ποιοτικής μύρας. Στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας, ο εισαγωγικός δασμός για την μύρα που εισάγεται από την Ε.Ε. είναι **της τάξης του 7%** (έναντι του βασικού εισαγωγικού δασμού 30% που καταβάλουν οι Ιαπωνικές μύρες. Αντίθετα, η μύρα από τις Η.Π.Α. εισέρχεται στην Κορέα χωρίς καταβολή εισαγωγικού δασμού.). Ως αποτέλεσμα, σημειώνονται αξιόλογες εισαγωγές από το **Βέλγιο** (38,6 εκ. \$ Η.Π.Α., 13,7% της συνολικής αξίας), την **Ολλανδία** (30,4 εκ. \$ Η.Π.Α., 10,8% της συνολικής αξίας), την **Πολωνία** (19,5 εκ. \$ Η.Π.Α., 6,9% της συνολικής αξίας), την **Γερμανία** (18,1 εκ. \$ Η.Π.Α., 6,5% της συνολικής αξίας), την **Ιρλανδία** (17,2 εκ. \$ Η.Π.Α., 6,1% της συνολικής αξίας), την **Τσεχία** (8,7 εκ. \$ Η.Π.Α., 3,1% της συνολικής αξίας), και την **Δανία** (6,4 εκ. \$ Η.Π.Α., 2,3% της συνολικής αξίας). **Η χώρα μας δεν έχει μέχρι στιγμής εμπορική παρουσία στην Κορέα.**

Μερίδια Αγοράς Προμηθευτών Μπύρας Νοτίου Κορέας 2019 (επί συνολικής αξίας εισαγωγών)

Στην Κορέα, οι προαναφερθείσες τρεις σημαντικότερες εταιρείες παραγωγής εγχώριας μπύρας αποτελούν και τους μεγαλύτερους εισαγωγείς. Κατά τον τρόπο αυτό, η **Oriental Brewery Company** (www.obbeer.co.kr) εισάγει τις Budweiser, Hoegaarden, Corona, Beck's, Stella Artois, Leffe, Suntory & Löwenbräu, η **Hite-Jinro** (<http://en.hitejinro.com>) τις Carlsberg, Kirin, Singha, Kronenbourg, Tooheys Brothers και η **Lotte Chilsung** (<https://company.lottechilsung.co.kr/eng/main/index.do>) τις Miller, Coors, Bluemoon & Asahi. Άλλοι αξιόλογοι εισαγωγείς είναι η **BL International Co., Ltd.** (<http://blint.co.kr>), η **Sanmi Industrial Co., Ltd.** (<http://sanmi.co.kr>), η **AE Brands Korea** (www.pilsner.co.kr) και η **BeerK Co., Ltd.** (www.beerkorea.net).

Στην Κορέα λαμβάνει χώρα η ετήσια, εξειδικευμένη στο χώρο της μπύρας, διεθνής έκθεση Korea International Beer Expo (KIBEX, www.beerexpo.kr). Η επόμενη KIBEX προγραμματίζεται για τις 30/7-1/8 του 2020.

Ακολουθεί πίνακας με ενδεικτική καταγραφή εισαγόμενων ετικετών μπύρας στην Κορέα, χώρα προέλευσης, διατιθέμενες συσκευασίες και τιμές λιανικής. Οι πλέον δημοφιλείς συσκευασίες είναι τα γυάλινα μπουκάλια των 330 ml και τα κουτάκια αλουμινίου των 500 ml.

Beer Name & Country of Origin	Packaging & Retail Price
Asahi/ Japan	Bottle 330ml & Can 500ml 3900 won
Heineken/ Netherland	Bottle 330ml & Can 500ml 3900 won
Hoegaarden/ Belgium	Bottle 330ml & Can 500ml 4000 won
Kirin/ Japan	Can 500ml 3900 won
Pilsner Urquell/ Czech Republic	Can 500ml 4200 won
Budweiser/ U.S.A.	Bottle 330ml & Can 473ml 3300 won
Sapporo/ Japan	Can 500ml 3900 won
Stella Artois/ Belgium	Bottle 330ml & Can 500ml 3900 won
Miller/ U.S.A.	Bottle 330ml & Can 473ml 3700 won
Blanc 1664/ France	Can 500ml 4400 won
Suntory Premium/ Japan	Can 500ml 4300 won
Paulaner HefeWeiss/ Germany	Can 500ml 3000 won
San Miguel/ Philippines	Can 500ml 3900 won
Kozel Lager/ Czech Republic	Bottle 330ml & Can 500ml 3900 won
Leffe Blond, Brune/ Belgium	Can 500ml 4500 won
Schmucker Hefe Weizen/Germany	Can 500ml 4500won
Peroni Nastro Azzurro/ Italy	Bottle 330ml & Can 500ml 4200 won
Kozel Dark/ Czech Republic	Bottle 330ml & Can 500ml 3800 won
Grosch/ Netherlands	Bottle 330ml & Can 500ml 2500 ~ 3000won
Amstel/ Netherlands	Bottle 330ml & Can 500ml
Tsingtao/ China	Bottle 330ml, 640ml & Can 330ml, 500ml 3200won
Erdinger/ Germany	Bottle 330ml, 500ml & Can 500ml 4200won

Ενδεικτική ισοτιμία: 1 ευρώ = 1.300 Γουόν Κορέας

Η αγορά αλκοολούχων της Νοτίου Κορέας χαρακτηρίζεται από υψηλή φορολογία και πολλούς μεσάζοντες, με αποτέλεσμα τα προϊόντα, παρά τον χαμηλό εισαγωγικό δασμό, να φτάνουν στον τελικό καταναλωτή σε πολύ υψηλές τιμές. Προκειμένου να καταστεί αντιληπτός ο τρόπος διαμόρφωσης των τελικών τιμών καταναλωτή, θα υποθέσουμε ότι ένα ελληνικό μπουκάλι μπίρας φτάνει στην Κορέα με αξία CIF 1 ευρώ. Η τελική τιμή αγοράς διαμορφώνεται, κατ' εκτίμηση, με βάση τον ακόλουθο πίνακα:

ΣΤΑΔΙΟ	ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ	ΔΙΑΜΟΡΦΟΥΜΕΝΗ ΤΙΜΗ
A	Άφιξη στην Κορέα, τιμή CIF	1 ευρώ
B	Εισαγωγικός δασμός 7%: A X 1,07	1,07 ευρώ
C	Φόρος αλκοολούχων (liquor tax) 30%: B X 1,3	1,391 ευρώ
D	Φόρος εκπαίδευσης (education tax) 10%: C X 1,1	1,53 ευρώ

E	Φ.Π.Α. (V.A.T.) 10%: D X 1,1	1,683 ευρώ
F	Δαπάνες εκτελωνισμού (paperwork, inspection, warehousing & transportation), κατ' εκτίμηση 8% επί της τιμής CIF (A)	1,818 ευρώ
G	Προμήθεια εμπορικού αντιπροσώπου 15%: F X 1,15	2,09 ευρώ
H	Προμήθεια χονδρεμπόρου 15%: G X 1,15	2,4 ευρώ
I	Περιθώριο κέρδους Supermarket 20%: H X 1,2 Τιμή λιανικής	2,88 ευρώ

Κατά τον τρόπο αυτό, το προϊόν που φτάνει στην Κορέα με τιμή CIF 1 ευρώ, φτάνει τελικά να πωλείται να πωλείται στο ράφι σε τιμή λιανικής 2,9 ευρώ, αν όχι περισσότερο.

Ο Κορεατικός Κώδικας Τροφίμων και Ποτών, προβλέπει τα ακόλουθα πρότυπα ασφαλείας (safety standards) για την μύρα:

Κατηγορία	Προβλεπόμενα πρότυπα ασφαλείας
Κύρια συστατικά	Malt (barley and wheat), Hop, Water, Starch ingredients (including wheat, rice, barley, corn, potato & starch)
Μεθανόλη	Όχι πάνω από 0,5 mg/ml
Περιεκτικότητα σε αλκοόλ	Όχι άνω του 25%. Η αναγραφόμενη περιεκτικότητα δεν πρέπει να απέχει άνω του 0,5% από την πραγματική
Επιτρεπόμενα πρόσθετα	Aspartame, Stevioside, Sorbitol, Sucralose, Lactose, Acesulfame K, Erythritol, Xylitol, Milk, Milk powder, Milk cream, Casein, Arabic gum, Pectin, Carbon dioxide gas, Sugars, Caramel, Tannic acid, all coloring and flavoring agents allowed in the Korea Food Additive Code
Χαρακτηρισμός Lite	Εφόσον το προϊόν δεν αποδίδει άνω των 30 kcal θερμίδων ανά 100 ml

Η νομοθεσία της Νοτίου Κορέας απαιτεί την προσθήκη μιας ετικέτας στα Κορεατικά για όλα τα εισαγόμενα αλκοολούχα ποτά. Συνήθως πρόκειται για ένα sticker που επικολλά ο εισαγωγέας στο πίσω μέρος της φιάλης στις αποθήκες, πριν περάσει το προϊόν από τον τελωνειακό έλεγχο.

Παρά τον έντονο ανταγωνισμό, πιστεύουμε ότι η Κορεατική αγορά μύρας θα πρέπει να προσελκύσει το ενδιαφέρον των ελληνικών ζυθοποιείων, κάτι που δεν έχει υποπέσει μέχρι σήμερα στην αντίληψή μας. Το Γραφείο μας είναι ανά πάσα στιγμή διαθέσιμο για να συνδράμει στην προσπάθεια αυτή.

Δ. Εμφιαλωμένο Νερό, Water Drinks, Αναψυκτικά.

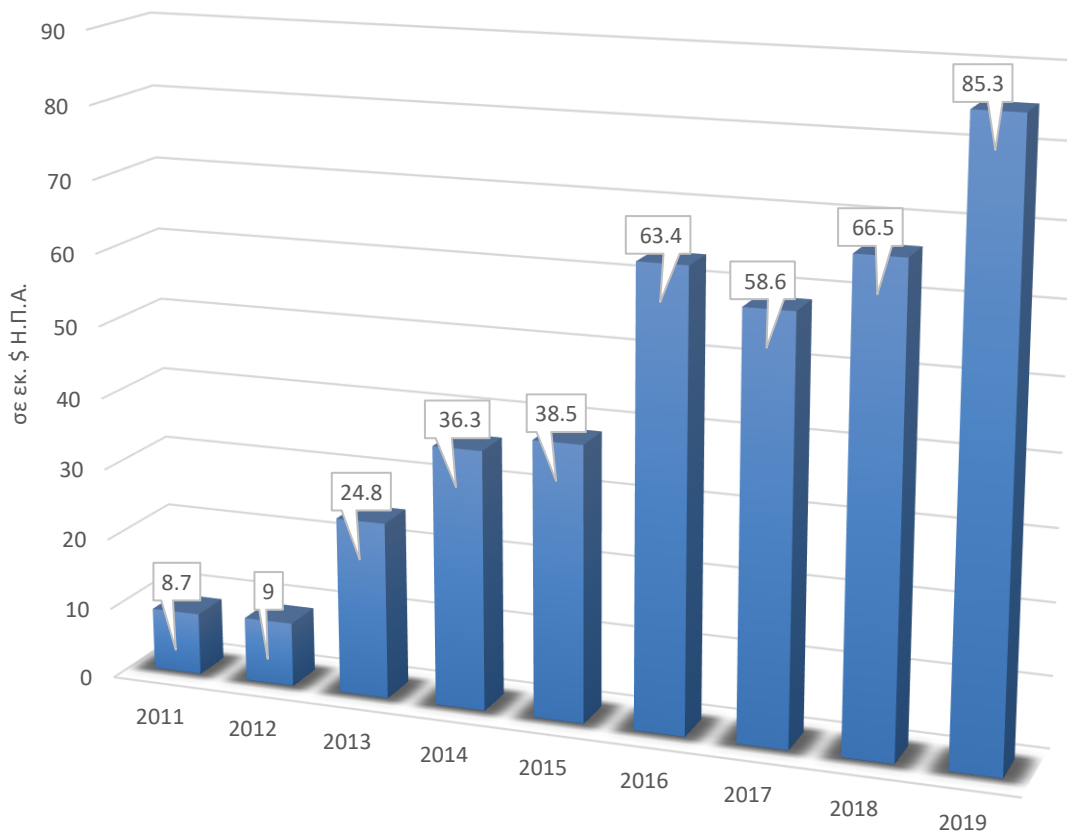
- Ενδιαφέρουσα αγορά, ιδίως για το αεριούχο νερό, τα αναψυκτικά και τα water drinks. Περιορισμένες Ελληνικές εξαγωγές.

Το εμφιαλωμένο νερό (δασμολογική κλάση 220110) είναι ένα σχετικά νέο προϊόν για την αγορά της Νοτίου Κορέας, καθώς η πώλησή του επιτράπηκε μόλις το 1995 (έως τότε το Σύνταγμα της Κορέας προέβλεπε ότι οι φόροι που πληρώνουν οι πολίτες της χώρας τους δίνουν αδιαπραγμάτευτα το δικαίωμα σε πόσιμο τρεχούμενο νερό). Ο κλάδος ωστόσο αναπτύχθηκε γρήγορα κατά τα τελευταία 20 χρόνια, ως αποτέλεσμα κυκλοφορούν σήμερα γύρω στις 200 ετικέτες εμφιαλωμένου μεταλλικού και αεριούχου νερού. Σε ότι αφορά το μεταλλικό νερό, την μερίδα του λέοντος κατέχουν τα εγχώρια προϊόντα, καθώς η Νότια Κορέα πραγματοποιεί και εξαγωγή νερού κυρίως στις Η.Π.Α., Ρωσία, Ιαπωνία και Φιλιππίνες. Η κατάσταση αντιστρέφεται για το αεριούχο νερό, όπου τον πρώτο λόγο έχουν τα εισαγόμενα προϊόντα.

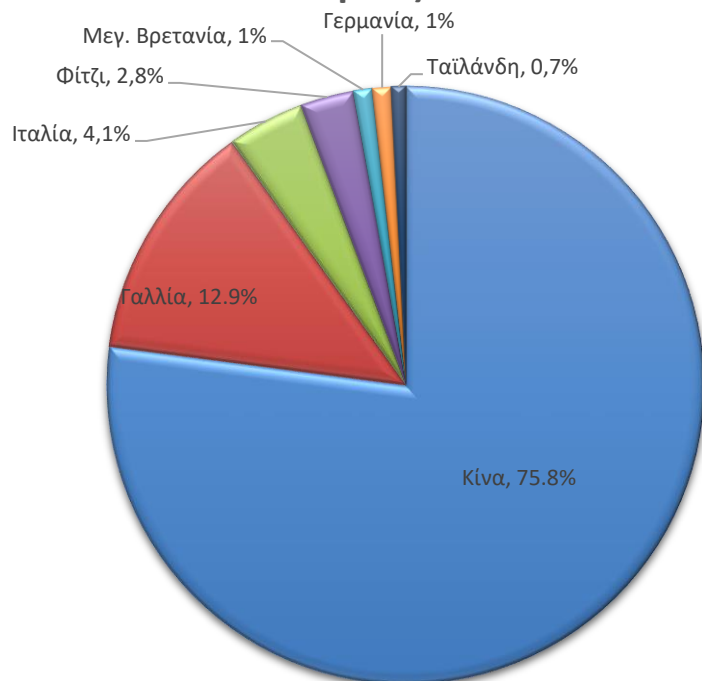
Στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας, το εμφιαλωμένο νερό προελεύσεως Ε.Ε. εισάγεται στην χώρα της Άπω Ανατολής με εισαγωγικό δασμό 5% επί της αξίας, εφόσον βέβαια ο εξαγωγέας έχει προβεί στην έκδοση “**Άδειας Εγκεκριμένου Εξαγωγέα**” από την Τελωνειακή Περιφέρεια στην χωρική αρμοδιότητα της οποίας είναι εγκατεστημένη η επιχείρησή του. Η ανωτέρω προϋπόθεση έχει εφαρμογή για αποστολή εμπορεύματος αξίας άνω των 6.000 ευρώ.

Το μέγεθος της αγοράς εμφιαλωμένου νερού της Κορέας ήταν 800 εκατομμύρια δολάρια Η.Π.Α. το 2018 και προβλέπεται να φτάσει το 1 δις δολάρια το 2020. Εξ αυτών, το 15% περίπου αντιστοιχεί σε προϊόντα αεριούχου νερού. Η αξία των εισαγωγών νερού της Κορέας αυξήθηκε από 8,7 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2011 σε 66,5 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2018 και 85,3 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2019. Κυριότεροι προμηθευτές είναι η Κίνα (Baeksansu), η Γαλλία (Perrier), η Ιταλία (San Pellegrino, San Benedetto), τα νησιά Φίτζι, η Μεγάλη Βρετανία και η Γερμανία (Gerolsteiner). Οι εισαγωγές εμφιαλωμένου νερού από την Ευρώπη έχουν αναμφισβήτητα ευνοηθεί από το αυξανόμενο κύμα Κορεατών επισκεπτών προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ηπείρου. Η χώρα μας πραγματοποίησε το 2019 περιορισμένες εξαγωγές αεριούχου εμφιαλωμένου νερού (Σουρωτή) αξίας 28 χιλ. δολ. ΗΠΑ.

Εισαγωγές εμφιαλωμένου νερού Νοτίου Κορέας

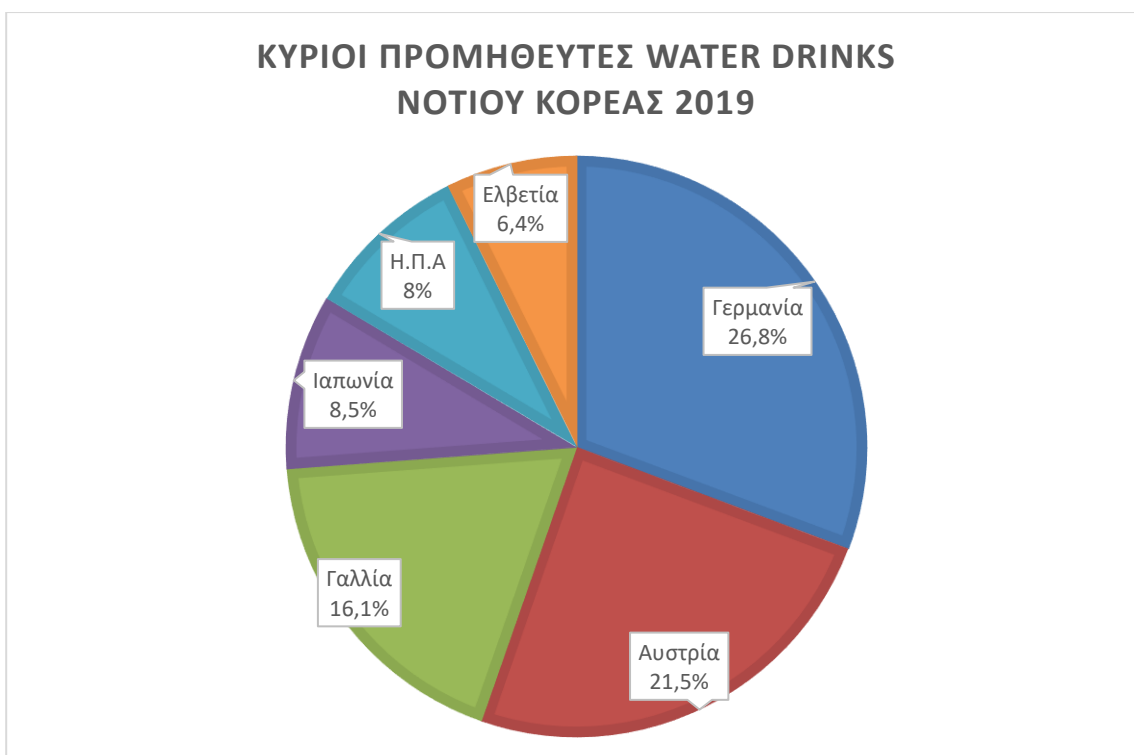
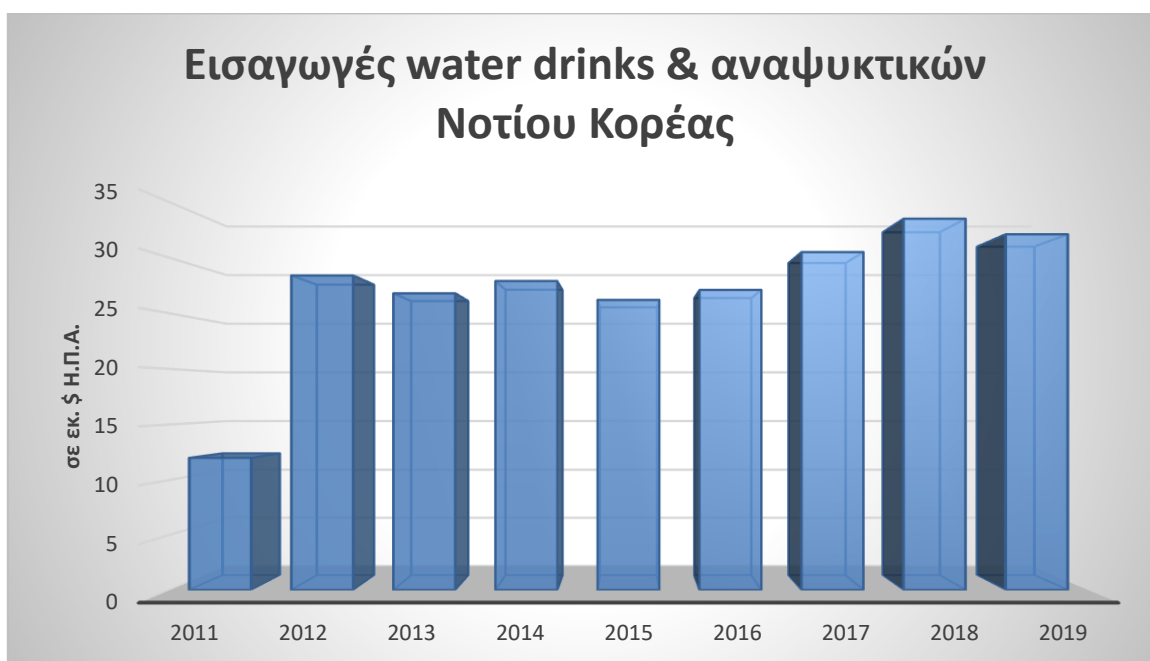
Κύριοι προμηθευτές εμφιαλωμένου νερού Νοτίου Κορέας 2019

■ Κίνα
 ■ Γαλλία
 ■ Ιταλία
 ■ Φίτζι
 ■ Μεγάλη Βρετανία
 ■ Γερμανία
 ■ Ταϊλάνδη

Διαφορετικά είναι τα δεδομένα στον υποκλάδο των water drinks (δασμολογική κλάση 220210 – μεταλλικά & αεριούχα νερά με προσθήκη ζάχαρης ή άλλων γλυκαντικών και αρωματικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των αναψυκτικών), τα οποία συνδέονται περισσότερο με το lifestyle και εξάγονται από την Ε. Ένωση προς τη Νότια Κορέα χωρίς την επιβολή εισαγωγικού δασμού.

Η αξία των εισαγωγών water drinks της Κορέας αυξήθηκε από 12 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2011 σε 33,5 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2018 και 32,1 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2019. Οι εισαγωγές παρουσιάζουν σχετική σταθερότητα από το 2012 με ήπιες ανοδικές τάσεις. Κυριότεροι προμηθευτές είναι η Γερμανία, η Αυστρία, η Γαλλία, η Ιαπωνία, οι Η.Π.Α. και η Ελβετία. Η χώρα μας πραγματοποίησε το 2019 εξαγωγές αναψυκτικών αξίας 128 χιλ. δολ. ΗΠΑ.

Είναι γνωστό ότι οι καταναλωτικές συνήθειες του Κορεατικού κοινού βασίζονται σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό στις τάσεις (trends) που προσδιορίζουν το γενικότερο lifestyle. Στο πλαίσιο αυτό, τα τελευταία 2-3 χρόνια έχει αναπτυχθεί έντονο ενδιαφέρον και ζήτηση για τα ακόλουθα προϊόντα:

- Αεριούχα νερά με γεύσεις φρούτων

- Αλκαλικά ύδατα, τα οποία τείνουν να θεωρούνται “πόσιμα καλλυντικά και αντιγηραντικά”

- Υδρογονούχα νερά (miracle water ή miracle drinks)

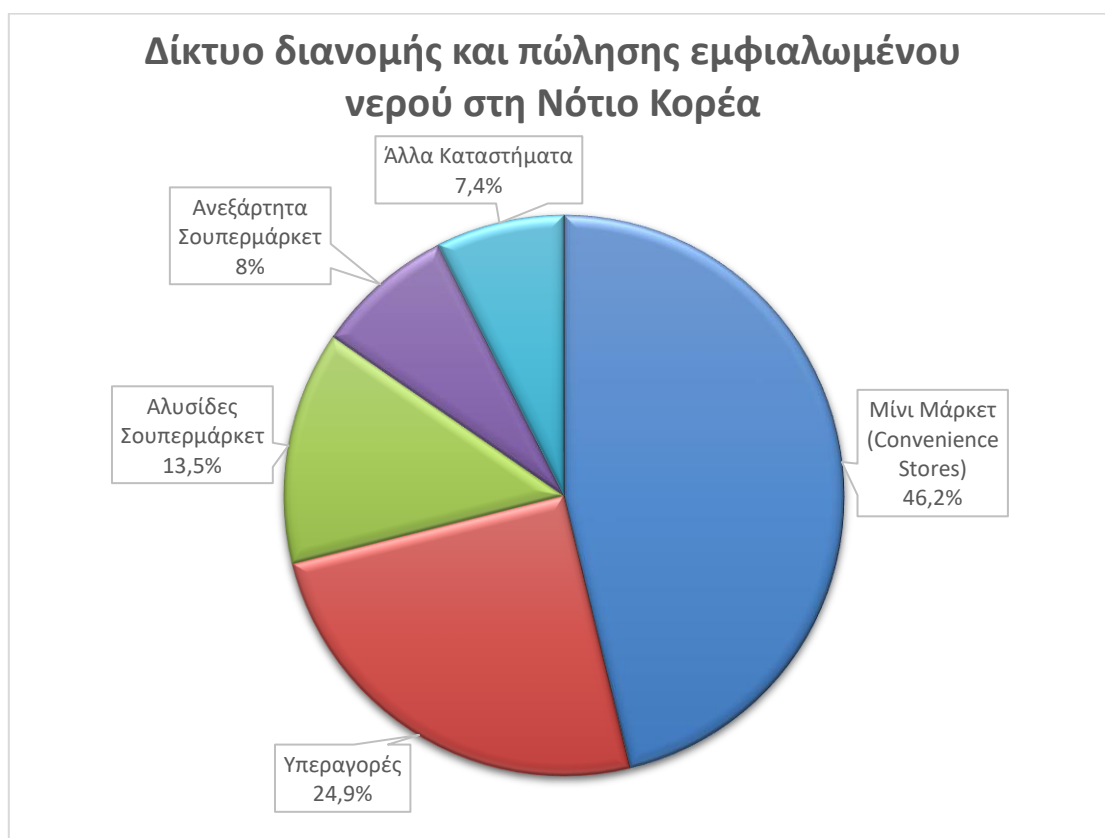

- Deep Sea ή Deep Ocean Water (προέλευσης κυρίως Ιαπωνίας, Η.Π.Α., Νορβηγίας και Ταϊβάν). Συστήνεται για εγγύους και μωρά.

Οι κυριότερες εισαγωγικές επιχειρήσεις εμφιαλωμένου νερού στη Νότιο Κορέα είναι οι **Global Generation Co.** (www.waterlime.co.kr, εισαγωγές Perrier, Evian, Fiji water κλπ.), **Jumax** (www.jumax.co.kr, εισαγωγές από διάφορες χώρες συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας), **Bora Trading Co., Ltd.** (www.boratr.co.kr, San Benedetto από Ιταλία), **Shindong** (www.shindongwine.co.kr, San Pellegrino από Ιταλία), **Alkalife** (www.alkalife.co.kr, εισαγωγές από Αυστραλία), **Konadeep Korea** (<http://konadeepkorea.com>, εισαγωγές από Χαβάη), **Geomackorea** (www.gerolsteiner.kr, εισαγωγές Gerolsteiner από Γερμανία) και **CSR & Company** (εισαγωγές IamNZ από τη Νέα Ζηλανδία).

Το εμφιαλωμένο νερό διανέμεται στην Κορέα και πωλείται κυρίως σε μίνι μάρκετ (convenience stores), υπεραγορές, αλυσίδες σουπερμάρκετ και ανεξάρτητα καταστήματα.

Σημειώνουμε ιδιαίτερα ότι οι τιμές λιανικής πώλησης του εισαγόμενου εμφιαλωμένου νερού στη Νότιο Κορέα είναι πολύ υψηλότερες από τις αντίστοιχες τιμές τελικού καταναλωτή στις χώρες παραγωγής. Χαρακτηριστικά, το San Pellegrino πωλείται οκτώ (8) φορές ακριβότερα σε σχέση με την Ιταλία, το Perrier τρεις φορές ακριβότερα σε σχέση με την Γαλλία και το Gerolsteiner δύο φορές ακριβότερα σε σχέση με την Γερμανία.

Η σχετική νομοθεσία για το εμφιαλωμένο νερό είναι διαθέσιμη μέσω του συνδέσμου <http://www.law.go.kr/eng/engLsSc.do?menuId=1&query=drinking+water&x=0&y=0#liBbgcolor0> (Drinking Water Management Act).

Ο κλάδος του μεταλλικού, αεριούχου νερού, των αναψυκτικών και των water drinks στην Κορέα παρουσιάζει αναμφίβολα ενδιαφέρον και πιστεύουμε ότι θα έπρεπε να τύχει του ενδιαφέροντος και της δραστηριοποίησης περισσότερων ελληνικών επιχειρήσεων.

Ε. Κονσέρβες Ροδακίνων.

- Οι κονσέρβες φρούτων είναι ιδιαίτερα δημοφιλές προϊόν για το καταναλωτικό κοινό της Ν. Κορέας.
- Ο σταδιακός μηδενισμός του εισαγωγικού δασμού για τις ελληνικές κονσέρβες ροδακίνου, στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρου Εμπορίου Ε.Ε.- Ν. Κορέας, είχε εξαιρετικά ευνοϊκές συνέπειες για τις ελληνικές εξαγωγές.
- Η Ελλάδα έχει θέσει σχεδόν πλήρως στο περιθώριο τις παραδοσιακές ανταγωνίστριες χώρες (Κίνα, Νότια Αφρική, Χιλή), αποσπώντας κυριαρχικό μερίδιο αγοράς της τάξης του 70%, το οποίο μάλιστα εξακολουθεί να παρουσιάζει ανοδικές τάσεις.
- Κατά το 2019, οι εξαγωγές μας σημείωσαν ιστορικά υψηλά των 4.700 τόνων αξίας 5,1 εκ. \$ Η.Π.Α.. Κατά το πρώτο πεντάμηνο του 2020, καταγράφηκε νέα κατακόρυφη αύξηση 68,6%.
- Στην εδώ αγορά κυριαρχούν οι private label συσκευασίες των 400 γραμμαρίων με σμαλτοποιημένη επιφάνεια (enamel tin cans) και εύκολο άνοιγμα.

Οι ελληνικές κονσέρβες ροδακίνων είναι ένα πολύ ενδιαφέρον προϊόν για τη Νότιο Κορέα, καθώς αρέσει πολύ στο Κορεατικό κοινό και καταναλώνεται ευρέως, ενώ ουσιαστικά δεν υφίσταται εγχώρια παραγωγή και οι ανάγκες καλύπτονται από τις εισαγωγές. Η Ελλάδα πραγματοποιούσε αξιόλογες εξαγωγές έως το 2005-2007, αλλά στη συνέχεια δέχτηκε ασφυκτικές πιέσεις από την Κίνα και την Ταϊλάνδη στο χαμηλό κομμάτι της αγοράς και από τη Ν. Αφρική –κυρίως- και τη Χιλή στο υψηλό (η χώρα στην Νοτίου Αμερικής μάλιστα συνήψε Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου με την Κορέα.)

Ελληνικές Εξαγωγές Κονσέρβας Ροδακίνου προς τη Ν. Κορέα (Δασμολογική Κλάση 200870)			
Έτος	Αξία	Συνολικές εισαγωγές Ν. Κορέας	Μερίδιο Αγοράς
2000	999	5.832	17,1%
2001	1.513	6.887	22%
2002	1.938	7.799	24,8%
2003	1.604	6.542	24,5%
2004	1.088	5.440	20 %
2005	1.795	6.365	28,2%
2006	1.618	7.787	20,8%
2007	1.235	9.023	13,7 %
2008	351	7.714	4,6%

2009	113	3.778	3 %
2010	52	4.287	1,2%
2011	349	6.315	5,7%
2012	648	7.555	8,6%
2013	1.433	7.696	18,6%
2014	1.112	8.456	13,1%
2015	1.979	8.339	23,7%
2016	3.355	9.753	34,4%
2017	3.145	10.480	30%
2018	4.275	12.143	35,2%
2019	5.076	11.652	43,6%

ΠΗΓΗ: Korea International Trade Association, ποσά σε χιλ. \$ ΗΠΑ

Οι εξαγωγές μας μηδενίστηκαν ουσιαστικά το 2010, αλλά η θέση σε ισχύ της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Ν. Κορέας τον Ιούλιο του 2011 ανέστρεψε πλήρως την τάση καθώς προέβλεπε την σταδιακή κατάργηση του υψηλότατου εισαγωγικού δασμού της τάξης του 50% σε 8 ισόποσες δόσεις. Ο εισαγωγικός δασμός μηδενίστηκε τελικά κατά το 2018.

Κατά το 2015, η αξία των εξαγωγών μας σημείωσε ιστορικό υψηλό και συνέχισε να αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς, ξεπερνώντας το 30% των Κορεατικών εισαγωγών. Κατά το 2018, οι εξαγωγές μας σημείωσαν νέα μεγάλη αύξηση της τάξης του 35,9%, αποσπώντας νέο ιστορικά υψηλό μερίδιο αγοράς 35,2% και καταλαμβάνοντας πλέον την πρώτη θέση μεταξύ των προμηθευτών της Νοτίου Κορέας. Κατά το 2019, η χώρα μας εξήγαγε προς τη Νότιο Κορέα 4.700 τόνους κονσέρβας ροδακίνου, συνολικής αξίας 5,1 εκ. \$ Η.Π.Α. (άνοδος 18,7% σε σχέση με το παρελθόν έτος, αποκτώντας πλέον κυριαρχική θέση στην αγορά. Σε ότι αφορά στον ανταγωνισμό:

- Η **Κίνα** ακολουθεί σταθερά πτωτική πορεία, καθώς δεν μπορεί να ανταγωνιστεί την Ελλάδα ούτε σε ποιότητα ούτε –πλέον- σε τιμή, αφού υποχρεούται να πληρώνει ολόκληρο τον εισαγωγικό δασμό του 50%. Διατηρεί ένα μικρό και συρρικνούμενο μερίδιο αγοράς της τάξης του 12,2%, το οποίο κυρίως αφορά κατεψυγμένα ροδάκινα που εισέρχονται στην Κορέα και συσκευάζονται εδώ.

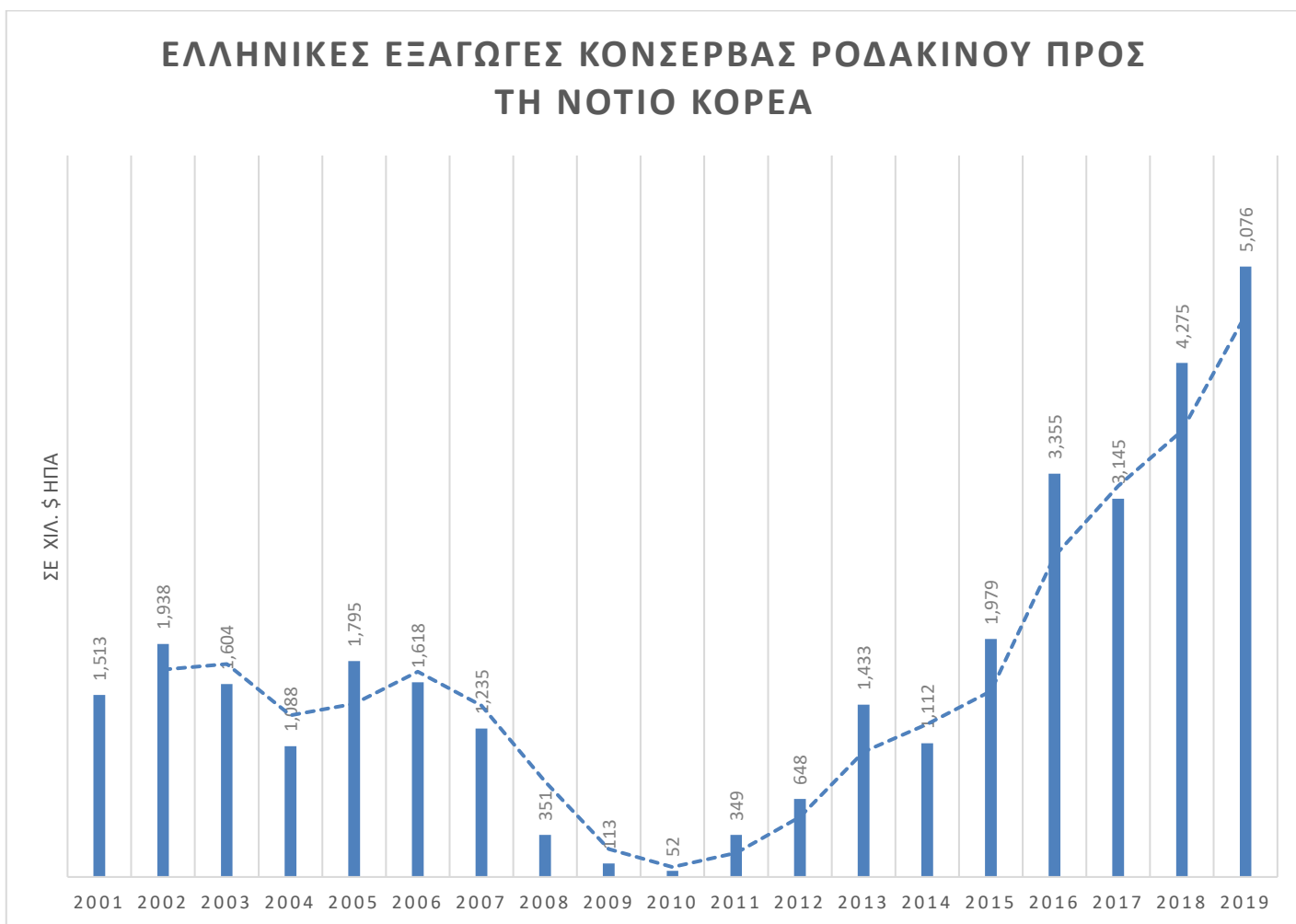
- Η **Νότιος Αφρική** έχει ουσιαστικά βγει εκτός αγοράς, καθώς διαθέτει μεν υψηλή ποιότητα αλλά η τιμή παραγωγού είναι υψηλότερη από την ελληνική και ταυτόχρονα το προϊόν υφίσταται τον εισαγωγικό δασμό 50%, καθώς η χώρα δεν έχει συνάψει συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με τη Νότιο Κορέα.

- Η **Χιλή** έχει επίσης βγει τελείως εκτός αγοράς καθώς, παρά την Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών που έχει με την Κορέα, η ποιότητα του προϊόντος είναι σαφώς κατώτερη της ελληνικής.

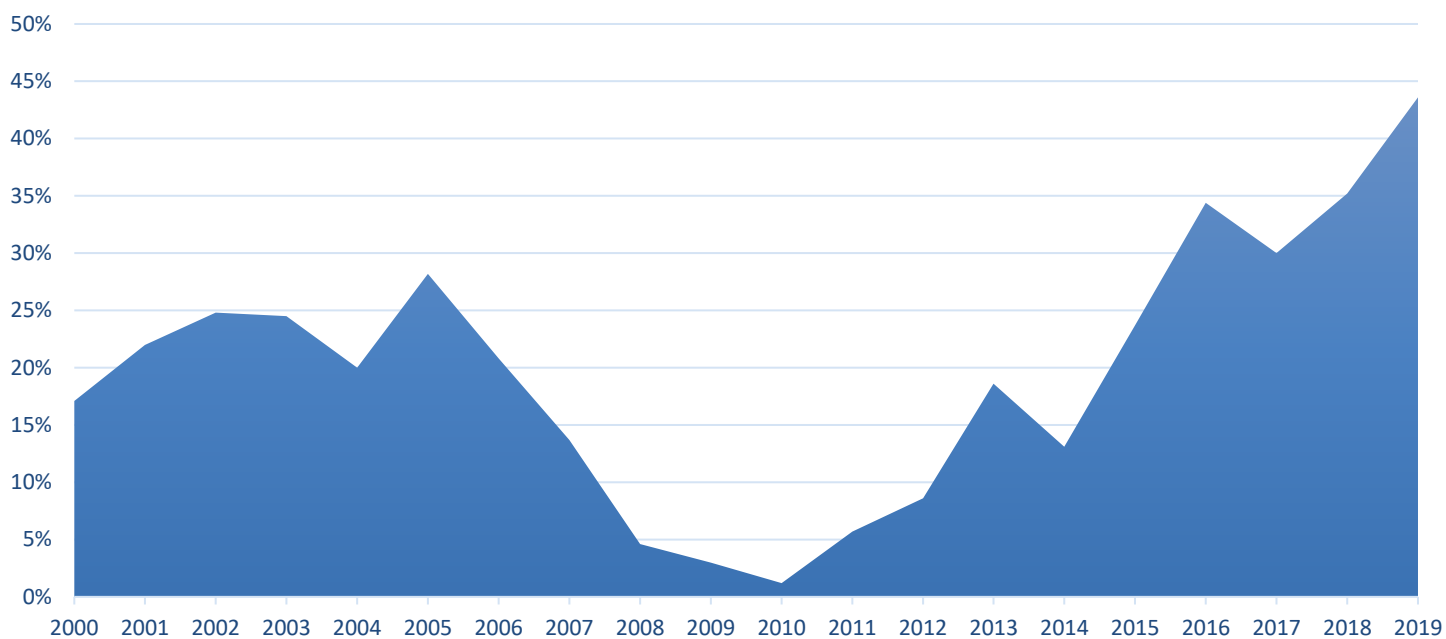
- Η **Ταϊλάνδη**, παρότι εμφανίζει αξιόλογες εξαγωγές προς την Κορέα (28,3% της αγοράς) δεν έχει πραγματικά δική της παραγωγή ροδακίνων. Πρόκειται στην ουσία για ροδάκινα πρωτίστως από την Ελλάδα και, δευτερευόντως, από την Κίνα, τα οποία εισάγονται μεταποιημένα και συσκευασμένα στην Κορέα από την εταιρεία Dole.

- Παρατηρούνται περιορισμένες εισαγωγές από την Γαλλία (716 χιλ. \$ Η.Π.Α.), την Ιταλία (564 χιλ. \$ Η.Π.Α.) και την Ισπανία (526 χιλ. \$ Η.Π.Α.).

Κατά τον τρόπο αυτό, εκτιμούμε ότι **το μερίδιο αγοράς των ελληνικών κονσερβών ροδακίνου στην Κορεατική αγορά είναι στην πραγματικότητα της τάξης του 70%**. Σημειώνουμε εξάλλου ότι, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020, η αξία των εξαγωγών μας σημείωσε νέα κατακόρυφη άνοδο της τάξης του 68,6%.

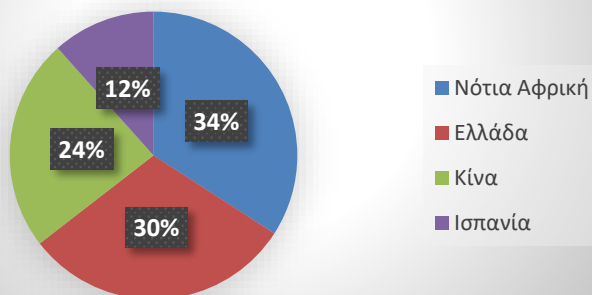

Μερίδιο Αγοράς ελληνικών εξαγωγών στην κορεατική αγορά κονσέρβας ροδακίνου

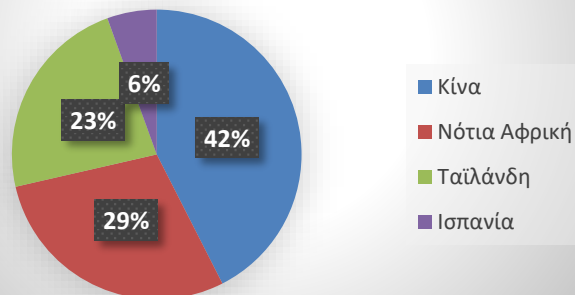

Οι ελληνικές εξαγωγές κονσέρβας ροδακίνου προς την Κορέα σε σχέση με τον ανταγωνισμό:

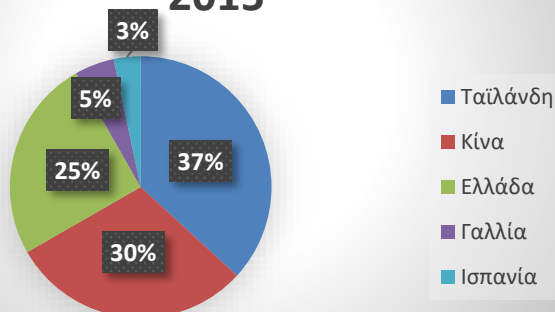
Προμηθευτές Κονσέρβας Ροδακίνου Νοτίου Κορέας, 2005

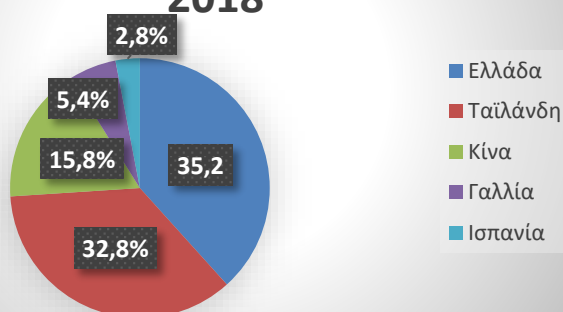
Προμηθευτές Κονσέρβας Ροδακίνου Νοτίου Κορέας, 2010

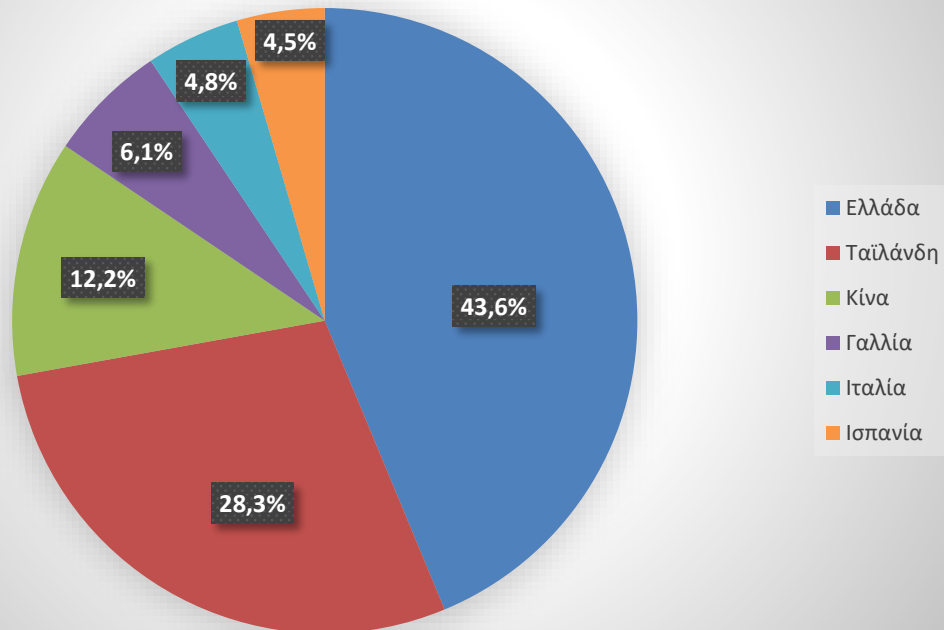
Προμηθευτές Κονσέρβας Ροδακίνου Νοτίου Κορέας, 2015

Προμηθευτές Κονσέρβας Ροδακίνου Νοτίου Κορέας, 2018

Προμηθευτές Κονσέρβας Ροδακίνου Νοτίου Κορέας, 2019

Στη Νότιο Κορέα, το προϊόν πωλείται με τη μορφή του private label και στην αγορά κυριαρχούν οι συσκευασίες των 400 και, δευτερευόντως, των 820 γραμμαρίων. Κυκλοφορούν και συσκευασίες των 3 και 3,6 κιλών για χρήση εστιατορίου.

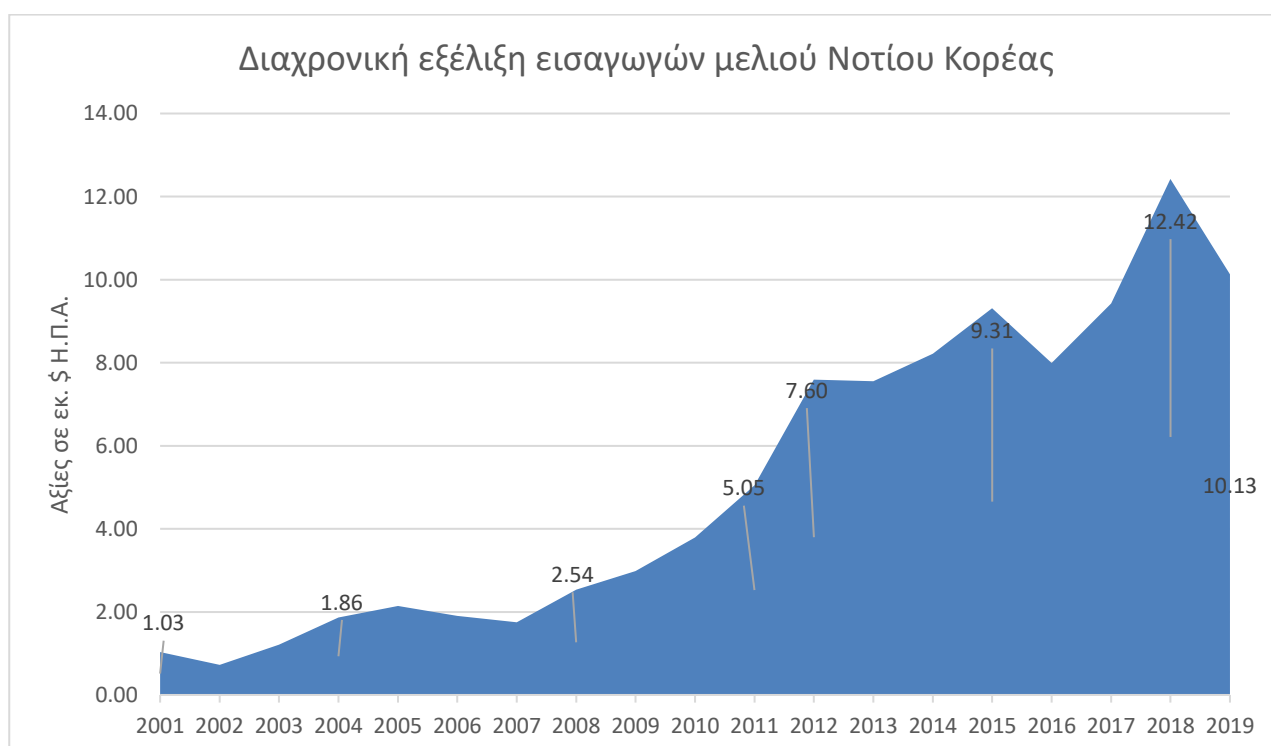
Η Ελλάδα έχει όλες τις προϋποθέσεις να κυριαρχήσει στην κορεατική αγορά κονσέρβας ροδακίνου κατά τα προσεχή χρόνια. Στην πραγματικότητα, το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι ελληνικές εξαγωγές είναι η έλλειψη ενίοτε επαρκούς αριθμού εισερχόμενων στην χώρα μας κοντέινερς για να εξυπηρετήσουν τις εξαγωγικές μας ανάγκες, καθώς πρόκειται για προϊόν με χαμηλά περιθώρια κέρδους στο οποίο η συνολική κερδοφορία συναρτάται άμεσα από τον όγκο των εξαγωγών. Ακόμη και το πρόβλημα αυτό τείνει ωστόσο να αμβλυνθεί.

Προκειμένου να ισχυροποιηθεί περαιτέρω η θέση μας στην εδώ αγορά, απαιτείται η δραστηριοποίηση περισσότερων ελληνικών εταιρειών του κλάδου, οι οποίες θα πρέπει να αποστέλλουν τους διευθυντές εξαγωγών τους στην Κορέα τουλάχιστον δύο φορές ετησίως προκειμένου να διερευνήσουν την αγορά και να πραγματοποιήσουν στοχευμένες επιχειρηματικές συναντήσεις με την αρωγή και του Γραφείου ΟΕΥ Σεούλ. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει φυσικά να αποδίδεται επίσης στην εξασφάλιση αυστηρών διαδικασιών ποιοτικού ελέγχου και στην αποφυγή αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των ελληνικών εταιρειών εις βάρος της ομολογουμένως υψηλότατης ποιότητας του προϊόντος και της αντίστοιχης εκτίμησης που χαίρει στην απαιτητική κορεατική αγορά.

ΣΤ. Μέλι

- Η Κορέα διαθέτει εγχώρια παραγωγή μελιού, το οποίο όμως είναι πολύ υποδεέστερο ποιοτικά του εισαγόμενου.
- Οι περιορισμένες μας εξαγωγές το 2019 ήταν συγκυριακό φαινόμενο, καθώς η Ελλάδα είναι σημαντικός προμηθευτής μελιού της Ν. Κορέας.
- Η Ελλάδα είναι ουσιαστικά η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που εξάγει μέλι στην Κορέα, ενώ ο διεθνής ανταγωνισμός προέρχεται από τις Η.Π.Α., Νέα Ζηλανδία, Αυστραλία και, δευτερευόντως, από τον Καναδά.
- Η ποιότητα του ελληνικού μελιού χαίρει ιδιαίτερης εκτίμησης, υπολειπόμενη μόνο του Νεοζηλανδικού “φαρμακευτικού” μελιού Manuka.
- Οι ρήτρες της Συμφωνίας Ελευθέρου Εμπορίου Ε.Ε. – Ν. Κορέας δεν είναι ευνοϊκές για το ευρωπαϊκό (κατ’ ουσία ελληνικό) μέλι, καθώς ορίζουν χαμηλή ετήσια ποσόστωση η οποία αυξάνεται αργά και, επιπρόσθετα, διατίθεται μέσω δημοπρασίας επιβαρύνοντας την τελική τιμή του προϊόντος.
- Η Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών Η.Π.Α. – Ν. Κορέας αντίθετα είναι εξαιρετικά ευνοϊκότερη για το αμερικανικό μέλι, το οποίο τείνει σταδιακά να κυριαρχήσει στην αγορά.

Οι εισαγωγές μελιού της Νοτίου Κορέας έχουν σημειώσει θεαματική αύξηση διαχρονικά, καθώς το Κορεατικό κοινό έχει σταδιακά γνωρίσει και εξοικειωθεί με τα εισαγόμενα προϊόντα, εκτιμώντας την πολύ μεγάλη ποιοτική τους διαφορά σε σχέση με το εγχωρίως παραγόμενο μέλι. Ενδεικτικά, από 1 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2001, η αξία των εισαγωγών αυξήθηκε σε 5 εκ. \$ το 2011, 8,2 εκατομμύρια το 2014 και 12,4 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2018. Το 2019, εισαγωγές σημείωσαν διόρθωση, διαμορφούμενες στα 10,13 εκ. \$ Η.Π.Α..

Στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας (Παράρτημα 2-A-1, παράγραφος 10) που τέθηκε σε ισχύ το 2011, ισχύει ποσόστωση εισαγωγής για το ευρωπαϊκό μέλι στη Νότιο Κορέα, η οποία αυξάνεται σταδιακά σε ετήσια βάση. Για την περίοδο 1 Ιουλίου 2019 – 30 Ιουνίου 2020, η εν λόγω ποσόστωση ανήλθε σε 61 τόνους και κατανεμήθηκε σε Κορεατικές εισαγωγικές εταιρείες μέσω πλειοδοτικής διαδικασίας την οποία διεξάγει ο Οργανισμός Korea Agrofiseries and Food Trade Corporation (<http://www.at.or.kr>).

Προσεχώς, η Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών προβλέπει αύξηση της ποσόστωσης κατά δύο (2) τόνους ετησίως, μέχρι να φτάσει την τελική οροφή των 75 τόνων το 2026.

Οι 61 αυτοί τόνοι εισέρχονται στην Κορέα χωρίς εισαγωγικό δασμό. Περαιτέρω, ισχύει επίσης η ποσόστωση που ορίστηκε από την Συμφωνία του Γύρου Ουρουγουάης του Π.Ο.Ε. (1995) και προβλέπει την εισαγωγή 420 τόνων μελιού στην Νότιο Κορέα με εισαγωγικό δασμό 20% (Minimum Market Access – MMA). Για τις επιπλέον ποσότητες, επιβάλλεται –απαγορευτικός- εισαγωγικός δασμός της τάξης του 243%.

Το ζήτημα που δημιουργείται είναι ότι, όπως γίνεται αντιληπτό, η εξαγωγή μελιού προς τη Νότιο Κορέα εκτός ποσόστωσης είναι πρακτικά αδύνατη, καθώς η δασμολογική επιβάρυνση καθιστά την τελική τιμή του προϊόντος απαγορευτική για τον καταναλωτή (με εξαίρεση το μέλι Manuka της Νέας Ζηλανδίας, το οποίο, παρά το ότι εξαιρείται από τη Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Νέας Ζηλανδίας – Κορέας, εξακολουθεί να κατέχει προνομιακή θέση στην εδώ αγορά, καθώς τοποθετείται στο ακριβότερο –premium- τμήμα της).

Κατά το 2018 η Ελλάδα αποτέλεσε τον πέμπτο σημαντικότερο προμηθευτή της Νοτίου Κορέας (653 χιλ. δολ. ΗΠΑ), μετά τη Νέα Ζηλανδία (3,79 εκ. δολάρια), τις Η.Π.Α. (3,58 εκ. δολάρια), την Αυστραλία (2,27 εκ. δολάρια) και τον Καναδά (691 χιλ. δολ. ΗΠΑ). Η χώρα μας, εξάλλου, εξήγαγε άνω του 90% της ευρωπαϊκής ποσόστωσης μελιού, καθώς οι μόνες άλλες χώρες που εξήγαν το 2018 –περιορισμένες- ποσότητες μελιού στη Νότιο Κορέα ήταν η Γερμανία (16 χιλ. δολάρια), η Αυστρία (15 χιλ. δολάρια) και η Γαλλία (14 χιλ. δολάρια).

Παρότι η Ελλάδα έχει πολύ σημαντικά συμφέροντα σε ότι αφορά στις εξαγωγές μελιού στην Κορέα, το 2019 δεν κατέγραψε σχεδόν καθόλου εξαγωγές προς την χώρα της Άπω Ανατολής (μόλις 33 χιλ. \$ Η.Π.Α. έναντι 653 χιλ. \$ Η.Π.Α. το 2018). Η Νότιος Κορέα προμηθεύτηκε μέλι κυρίως από τις Η.Π.Α. (3,68 εκ. \$ Η.Π.Α., 36,3% των εισαγωγών), τη Νέα Ζηλανδία (2,8 εκ. \$ Η.Π.Α., 27,6% των εισαγωγών), την Αυστραλία (2,47 εκ. \$ Η.Π.Α., 24,4% των εισαγωγών) και τον Καναδά (587 χιλ. \$ Η.Π.Α., 5,8% των εισαγωγών).

Η εκτίμησή μας είναι ότι πρόκειται για συγκυριακό φαινόμενο που οφείλεται κυρίως στην μη εξάντληση των υπάρχοντων αποθεμάτων των εισαγωγέων ελληνικού μελιού. Κατά το πρώτο πεντάμηνο του 2020, η κατάσταση έχει ήδη αναστραφεί και η χώρα μας εμφανίζεται ως ο τέταρτος σημαντικότερος προμηθευτής μελιού της Κορέας παγκοσμίως (231 χιλ. \$ Η.Π.Α.), μετά από τις

Η.Π.Α. (1,78 εκ. \$ Η.Π.Α.), τη Νέα Ζηλανδία (807 χιλ. \$ Η.Π.Α.) και την Αυστραλία (589 χιλ. \$ Η.Π.Α.). Καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα δεν εμφανίζει άξιες λόγου εξαγωγές μελιού προς τη Νότιο Κορέα κατά το διάστημα αυτό.

Η απόδοση χρηματικής αξίας, μέσω δημοπρασίας, σε ποσότητες προϊόντων που θεωρητικά εισέρχονται αδασμολόγητα στην αγορά αντίκειται στην ίδια την έννοια της ποσόστωσης, καθώς αφενός επιβαρύνει με διαφορετικό τρόπο την τελική τιμή καταναλωτή και αφετέρου, με το πέρασμα του χρόνου δημιουργεί στρεβλώσεις στην αγορά. Στην περίπτωση του μελιού, κάποιες μεγάλες εισαγωγικές εταιρείες, υποβάλλοντας κατά περίπτωση πολύ μεγάλες προσφορές (bids) έχουν ανεβάσει σε δυσθεώρητα ύψη το κόστος κτήσης μονάδων της ποσόστωσης, από 1 εκατομμύριο γουόν ανά τόνο που ήταν πριν από λίγα χρόνια σε 5-6 εκατομμύρια γουόν σήμερα, ποσό που αντιστοιχεί σε 15-18% της αξίας του προϊόντος και πλησιάζει την δασμολογική επιβάρυνση των 420 τόνων του MMA. Κατά τον τρόπο αυτό, σταδιακά η διαδικασία αγοράς ποσόστωσης μέσω της πλειοδοτικής διαδικασίας καθίσταται ολοένα και λιγότερο ελκυστική για τις μικρότερες εισαγωγικές εταιρείες, με συνέπεια κατά το διάστημα 1/7/2019-30/6/2020 να έχουν διατεθεί μέχρι στιγμής 44 από τους 61 διαθέσιμους τόνους της ποσόστωσης, ενώ εκκρεμεί η τελευταία δημοπρασία της 30^{ης} Ιουνίου.

Ένα επιπλέον ζήτημα για το ελληνικό προϊόν είναι ότι, σύμφωνα με την Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου Η.Π.Α. – Νοτίου Κορέας (KORUS FTA), οι Η.Π.Α. έχουν ποσόστωση αδασμολόγητης εξαγωγής μελιού ύψους **246 τόνων** για το 2019, η οποία αυξάνεται κατά 3% ετησίως, **στο διηνεκές** (KORUS FTA, Korea TRQ Appendix 2-B-1, paragraph 13). Κατ' αυτό τον τρόπο, ενώ οι δικές μας εξαγωγές ασφυκτιούν εντός της χαμηλής ευρωπαϊκής ποσόστωσης, το μερίδιο αγοράς των Η.Π.Α. αναπόφευκτα θα αυξάνεται μελλοντικά εις βάρος του δικού μας, καθώς και ο ρυθμός αύξησης της

αμερικανικής ποσόστωσης είναι υψηλότερος από τον ευρωπαϊκό και δεν έχει τελική οροφή (καταργώντας ουσιαστικά, τελικά, την ίδια την έννοια της ποσόστωσης). Δεν προκαλεί συνεπώς εντύπωση ότι οι Η.Π.Α. ήδη τείνουν να κυριαρχήσουν στην αγορά εισαγόμενου μελιού της Ν. Κορέας.

Κατόπιν παρεμβάσεων του Γραφείου μας, το ζήτημα έχει τεθεί τόσο στις συνεδριάσεις της Επιτροπής MAAC (Market Access Advisory Committee) όσο και, κατ' επανάληψη, από εμάς στην εδώ Αντιπροσωπεία της Ε.Ε.. Προτείνουμε, επιπλέον, στο πλαίσιο των ευρύτερων συζητήσεων επί των προοπτικών εκσυγχρονισμού της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Κορέας, να τίθεται με σταθερότητα και συνέπεια από την πλευρά μας το αίτημα **αναπροσαρμογής της ετήσιας ευρωπαϊκής ποσόστωσης μελιού στα πρότυπα της Συμφωνίας Ελευθέρου Εμπορίου KORUS.**

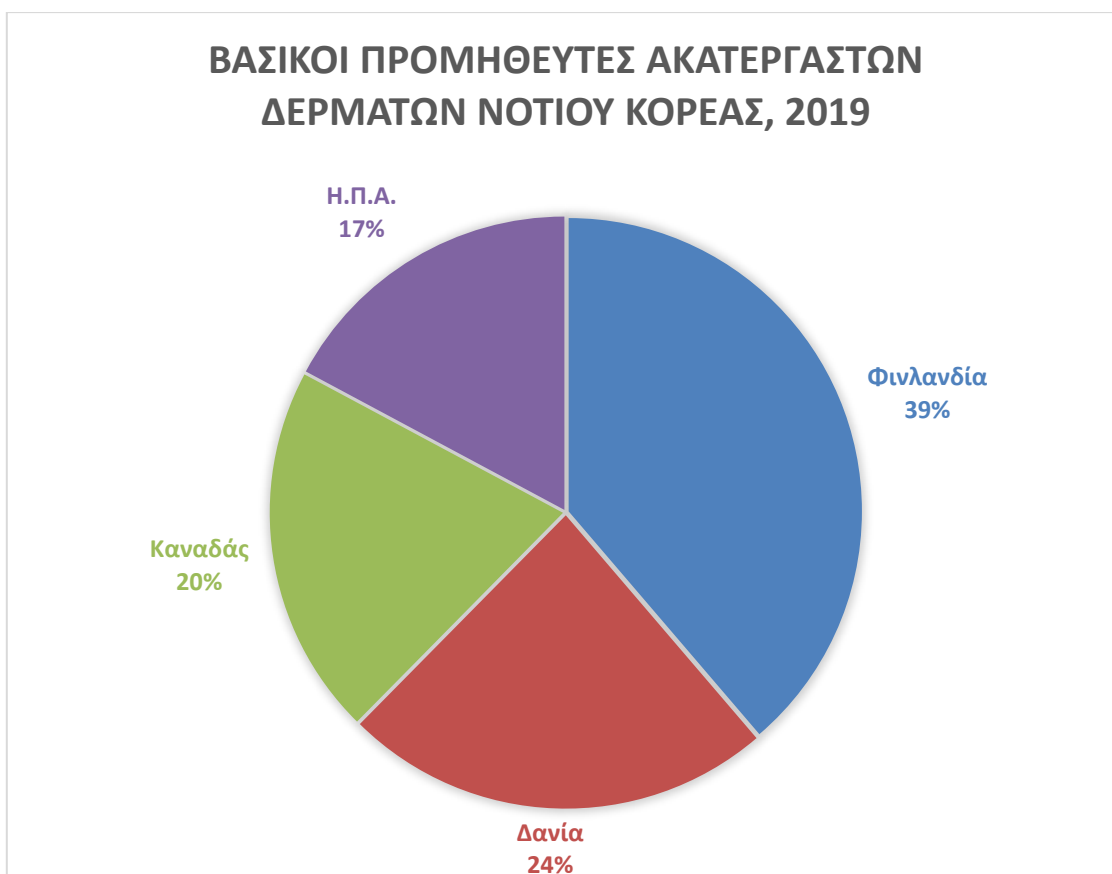
Ζ. Γούνες και Γουνοδέρματα.

- Η Κορέα αποτελεί ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα αγορά για τα ελληνικά γουναρικά, καθώς συνδυάζει οικονομική ευμάρεια, ισχυρή μεσαία τάξη, κρύο χειμώνα και παντελή έλλειψη ακτιβισμού εναντίον της φυσικής γούνας. Η εγχώρια παραγωγή βαίνει φθίνουσα.
- Στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρου Εμπορίου, ο εισαγωγικός δασμός έχει μηδενισθεί. Η Κίνα καλύπτει το χαμηλό κομμάτι της αγοράς, ενώ ο ανταγωνισμός για την Ελλάδα προέρχεται κυρίως από την Ιταλία, την Γαλλία αλλά και την Τουρκία.
- Κατά την τελευταία πενταετία, η εξέλιξη των εξαγωγών ελληνικών γουναρικών προς τη Νότιο Κορέα έχει υπερκεράσει τον ανταγωνισμό.
- Προτείνουμε την συνέχιση και ενίσχυση της δράσης πρόσκλησης αγοραστών στη Διεθνή Έκθεση Γούνας Καστοριάς καθώς και την κατάρτιση μεσοπρόθεσμου προγράμματος προβολής & προώθησης του brand name “Kastoria Fur” στην Κορέα.
- Λόγω της φύσης τους, τα γουναρικά είναι ιδιαίτερα δύσκολο να παραγγελθούν αλλά και να διατεθούν μέσω on-line καναλιών, οπότε το 2020, λόγω έξαρσης πανδημίας κορονοϊού, θα πρέπει να θεωρείται μια παρενθετική χρονιά ως προς τις εξαγωγές μας προς την Κορέα.

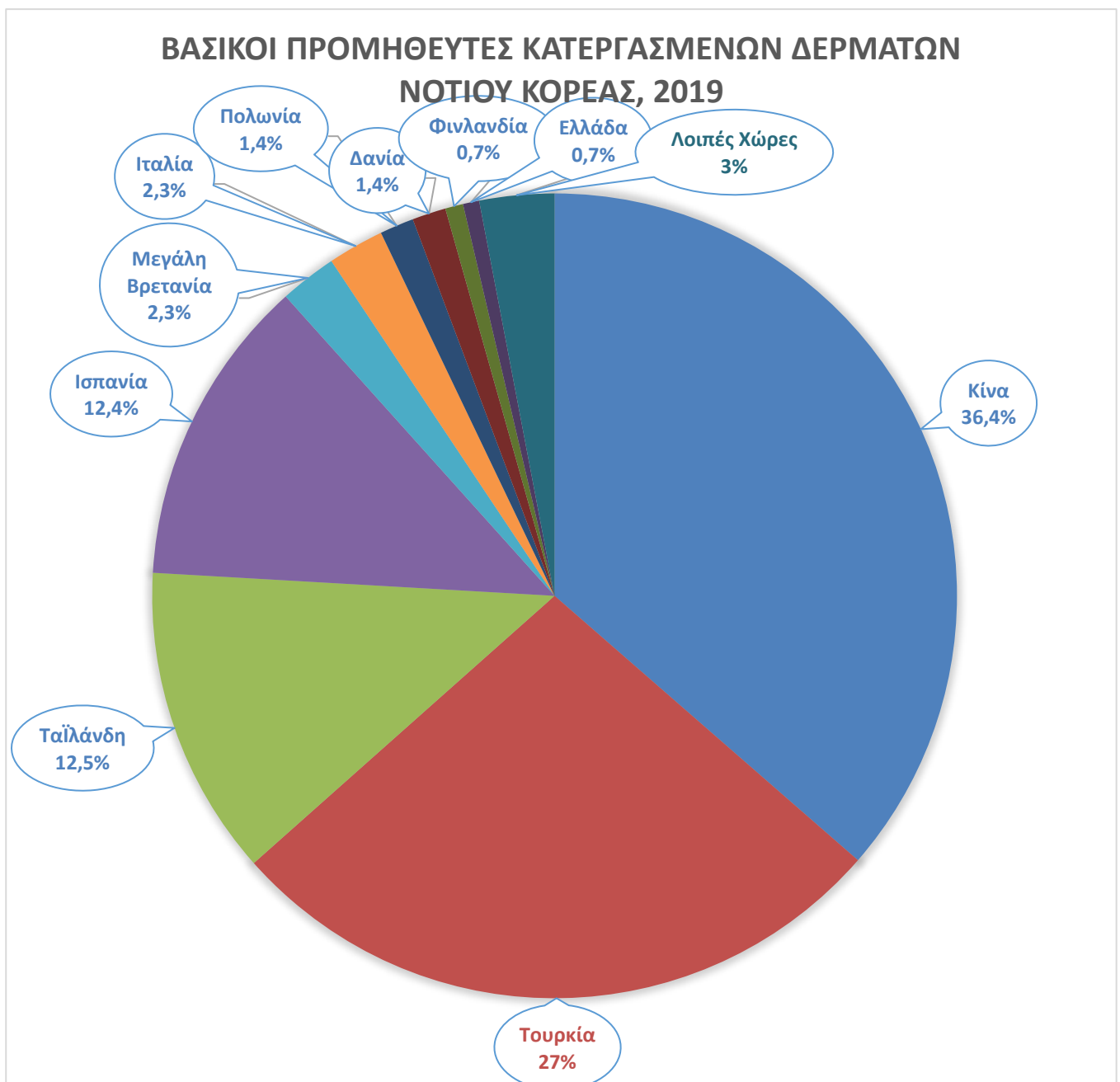
Η Νότιος Κορέα είναι μια πολύ σημαντική αγορά για την ελληνική γούνα, καθώς διαθέτει μεγάλη αγοραστική δύναμη και αξιόλογη ζήτηση, ενώ πλέον η Κορέα αποσύρεται σταδιακά από τον τομέα της παραγωγής. Σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Γούνας Κορέας, το μέγεθος της αγοράς εκτιμάται σε 1 δις δολάρια ΗΠΑ, εκ των οποίων τα μισά αφορούν ενδύματα και τα λοιπά γούνινα αξεσουάρ.

Υπάρχουν τρεις βασικές δασμολογικές κλάσεις σε ότι αφορούν στα προϊόντα γούνας, η 4301 (ακατέργαστα γουνοδέρματα), 4302 (κατεργασμένα γουνοδέρματα) και 4303 (ενδύματα και αξεσουάρ γούνας). Από αυτές, ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την χώρα μας παρουσιάζουν τα κατεργασμένα γουνοδέρματα και (πρωτίστως) τα γούνινα ενδύματα & αξεσουάρ.

Κλάση 4301 – Ακατέργαστα γουνοδέρματα: Η Νότιος Κορέα εισήγαγε το 2019 προϊόντα συνολικής αξίας 67,1 εκ. \$ Η.Π.Α. (έναντι 108,7 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2018), τα οποία επιμερίστηκαν σε γουνοδέρματα mink (Δ.Κ. 430110, 68,5%), γουνοδέρματα αλεπούς (Δ.Κ. 430160, 30,3%) και λοιπά γουνοδέρματα (1,2%). Οι εισαγωγές της Κορέας προήλθαν από την Φινλανδία (25,9 εκ. δολ.), την Δανία (15,8 εκ. δολ.), τον Καναδά (13,7 εκ. δολ.) και τις Η.Π.Α. (11,5 εκ. δολ.). Η χώρα μας κατά το 2019 δεν κατέγραψε εξαγωγές ακατέργαστων γουνοδερμάτων προς τη Νότιο Κορέα.

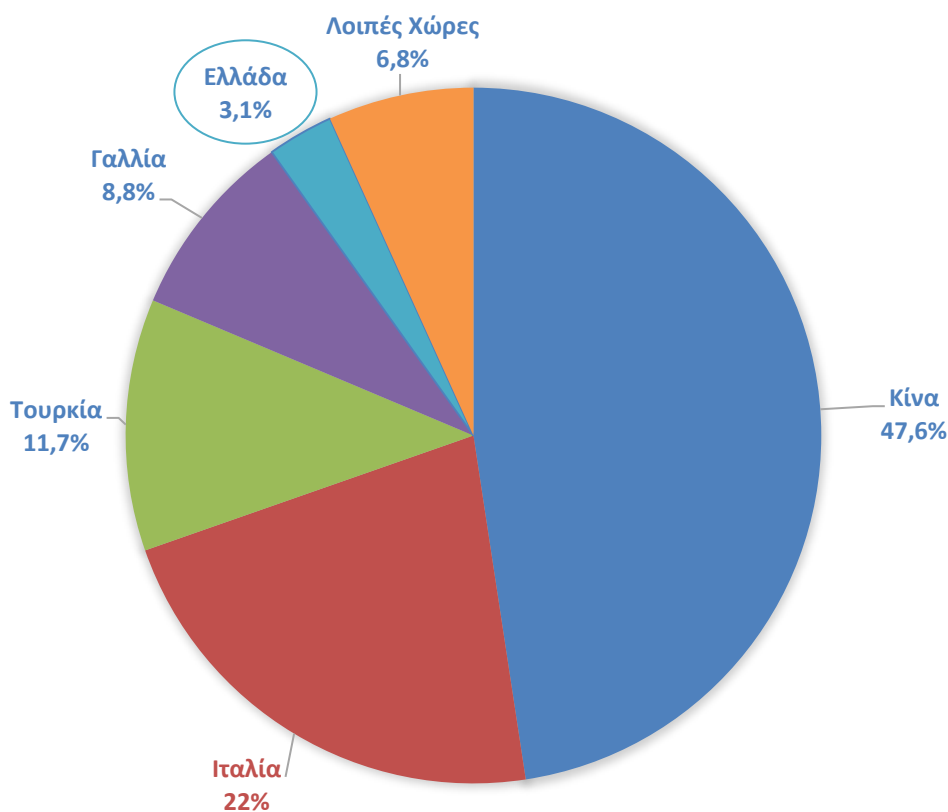
Κλάση 4302 – Κατεργασμένα γουνοδέρματα: Η Νότιος Κορέα εισήγαγε το 2019 προϊόντα συνολικής αξίας 65,3 εκ. \$ Η.Π.Α. (έναντι 90,2 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2018), τα οποία επιμερίστηκαν σε γουνοδέρματα scrap (Δ.Κ. 430230, 32,6%), γουνοδέρματα mink (Δ.Κ. 430211, 13,3%), και λοιπά γουνοδέρματα (54,1%). Κυριότεροι προμηθευτές της Κορέας είναι η Κίνα (23,8 εκ. δολ. ΗΠΑ), η Τουρκία (17,65 εκ. δολ.), η Ταϊλάνδη (8,15 εκ. δολ.) και η Ισπανία (8,1 εκ. δολ.). Η χώρα μας κατά το 2018 εξήγαγε προς τη Νότιο Κορέα κατεργασμένα γουνοδέρματα συνολικής αξίας 427 χιλ. \$ ΗΠΑ..

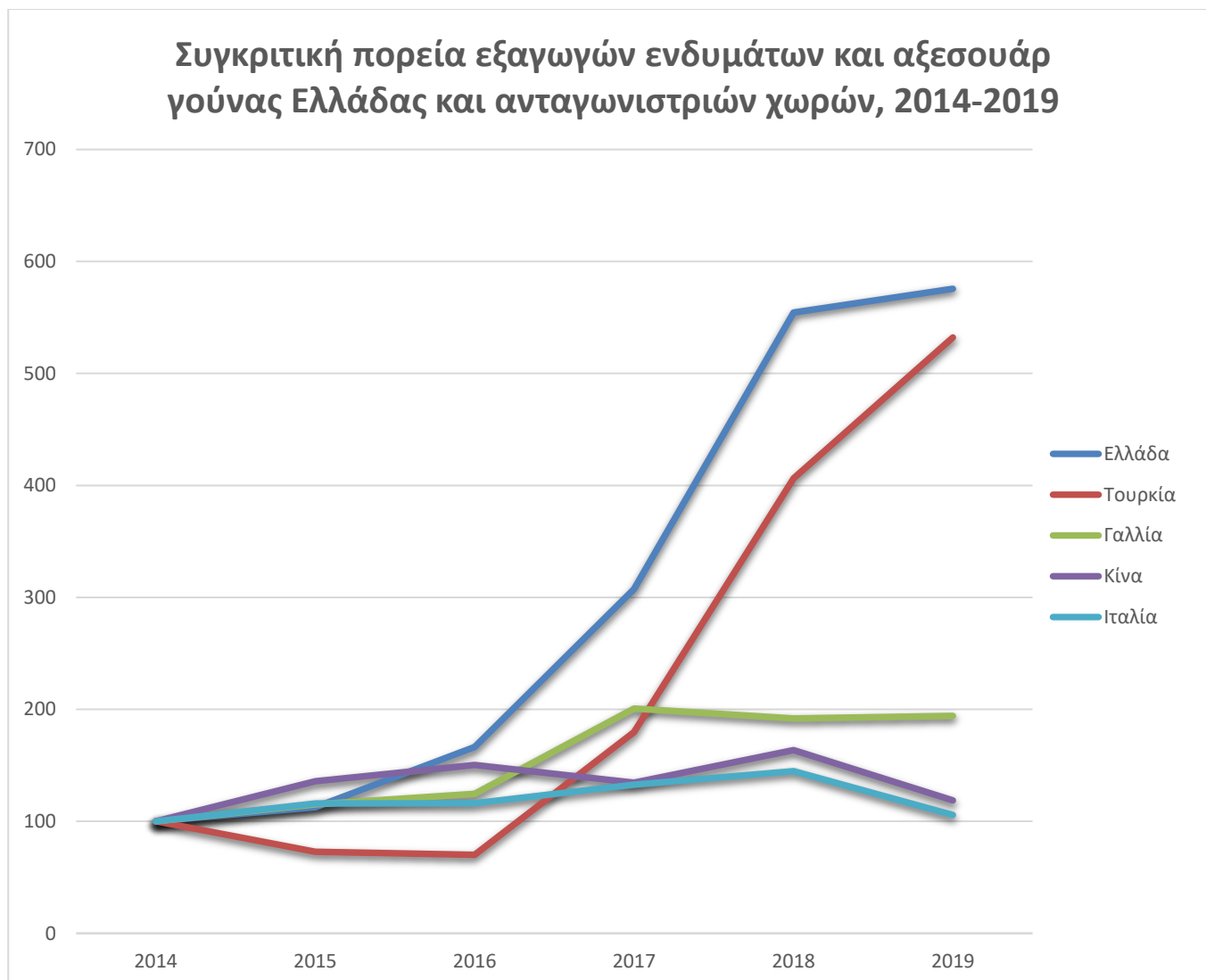
Κλάση 4303 – Ενδύματα και αξεσουάρ γούνας: Η Νότιος Κορέα εισήγαγε το 2019 προϊόντα συνολικής αξίας 104,9 εκ. \$ Η.Π.Α. (έναντι 129,2 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2018), τα οποία ήταν σχεδόν εξολοκλήρου ενδύματα mink (97,8%). Κυριότεροι προμηθευτές της Κορέας είναι η Κίνα (49,9 εκ. δολ.), η Ιταλία (23,1 εκ. δολ.), η Τουρκία (12,3 εκ. δολ.), η Γαλλία (9,2 εκ. δολ.) και η **Ελλάδα** (3,2 εκ. δολ.).

ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ & ΑΞΕΣΟΥΑΡ ΓΟΥΝΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΚΟΡΕΑΣ, 2019

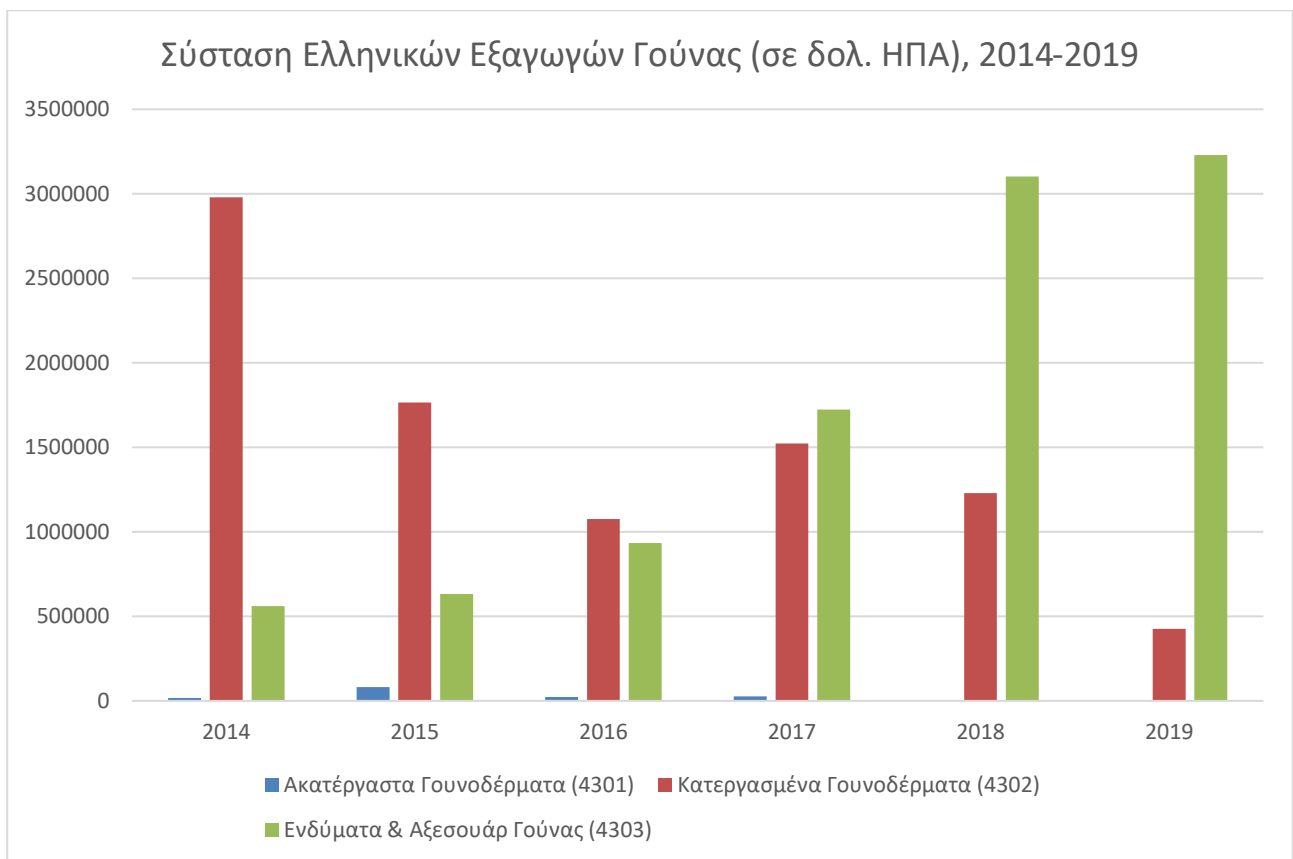
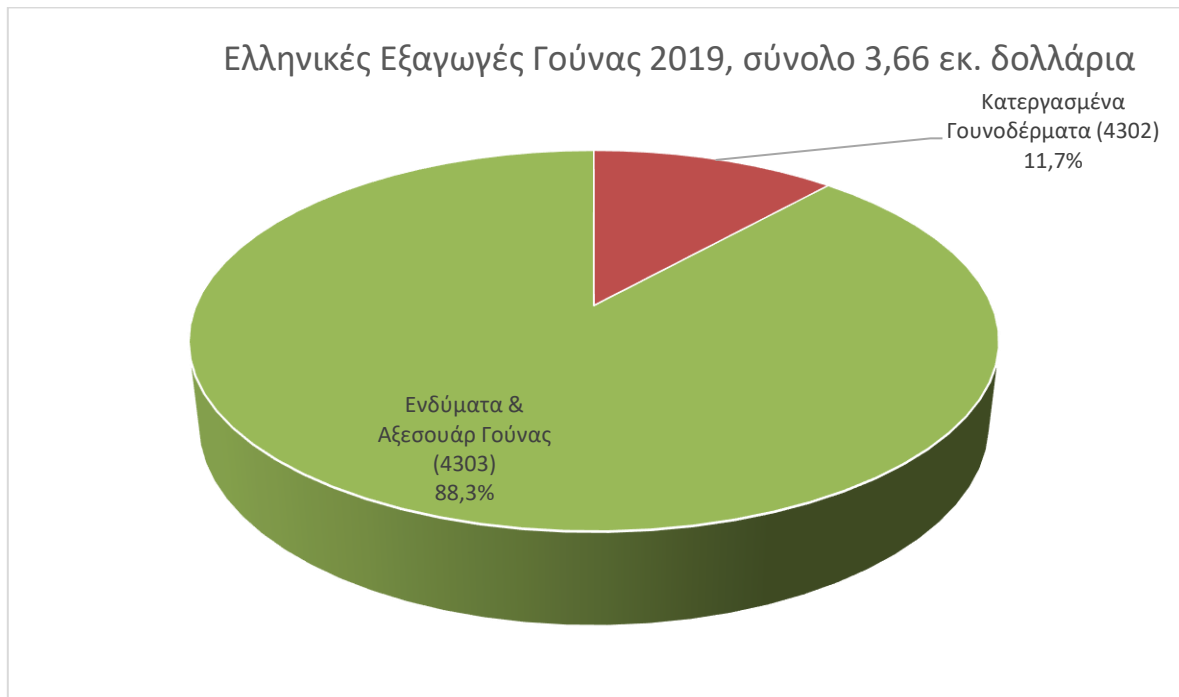

Ταυτόχρονα, καταγράφουμε στο κατωτέρω διάγραμμα την ιδιαίτερα θετική πορεία των ελληνικών εξαγωγών ενδυμάτων και αξεσουάρ γούνας προς τη Νότιο Κορέα κατά την πενταετία 2014-2019 σε σχέση με τις ανταγωνίστριες χώρες (μόνο η Τουρκία εμφανίζει συγκρίσιμη πορεία).

Συνολικά, οι εισαγωγές προϊόντων γούνας της Νοτίου Κορέας σημείωσαν κατά το 2019 μείωση της τάξης του 27,7% σε σχέση με το παρελθόν έτος (από 328,1 σε 237,3 εκ. \$ Η.Π.Α.). Οι δύο τελευταίοι ήπιοι χειμώνες στη χώρα έχουν οπωσδήποτε συμβάλει στην εξέλιξη αυτή, καθώς αρκετές εταιρείες, παρά τις προσφορές στο τέλος της χειμερινής περιόδου, δεν κατάφεραν να εξαντλήσουν το στοκ τους. Κατά την ίδια χρονική περίοδο, η Ελλάδα εξήγαγε προϊόντα αξίας 3,66 εκ. δολαρίων ΗΠΑ έναντι 4,33 εκατομμυρίων κατά το 2018 (πτώση της τάξης του 15,5%, η οποία εστιάσθηκε στις εξαγωγές κατεργασμένων δερμάτων, καθώς οι εξαγωγές μας σε ενδύματα και αξεσουάρ γούνας σημείωσαν οριακή άνοδο 3,8%).

Παρατηρούμε σταδιακή μείωση και υποκατάσταση των εξαγωγών κατεργασμένων γουνοδερμάτων από ενδύματα και αξεσουάρ γούνας, εξέλιξη που κρίνεται ως ιδιαίτερα ικανοποιητική, καθώς τα τελευταία είναι προϊόντα που ενσωματώνουν σαφώς μεγαλύτερη τεχνογνωσία και προστιθέμενη αξία.

Σε γενικές γραμμές, οι εισαγωγές από την Κίνα καλύπτουν το χαμηλό κομμάτι της αγοράς και, παρά το μεγάλο μερίδιο που καταλαμβάνουν, δεν αποτελούν τον ουσιαστικό ανταγωνισμό για τα ελληνικά προϊόντα, ο οποίος, στην περίπτωση των ενδυμάτων και αξεσουάρ γούνας προέρχεται κυρίως από την Ιταλία, την Γαλλία αλλά και την Τουρκία.

Πιστεύουμε ότι οι εξαγωγές ελληνικής γούνας προς τη Νότιο Κορέα εμφανίζουν ιδιαίτερα θετικές προοπτικές, με έμφαση στα τελειοποιημένα προϊόντα (ενδύματα και αξεσουάρ) που παρουσιάζουν και την μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία και περιθώρια κέρδους. Σημειώνουμε ότι, στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Κορέα, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2011, **ο εισαγωγικός δασμός στην Κορέα για όλα τα ευρωπαϊκά προϊόντα γούνας έχει μηδενιστεί**. Χρειάζεται ωστόσο προσοχή στο γεγονός ότι γίνονται δειγματοληπτικοί έλεγχοι από τα Κορεατικά Τελωνεία και για να γίνει δεκτή η προέλευση “Made in Greece”, θα πρέπει να πιστοποιείται η διαδικασία μεταποίησης δερμάτων της Δ.Κ. 4302 προς παραγωγή τελικών προϊόντων της Δ.Κ. 4303 εντός της ελληνικής επικράτειας (βλ. τον ορισμό του όρου “sufficiently processed” στο EU-RoK Free Trade Agreement/Protocol Concerning the Definition of Originating Products and Methods of Administrative Co-Operation, Article 5, page 966 & Annex II, page 1003 για τα προϊόντα γούνας).

Με επιτυχία υλοποιήθηκε η συμμετοχή της Κορεατικής αποστολής στην 44^η Διεθνή Έκθεση Γούνας Καστοριάς. Στην πόλη της Καστοριάς μετέβησαν δεκατέσσερις Κορεάτες επιχειρηματίες από εννέα εταιρείες και ένας εκπρόσωπος της Ένωσης Γούνας Κορέας (Korean Fur Association), συνοδευόμενοι από τον υπογράφο και την επιτόπια υπάλληλο του Γραφείου ΟΕΥ Σεούλ. Τέσσερις (4) από τις εταιρείες ήταν “παραδοσιακοί αγοραστές”, οι οποίοι είχαν επισκεφθεί ξανά στο παρελθόν την Έκθεση Καστοριάς, τρεις (3) εταιρείες επισκέφθηκαν την Έκθεση για πρώτη φορά, ενώ για πρώτη φορά συμμετείχαν στην αποστολή και δύο (2) νέες μεγάλες εταιρείες από τον ευρύτερο χώρο των ειδών πολυτελείας, οι οποίες ενδιαφέρονται για ευρύτερες συνεργασίες και συμπαραγωγές.

Όλοι οι Κορεάτες επιχειρηματίες πραγματοποίησαν πολυάριθμες επαφές και παραγγελίες ενώ μας εξέφρασαν την ομόφωνη ικανοποίησή τους για την ποιότητα των προϊόντων και τον επαγγελματισμό των συνομιλητών τους. Καθώς η μέση Κορεάτισσα καταναλώτρια διαθέτει ήδη 2-3 γούνινα παλτά μινκ (κυρίως blackglama), η προσοχή των Κορεατών εμπόρων στρέφεται πλέον σε ακριβότερες γούνες από sable (zibellina), lynx & chinchilla. Οι παραγγελίες που καταγράφηκαν έφτασαν το 1,5 εκ. €, συνεπώς, η σχέση κόστους/οφέλους της δράσης πρόσκλησης Κορεατών αγοραστών στη Διεθνή Έκθεση Καστοριάς είναι καταφανώς ιδιαίτερα ευνοϊκή και προτείνεται η συνέχισή της.

Οι εκπρόσωποι της Ένωσης Γούνας Κορέας είχαν εξάλλου ιδιαίτερα παραγωγικές συναντήσεις με στελέχη του Συνδέσμου Γουνοποιών Καστοριάς και της Ελληνικής Ομοσπονδίας Γούνας, στις οποίες συμμετείχε και ο υπογράφων. Κύριο αντικείμενο των συναντήσεων αυτών υπήρξε η ανταλλαγή απόψεων για την διαμόρφωση μιας συνολικής στρατηγικής προβολής, προώθησης και **ισχυροποίησης του ονόματος και της θέσης** της ελληνικής γούνας στην Κορεατική αγορά.

Το μέγεθος της Έκθεσης προκαλεί πραγματικά εντύπωση, ενώ υπάρχει σχεδιασμός περαιτέρω επέκτασής της. Η Διεθνής Έκθεση Καστοριάς αποτελεί σήμερα μία από τις τρεις σημαντικότερες

Εκθέσεις Γούνας παγκοσμίως, μαζί με την Έκθεση του Μιλάνου και του Χονγκ Κονγκ. Αρκετοί Κορεάτες επιχειρηματίες μας εκμυστηρεύτηκαν ότι η Έκθεση του Χονγκ Κονγκ φθίνει τα τελευταία χρόνια με ταχείς ρυθμούς, με αποτέλεσμα να υπάρχουν ακόμη και σκέψεις κατάργησής της στο ορατό μέλλον, με αποτέλεσμα πολλές Κορεατικές εταιρείες του κλάδου να εξετάζουν το ενδεχόμενο να επισκέπτονται μόνο το Μιλάνο και την Καστοριά.

Οι εξελίξεις αυτές δημιουργούν ένα παράθυρο προοπτικής για την Καστοριά να καταστεί μία από τις δύο μεγαλύτερες Εκθέσεις στον κόσμο και να αναβαθμιστεί συναφώς, τόσο σε επίπεδο εθνικών και διεθνών συμμετοχών, όσο και σε ότι αφορά στους αριθμούς και την διαφοροποίηση προέλευσης των αλλοδαπών επισκεπτών.

Την στιγμή αυτή, η Έκθεση δίνει την εντύπωση πως απευθύνεται σχεδόν μονοσήμαντα σε Ρώσους αγοραστές, με μόνη αναγνωρίσιμη προσθήκη την Κορεατική αντιπροσωπεία και λοιπούς μεμονωμένους αγοραστές από άλλες χώρες. Η Ρωσική αγορά είναι φυσικά πολύ σημαντική για τα ελληνικά γουναρικά, είναι όμως και ασταθής και, όπως έχει δείξει η εμπειρία, η αποκλειστική εστίαση σε αυτή ενέχει σοβαρότατους επιχειρηματικούς κινδύνους.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, προτείνουμε στο Enterprise Greece και στον Σύνδεσμο Γουνοποιών Καστοριάς την **ενίσχυση και επέκταση του προγράμματος πρόσκλησης αγοραστών** στις προσεχείς Εκθέσεις. Το εν λόγω πρόγραμμα θα πρέπει να συμπεριλάβει αγοραστές και από άλλες χώρες που εισάγουν γούνες. Σε ότι αφορά στο γεωγραφικό χώρο της Άπω Ανατολής, η Νότια Κορέα αποτελεί έναν επιτυχημένο πιλότο, καθώς συνδυάζει τρία βασικότερα για την γούνα στοιχεία: **Ευμάρεια σε συνδυασμό με ισχυρή μεσαία τάξη, κρύο χειμώνα και παντελή έλλειψη ακτιβισμού εναντίον της φυσικής γούνας**. Τα στοιχεία αυτά ισχύουν, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, σε αρκετές χώρες της περιοχής, ώστε θα μπορούσε να προσκληθεί δοκιμαστικά για το 2020, μικρός αριθμός αγοραστών από την Ιαπωνία, την Κίνα, το Χονγκ Κονγκ και την Ταϊβάν. Ειδικά η απουσία ή η υποτονική παρουσία ακτιβισμού θα μπορούσε να καταστήσει την γεωγραφική περιοχή της Άπω Ανατολής σημαντικό κέντρο πωλήσεων για την ελληνική γούνα κατά τα προσεχή 15-20 χρόνια. Επίσης, σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Γουνοποιών, θα πρέπει να εντοπιστούν και άλλες αγορές-στόχοι για τις ελληνικές εταιρείες του κλάδου ώστε να προσκληθούν πελάτες και από εκεί (π.χ. Ιράν).

Ταυτόχρονα, η προσέλευση μεγαλύτερου και πιο διαφοροποιημένου ως προς την εθνική και γεωγραφική προέλευση αριθμού αγοραστών και η εκδηλωθείσα ζήτηση πιστεύουμε ότι θα συμβάλλουν στην αντίστοιχη διαφοροποίηση και εμπλουτισμό του σχεδιασμού των ελληνικών γουναρικών, ο οποίος αυτή τη στιγμή είναι κάπως μονότονος και επαναλαμβανόμενος αφού στοχεύει πρωτίστως στην προσέλκυση της Ρωσίδας καταναλώτριας.

Πέραν τούτου, προκειμένου να βελτιωθεί η αναγνωρισιμότητα και να προβληθεί η ποιότητα των προϊόντων μας σε διεθνές επίπεδο, αποτελεί απόλυτη ανάγκη η δημιουργία εμπορικής ονομασίας (brand name) “**Γούνα Καστοριάς**” και στη συνέχεια η προστασία της και η υιοθέτηση και

υποχρεωτική χρήση της σε όλα τα προϊόντα ελληνικής γούνας. Η εμπορική αυτή ονομασία θα πρέπει να συνδεθεί με την πλούσια ιστορία της γούνας στην περιοχή και να δημιουργηθεί έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό, βασισμένα σε ιστορικά σημεία καμπής και ανέκδοτα. Το εν λόγω υλικό μπορεί στη συνέχεια να μεταφραστεί στις γλώσσες των προαναφερθέντων αγορών-στόχων ώστε να ενισχύσει την συνειδητοποίηση των εκεί καταναλωτών για την ελληνική γούνα και να συμβάλει στη διεθνή προώθηση και προβολή της.

Πιστεύουμε ότι η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να τύχει τόσο της οργανωτικής όσο και της οικονομικής στήριξης του Enterprise Greece, καθώς μάλιστα η όλη οικονομία του Νομού Καστοριάς είναι αξεδιάλυτα συνδεδεμένη με τον εξωστρεφή κλάδο της παραγωγής γούνας.

Από την άλλη πλευρά, προκειμένου να υπάρξουν πιο απτά αποτελέσματα πρέπει οι ανωτέρω κινήσεις να συνδυαστούν και με ένα μεσοπρόθεσμο σχέδιο προωθητικών κινήσεων στην Κορέα, όπως η διοργάνωση κοινού εργαστηρίου για Έλληνες και Κορεάτες σχεδιαστές προκειμένου να αναπτυχθούν μοντέλα προσαρμοσμένα στον κορεατικό σωματότυπο και τις εδώ τρέχουσες σχεδιαστικές τάσεις, καθώς και εκδήλωσης επίδειξης γουναρικών προς ενίσχυση της εικόνας (brand name) της “Γούνας Καστοριάς” στην Κορέα τουλάχιστον κάθε 2-3 χρόνια. Τελικός στόχος και βέλτιστο αποτέλεσμα του πλάνου αυτού θα πρέπει να θεωρείται το στάδιο συμπαραγωγής από Έλληνες γουνοποιούς και Κορεάτες επιχειρηματίες-επενδυτές για την Κορεατική και, κατ’ επέκταση, για την αγορά της Άπω Ανατολής.

Τέλος, το τρέχον έτος, λόγω πανδημίας κορονοϊού, θα πρέπει να θεωρηθεί παρενθετικό σε ότι αφορά στις εξαγωγές γουναρικών προς την Κορέα. Σε ότι αφορά την εδώ αγορά, έχει παρατηρηθεί σαφής ενίσχυση του επιχειρηματικού μοντέλου on-line πωλήσεων, το οποίο όμως δυστυχώς δεν ταιριάζει καθόλου στην φύση των γούνινων παλτών, τα οποία διατίθενται κυρίως μέσω πολυκαταστημάτων ή εξειδικευμένων μπουτίκ. Από την άλλη πλευρά, η ακύρωση των φετινών διεθνών εκθέσεων έχει δυσχεράνει τις επαφές μεταξύ παραγωγών και εισαγωγέων, καθώς και τις παραγγελίες. Εκτός ελαχίστων περιπτώσεων ύπαρξης μεγάλης εμπιστοσύνης μεταξύ αγοραστή-πωλητή, η γούνα, ως ιδιαίτερο και ακριβό προϊόν πολυτελείας, δεν μπορεί ούτε να παραγγελθεί ούτε να διατεθεί on-line. Τα μέχρι στιγμής στατιστικά στοιχεία εμπορίου του 2020 επιβεβαιώνουν τα ανωτέρω.

Η. Δομικά Υλικά (Μάρμαρα, Προφίλ Αλουμινίου).

I. Μάρμαρα

- Ενδιαφέρον προϊόν για την κορεατική αγορά, λόγω ισχυρού τομέα κατασκευών. Εξάγουμε κυρίως κατεργασμένα μάρμαρα.
- Ο ανταγωνισμός προέρχεται κυρίως από την Κίνα, την Ιταλία, την Αίγυπτο, το Ομάν και την Τουρκία.
- Το 2019 ήταν μέτριο έτος για την Ελλάδα. Εξαγωγές αξίας 3,5 εκ. \$ Η.Π.Α.. Την θέση της στην αγορά βελτίωσε η Αίγυπτος.

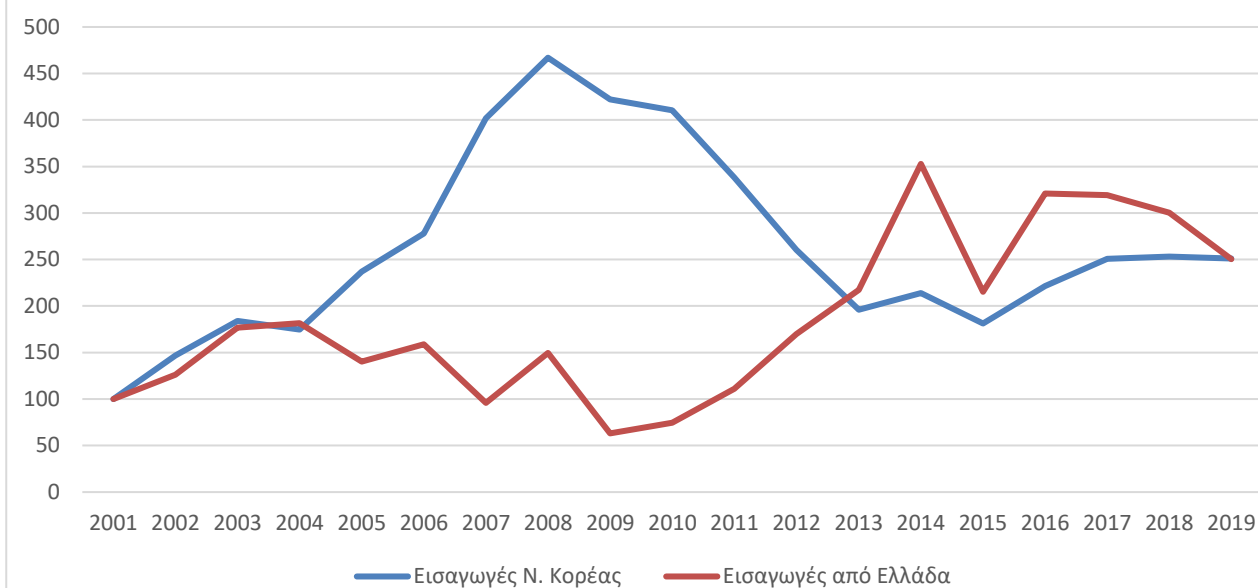
Η ζήτηση του μαρμάρου ως δομικού υλικού “πολυτελείας” ακολουθεί, όπως είναι φυσικό, την πορεία του κατασκευαστικού τομέα. Κατά συνέπεια, οι εισαγωγές κατεργασμένου μαρμάρου (δασμολογικές κλάσεις 680221 και 680291) της Νοτίου Κορέας αυξήθηκαν από 50,8 εκ. δολ. ΗΠΑ το 2001 σε 237,3 εκ. δολ. ΗΠΑ κατά το 2008. Στη συνέχεια, λόγω της κρίσης του κατασκευαστικού τομέα, ο οποίος επλήγη από την υπερπροσφορά νεόκτιστων διαμερισμάτων και την υπερχρέωση των νοικοκυριών, σημείωσαν κάμψη για να διαμορφωθούν το 2015 σε 92,1 εκ. δολ. ΗΠΑ. Η εκ νέου αναθέρμανση της οικοδομικής δραστηριότητας οδήγησε σε αύξηση των εισαγωγών μαρμάρων σε 128,7 εκ. δολ. ΗΠΑ το 2018 και 127,5 εκ. δολ. ΗΠΑ το 2019.

Αντίθετα, η διακύμανση των ελληνικών εξαγωγών κατεργασμένου μαρμάρου δεν υπήρξε τόσο ακραία, καθώς επηρεάστηκαν περισσότερο από τη σύναψη συγκεκριμένων συμβολαίων προμήθειας για έργα κορεατικών κατασκευαστικών εταιριών στην Κορέα ή σε τρίτες χώρες. Σημειωτέον ότι οι κορεατικές κατασκευαστικές επιχειρήσεις πολύ σπάνια εισάγουν οι ίδιες μάρμαρα, καθώς προτιμούν να τα προμηθεύονται από εγχώριους εισαγωγείς και διανομείς.

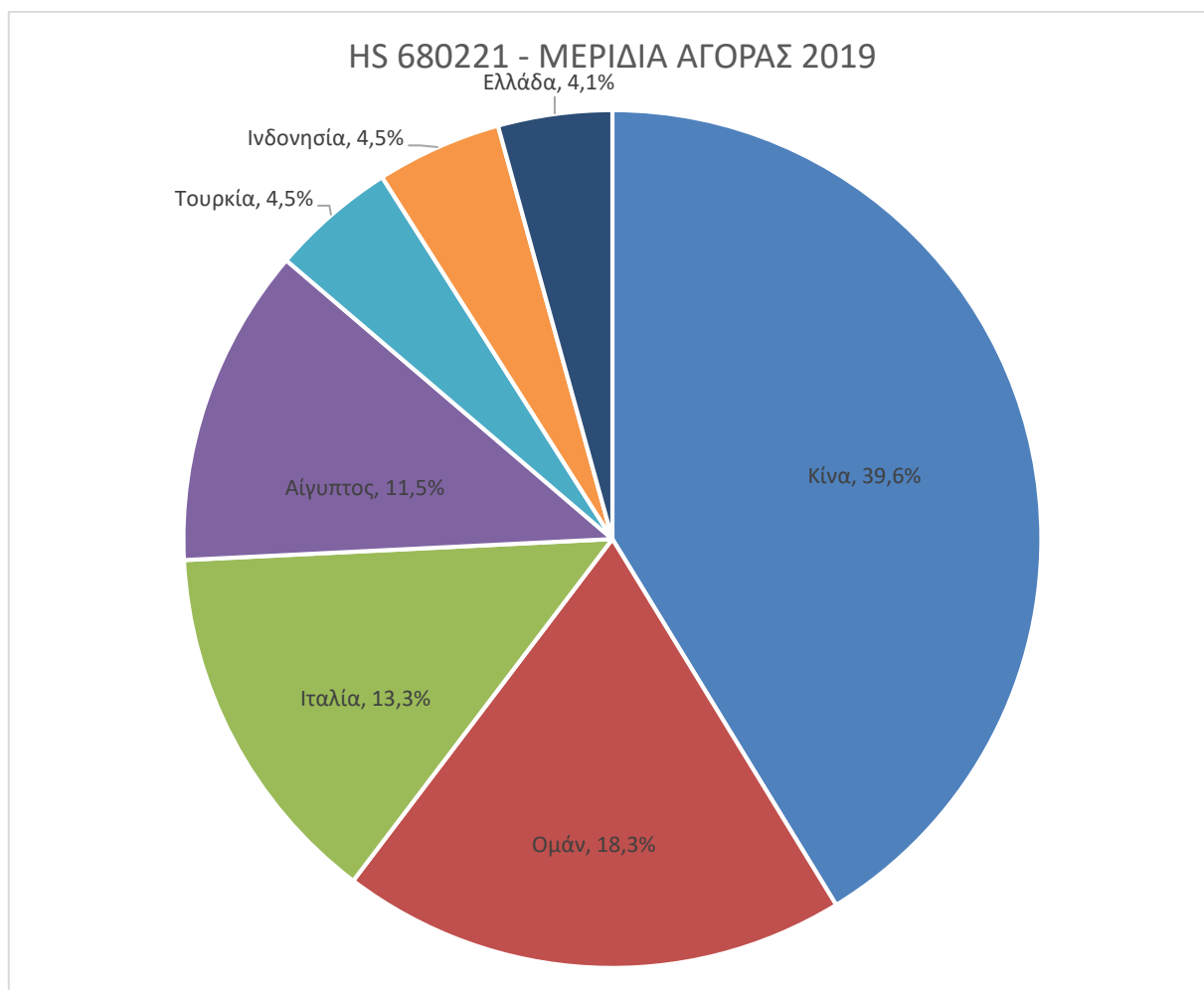
Το μερίδιο αγοράς του ελληνικού κατεργασμένου μαρμάρου στην εδώ αγορά ήταν 4,6% το 2014 (ιστορικό υψηλό), 3,5% το 2017, 3,3% το 2018 και 2,8% το 2019 (3,5 εκ. \$ Η.Π.Α.). Ο ανταγωνισμός προέρχεται πρωτίστως, στην δασμολογική κλάση 680221 από την Κίνα, την Αίγυπτο, την Ιταλία, το Ομάν, και την Τουρκία, ενώ στην δασμολογική κλάση 680291 από την Κίνα, την Ιταλία, το Ομάν, την Αίγυπτο, το Πακιστάν και την Τουρκία. Σαφώς και το ελληνικό μάρμαρο διαθέτει αξιόλογες προοπτικές στην κορεατική αγορά αλλά απαιτείται πιο έντονη δραστηριοποίηση των ελληνικών εξαγωγικών εταιρειών και προσοχή στην συμμόρφωση προς τις κορεατικές προδιαγραφές.

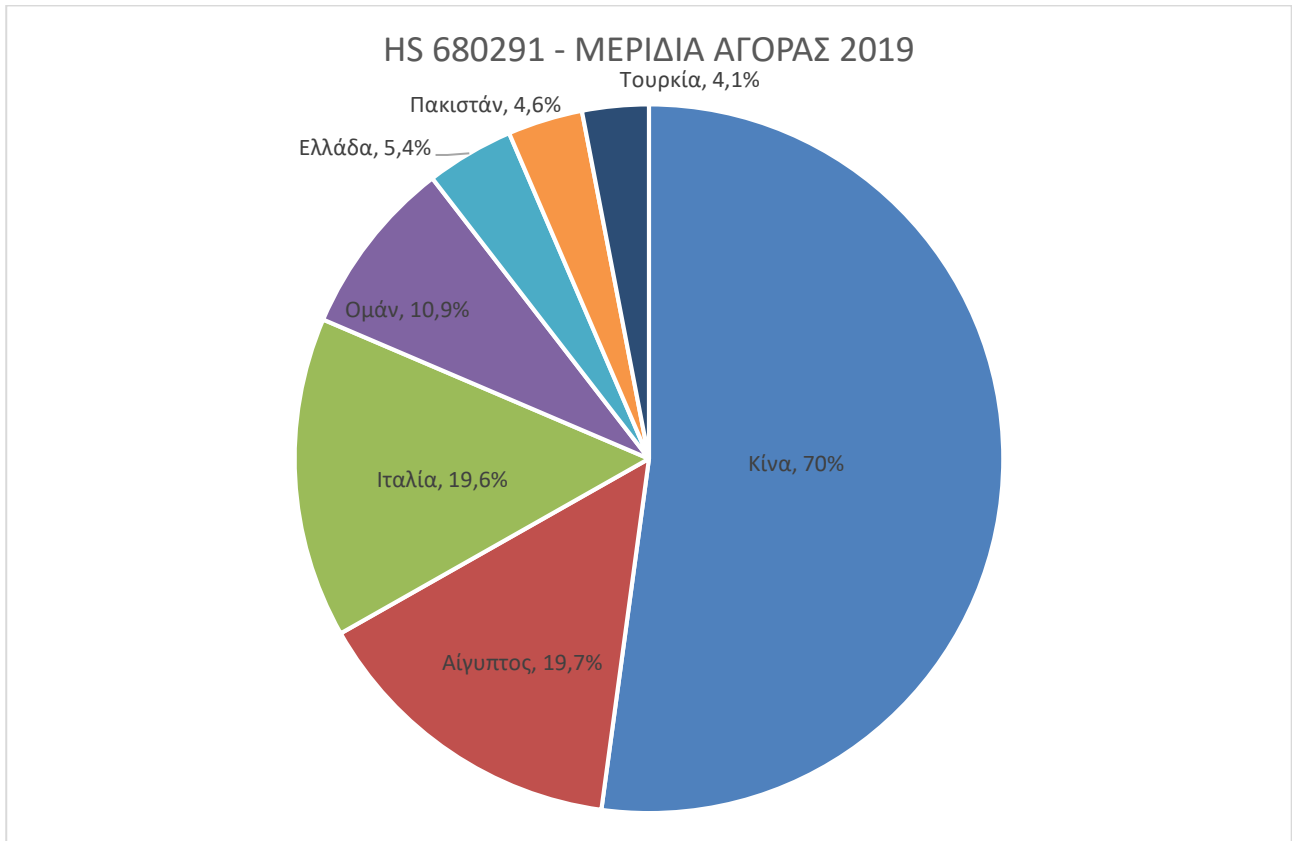
Στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας, οι εισαγωγές ακατέργαστου μαρμάρου πραγματοποιούνται αδασμολόγητα ενώ το κατεργασμένο επιβαρύνεται με εισαγωγικό δασμό της τάξης του 5%.

Εισαγωγές Κατεργασμένου Μαρμάρου Νοτίου Κορέας, HSC 680221 & 680291

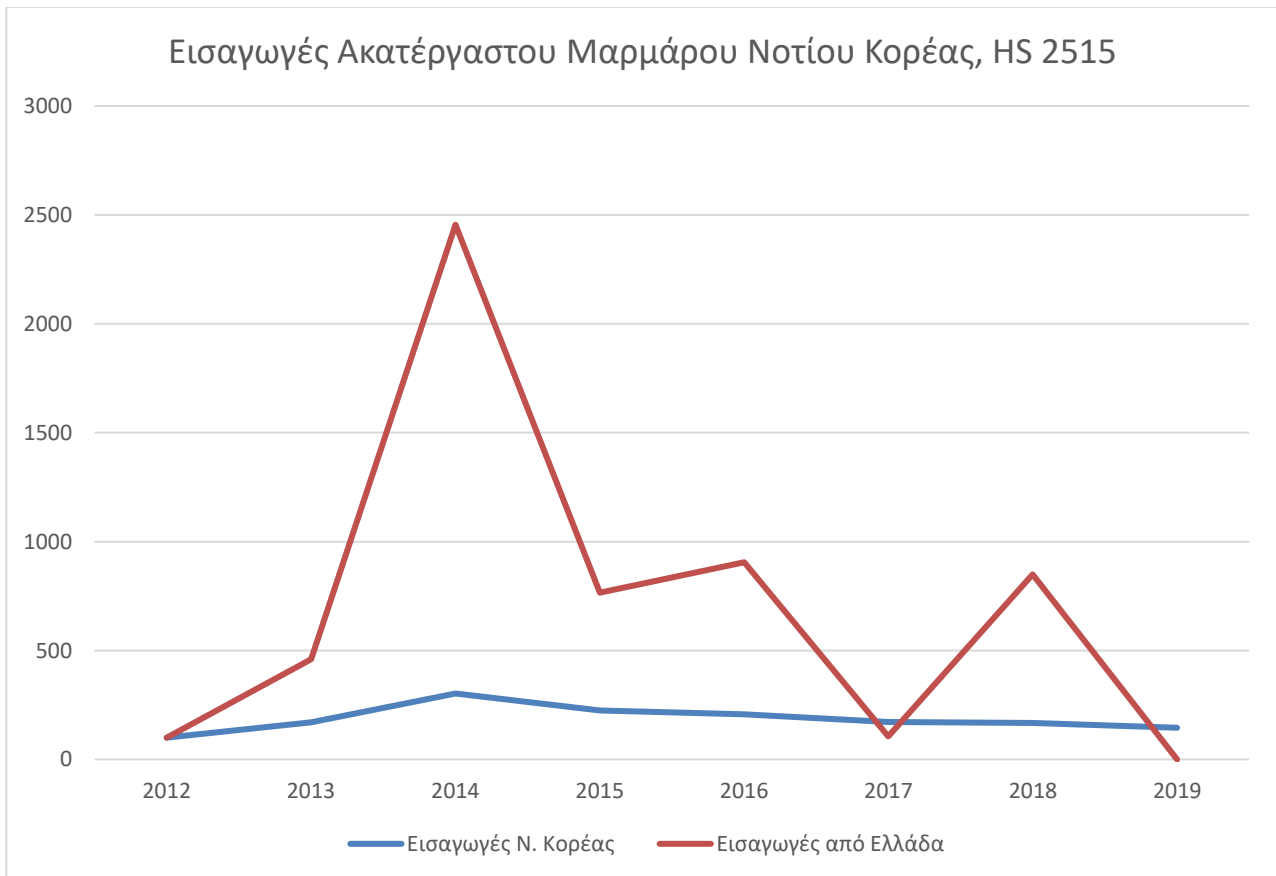

Προμηθευτές Επεξεργασμένων Μαρμάρων Νοτίου Κορέας

Οι εισαγωγές ακατέργαστου μαρμάρου της Νοτίου Κορέας είναι πολύ πιο περιορισμένες (1,8 εκ. δολ. ΗΠΑ το 2018) και ακολούθησαν, σε γενικές γραμμές, την πορεία των κατεργασμένων μαρμάρων. Οι εξαγωγές μας σε ακατέργαστα μάρμαρα είναι επίσης πολύ χαμηλές και παρουσιάζουν διαχρονικά μεγαλύτερη παραλλακτικότητα από τις εξαγωγές μας σε κατεργασμένα.

Το 2019 ήταν γενικά μια μέτρια χρονιά για τις ελληνικές εξαγωγές μαρμάρου στη Νότιο Κορέα. Δεν εξαγάγαμε καθόλου ακατέργαστο μάρμαρο, ενώ η αξία των εξαγωγών μας κατεργασμένου μαρμάρου σημείωσε πτώση της τάξης του 16,6% σε σχέση με το παρελθόν έτος. Από τις ανταγωνίστριες χώρες, αξιόλογη αύξηση σημείωσε το μερίδιο αγοράς της Αιγύπτου.

II. Αλουμίνιο

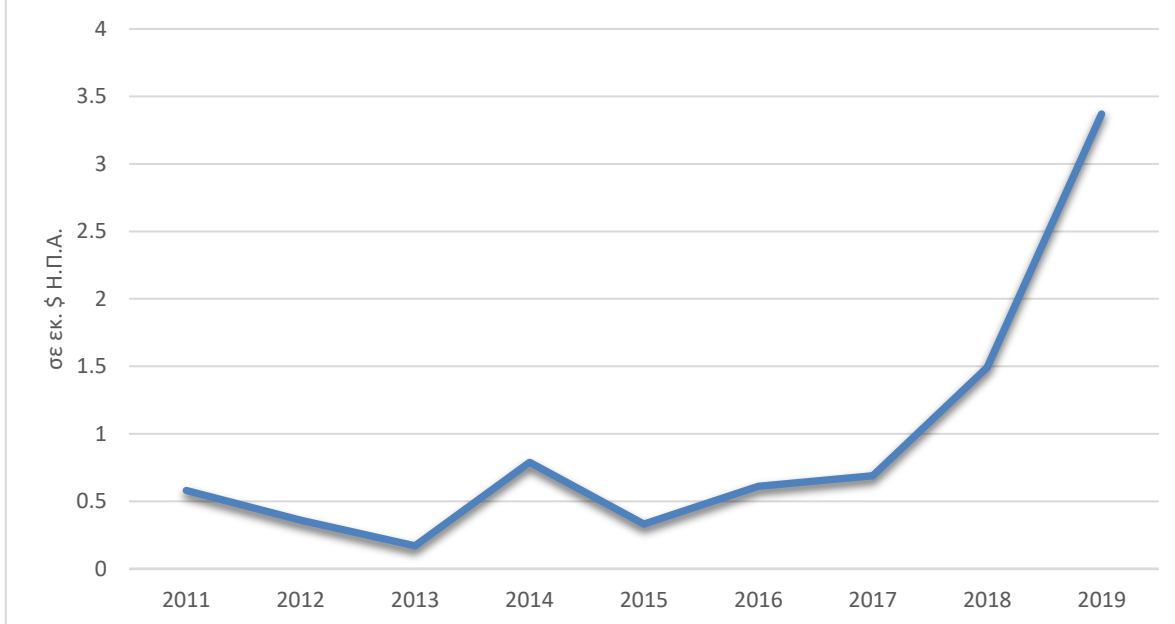
- Επίσης πολύ ενδιαφέρον, και μάλιστα μη πεπερασμένο με μεγάλη προστιθέμενη αξία, προϊόν για την κορεατική αγορά, με ευρεία χρήση στα υψηλά κτίρια που κυριαρχούν στην Κορέα.
- Ο εισαγωγικός δασμός έχει ουσιαστικά μηδενισθεί. Ο ανταγωνισμός προέρχεται κυρίως από την Κίνα, τις Η.Π.Α., την Γερμανία, την Γαλλία, την Ταϊλάνδη και την Ιαπωνία.
- Ιδιαίτερη σημασία έχει η εξοικείωση με το σύστημα των κορεατικών επιχειρηματικών ομίλων και τις ιδιαίτερες τεχνικές προδιαγραφές, ενώ μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι προοπτικές συνεργασιών και υπεργολαβιών σε τρίτες χώρες.
- Οι ελληνικές εξαγωγές παραμένουν χαμηλές σε σχέση με τον ανταγωνισμό αλλά αναπτύσσονται ταχύτατα. Κατά το 2019, οι εξαγωγές μας σημείωσαν ιστορικό υψηλό αξίας 3,4 εκ. \$ Η.Π.Α..

Τα προφίλ αλουμινίου είναι ένα ακόμη πιο ενδιαφέρον προϊόν για την κορεατική αγορά, καθώς:

- Δεν είναι πεπερασμένος πόρος (αντίθετα από τα μάρμαρα),
- Έχει μεγάλη προστιθέμενη αξία και δημιουργεί πολλές θέσεις εργασίας,
- Η χώρα μας έχει πολύ αξιόλογη τεχνογνωσία και σοβαρές εξαγωγές,
- Δεν αποτελεί δομικό υλικό πολυτελείας αλλά είναι απολύτως απαραίτητο, και μάλιστα στα υψηλά κτίρια που καταλαμβάνουν τη μερίδα του λέοντος του κατασκευαστικού τομέα της Νοτίου Κορέας, και
- Ένα πολύ σημαντικό τμήμα του προϋπολογισμού κατασκευής των κτιρίων αυτών (έως και 50%) αφορά τις προσόψεις τους, όπου τοποθετούνται τα προφίλ αλουμινίου.

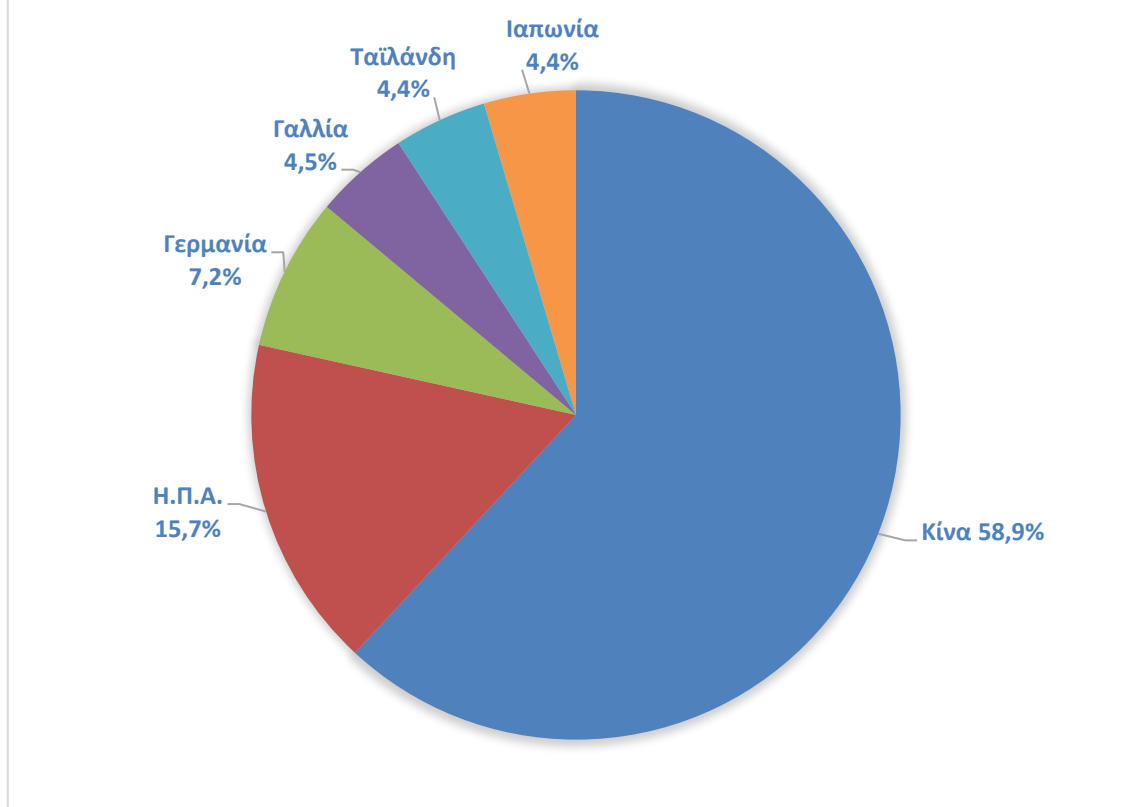
Οι ελληνικές εξαγωγές κινούνται ακόμη σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τον ανταγωνισμό. Οι εξαγωγές μας ωστόσο σε ελάσματα και ταινίες αλουμινίου (δασμολογική κλάση 7606) αυξήθηκαν από 689 χιλ. \$ Η.Π.Α. το 2017 σε 1,5 εκ. \$ Η.Π.Α. το 2018, φτάνοντας το 2019 στα ιστορικά υψηλά επίπεδα των 3,4 εκ. \$ Η.Π.Α..

Εξέλιξη Ελληνικών Εξαγωγών Αλουμινίου προς τη Νότιο Κορέα, 2011-2019

Ο ανταγωνισμός προέρχεται κυρίως από την Κίνα, Η.Π.Α., Γερμανία, Γαλλία, Ταϊλάνδη και Ιαπωνία. Το συνολικό μέγεθος των ετήσιων εισαγωγών της Νοτίου Κορέας είναι της τάξης του 1,13 δις δολαρίων Η.Π.Α.

ΠΡΟΦΙΛ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ - ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ 2019

Στο πλαίσιο της Συμφωνίας Ελευθέρων Συναλλαγών Ε.Ε. – Νοτίου Κορέας, οι εισαγωγές αλουμινίου επιβαρύνονται –ανάλογα με την δεκαψήφια δασμολογική κλάση- με εισαγωγικό δασμό της τάξης του 0 έως 3%.

Καθώς σχεδόν το σύνολο της κατασκευαστικής δραστηριότητας στη Νότιο Κορέα ελέγχεται από τους μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους (chaebols), είναι σημαντικό για τις ελληνικές εταιρείες του κλάδου να αφιερώσουν πόρους στην ανάπτυξη των κατάλληλων επαφών και διασυνδέσεων, καθώς και στην σε βάθος κατανόηση των τεχνικών προδιαγραφών που πρέπει να διέπουν τα προϊόντα αυτά στην Κορέα.

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης και η προοπτική συνεργασιών ελληνικών εταιρειών του κλάδου με κορεατικές κατασκευαστικές εταιρείες σε έργα που αναλαμβάνουν οι τελευταίες στην αλλοδαπή, και ιδίως σε γεωγραφικές περιοχές οι οποίες είναι ιδιαίτερα οικείες στους Έλληνες επιχειρηματίες, όπως η Ανατολική Ευρώπη, η Βόρεια Αφρική και η Μέση Ανατολή. Προς την κατεύθυνση αυτή προτείνεται η συμμετοχή στην ετήσια Διάσκεψη Συνεργασίας Παγκοσμίων Υποδομών της (Global Infrastructure Cooperation Conference – GICC, <https://www.gicc.kr/eng/>, μήνας Σεπτέμβριος), όπου πρακτικά οι κορεατικές κατασκευαστικές εταιρείες συναντιούνται με τους πελάτες και συνεργάτες τους, πρωτίστως από τις ευρύτερες γεωγραφικές περιοχές της Βόρειας και Υποσαχαρικής Αφρικής, Μέσης Ανατολής, Κεντρικής & Νοτιοανατολικής Ασίας και Νοτίου Αμερικής. Οι ενδιαφερόμενες ελληνικές εταιρείες ή σύνδεσμοι παρακαλούνται να επικοινωνήσουν με το Γραφείο μας προκειμένου να λάβουν περαιτέρω πληροφορίες και επιβοήθηση.

Θ. Καλλυντικά.

- Η Νότιος Κορέα είναι σημαντικότετος παραγωγός, καταναλωτής, εξαγωγέας και εισαγωγέας καλλυντικών.
- Εξάγει πρωτίστως προϊόντα περιποίησης δέρματος και make-up.
- Εισάγει καλλυντικά αξίας 1,45 δις \$ Η.Π.Α.. Σημαντικότεροι προμηθευτές είναι η Γαλλία, οι Η.Π.Α., η Ιαπωνία και η Ιταλία.
- Αγορά με πολλές ιδιαιτερότητες ως προς την δομή της και τους ενδεδειγμένους τρόπους προβολής και προώθησης των προϊόντων.
- Περιορισμένες ελληνικές εξαγωγές μισού εκατομμυρίου δολ. Η.Π.Α.. Προοπτικές σε προϊόντα με φυσικά συστατικά και υψηλή λειτουργικότητα.

Η Νότιος Κορέα είναι σημαντικότετος παραγωγός, καταναλωτής, εξαγωγέας και εισαγωγέας καλλυντικών προϊόντων. Αποτελεί την δέκατη μεγαλύτερη αγορά καλλυντικών, με εκτιμώμενο κύκλο εργασιών 7 δις δολάρια Η.Π.Α., αντιπροσωπεύοντας το 2,9% της παγκόσμιας αγοράς και εξακολουθεί να παρουσιάζει ετήσια μέση ανάπτυξη της τάξης του 5%. Οι Κορεάτισες ακολουθούν διαδικασία περιποίησης της επιδερμίδας πολλών σταδίων, ενώ και οι Κορεάτες ξοδεύουν περισσότερα κατά κεφαλή χρήματα ετησίως για καλλυντικά από οποιαδήποτε άλλη χώρα στον κόσμο.

Η συνολική αξία της ετήσιας εγχώριας παραγωγής καλλυντικών ανέρχεται σε 10 δις δολάρια ΗΠΑ, και κατανέμεται σε προϊόντα περιποίησης δέρματος (57,8%), make-up (15,9%) και περιποίησης μαλλιών (13%). Στην αγορά κυριαρχούν δύο εταιρείες, η Amore Pacific (Laneige, Etude House, Innisfree, Sulwhasoo, Mamonde) και η LG Household & Health Care Ltd. (Isa Knox, Face Shop), με συνολικό μερίδιο αγοράς 41,3%. Ακολουθούν οι Kolmar Korea (2,9%), Aekyung (2,6%), Atomy (2,5%), Cosmax (2,1%), Able C&C (2%), It's skin (1,8%), Nu Skin Korea (1,7%), Nature Republic (1,6%), Etude (1,5%), Tonymoly (1,3%), Yonwoo (1,1%), L&P Cosmetics (1,1%), Skinfood (1%).

Κατά τα τελευταία χρόνια, τα κορεατικά προϊόντα του κλάδου παρουσιάζουν αυξημένη δημοτικότητα και παρουσία εκτός Κορέας, με αιχμή του δόρατος τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας, σε μεγάλο βαθμό λόγω της διάδοσης της νεανικής της κουλτούρας και τρόπου ζωής (K-pop/K-beauty). Κατά το 2017, η Κορέα εξήγαγε προϊόντα αξίας 5,6 δις δολαρίων, με κύριο πελάτη την Κίνα και βασική έμφαση στα προϊόντα skincare & make-up. Η κατανομή στις βασικές δασμολογικές κλάσεις έχει ως εξής:

- **Αρώματα** (Δασμολογική Κλάση 3303) αξίας 12,7 εκ. δολ. ΗΠΑ, τα οποία εξήχθησαν κατά κύριο λόγο στην Κίνα (25,2%), στην Ιαπωνία (24,5%) και στη Σιγκαπούρη (16,2%).
- **Προϊόντα περιποίησης δέρματος και make-up** (Δασμολογική Κλάση 3304) αξίας 5,3 δις δολ. ΗΠΑ, τα οποία εξήχθησαν στην Κίνα (45,8%), στο Χονγκ Κονγκ (14,8%), στις Η.Π.Α.

(8,1%), στην Ιαπωνία (6,4%), στο Βιετνάμ (3,6%), στην Ρωσία (3,4%), στην Ταϊβάν (2,2%), στην Ταϊλάνδη (2,2%) και στη Σιγκαπούρη (2%).

- **Προϊόντα περιποίησης μαλλιών** (Δασμολογική Κλάση 3305) αξίας 300 εκ. δολ. ΗΠΑ, τα οποία εξήχθησαν στην Κίνα (52,2%), στις Η.Π.Α. (8%), στην Ιαπωνία (5,9%), στην Ταϊβάν (4,6%) και στο Χονγκ Κονγκ (4,4%).

Η τάση στην εγχώρια αγορά είναι η ενίσχυση των δικτύων πώλησης μέσω διαδικτύου, εξειδικευμένων καταστημάτων (brand shops), τηλεπωλήσεων και drug stores. Οι σημαντικότερες αλυσίδες drug stores είναι τα CJ Olive Young (950 καταστήματα), GS Watsons-Lalavla (188 καταστήματα), Lotte LOHBs (96 καταστήματα) και τα Boots του ομίλου Shinsegae (10 καταστήματα), προσφέρουν δε κατά κύριο λόγο οργανικά και φυσικά καλλυντικά, συμπληρώματα διατροφής και διάφορα καταναλωτικά είδη (wellness products).

Η προβολή, προώθηση και πώληση καλλυντικών προϊόντων μέσω κινητής τηλεφωνίας παρουσιάζει, κατά τα τελευταία έτη, εκθετική ανάπτυξη στη Νότιο Κορέα, η οποία διαθέτει το ταχύτερο διαδίκτυο παγκοσμίως σε συνδυασμό με την υψηλότερη κατά κεφαλή κατοχή έξυπνων τηλεφωνικών συσκευών (smartphones). Στο πλαίσιο των πωλήσεων μέσω διαδικτύου, οι πωλήσεις μέσω smartphones, από 17% το 2013 ξεπέρασαν το 50% το 2017. Η νέα αυτή τάση αποκαλείται “morooring” και αναφέρεται στη συνήθεια διερεύνησης της αγοράς σε επίπεδο καταστημάτων και στη συνέχεια πραγματοποίησης αγορών μέσω τηλεφωνικών συσκευών.

Ιδιαίτερη δυναμική παρουσιάζει επίσης το φαινόμενο της προβολής μέσω διαδικτύου ως μέσο προσαρμογής του διαφημιστικού μηνύματος στις ιδιαιτερότητες του κάθε καταναλωτή, ενώ εξαιρετικά διαδεδομένη και αποτελεσματική παραμένει η χρήση αναγνωρίσιμων προσωπικοτήτων (celebrities/beauty bloggers) για την προβολή των προϊόντων μέσω του διαδικτύου (celebrity product placement).

Το βασικότερο χαρακτηριστικό της Κορεατικής αγοράς είναι η πόλωση μεταξύ δύο ακραίων τάσεων, με την ταυτόχρονη ύπαρξη ισχυρής ζήτησης για τα πλέον ακριβά και υψηλής ποιότητας καλλυντικά (μεγάλα πολυκαταστήματα και ορισμένες εξειδικευμένες αλυσίδες), ενώ το μεγαλύτερο μέρος των καταναλωτών προτιμά τα πολύ χαμηλής τιμής προϊόντα (αλυσίδες καταστημάτων χαμηλού κόστους).

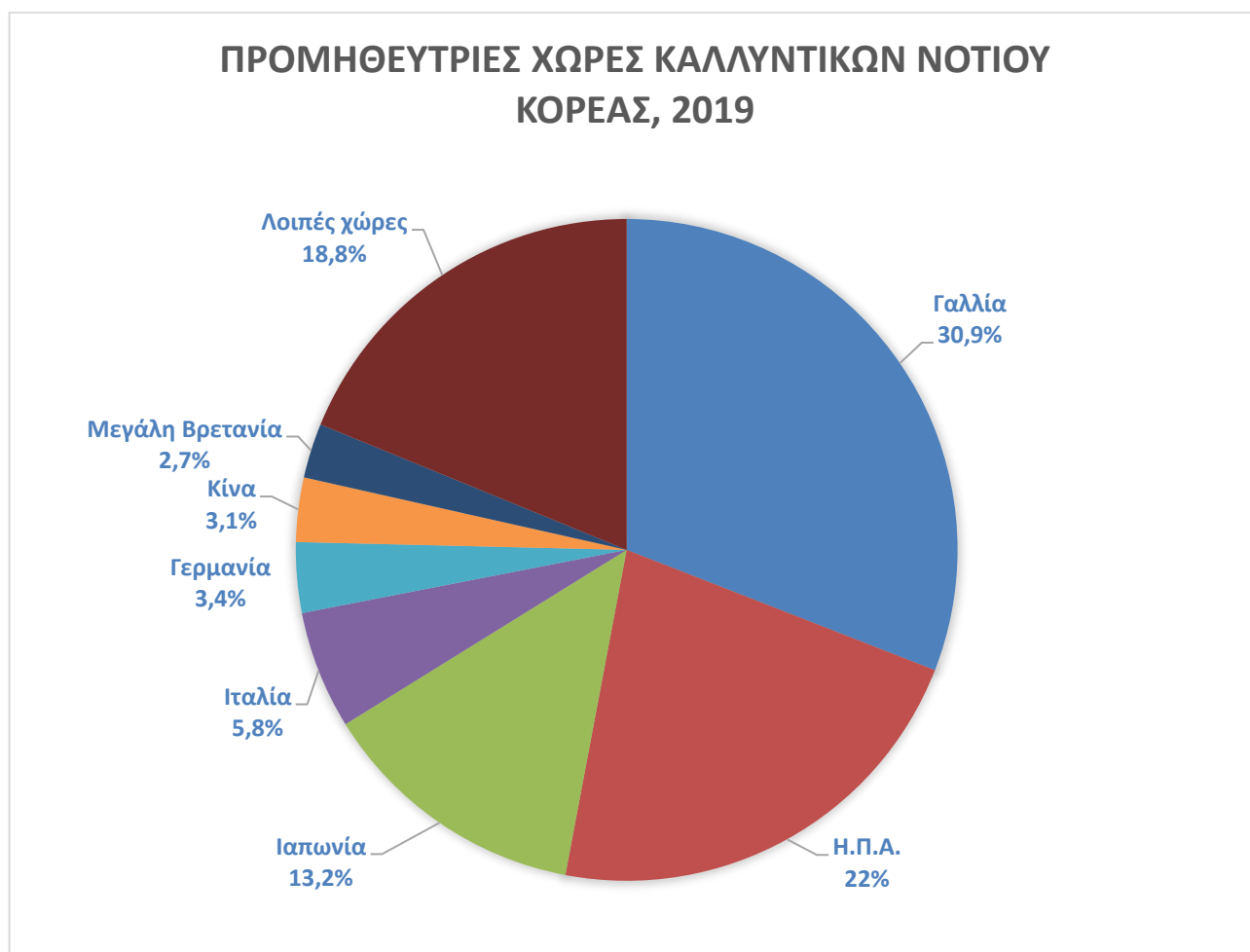
Πολύ ενδιαφέρουσα είναι η στροφή των Κορεατών προς τα καλλυντικά που ταυτόχρονα έχουν και θεραπευτικές ιδιότητες (cosmeceuticals). Αυτά απαντώνται υπό την ορολογία “highly functional products” (εξαιρετικώς λειτουργικά καλλυντικά), με ιδιαίτερη έμφαση στα προϊόντα λευκάνσεως δέρματος. Επίσης, υψηλή ζήτηση υπάρχει για αντιρυτιδικά και για προϊόντα προστασίας από τον ήλιο.

Ταυτόχρονα, ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα αποτελεί επίσης η προϊούσα γήρανση του πληθυσμού της χώρας, καθώς οι Κορεάτισσες στην ηλικιακή ομάδα των 50 – 65 ετών δαπανούν κατά

κεφαλή 46% περισσότερο από τη μέση καταναλώτρια, με αποτέλεσμα να ευνοείται η ανάπτυξη και διάθεση εξειδικευμένων και ακριβότερων καλλυντικών για ηλικιωμένες.

Στην Κορεατική αγορά υφίσταται μεγάλη ποικιλία εισαγόμενων καλλυντικών, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 40% του συνολικού κύκλου εργασιών. Τα προϊόντα αυτά προσπαθούν να διαφοροποιηθούν από τα αντίστοιχα της εγχώριας παραγωγής μέσω της αναγνωρισιμότητας της μάρκας (brand identity), της συσκευασίας, των συστατικών και της λειτουργικότητάς τους. Τα εισαγόμενα καλλυντικά διατίθενται μέσω του διαδικτύου (32,7%), εξειδικευμένων καταστημάτων (16%), υπεραγορών (9%), πολυκαταστημάτων (6,6%), καταστημάτων αφορολόγητων ειδών (1,7%) και τηλεπωλήσεων (1,3%).

Η συνολική αξία των εισαγόμενων στη Νότιο Κορέα καλλυντικών διαμορφώνεται στα **1,45 δις δολ. ΗΠΑ**. Οι σημαντικότερες συνολικά προμηθεύτριες χώρες της Νοτιοκορεατικής αγοράς είναι η Γαλλία (449,4 εκ. δολ. Η.Π.Α.), οι Η.Π.Α. (320,3 εκ. δολ. Η.Π.Α.), η Ιαπωνία (191,8 εκ. δολ. Η.Π.Α.), η Ιταλία (83,9 εκ. δολ. Η.Π.Α.), η Γερμανία (50 εκ. δολ. Η.Π.Α.), η Κίνα (45,7 εκ. δολ. Η.Π.Α.) και η Μεγάλη Βρετανία (38,8,2 εκ. δολ. Η.Π.Α.).

Στις επιμέρους κατηγορίες, η κατάσταση διαμορφώνεται ως εξής:

- Στα *προϊόντα περιποίησης δέρματος* (skincare, δασμολογικές κλάσεις 330491, 330492, 330493 & 330499), οι συνολικές εισαγωγές είναι **846,8 εκ. δολ. Η.Π.Α.** και προέρχονται από την Γαλλία (32%), τις Η.Π.Α. (24,3%, με μάρκες όπως MAC, Bobby Brown, Estee Lauder, Maybelline, Neutrogena, Aveeno & Cetaphil), και την Ιαπωνία (12,1%).

- Στα *αρώματα* (perfumes, δασμολογική κλάση 3303), οι συνολικές εισαγωγές είναι **178,9 εκ. δολ. Η.Π.Α.** και προέρχονται από την Γαλλία (55,1%), την Ιταλία (16%) και τις Η.Π.Α. (15,6%).

- Στα *προϊόντα περιποίησης του τριχωτού της κεφαλής* (δασμολογική κλάση 3305), οι συνολικές εισαγωγές είναι **222,5 εκ. δολ. Η.Π.Α.** και προέρχονται από τις Η.Π.Α. (26,4%), την Ταϊλάνδη (19,9%) και την Ιαπωνία (19,5%).

- Στα *προϊόντα μακιγιαρίσματος* (δασμολογικές κλάσεις 330410 & 330420), οι συνολικές εισαγωγές είναι **183,2 εκ. δολ. Η.Π.Α.** και προέρχονται από την Γαλλία (32,7%), την Ιαπωνία (23,3%), τις Η.Π.Α. (15,4%) και την Ιταλία (10,5%).

- Στα *παιδικά καλλυντικά* (δασμολογικές κλάσεις 33049120 & 33049930), οι συνολικές εισαγωγές είναι **15,5 εκ. δολ. Η.Π.Α.** και προέρχονται από την Μαλαισία (26,7%), την Γαλλία (22,4%), την Γερμανία (18,1%) και τις Η.Π.Α. (12,5%).

- Στα *προϊόντα περιποίησης νυχιών* (δασμολογική κλάση 330430), οι συνολικές εισαγωγές είναι **6,4 εκ. δολ. Η.Π.Α.** και προέρχονται από τις Η.Π.Α. (31%), την Γερμανία (27,5%) και την Γαλλία (20,8%).

Οι ελληνικές εξαγωγές καλλυντικών προς την Κορέα κατά το 2019 περιορίζονται σε 505 χιλ. δολ. ΗΠΑ (471 χιλ. \$ Η.Π.Α. προϊόντα περιποίησης δέρματος, 31 χιλ. \$ Η.Π.Α. προϊόντα περιποίησης νυχιών και 2 χιλ. \$ Η.Π.Α. προϊόντα περιποίησης τριχωτού κεφαλής). Ωστόσο, οι προτιμήσεις των Κορεατών καταναλωτών δείχνουν να μετατοπίζονται από τον απλό προσανατολισμό προς ορισμένες μάρκες υψηλού προφίλ σε αναζήτηση προϊόντων που χαρακτηρίζονται από φυσικά συστατικά και υψηλή αποτελεσματικότητα για τη χρήση που προορίζονται. Η εξέλιξη αυτή δημιουργεί ένα παράθυρο ευκαιρίας για τα ελληνικά προϊόντα του κλάδου, εφόσον βέβαια τοποθετηθούν σωστά στην edw αγορά και προωθηθούν αναλόγως.

Η σημαντικότερη Διεθνής Έκθεση του κλάδου στη Νότιο Κορέα είναι η

COSMOBEAUTY Seoul 2021, International Cosmetics & Beauty Expo

https://www.cosmobeautyseoul.com/fairContents.do?FAIRMENU_IDX=658&hl=ENG

5 – 7 Μαΐου 2021

Απολογισμός Cosmobeauty 2019 (η έκδοση Απριλίου 2020 ακυρώθηκε λόγω πανδημίας κορονοϊού): 373 εκθέτες με 520 περίπτερα, από 13 χώρες. 52.376 επισκέπτες από 85 χώρες, εκ των οποίων οι 20.426 αγοραστές και 31.950 γενικό κοινό.

Επιμέρους θεματικές ενότητες:

- Καλλυντικά – Ζώνη Ομορφιάς
- Ζώνη Εσωτερικής Ομορφιάς (αδυνατίσμα, υγιεινή διατροφή)
- Φυσικά και Οργανικά Προϊόντα

5. Διμερείς Τουριστικές Σχέσεις.

- Από πλευράς προοπτικών Νοτίου Κορέας, ο τουριστικός τομέας είναι ένας από τους δυναμικότερους αλλά και τους πλέον αναξιοποίητους.
- Οι 50-55.000 Κορεάτες επισκέπτες που κατ'εκτίμηση υποδεχόμαστε ετησίως αποτελούν την κορυφή του παγόβουνου σε ότι αφορά τις δυνατότητες της χώρας μας. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να ξεπεράσουμε τους 100.000 τουρίστες ώστε να επιτύχουμε την τακτική απευθείας διασύνδεση Αθήνας-Σεούλ με πτήσεις της Korean Air.
- Η ετήσια συμμετοχή στην Διεθνή Έκθεση Τουρισμού της Σεούλ έχει ξεπεραστεί ως εργαλείο προβολής και προώθησης του τουριστικού μας προϊόντος.
- Σε πρώτη φάση απαιτείται ακριβής καταγραφή του αριθμού των Κορεατών επισκεπτών και η χρονική κατανομή τους εντός του έτους.
- Στη συνέχεια, προτείνεται η κατάρτιση ανανεούμενων τριετών προγραμμάτων, με έμφαση σε συγκεκριμένους τομείς θεματικού τουρισμού, εστιασμένες εκδηλώσεις στην Κορέα και αντίστοιχα fam trips στην Ελλάδα.
- Θα πρέπει επίσης να δοθεί προτεραιότητα στην προσέλκυση γυρισμάτων Κορεατικών τηλεοπτικών και κινηματογραφικών εκπομπών στην χώρα μας.

Ολοκληρώθηκε με επιτυχία η συμμετοχή της χώρας μας με εθνικό περίπτερο του ΕΟΤ στην Διεθνή Έκθεση Τουρισμού της Σεούλ SITIF 2019 (6-9 Ιουνίου). Το Ελληνικό Περίπτερο των 60 τ.μ. ήταν καλαίσθητο και είχε αξιόλογη επισκεψιμότητα τόσο από το Κορεατικό κοινό όσο και από επαγγελματίες. Εκτός από τους εκπροσώπους του ΕΟΤ, στο Περίπτερο συμμετείχαν ως συνεκθέτες η Περιφέρεια Κρήτης, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, η πόλη της Καβάλας και το ταξιδιωτικό γραφείο ARGO TRAVEL GROUP. Όλοι οι συνεκθέτες έμειναν ικανοποιημένοι από τις επαφές τους με Κορεάτες επαγγελματίες του χώρου, γεγονός που δεν προκαλεί έκπληξη, καθώς η Ελλάδα είναι ένας τουριστικός προορισμός που ενδιαφέρει τους Κορεάτες ταξιδιώτες. Δεν είναι τυχαίο ότι οι

επισκέπτες της χώρας μας από την Κορέα έχουν πολλαπλασιασθεί τα τελευταία χρόνια, ξεκινώντας βέβαια από μηδενική σχεδόν βάση.

Με μέριμνα του Γραφείου ΟΕΥ Σεούλ, προγραμματίστηκε σειρά συναντήσεων με ταξιδιωτικά γραφεία, τουριστικούς πράκτορες θρησκευτικού τουρισμού, τηλεοπτικά κανάλια και εταιρείες δημοσίων σχέσεων, στις οποίες συμμετείχαν από ελληνικής πλευράς εκπρόσωποι του ΕΟΤ συνοδευόμενοι από τον υπογράφοντα. Σε γενικές γραμμές, το μήνυμα που λάβαμε είναι ότι η χώρα μας παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για το Κορεατικό κοινό ως ταξιδιωτικός προορισμός, πλην όμως το ενδιαφέρον αυτό δεν καλλιεργείται και δεν αναπτύσσεται λόγω της παντελούς έλλειψης Προγράμματος Προβολής και Προώθησης του Ελληνικού τουρισμού στη Νότιο Κορέα.

Κατά την συνάντησή μας με τον εκπρόσωπο της HANJIN Travel, μας παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα των τεσσάρων απευθείας πτήσεων charter Σεούλ-Αθηνών της Korean Air στις 26/4, 3/5, 10/5 και 17/5. Τα πακέτα των ταξιδιών διατέθηκαν μέσω κυρίως home shopping και οι πτήσεις εμφάνισαν πληρότητα 97%. Συνολικά 840 Κορεάτες επισκέφτηκαν την χώρα μας με τις πτήσεις charter (το φθινόπωρο πραγματοποιήθηκαν άλλες τρεις πτήσεις, ανεβάζοντας τον αριθμό των Κορεατών που επισκέφτηκαν την Ελλάδα με απευθείας πτήσεις charter το 2019 στους 1.500 περίπου). Ως αιτία για το μειωμένο ενδιαφέρον της εταιρείας να αυξήσει τα δρομολόγια απευθείας σύνδεσης, το αρμόδιο για τις πτήσεις charter στέλεχος της Hanjin Travel μας ανέφερε την μη εκπλήρωση από ελληνικής πλευράς των δεσμεύσεων συνχρηματοδότησης της διαφήμισης των ανωτέρω πακέτων.

Προκειμένου να εστιασθεί περαιτέρω η στόχευση της μελλοντικής προσπάθειας προώθησης και προβολής του ελληνικού τουριστικού προϊόντος στην Κορέα, απαιτείται σε πρώτη φάση η επανασχεδίαση του ελληνικού περιπτέρου με βάση τη νοοτροπία και τις προσδοκίες των δυνητικών Κορεατών επισκεπτών. Το εγχείρημα αυτό θα πρέπει να ξεκινήσει ένα τουλάχιστον εξάμηνο πριν την συμμετοχή στην έκθεση και να περιλάβει τον χωρισμό του ελληνικού περιπτέρου σε θεματικές ενότητες, ελκυστικές στους Κορεάτες. Καθώς ο ήλιος και η θάλασσα δεν αποτελούν προτεραιότητα εδώ, προτείνεται η προβολή του θεματικού, περιηγητικού, αρχαιολογικού, θρησκευτικού, ιαματικού κλπ. τουρισμού. Η στόχευση αυτή έχει επίσης το ιδιαίτερα επιθυμητό για εμάς αποτέλεσμα της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου, όπως υποδηλώνεται και από το μήνυμα που χαρακτήριζε το περίπτέρό μας. Οι ιδιώτες συνεκθέτες θα πρέπει να παρουσιάζουν πακέτα προσαρμοσμένα στην λογική αυτή και στην περιορισμένη διάρκεια διακοπών των Κορεατών επισκεπτών.

Προτείνεται η κατάργηση των προωθητικών φυλλαδίων και η ανάπτυξη διαδραστικών ψηφιακών εφαρμογών, τις οποίες θα “κατεβάζουν” στα κινητά τους τηλέφωνα οι επισκέπτες του περιπτέρου και θα τους μεταφέρουν μια εντύπωση εμπειρίας της κάθε θεματικής ενότητας.

Επίσης, για να τονωθεί το ενδιαφέρον, η προσέλευση και η διαδραστικότητα του περιπτέρου, θα μπορούσαν κάθε μία ώρα να λαμβάνουν χώρα διαγωνισμοί (για παράδειγμα: Ποιος μπορεί να τοποθετήσει τα Μετέωρα ή τη Βεργίνα πάνω στο χάρτη της Ελλάδας;) με μικρά δώρα, όπως ένα

μπουκάλι κρασί ή ένα βαζάκι πάστας ελιάς, ώστε ταυτόχρονα να στηρίξουμε και να καταστήσουμε γνωστότερα επώνυμα προϊόντα μας που βρίσκονται ήδη στην αγορά.

Το Υπουργείο Τουρισμού, σε συνεργασία με την Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης προτείνεται να καταρτίσουν στρατηγικό πλάνο και να προβούν, με την στήριξη της Πρεσβείας, σε παφές και συναντήσεις με τηλεοπτικά κανάλια και παραγωγούς οπτικοακουστικού υλικού (content) της Κορέας. Δεν υφίσταται καλύτερη προώθηση στη Νότιο Κορέα από την προβολή τηλεοπτικών εκπομπών και ταινιών με οπτικές αναφορές στην χώρα μας, η οποία εξάλλου είναι υπερπλήρης αξιοθεάτων με ευθείες αναφορές στην εκπαιδευτική εμπειρία των Κορεατών (ιστορία, μυθολογία, θρησκεία). Οι ανταγωνίστριες χώρες εξάλλου επιδοτούν γενναιόδωρα και επιδιώκουν επιθετικά την προσέλκυση των παραγωγών αυτών, οι οποίες διαμορφώνουν τάσεις σε επίπεδο που πολλές φορές αποτελούν την ειδοποιό διαφορά ως προς τις τουριστικές ροές.

Θα θέλαμε απλώς εδώ να προσθέσουμε ότι η συμμετοχή, παρότι βέβαια προτιμότερη από την πλήρη απουσία, καθώς αποτελεί μέχρι στιγμής ουσιαστικά την μόνη δράση από Ελληνικής πλευράς για την προβολή του ελληνικού τουριστικού προϊόντος στην Κορέα, δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Οι ανταγωνίστριες χώρες (όπως για παράδειγμα η Τουρκία ή η Κροατία) γενικά χρησιμοποιούν την συμμετοχή στην SITIF ως ένα μέσο αρχικής διερεύνησης και απόκτησης κάποιας γνώσης της αγοράς πριν προχωρήσουν στην εφαρμογή συγκεκριμένου εθνικού προγράμματος προώθησης και προβολής, το οποίο, από ένα σημείο και μετά, ενδεχομένως και να μην συμπεριλαμβάνει την εν λόγω συμμετοχή, δίνοντας προτεραιότητα σε πιο εστιασμένες δράσεις.

Επιπλέον, η παρουσία μας στην Κορέα μία φορά ετησίως δεν είναι αρκετή. Θα πρέπει να συνοδευτεί από προσεκτικά σχεδιασμένες και ελεγχόμενου κόστους εστιασμένες δράσεις, κατά προτίμηση στο δεύτερο μισό του έτους. Σε πρώτη φάση προτείνεται η διοργάνωση:

1. Κλειστού workshop ενημέρωσης του ΕΟΤ και ελληνικών ταξιδιωτικών πρακτόρων για την κορεατική τουριστική αγορά και τις ιδιαιτερότητές της, με εκπροσώπους ενός από τους δύο μεγαλύτερους tour operators της Κορέας (HANA Tour ή MODE Tour).
2. Ανοικτή εκδήλωση προβολής-προώθησης του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, και ιδίως των θεματικών ενοτήτων του περιπτέρου μας στην SITIF, σε εκπροσώπους tour operators & travel agents Κορέας, καθώς και σε εκπροσώπους ΜΜΕ και διαμορφωτών κοινής γνώμης. Εφόσον υπάρχει σχετικό ενδιαφέρον, το Γραφείο μας θα προβεί σε περαιτέρω εξειδίκευση, ανάλυση και κοστολόγηση της ανωτέρω πρότασης, η οποία ως έχει δεν αναμένεται να ξεπεράσει το ποσό των 20.000 \$ Η.Π.Α. κατά προσέγγιση, το οποίο κρίνεται πολύ λογικό σε σχέση με το προσδοκώμενο αποτέλεσμα. Σε δεύτερη φάση, θα πρέπει να οργανωθεί fam trip επαγγελματιών του κλάδου στην Ελλάδα, διατηρώντας πάντα την έμφαση προβολής και προώθησης των ίδιων θεματικών ενοτήτων.

Σχετικά με την ευρύτερη προβολή και προώθηση του τουριστικού μας προϊόντος στην Κορέα, σημειώνουμε:

1. Την ανάγκη υλοποίησης των δεσμεύσεων που αναλαμβάνουμε ως χώρα, καθώς, σε αντίθετη περίπτωση, χάνεται η αξιοπιστία έναντι της εδώ αγοράς και καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής ακόμη και ο διάλογος με τους επαγγελματίες της.
2. Για τον θρησκευτικό-προσκυνηματικό τουρισμό, προτείνεται η μετάφραση του νέου εντύπου του ΕΟΤ για τα “Βήματα του Αποστόλου Παύλου” στα Κορεατικά και αποστολή του προς εμάς προκειμένου να διανεμηθεί σε εξειδικευμένους επαγγελματίες του κλάδου. Θα μπορούσε επίσης να διοργανωθεί μια εκδήλωση στην Σεούλ για την παρουσίασή του σε επαγγελματίες, Μ.Μ.Ε. και διαμορφωτές κοινής γνώμης, η οποία να ακολουθηθεί από αντίστοιχο ταξίδι εξοικείωσης επιλεγμένων Κορεατών στην χώρα μας.
3. Για τα περιηγητικά ντοκυμαντέρ που γύρισε στην χώρα μας το KBS2TV στις αρχές Μαΐου 2019 σε Θεσσαλία και Κρήτη, απαιτείται να δοθεί η ανάλογη συνέχεια.
4. Την ανάγκη κατάρτισης τριετούς κατ’ ελάχιστο προγράμματος, το οποίο θα συνοδεύεται από συγκεκριμένους στόχους και προϋπολογισμό. Στη συνέχεια, σε συνεργασία με την Πρεσβεία Σεούλ θα προσδιορίζεται ο βέλτιστος τρόπος κατανομής και διάθεσης των χρημάτων, προκειμένου να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Προκρίνεται η συνεργασία με εξειδικευμένες εταιρείες δημοσίων σχέσεων, οι οποίες διαθέτουν την μακροχρόνια εξειδίκευση, τεχνογνωσία και επαφές που δύνανται να εξασφαλίσουν τα ζητούμενα αποτελέσματα. Η Πρεσβεία θα παρακολουθεί επίσης και θα εποπτεύει την εκτέλεση δράσεων ώστε να εξασφαλιστεί η επίτευξη των εκάστοτε στόχων.
5. Εάν δεν είναι δυνατή η κατάρτιση και έγκριση τριετούς προγράμματος, θα μπορούσε να προκριθεί η λύση ετήσιων, κυλιόμενων προγραμμάτων, πάντα βέβαια με τον απαραίτητο προϋπολογισμό. Ούτως ή άλλως, τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να είναι δυναμικά και όχι στατικά, στηριζόμενα σε αναλυτικούς απολογισμούς της κάθε δράσης και συνολικούς ετήσιους απολογισμούς οι οποίοι θα βοηθήσουν στην στοχοθεσία και την αντίστοιχη διαμόρφωση του προγράμματος του επομένου έτους.
6. Από την στιγμή που, επί του παρόντος, η μοναδική μας παρουσία στην εδώ αγορά είναι η συμμετοχή στην Ετήσια Διεθνή Έκθεση Τουρισμού που λαμβάνει χώρα τον Ιούνιο, είναι πλήρως αδόκιμο η συζήτηση για λοιπές δράσεις να έρχεται στο προσκήνιο 2-3 μήνες πριν την Έκθεση. Η προετοιμασία θα πρέπει να ξεκινά αμέσως μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής μας στην Έκθεση και, σε κάθε περίπτωση, όχι αργότερα από τον Σεπτέμβριο ώστε μέχρι το τέλος του εκάστοτε έτους να έχει ολοκληρωθεί η στοχοθεσία και ο προϋπολογισμός δράσεων του επομένου έτους. Με τον τρόπο αυτό, θα καταστεί και δυνατή η έγκαιρη δρομολόγηση και η αποτελεσματική υλοποίησή τους.

Επιπρόσθετα, παρότι κατά γενική παραδοχή, η Νότιος Κορέα αποτελεί μια ταχύτατα αναπτυσσόμενη και ταυτόχρονα ιδιαίτερα ελπιδοφόρα αγορά για το Ελληνικό τουριστικό προϊόν, επισημαίνουμε ότι η απουσία αξιόπιστων απογραφικών στατιστικών στοιχείων για τον αριθμό των εισερχόμενων Κορεατών δημιουργεί πολύ σοβαρά ζητήματα ως προς την περαιτέρω ανάπτυξη της εν λόγω δυναμικής.

Από όσο γνωρίζουμε, η ΕΛΣΤΑΤ διαθέτει τα στοιχεία αυτά έως και τον Ιούνιο του 2016 (είναι διαθέσιμα και μέσω της ιστοσελίδας της στον σύνδεσμο <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/STO04/>). Στην συνέχεια, τα μόνα διαθέσιμα στοιχεία είναι εκείνα της Υπηρεσίας Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος, τα οποία όμως, είναι στατιστικά μη σημαντικά και, επομένως, μη αξιοποιήσιμα ως προς τα απόλυτα μεγέθη καθώς αποτελούν ουσιαστικά μια περισσότερο ή λιγότερο αξιόπιστη αποτίμηση της τάσης και όχι μια απογραφή του αριθμού των τουριστών.

Συνεπώς, παρότι γνωρίζουμε ότι ο εισερχόμενος τουρισμός από τη Νότια Κορέα έχει εκτιναχθεί από τους 6.200 επισκέπτες που καταγράφηκαν το 2012, ο αριθμός των 50-55.000 επισκεπτών που συνήθως αναφέρεται για το 2019 προέρχεται πρωτίστως από Κορεατικές πηγές και δεν είναι τεκμηριωμένος από Ελληνικής πλευράς ώστε αποτελεί, στην καλύτερη περίπτωση, μια καλή εκτίμηση του μεγέθους και, στην χειρότερη, μια κατά προσέγγιση υπόθεση.

Σε κάθε περίπτωση, η σαφής και εμπειριστατωμένη γνώση του αριθμού των Κορεατών επισκεπτών αποτελεί βασικότατο εργαλείο άσκησης εξωτερικής τουριστικής πολιτικής, καθώς η αποτελεσματικότητα οποιουδήποτε προγράμματος ή δράσης προώθησης του τουριστικού μας προϊόντος στην χώρα της Άπω Ανατολής μπορεί να μετρηθεί αποκλειστικά και μόνο μέσω της επίδρασης στην αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού, κάτι που είναι αδύνατο να γίνει χωρίς σαφή γνώση της τρέχουσας κατάστασης.

Πιο συγκεκριμένα, κατά την επίσκεψη της τ. Υπουργού Τουρισμού κας Κουντουρά στην Σεούλ στις 16-21 Σεπτεμβρίου 2018, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με στελέχη της Korean Air, με αντικείμενο το ενδεχόμενο έναρξης απευθείας αεροπορικής σύνδεσης Σεούλ – Αθήνας. Οι εκπρόσωποι της Korean Air κατέστησαν σαφές ότι η βιωσιμότητα της απευθείας αεροπορικής σύνδεσης προϋποθέτει μια αμφίδρομη ροή 100.000 ατόμων τουλάχιστον ετησίως και ζήτησαν τεκμηριωμένα ιστορικά στοιχεία εισερχόμενων Κορεατών επισκεπτών στην Ελλάδα προκειμένου να εξετάσουν το σχετικό αίτημα. Η αδυναμία μας να τα παράσχουμε έχει ουσιαστικά αδρανοποιήσει τα επιχειρήματα για το πόσο ελκυστική είναι η χώρα μας για τους Κορεάτες επισκέπτες και τις προοπτικές που παρουσιάζει ως τουριστικός προορισμός.

Αντίθετα, και για του λόγου το αληθές, η Πορτογαλία ήταν σε θέση να πιστοποιήσει, με βάση στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής της Υπηρεσίας, ότι ο αριθμός των επισκεπτών από τη Νότιο Κορέα

ξεπέρασε τους 100.000 κατά το 2016, με αποτέλεσμα την έναρξη απευθείας αεροπορικής σύνδεσης Σεούλ-Λισαβόνας από την Korean Air.

Σημειώνεται ότι η έναρξη απευθείας αεροπορικής σύνδεσης αποτελεί κομβικό σημείο που θα δώσει πολύ σημαντική ώθηση στον εισερχόμενο τουρισμό, δημιουργώντας νέες τάξεις μεγέθους τουριστικών ροών από τη Νότιο Κορέα προς την Ελλάδα, καθώς οι Κορεάτες επισκέπτες προτιμούν σαφώς δρομολόγια με απευθείας πτήση και μάλιστα από δικές τους αερογραμμές. Οπωσδήποτε, η πραγματοποίηση απευθείας πτήσεων charter της Korean Air την άνοιξη (4 δρομολόγια) και το φθινόπωρο (3 δρομολόγια) του 2019 αποτελεί μια θετική εξέλιξη προς την επίτευξη του στόχου μόνιμης απευθείας αεροπορικής σύνδεσης.

Υπό το φως των ανωτέρω, προτείνουμε να δοθεί προτεραιότητα στην εκ νέου σαφή καταγραφή του αριθμού των Κορεατών επισκεπτών και μάλιστα όχι μόνο σε ετήσια αλλά και σε τριμηνιαία τουλάχιστον βάση (η Korean Air ζήτησε στην πραγματικότητα μηνιαία στοιχεία για να εξετάσει την κατανομή της συχνότητας δρομολογίων εντός του ημερολογιακού έτους). Για παράδειγμα, μια ετήσια αύξηση της τάξης των 10.000 επισκεπτών μπορεί να αφορά τουρίστες τον Ιούλιο-Αύγουστο που επισκέπτονται την Σαντορίνη ή κάποια τοποθεσία που προβάλλεται στο τελευταίο K-Drama ή πεζοπόρους που φτάνουν στην χώρα μας την άνοιξη και το φθινόπωρο ως αποτέλεσμα της προβολής περιηγητικού ντοκιμαντέρ “The Mountain” από το Κορεατικό κανάλι KBS2TV.

6. Διεθνείς Εκθέσεις.

Οι σημαντικότερες Διεθνείς Εκθέσεις στη Νότια Κορέα είναι οι κατωτέρω:

A/A	Έκθεση	Κλάδο που Αφορά	Ημερομηνίες	Δικτυακός Τόπος	Εκθεσιακός Χώρος
1	SECON	Security	6 – 8/3/2019	www.seconexpo.com/2019/eng/main.asp	KINTEX
2	Korea International Plastic and Rubber Show (διετής)	Plastic, Rubber, Machinery and Equipment	6 – 8/3/2019	www.seconexpo.com/2019/eng/main.asp/	KINTEX
3	Seoul International Sourcing Fair	Home Interior, accessories, gifts	21-23/3 & 26-28/9/2019	www.sipremiumseoul.com/	COEX
4	International Green Energy Expo and Conference	Green Energy	3-5/4/2019	www.greenenergyexpo.co.kr	EXCO Daegu
5	Drink & Dessert Show/Coffee Expo	Wine, Desserts, Coffee	11-14/4/2019	http://drinkndessertshow.com/	COEX
6	Bio Korea	Biotechnology	17-19/4/2019	www.biokorea.org	COEX
7	Cosmobeauty	Cosmetics	9-11/5/2019	www.cosmobeautyseoul.com	COEX
8	Seoul Food & Hotel	Food, Beverages, Equipment & Machinery	21-24/5/2019	www.seoulfoodnhotel.co.kr/	KINTEX
9	Korea World Travel Fair (SITIF)	Tourism	6-9/6/2019	www.kotfa.co.kr/	COEX
10	Seoul International Wines & Spirits Expo	Wine & Spirits	20-22/6/2019	http://siwse.com	COEX
11	In-Cosmetics Korea	Personal care ingredients and innovative technologies	26 – 28/6/2019	http://korea.in-cosmetics.com	COEX
12	Import Goods Fair	Consumer Goods	27-29/6/2019	www.igf.co.kr/	COEX
13	Autoweek Korea	Vehicle equipment, parts and materials	3 – 6/10/2019	www.autoweek.kr	KINTEX
14	KORMARINE Expo 2019 (διετής)	Marine & Shipbuilding Industry	22 – 25/10/2019	www.kormarine.com/kor/	Bexco, Busan
15	G-FAIR Korea	Small & Medium Enterprises Showcase	31/10 – 3/11/2019	https://gfair.or.kr/eng/main.do	KINTEX
16	Food Week Korea	Food & Beverage	20 – 23/11/2019	www.koreafoodweek.com/	COEX
17	Wine Meets Korea	Wine	29/11 - 1/12/2019	http://wine.world-expo.co.kr	KINTEX

7. Διμερές Συμβατικό Πλαίσιο.

Οι οικονομικές σχέσεις των δυο χωρών διέπονται από τα εξής συμβατικά κείμενα:

- Συμφωνία Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ν. Κορέας για τα κλωστοϋφαντουργικά. Εμπορική Συμφωνία Ελλάδος και Ν. Κορέας (1974).
- Συμφωνία Επιστημονικής & Τεχνολογικής Συνεργασίας Ελλάδος και Ν. Κορέας (1987). Έχει λήξει, αλλά προωθείται η υπογραφή νέας συμφωνίας.
- Μορφωτική Συμφωνία Ελλάδος και Ν. Κορέας (1967).
- Σύμβαση Αμοιβαίας Αναγνώρισης Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας Ελλάδος και Ν. Κορέας (1974).
- Συμφωνία Αμοιβαίας Κατάργησης Θεώρησης Διπλωματικών και Υπηρεσιακών Διαβατηρίων μεταξύ Ελλάδος και Ν. Κορέας (1979)
- Συμφωνία Κατάργησης Θεώρησης Διαβατηρίων (1979).
- Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας. (Υπεγράφη στις 20-3-1995, Έχει επικυρωθεί και είναι εν ισχύ)
- Συμφωνία Αμοιβαίας Προώθησης και Προστασίας των Επενδύσεων. (Υπεγράφη στις 25-1-1995).
- Συμφωνία Πλαίσιο Συνεργασίας και Εμπορίου μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κορέας.
- Τουριστική Συμφωνία και Ναυτιλιακή Συμφωνία που υπογράφηκαν στις 4-9-2006 στην Αθήνα, με ευκαιρία την επίσημη επίσκεψη του προέδρου της Κορέας στην Ελλάδα.
- Συμφωνία Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδος και Νοτίου Κορέας.
- Τουριστική Συμφωνία και Ναυτιλιακή Συμφωνία που υπογράφηκαν στις 4-9-2006 στην Αθήνα, με ευκαιρία την επίσημη επίσκεψη του προέδρου της Κορέας στην Ελλάδα.
- Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Κορέα που ετέθη σε ισχύ από 1-7-2010.
- Συμφωνία Ευρωπαϊκής Ένωσης και Νοτίου Κορέας και την αμοιβαία αναγνώριση συστημάτων πιστοποίησης προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας.

8. Χρήσιμες Διευθύνσεις.

1. Ελληνικές Αρχές

Embassy of Greece in Seoul	Τηλ: +82-2-729-1400, 1 27th fl Hanwha Bldg, 86 Cheonggyecheon-ro, Jung-gu, Seoul 04541 South Korea greekemb@kornet.net gremb.sel@mfa.gr	Fax: +82-2-729-1402
Office of Economic & Commercial Affairs	Τηλ: +82-10-729-1397 27th fl Hanwha Bldg, 86 Cheonggyecheon-ro, Jung-gu, Seoul 04541 South Korea ecocom-seoul@mfa.gr	Fax: +82-2-729-1402

2. Αρχές Νοτίου Κορέας

Ministry of Foreign Affairs	Τηλ: +82-2-2100-2114 95-1, Doryeom-dong, Jongno-gu, Seoul 110-787 South Korea www.mofa.go.kr web@mofat.go.kr	Fax: +82-2-2100-7999
Ministry of Economy and Finance	Τηλ: +82-44-215-2114 Sejong Government Complex, 477, Galmae-ro, Sejong-si 30109, South Korea http://english.mofe.go.kr fpfr@korea.kr	Fax: +82-44-215-8033
Ministry of Trade, Industry and Energy	Τηλ: + 82-2-1577-0900 402 Hannuri-daero, Sejong-si, 30118 South Korea http://english.motie.go.kr	
Ministry of Culture, Sports and Tourism	Τηλ +82-44-203-2000 Government Complex – Sejong 388 Galmae-ro, Sejongsi, 30119 South Korea http://www.mcst.go.kr/english/index.jsp	

Ministry of Agriculture, Food and Rural Affairs Τηλ. + 82-2-6196-9110 Fax. +82-44-868-0846

94 Dasom2-ro, Government Complex-Sejong

Sejong-si, 339-012, South Korea

www.mafra.go.kr

Ministry of Health and Welfare

Τηλ. +82-129

13, Doum4-ro, Sejong-si, 30113 South Korea

www.mohw.go.kr

Ministry of Environment

Τηλ. +82-2-1577-8866

Government Complex-Sejong

11, Doum6-ro, Sejong-si, 30103 South Korea

<http://eng.me.go.kr/docs/index.html>

mepr@korea.kr

Ministry of Land, Infrastructure and Transport Τηλ. +82-44-1599-0001 +82-44-860-9500

Government Complex-Sejong

11, Doum6-ro, Sejong-si, 30103 South Korea

<http://molit.go.kr/english/intro.do>

Fair Trade Commission

Τηλ +82-44-200-4326

+82-44-200-4242

95, Dasom3-ro, Sejong-si, 30108 South Korea

www.ftc.go.kr/eng/index.do

Financial Services Commission

Τηλ. 82-2-2100-2568

Seoul Government Complex, 209 Sejong-daero,

Jongno-gu, Seoul, South Korea

<http://www.fsc.go.kr/eng/>

fsc-media@korea.kr

3. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

Korea Chamber of Commerce & Industry

Τηλ. +82-2-6050-3114

Fax. +82-2-6050-3400

45, 4ga Namdaemunro, Jung-gu, Seoul 100-743, South Korea

<http://english.korcham.net/>

international@korcham.net

European Chamber of Commerce

in Korea - ECCK

Τηλ. + 82-2-6261-2700

Fax. +82-2-6261-2730

5 Fl. Seoul Square, 416 Hangang-daero, Jung-gu, Seoul

04637 South Korea

<https://ecck.eu/>

ecck@ecck.eu

4. Τράπεζες

Bank of Korea

Τηλ. +82-2-759-4114

Fax. +82-2-759-4060

110, 3-ga, Namdaemunno, Jung-gu, Seoul 100-794, South Korea

bokdpl@bok.or.kr

<http://www.bok.or.kr/>

Korea Exchange Bank

EXPAT Call Center +82-1544-3000, 82-1588-3500

Foreign Office +82 42 520 2500

35, Eulji-ro, Jung-gu, Seoul, South Korea

<http://pr.kebhana.com/contents/eng/index.jsp>

Kookmin Bank

Τηλ. 82-2-2073-7114

#36-3 Yeoido-dong, Yeongdeungpo-ku, Seoul South Korea

<https://omoney.kbstar.com/quics?page=oeng&QSL=F#loading>

Shinhan Bank

Τηλ. +82-2-7560505

Daekyung Bldg.,20, Sejong-daero 9-gil, Jung-gu, Seoul, South Korea

<https://www.shinhan.com/en/index.jsp#300000000000>

Korea Development Bank.

Τηλ. + 82-2-787-6450

Fax. +82-2-787-6496

14 Eunhaeng-ro, Yeongdongpo-gu, Seoul, 07242 South Korea

<https://www.kdb.co.kr/index.jsp>

5. Διοργανωτές Εκθέσεων

COEX (Exhibition Center)

Τηλ. +82-2-6000-1121

COEX, World Trade Center Samseong-dong,

513, Yeongdong-daero, Gangnam-gu, Seoul 06164, South Korea

[Conventions: susan_mcgregor@coex.co.kr](mailto:susan_mcgregor@coex.co.kr)

[Exhibitions: gabrielle@coex.co.kr](mailto:gabrielle@coex.co.kr)

KINTEX (Exhibition Center)

Tel: 82-31-810-8114 Fax: 82-31-810-8083

217-60, Kintex-ro, Ilsanseo-gu, Goyang-si, Gyeonggi-do, South Korea

cklee@kintex.com

master@kintex.com

Association of Korean Exhibition Industries

Τηλ. +82-2-574-2024

<http://www.a.kei.or.kr>

kei@kei.or.kr

6. Ξενοδοχεία

Seoul Plaza Hotel

Τηλ. +82-2-771-2200

Fax +82-2-755-8897

23, Taepyeongno 2-ga, Jung-gu, Seoul, South Korea

Hilton Millennium

Τηλ. +82-2-317-3240

Fax: +82-2-754-2510.

395, 5-ga, Namdaemun-ro, Jung-gu, Seoul, 100-676 South Korea

Lotte Hotel Seoul

Τηλ. +82-2-771-1000

1 Euljiro 1 ga, Jung-gu, Seoul 100-070, South Korea

Hotel Novotel Seoul

Τηλ. +82-2-567-1101

Fax. +82-2-564-4573

130, Bongeunsa-ro, Gangnam-gu, 135-080 Seoul, South Korea

Novotel.gangnam@ambatel.com

Grand Hyatt Seoul

Τηλ. +82-2-797-1234

Fax. +82-2-798-6953

747-7 Hannam-dong, Yongsan-gu, Seoul, 140-738 South Korea

seoul.grand@hyatt.com

7. Διπλωματικές Αποστολές

Delegation of the European Commission

to the Republic of Korea

Τηλ. +82-2-3704-1700

Fax. +82-2-735-1211

11 Fl. Seoul Square, 416 Hangang-daero, Jung-gu, Seoul

04637 South Korea

https://eeas.europa.eu/delegations/south-korea_en

Delegation-rep-of-Korea@ec.europa.eu

8. Οργανισμοί και Επιχειρηματικές Ενώσεις

KITA

Korea International Trade Association

Tel. +82-2- 1566-5114,

Address: 511, Yeongdongdae-ro, Gangnam-gu, Seoul, Korea 135-729.

Τηλ. 82-2-6000-5425

Fax 82-2-6000-5199

admin@kita.net

<http://www.kita.org>

KOIMA

Korea Importers Association

KOIMA Bldg. 169, Bangbae-ro, Seocho-gu, Seoul, South Korea

Tel +82-6677-3663

Fax 82-2-798-5461

<http://www.import.or.kr>

KOTRA

Korea Trade-Investment Promotion Agency 13,Heolleungno, Seocho-gu, Seoul, Korea

Tel : 82-2-3460-7114

Fax : 82-2-3460-7777-8

<http://kotra.or.kr>